

**2011.gada progresa ziņojums un
Stratēģiskais kopsavilkuma ziņojums
par Latvijas Lauku attīstības
programmas 2007.-2013.gadam
īstenošanu periodā no 2007.-
2011.gadam**

Saturs

Tekstā lietotie saīsinājumi.....	4
levads	6
1. Vispārējs situācijas raksturojums	8
1.1. Tautsaimniecības attīstība.....	8
1.2. Lauksaimniecības nozīme tautsaimniecībā	11
1.3. Iedzīvotāji	14
2. Izmaiņas vispārējos apstākļos	14
2.1. Grozījumu veikšana normatīvajos aktos, projektu atlases kritērijos un Latvijas Lauku attīstības programmā 2007.-2013.gadam	14
2.2. Izmaiņas Kopienas un valsts politikā, kas ietekmē ELFLA un citu finanšu instrumentu savstarpējo saskanību	22
2.2.1. <i>Izmaiņas Latvijas makroekonomiskajā situācijā</i>	22
2.2.2. <i>LAP atbilstība Kopienas politikai</i>	23
3. Latvijas Lauku attīstības programmas 2007.-2013.gadam īstenošana saistībā ar izvirzītajiem mērķiem, pamatojoties uz īstenošanas rādītājiem	25
3.1. LAP 1.ass, 2.ass (daļēji), 3.ass un 4.ass projektu veida pasākumi	25
3.2. LAP 2.ass platību veida maksājumu pasākumi	37
4. Latvijas Lauku attīstības programmas 2007.-2013.gadam finansiālā īstenošana.....	46
5. LAP sasniegumi un rezultāti attiecībā pret Latvijas lauku attīstības valsts stratēģijas plānā noteiktajiem rādītājiem	60
6. Latvijas Lauku attīstības programmas 2007.-2013.gadam Nepārtrauktā novērtēšana	70
6.1. Nepārtrauktās novērtēšanas sistēmas izveidošana	70
6.2. Uzsāktās un pabeigtās NNS aktivitātes	71
6.3. Novērtēšanā iesaistīto darbinieku aktivitātes datu apstrādē	73
6.4. Problēmas un to risinājumi	73
7. Latvijas Lauku attīstības programmas 2007.-2013.gadam ieguldījums ES Baltijas jūras stratēģijas īstenošanā.....	73
8. LAP Vadošās iestādes un uzraudzības komitejas veiktie pasākumi programmas īstenošanas kvalitātes un efektivitātes nodrošināšanai.....	74
8.1. LAP Uzraudzības komitejas aktivitātes	74
8.2. LAP Vadošās iestādes darbību reglamentējošo dokumentu izstrāde.....	76
8.3. Uzraudzības un novērtēšanas pasākumi.....	77
8.4. Informācija par veiktajām pārbaudēm uz vietas	80
8.5. Koordinācijas nodrošināšana ar citiem Kopienas finanšu instrumentiem un LAP atbilstība Kopienas politikai	84
8.6. Konstatēto neatbilstību ziņošana Eiropas Komisijai	88

8.7.	Valsts lauku tīkla darbība	88
8.8.	Pārvaldības problēmu kopsavilkums	94
8.9.	Tehniskās palīdzības izmantošana	95
8.10.	Informācija par veiktajiem informācijas un publicitātes pasākumiem.....	99
1.	Pielikums. „Grozījumi nacionālajos normatīvajos aktos Latvijas lauku attīstības programmas 2007.g-2013.gadam pasākumu ieviešanai”	102
2.	Pielikums. Grozījumi Lauku attīstības programmā 2007-2013.gadam, kas apstiprināti EK 2011. un 2012. gadā.....	104
3.	Pielikums. LAP īstenošanas rādītāji	112
4.	Pielikums. Sākotnējā stāvokļa rādītāji, kas saistīti ar mērķiem	115

Tekstā lietotie saīsinājumi

BDUZ – Bioloģiskās daudzveidības uzturēšana zālajos
BI – Buferjoslu ierīkošana
BLA – Bioloģiskās lauksaimniecības attīstība
BPV – bruto pievienotā vērtība
CSP – Centrālā statistikas pārvalde
ELFLA – Eiropas lauksaimniecības fonds lauku attīstībai
ELGF – Eiropas Lauksaimniecības garantiju fonds
EM - Ekonomikas ministrija
EPS – Elektroniskā pieteikšanās sistēma
ERAF – Eiropas Reģionālais attīstības fonds
ESIC – Eiropas Savienības Struktūrfondu informācijas centri
ESF – Eiropas Sociālais fonds
EZF – Eiropas Zivsaimniecības fonds
FM – Finanšu ministrija
IAKS – integrētā administrēšanas un kontroles sistēma
IDIV – Integrētās dārzkopības ieviešana un veicināšana
IKP – iekšzemes kopprodukts
IUB – Iepirkumu uzraudzības birojs
KF – Kohēzijas fonds
LAD – Lauku atbalsta dienests
LAP – Latvijas Lauku attīstības programma 2007.-2013.gadam
LAP (2004-2006) – Lauku attīstības plāns 2004.-2006.gadam
LAP IS - Latvijas Lauku attīstības programma 2007.-2013.gadam informācijas sistēma
LDF – Latvijas dabas fonds
LDGRS – Lauksaimniecības dzīvnieku ģenētisko resursu saglabāšana
LEK – Lauksaimniecības ekonomiskais kopaprēķins
LLKC – Latvijas Lauksaimniecības konsultāciju centrs
LOSP – Lauksaimnieku organizāciju sadarbības padome
LVAEI – Latvijas valsts agrārās ekonomikas institūts
LVĢMC – Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs
MLA – Maksājumi lauksaimniekiem par nelabvēlīgiem dabas apstākļiem teritorijās, kas nav kalnu teritorijas
NATURA – *Natura 2000* maksājumi un maksājumi, kas saistīti ar Direktīvu 2000/60/EK
NIM – *Natura 2000* maksājumi (meža īpašniekiem)
NNS – Nepārtrauktā novērtēšanas sistēma
NSP – Nacionālais stratēģijas plāns
OLAF – Eiropas Birojs krāpšanas apkarošanai
PVD – Pārtikas veterinārais dienests
RLZP – Rugāju lauks ziemas periodā
SA – Savstarpējā atbilstība
SFC – Eiropas Kopienas fondu vadības sistēma
SUDAT – Latvijas lauku saimniecību uzskaites datu tīkls
TM – Tieslietu ministrija
UK – Uzraudzības komiteja
VARAM – Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija
VID – Valsts ieņēmumu dienests
VK – Valsts kase
VLT – Valsts lauku tīkls
VMD – Valsts meža dienests

VRG – Vietējās rīcības grupas

ZM – Zemkopības ministrija

ZRP - Rīcības programma Eiropas Zivsaimniecības fonda atbalsta ieviešanai Latvijā 2007. – 2013.gadam

Ievads

Saskaņā ar Padomes 2005.gada 20.septembra Regulas Nr.1698/2005 (EK) par atbalstu lauku attīstībai no Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA) 82.pantu un 2006. gada 15. decembra Komisijas Regulas (EK) Nr. 1974/2006, ar ko paredz sīki izstrādātus piemērošanas noteikumus Padomes Regulai (EK) Nr. 1698/2005 par atbalstu lauku attīstībai no Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA), 60.pantu, dalībvalstīm ir jānodrošina lauku attīstības programmu īstenošanas uzraudzība, kā vienu no pasākumiem paredzot Latvijas Lauku attīstības programmas 2007.-2013.gadam (turpmāk – LAP) īstenošanas gada progresa ziņojuma sagatavošanu un nosūtīšanu Eiropas Komisijai.

Saskaņā ar Padomes 2005.gada 20.septembra Regulas (EK) Nr.1698/2005 par atbalstu lauku attīstībai no Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA) (Regula (EK) Nr.1698/2005) 13.pantu dalībvalstīm ir jānodrošina lauku attīstības programmu īstenošanas stratēģiskā uzraudzība, kuras ietvaros pirmo reizi 2010.gadā un ne vēlāk kā katra otrā gada 1.oktobrī katra dalībvalsts iesniedz EK kopsavilkuma ziņojumu. Šajā ziņojumā izklāstīts valsts stratēģijas plāna un mērķu īstenošanā sasniegtais un tā ieguldījums Kopienas stratēģisko pamatnostādņu sasniegšanā. Kā arī ņemot vērā šīs pašas regulas 13.panta 3.punktu dalībvalstis 82.pantā minētajos gada progresa ziņojumos var iekļaut kopsavilkuma ziņojuma paredzētos elementus 82.pantā noteiktajā termiņā.

Ņemot vērā to, ka ar 2008.gada 15.februāra lēmumu (CCI 2007 LV 06 RPO 001) EK apstiprināja „Latvijas Lauku attīstības programmu 2007. – 2013.gadam”, kas galīgajā redakcijā tika nosūtīta EK 2007.gada 18.decembrī, Latvijai ir tiesības pretendēt uz atbalstu par izdevumiem, ko programmas maksājumu aģentūra samaksājusi no 2007.gada 1.janvāra līdz 2015.gada 31.decembrim.

Līdz 2011.gadā 30.jūnijam Latvija iesniedz EK progresa ziņojumu par LAP īstenošanu 2011.gadā un Stratēģisko kopsavilkuma ziņojumu par LAP īstenošanu periodā no 2007.-2011.gadam.

2007.gadā tika uzsākta projektu iesniegumu pieņemšana divos LAP pasākumos: „Lauku saimniecību modernizācija” un "Atbalsts uzņēmumu radīšanai un attīstībai".

2008.gadā tika uzsākta projektu iesniegumu pieņemšana 12 LAP pasākumos, un publiskais finansējums tika izmaksāts 7 LAP pasākumos: „Priekšlaicīga pensionēšanās”, „Lauku saimniecību modernizācija”, „Daļēji naturālo saimniecību pārstrukturizācija”, „Ražotāju grupas”, „Maksājumi par nelabvēlīgiem apstākļiem citās teritorijās (izņemot kalnu teritorijas)”, „Natura 2000 maksājumi un maksājumi, kas saistīti ar Direktīvu 2000/60/EK” un „Atbalsts uzņēmumu radīšanai un attīstībai”.

Kopumā 2009.gadā projektu iesniegumu pieņemšana notika 18 projektu veida LAP pasākumiem un 4 platību maksājumu LAP pasākumiem.

2010.gadā Lauku atbalsta dienests turpināja administrēt un izmaksāt atbalstu 16 LAP 1.ass, 2.ass (daļēji), 3.ass un 4.ass projekta veida pasākumos, t.sk., 12 pasākumos turpinājās jaunu projektu pieņemšana.

2010. gads bija pēdējais gads, kurā tika administrētas pārejošās saistības atbilstoši LAP 2004-2006 atbalsta saņemšanas nosacījumiem.

2011. gadā Lauku atbalsta dienests (turpmāk – LAD) turpināja administrēt un izmaksāt atbalstu 16 ELFLA 1.ass, 2.ass (daļēji), 3.ass un 4.ass projekta veida pasākumos, t.sk., 12 pasākumos turpinājās jaunu projektu pieņemšana. Periodā no 2007. – 2011.gadam kopā izsludinātas 78 projektu pieņemšanas kārtas.

LAP pasākumos „Priekšlaicīga pensionēšanās”, „Daļēji naturālo saimniecību pārstrukturizācija” un „Ražotāju grupas” viss izmaksātais publiskais finansējums tika izmaksāts pārejas posma izdevumiem saskaņā ar Komisijas 2006.gada 5.septembra Regulu (EK) Nr. 1320/2006, ar ko paredz noteikumus pārejai uz lauku attīstības atbalstu, kurš noteikts ar Padomes Regulu (EK) Nr.1698/2005.

Pavisam no 2007.-2011.gadam tika apstiprināti aptuveni 15,6 tūkstoši **projektu veida** LAP pasākumu projekti par kopējo publiskā finansējuma apjomu aptuveni 767 milj. EUR, savukārt pilnībā vai daļēji apmaksāti – aptuveni 12,7 tūkstoši projekti (421 milj. EUR). No LAP pasākuma „Tehniskā palīdzība” līdzekļiem tika izlietoti vairāk nekā 16 milj. EUR (bez PVN).

Populārākie un lielākie **projektu veida** LAP pasākumi visā šajā programmēšanas periodā ir bijuši:

- ✓ Lauku saimniecību modernizācija (*apstiprināti 5950 projekti par kopējo publisko finansējumu 359,5 milj. EUR*);
- ✓ Pamatpakalpojumi ekonomikai un iedzīvotājiem (*apstiprināti 999 projekti par kopējo publisko finansējumu 89,2 milj. EUR*);
- ✓ Atbalsts uzņēmumu radīšanai un attīstībai (*apstiprināti 678 projekti par kopējo publisko finansējumu 88,4 milj. EUR*);
- ✓ Lauksaimniecības produktu pievienotās vērtības radīšana (*apstiprināti 205 projekti par kopējo publisko finansējumu 66 milj. EUR*);
- ✓ Infrastruktūra, kas attiecas uz lauksaimniecības un mežsaimniecības attīstību un pielāgošanu (*apstiprināti 340 projekti par kopējo publisko finansējumu 35 milj. EUR*).

Sākot ar 2008. gadu lauksaimniekiem tika dota iespēja pieteikties platību maksājumiem, izmantojot EPS, kas būtiski atviegloja un optimizēja pieteikšanās procesu. 2009.gadā šo iespēju izmantoja 1626 lauksaimnieki. 2010. gadā lauksaimniekiem pirmo reizi tika piedāvāta iespēja iesniegt lauku bloku precizēšanas pieprasījumu izmantojot EPS, šādu iespēju izmantoja 3032 lauksaimnieki, bet 2011. gadā izmantoja 6 074 lauksaimnieki, kas ir divas reizes vairāk nekā iepriekšējā gadā, tai skaitā 4 155 pieteicās uz 2.ass platību maksājumiem vides lauku ainavas uzlabošanai.

Ziņojumā finansējums no latiem ir pārrēķināts pēc eiro kursa, kur 1 EUR = 0,702804 LVL, ja tas nav atrunāts citādi.

1. Vispārējs situācijas raksturojums

1.1. Tautsaimniecības attīstība

Lai arī ir pieaugusi nenoteiktība ārējos tirgos, Latvijas tautsaimniecībā turpinās izaugsme. Latvijas IKP 2011.gada 4.ceturksnī par 5,7% pārsniedza iepriekšējā gada atbilstošā ceturkšņa līmeni un 2011.gadā kopumā par 5,5% pārsniedza 2010.gada līmeni. Aizvadītajā gadā ekonomikas izaugsmes tempi bija vieni no straujākajiem ES.¹

Saskaņā ar Centrālās statistikas pārvaldes (CSP) datiem, Latvijas kopējais IKP faktiskajās cenās 2011.gadā bija 14 161 milj.Ls, pieaugums ir par 1422 milj.Ls jeb par 11,2%. Uz vienu iedzīvotāju tas ir Ls 6862 – par Ls 1174 vairāk nekā iepriekšējā gadā.

1. tabula. Latvijas IKP atsevišķās tautsaimniecības jomās (NACE 2.red.)

	IEKŠZEMES KOPPRODUKTA INDEKSI (2000.gada salīdzināmajās cenās; % pret iepriekšējo periodu)			KOPĒJĀS PIEVIENOTĀS VĒRTĪBAS SADALĪJUMS PA ATSEVIĒIEM DARBĪBAS VEIDIEM (faktiskajās cenās; %)		
	2009.	2010.	2011.	2009.	2010.	2011.
PAVISAM	82,3	99,7	105,5	100%	100%	100%
Lauksaimniecība, mežsaimniecība un zivsaimniecība (A)	109,1	102,0	102,8	3,8%	4,5%	4,5%
Apstrādes rūpniecība (C)	82,2	116,5	111,7	10,9%	13,4%	14,1%
Būvniecība (F)	68	76,1	112,4	8,0%	5,9%	6,1%
Pakalpojumi (MNS)	77,2	91,4	104,2	8,2%	8,1%	7,8%

Avots: CSP

Valsts kases dati par 2011.gadu liecina, ka salīdzinājumā ar 2010.gadu konsolidētā **kopbudžeta ieņēmumi** palielinājās par 480,3 milj. latu jeb 10,4% un bija 5087,3 milj. latu. Ieņēmumu pieaugumu kopbudžetā 2011.gadā pamatā nodrošināja nodokļu ieņēmumu, kā arī ieņēmumu no ārvalstu finanšu palīdzības pieaugums.

Konsolidētā **kopbudžeta izdevumi** 2011.gadā palielinājās, taču ievērojami lēnāk nekā ieņēmumi – par 122,5 milj. latu jeb 2,3% un bija 5532,1 milj. latu. Pieaugums bija vērojams visās pozīcijās, izņemot izdevumus subsīdijām un dotācijām, kā arī sociālajiem pabalstiem.

Tautsaimniecības nozarēm **izsniegto kredītu** atlikumi 2011.gada beigās bija par 8,8% mazāki nekā gadu iepriekš. No izsniegtajiem kredītiem vislielākais kredītu atlikumu īpatsvars ir operācijās ar nekustamo īpašumu (35%), apstrādes rūpniecībā (14%), tirdzniecībā un izmitināšanā (14%) un būvniecībā (10%). Sadalījumā pa tautsaimniecības nozarēm 2011.gadā visvairāk no jauna izsniegti kredīti transporta un uzglabāšanas, lauksaimniecības, mežsaimniecības un zivsaimniecības un tirdzniecības nozarēs, savukārt apjoma ziņā visvairāk kredītu ir izsniegti finanšu un apdrošināšanas darbībās, elektroenerģijas, gāzes un siltumapgādes nozarē un tirdzniecībā.

¹ Tautsaimniecības attīstības raksturojumam tostarp izmantota arī Ekonomikas ministrijas 2011.gada aprīļa informatīvajā ziņojumā „Informatīvais ziņojums par makroekonomisko situāciju valstī” iekļautā informācija

2011.gada beigās latos izsniegto īstermiņa un ilgtermiņu kredītu vidējās svērtās **procentu likmes** sasniedza zemāko rādītāju pēdējo gadu laikā un bija attiecīgi 4,6% un 7,1%, kas ir ievērojami samazinājušās, salīdzinājumā ar 2009.gada sākumu, kad bija reģistrētas augstākās latos izsniegto kredītu vidējās svērtās procentu likmes. Euro izsniegto īstermiņa kredītu vidējā svērtā procentu likme 2011.gada 4.ceturksnī bija 4,3%, savukārt ilgtermiņa kredītu vidējā svērtā procentu likme sasniedza zemāko rādītāju kopš 2008.gada sākuma un bija 6,1%. Gada beigās latos un euro izsniegto kredītu procentu likmes bija gandrīz vienādā līmenī.

Eksports ir viens no svarīgākajiem Latvijas tautsaimniecības atveseļošanās procesa virzītājiem. Preču un pakalpojumu eksporta apjomi pieaug jau vienpadsmito ceturksni pēc kārtas. 2011.gada 4.ceturksnī, salīdzinot ar iepriekšējo ceturksni, eksporta apjomi pieauga par 2,2% (salīdzināmās cenās, pēc sezonāli izlīdzinātiem datiem). Salīdzinot ar 2010.gada 4.ceturksni, preču un pakalpojumu eksporta apjomi salīdzināmās cenās, jeb izslēdzot cenu izmaiņu ietekmi, ir pieauguši par 9,1%. Kopumā 2011.gadā preču un pakalpojumu eksporta apjomi pieauga par 12,6%, salīdzinot ar 2010.gadu. Salīdzinot ar krīzes zemāko punktu 2009.gada 1.ceturksnī, preču un pakalpojumu eksporta apjomi ir auguši par 34,4 procentiem.

Kopumā 2011.gadā **importa** pieauguma tempi apsteidza eksporta pieaugumu un preču un pakalpojumu eksporta – importa saldo bija -3,9% no IKP.

2011.gada 4.ceturksnī, **nodarbināto iedzīvotāju skaits** vecuma grupā no 15-74 gadiem, salīdzinot ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu, palielinājās par 3,7% un bija 986,6 tūkstoši. Kopumā 2011.gadā nodarbināto skaits ir pieaudzis par 3,1%, salīdzinot ar 2010.gadu un **bezdarba līmenis**, salīdzinot ar 2010.gadu, ir samazinājies par 3,3 procentpunktiem un vidēji 2011.gadā tas bija 15,4 procenti. Augstākais reģistrētais bezdarba līmenis 2012.gada martā bija Latgales reģionā (20,4%), bet zemākais – Rīgā (7,8%). Kopš 2010.gada vidus ir vērojams arī salīdzinoši stabils reģistrēto **brīvo darbavietu** pieaugums. 2012.gada marta beigās kopumā bija reģistrētas 2986 vakances, kas bija par 16,8% vairāk nekā 2011.gada atbilstošajā periodā.

Sākot ar 2010.gada beigām, vidējais **atalgojums** pakāpeniski palielinās. Kopumā 2011.gadā mēneša vidējā bruto darba samaksa, salīdzinot ar 2010.gadu, palielinājās par 19 latiem jeb 4,4% un bija 464 Ls. Sabiedriskajā sektorā pieaugums bija 4,7%, bet privātajā sektorā – 4,6%. Pēc krīzes pārvarēšanas atalgojums visātrāk atsāka pieaugt lauksaimniecības un mežsaimniecības nozarē un elektroenerģijas, gāzes un siltumapgādes nozarē. Arī 2011.gadā kopumā viens no straujākiem atalgojuma pieaugumiem bija lauksaimniecības un mežsaimniecības nozarē, kā arī nekustamā īpašuma un saistīto pakalpojumu nozarē. Savukārt lēnākais atalgojuma pieaugums ir bijis transporta un uzglabāšanas nozarē.

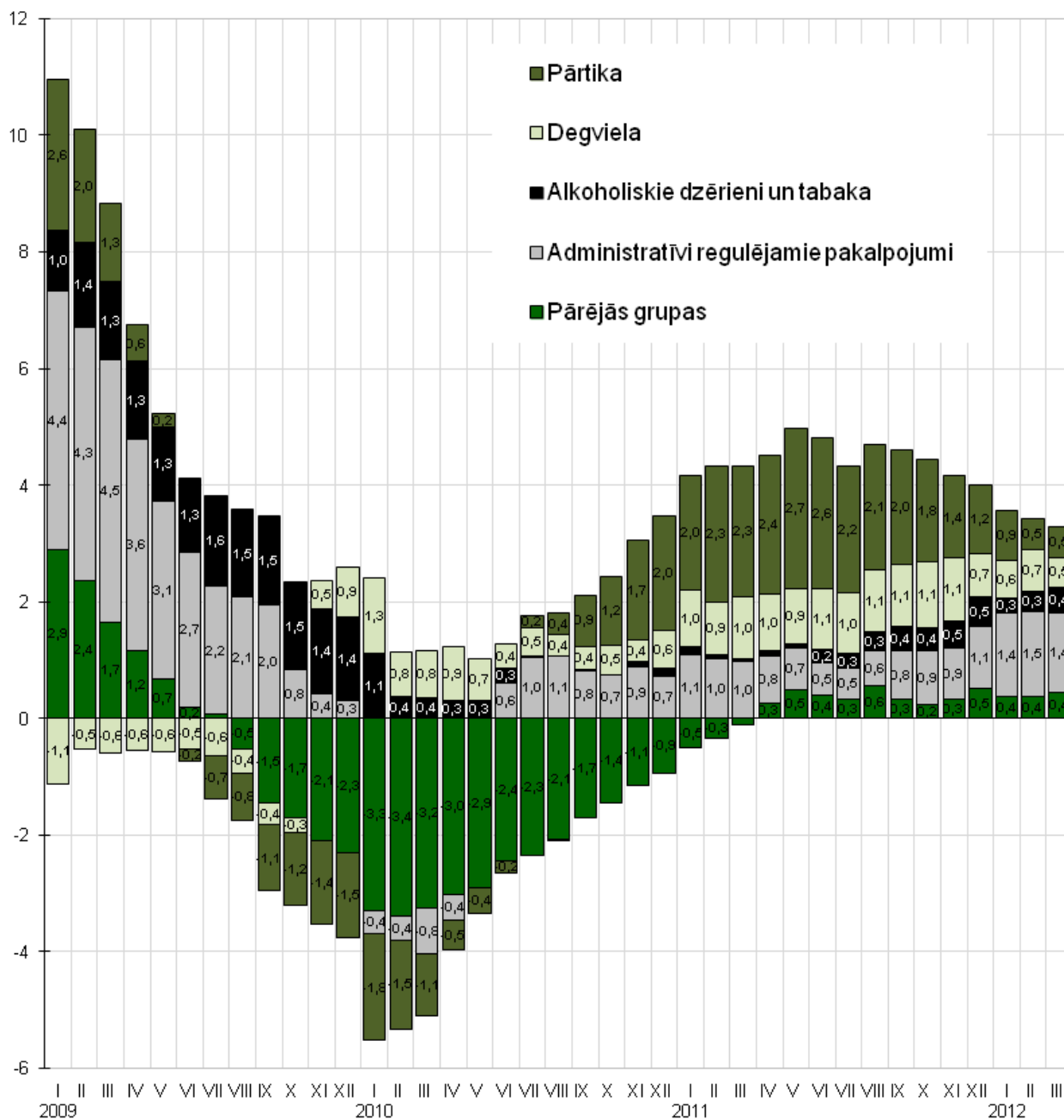
2011.gada laikā **cenu līmenis** pieauga par 4,4%, salīdzinot ar 2010.gada vidējo līmeni. Kopējā **patēriņa cenu** līmeņa pieaugumu 2011.gadā noteica būtisks degvielas un administratīvi regulējamo cenu kāpums, kā arī cenu palielinājums pārtikai. Degvielai cenas gada laikā pieauga par 12,5%. Administratīvi regulējamo cenu kāpumu par 6,8% galvenokārt ietekmēja elektroenerģijas un dabasgāzes tarifu kāpums, kā arī PVN un akcīzes nodokļa likmes palielināšana dabasgāzei. Ņemot vērā pārtikas cenu kāpuma apstāšanos pasaulē, arī Latvijā 2011.gada beigās pārtikas cenu kāpums bija apstājies.

Pakāpeniski augot pieprasījumam iekšējā tirgū, aug arī **ražotāju cenas** – 2012. martā, salīdzinot ar 2011.gada martu cenas ir kāpušas par 3,1%. Gada laikā vietējā tirgū realizētajai produkcijai būtiski ražotāju cenas ir augušas nemetālisko minerālu ražošanā (par 9,8%), metālizstrādājumu ražošanā (par 4,3%), datoru, elektronisko un optisko iekārtu ražošanā (par 3,7%), kā arī pārtikas ražošanā (par 2,8%).

2. tabula. Patēriņa cenu pārmaiņas 2011.gadā pa mēnešiem

Mēnesis	Cenu izmaiņas %		
	salīdzinot ar iepriekšējo mēnesi	salīdzinot ar iepriekšējā gada attiecīgo mēnesi	vidēji gada laikā
Janvāris	1,3	3,7	-0,5
Februāris	0,3	4,0	0,2
Marts	0,7	4,2	0,8
Aprīlis	1,1	4,5	1,5
Maijs	0,4	5,0	2,1
Jūnijs	0,3	4,8	2,6
Jūlijs	-0,3	4,3	3,0
Augusts	-0,4	4,7	3,4
Septembris	0,4	4,6	3,8
Oktobris	0,2	4,4	4,1
Novembris	0,0	4,2	4,2
Decembris	0,0	4,0	4,4

Avots: EM „Informatīvais ziņojums par makroekonomisko situāciju valstī” (2012.gada aprīlis)

1. attēls. Atsevišķu preču un pakalpojumu grupu ietekme uz kopējo patēriņa cenu indeksu (12 mēnešu inflācija, procentpunkti)

1.2. Lauksaimniecības nozīme tautsaimniecībā

Pievienotā vērtība lauksaimniecībā, mežsaimniecībā un zivsaimniecībā (NACE 2.red.A) salīdzinot ar iepriekšējo gadu ir pieaugusi par 11,6 %. Lauksaimniecības (A01) vērtība kopējā IKP saglabā stabilu vietu - ik gadu tie ir 1,6%.

3. tabula. Atsevišķu nozaru daļa valsts IKP 2010. un 2011.gadā, faktiskajās cenās

Nosaukums	2010.		2011.	
	tūkst. Ls	%	tūkst. Ls	%
Pievienotā vērtība kopā	11 421 287	100%	12 679 679	100%
Augkopība un lopkopība, medniecība un saistītas palīgdarbības (A01)	178 167	1,6%	198 637	1,6%
Mežsaimniecība un mežizstrāde (A02)	307 516	2,7%	345 544	2,7%
Zivsaimniecība (A03)	24 432	0,2%	24 792	0,2%
Pārtikas produktu un dzērienu ražošana (C10-11)	381 825	3,3%	415 770	3,3%

Avots: CSP

Kopumā lauksaimniecības sektorā turpinājās atgūšanās pēc 2008.-2009.gadu krīzes situācijas, kas izpaudās galvenokārt cenu pieaugumā, salīdzinot ar zemo līmeni 2009.gadā. Galveno lauksaimniecības produktu cenas 2011.gadā saglabājās augstas un pat pieaugošas salīdzinot ar 2010.gadu. Cenu līmenis lauksaimniecības produktiem pašlaik kopumā ir tuvs tam, kāds bija pirms krīzes 2008.gadā, lai arī ir atšķirības starp produktiem. Cenu pieaugums gan pagaidām nav būtiski ietekmējis ražošanas apjomus, tomēr sakarā ar augstākām cenām produkcijas vērtība ir pieaugusi gandrīz visiem nozīmīgākajiem produktiem.

Apjomu pieaugums salīdzināmās cenās 2011.gadā kopā lauksaimniecībā, saskaņā ar aprēķinu, ir + **1,1%**, **savukārt bāzes cenu pieaugums ir 9,9%**. 2011.gadā, atšķirībā no vairākiem iepriekšējiem, izmaiņu tendences augkopībā un lopkopībā bijušas samērā līdzīgas: augkopībā gada laikā apjomi pieauguši par 2,0% un cenas par 9,2%; savukārt lopkopībā apjomi praktiski nav mainījušies (-0,1%), bet cenas pieaugušas par 10,7%.

Tā rezultātā produkcijas vērtība faktiskajās cenās ir būtiski pieaugusi gan augkopībā – par 11,4%, gan lopkopībā – par 10,6%. Visā lauksaimniecībā 2011.gadā produkcijas vērtība faktiskajās bāzes cenās pieaugusi par 11,1%. Kā liecina iepriekš uzrādītie dati, vērtības pieaugums noticis galvenokārt cenu kāpuma ietekmē.

Augkopībā, līdzīgi kā iepriekšējā gadā, apjomu korekcijas ieviesa laika apstākļi. Atšķirībā no 2010. gada, kad ražība samazinājās karstuma un sausuma dēļ, šoreiz sliktāka situācija bija ziemājiem, bet vasarāju kultūrām raža ir uzlabojusies. 2011.gada ražai iesēts tika vairāk nekā pirms gada, tomēr nozīmīga daļa ziemāju aizgāja bojā (ziemas rapši pat 27%), līdz ar to novācamā platība ir nedaudz mazāka nekā 2010.gadā. Arī novāktajā platībā ziemāju ražība ir zemāka nekā 2010.gadā (graudaugiem 30 cnt/ha pret 33 cnt/ha), līdz ar to, kaut arī vasarāju ražība ir palielinājusies, graudaugu kopražā iegūta par 1,6% mazāka nekā 2010.gadā.

Nozīmīgākais kopražas samazinājums starp galvenajiem kultūraugiem bija ziemas kviešiem – par 22%, tritikālei – par 19%, augļiem un ogām par 20%. Savukārt vasaras kviešu apjomi pieauga par 60%, tāpat nozīmīgi palielinājusies auzu, griķu un pākšaugu kopražā. Pozitīvi, ka dārzenų kopražā palielinājusies par 15%. Neliels pieaugums arī kartupeļiem (3%), sakarā ar ražības kāpumu.

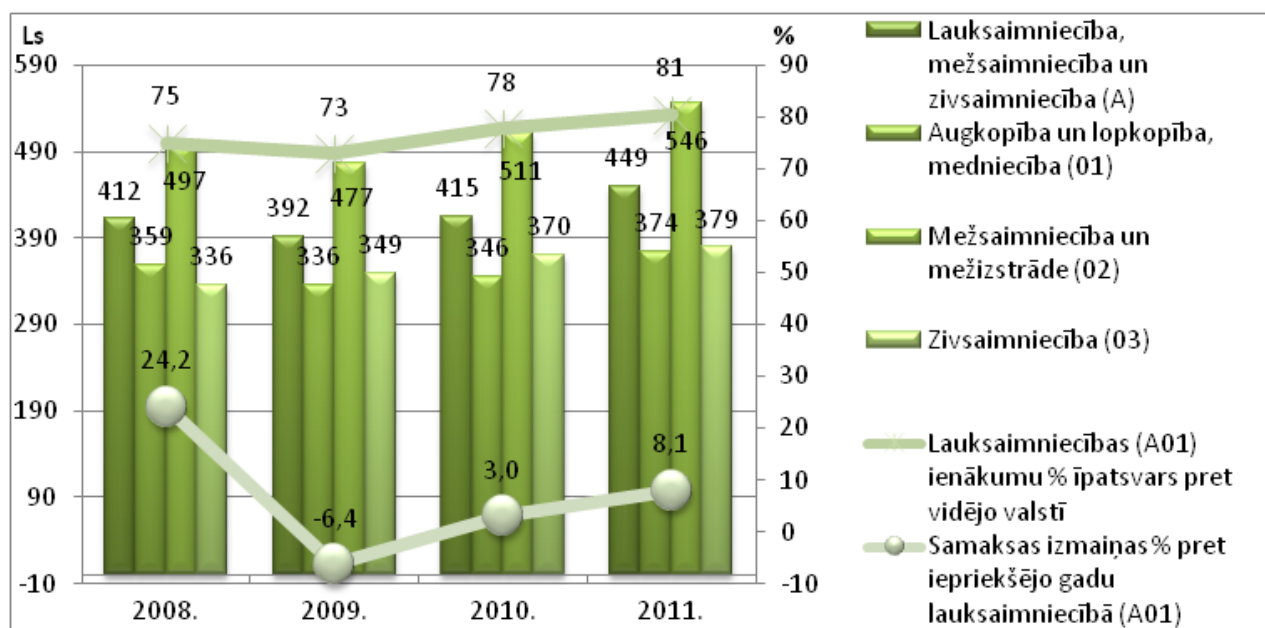
Augkopības produktu vidējā **cena** (provizoriski) 2011.gadā ir pieaugusi nozīmīgi (par 9,2%), tomēr šis kāpums galvenokārt attiecas uz laukaugiem: Straujāk ir cēlusies rapšu, kā arī rudzu un kviešu cena – par 25-27%. Kviešu cena pieaugusi par 16%. Savukārt dārzenų, kā arī augļu un ogu cena samazinājusies par 10%. Salīdzinājumā ar 2010.gada rekordaugsto līmeni, par 60% pazeminājusies griķu cena.

Lopkopībā 2011.gadā piena un gaļas apjomi ir aptuveni līdzīgi kā 2010.gadā (piena apjomi saskaņā ar provizoriskiem datiem auguši par 1,3%). Sakarā ar augsto lopbarības cenu un iekšējā tirgus zemo pirktspēju cietis putnkopības sektors, jo olu ražošana samazinājusies par 7%, bet putnu gaļas par 2%. Pēdējos gados samērā veiksmīgi attīstās liellopu gaļas ražošana. Palielinoties gaļas šķirņu ganāmpulkiem, pamazām pieaug liellopu gaļas apjomi (2011.gadā – par 4%), kā arī tās cena. Par 12% samazinājusies kažokādu ieguve, taču strauji pieaugusi to cena.

Cenu izmaiņu tendences lopkopības produktiem ir atšķirīgas. Turpināja pieaugt piena cena – vidēji gadā tā sasniedza 207 Ls/t, kas ir par 16,5% vairāk nekā gadu iepriekš. Nozīmīgi pieauga liellopu cena – par 18%, sasniedzot vidēji 127,9 Ls/t kautsvarā. Šīs cenas kāpumam ir liela nozīme konkurētspējīgas liellopu gaļas nozares izveidošanā Latvijā, jo līdz šim tā bijusi daudz zemāka nekā vairumā ES valstu. Mazāk – par 8% pieauga arī cūkgaļas cena, par 4,5% putnu gaļas, bet olu cena samazinājusies par 8%.

2011.gadā lauksaimniecībā, medniecībā un mežsaimniecībā (NACE 2.red. A) bija nodarbināti 91,8 tūkst. cilvēku jeb par 11% vairāk nekā iepriekšējā gadā. Nodarbinātība augkopībā, lopkopībā un medniecībā (A01) palielinājusies par 9,9 tūkst. cilvēkiem (70 tūkst.cilv.) jeb par 17% un kopā veido 7,2% no valstī nodarbināto skaita. No visiem 2011.gadā augkopībā, lopkopībā un medniecībā nodarbinātajiem 45,2 tūkst. bija vīrieši un 24,8 tūkst. sievietes.

2.attēlā redzamas darba samaksas izmaiņas – augkopības, lopkopības sektorā samaksa pieaugusi par 8%. Kopā tautsaimniecībā darba samaksa pieaugusi par 4,3% un bija 464 Ls.

Avots: CSP

2. attēls. Strādājošo mēneša vidējā bruto darba samaksa pa darbības veidiem (NACE 2.red.) 2008.-2011.gadā

1.3. Iedzīvotāji

Latvijas iedzīvotāju skaits turpina samazināties: pēc 2011.gada Tautas skaitīšanas datiem tas ir 2,1 milj. kas ir par 12% mazāk, nekā 2001.gadā Tautas skaitīšanā, taču lauku iedzīvotāju skaits samazinājies tikai par 4%. No visiem iedzīvotājiem laukos dzīvo 33%.

Pēc nacionālā sastāva 2011.gadā 59,5 % bija latvieši, 27,4 % krievi, 3,5 % baltkrievi un 2,4 % ukraiņi.

Tautsaimniecībai nozīmīgākais ir ekonomiski aktīvo iedzīvotāju (15–74 gadu vecuma grupā) īpatsvars, kas kopējā iedzīvotāju skaitā samazinājies no 65,3% 2010.gadā līdz 64,5% 2011.gadā. Ekonomiskā aktivitāte samazinājusies gan sievietēm (no 61,5% līdz 60,5%), gan vīriešiem (no 69,5% līdz 69,2%).

4. tabula. Latvijas iedzīvotāji gada sākumā 2004. – 2010. gadā

Rādītājs	Vienības	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.
Iedzīvotāji, kopā	tūkst.	2306	2295	2281	2271	2261	2248	2070*
Iedzīvotāji, laukos	tūkst.	739	735	731	730	729	727	724
Lauku iedzīvotāju īpatsvars	%	32	32	32,1	32,1	32,2	32,3	32,5
Iedzīvotāju blīvums, vidēji valstī	iedz./km2	35,7	35,5	35,3	35,2	35,0	34,8	34,5

Avots: CSP, *Tautas skaitīšanas dati

5.tabulā atspoguļoti darba meklētāju īpatsvara rādītāji. Darba meklētāju skaits 15-74 gadu vecuma grupā samazinājies par 39,7 tūkst.cilv. un 2011.gadā bija 176,4 tūkst.cilv. Sieviešu darba meklētāju īpatsvars ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaitā bija 13,1%, vīriešu – 17,6%, savukārt jauniešu (15-24 gadu vecuma grupā) 29,1%.

5. tabula. Darba meklētāju īpatsvars un bezdarba līmenis (15-74) 2004.–2010. gadā

	2008.	2009.	2010.	2011.
Darba meklētāju īpatsvars % ekonomiski aktīvo iedzīvotāju kopskaitā jeb bezdarba līmenis, valstī kopumā	7,5	16,9	18,7	15,4
Darba meklētāju īpatsvars % ekonomiski aktīvo iedzīvotāju kopskaitā, laukos	6,8	16,2	17,3	14,6
Darba meklētāju īpatsvars % ekonomiski aktīvo iedzīvotāju kopskaitā, pilsētās	7,9	17,2	19,3	15,7
Nodarbināto iedzīvotāju īpatsvars iedzīvotāju kopskaitā (15-64)	68,6	61,1	59,3	61,8

Avots: CSP

2. Izmaiņas vispārējos apstākļos

2.1. Grozījumu veikšana normatīvajos aktos, projektu atlases kritērijos un Latvijas Lauku attīstības programmā 2007.-2013.gadam

Normatīvo aktu sagatavošana, grozījumu veikšana

Horizontālie vispārējie pasākumu ieviešanas noteikumi

1. Kārtība, kādā piešķir valsts un Eiropas Savienības atbalstu lauku un zivsaimniecības attīstībai – veikti grozījumi 14.07.2009. MKN Nr.783, izdoti:

a) 18.01.2011 MKN Nr.61, nosakot šādas tiesību normas:

- vienkāršojot un atvieglot atbalsta piešķiršanas kārtību, nosakot šādas tiesību normas:
- Papildināti noteikumi ar regulējumu, kas paredz LAD pieņemtā lēmuma noraidīšanu, ja atbalsta pretendents neizpilda kaut vai vienu no lēmumā minētajiem nosacījumiem.
- paredzot iespēju atbalsta pretendenta projekta uzraudzības laikā iesniedzamos dokumentus un pārskatus iesniegt jebkurā LAD struktūrvienībā.
- Saistībā ar investīcijām ilggadīgo augļkopības kultūraugu stādījumu ierīkošanā, nosakot, ka pēc projektā paredzēto aktivitāšu īstenošanas LAD jāiesniedz augu pase vai etiķetes kopija (uzrādot oriģinālu), ja iegādātajiem ilggadīgo augļkopības kultūraugu stādiem saskaņā ar normatīvajiem aktiem par augu karantīnu nepieciešama augu pase vai etiķete.
- nosakot, ka projekta īstenošanas laikā publisko finansējumu atbalsta saņēmējs var saņemt ne vairāk kā piecās daļās. Tas nodrošinās iespēju veiksmīgāk plānot projekta realizācijas naudas plūsmu un ātrāk atgūt ieguldītos līdzekļus.
- grozot apmaksas kārtību, kas ļauj atbalsta saņēmējam pieprasīt publiskā finansējuma atmaksu arī tad, ja par precēm to piegādātājam vai kredītiestādei apmaksa ir veikta tikai daļēji, proti - ir samaksāta tikai privātā ieguldījuma daļa.
- lai būtu iespējams projektos paredzēto aktivitāšu īstenošanai izmantot klasisko finanšu līzings aizdevumu, noteikumos paredzot kārtību, līzings maksājumu veikšanai visu līzings periodu – 5 gadus pēc preču iegādes.
- nosakot, ka publiskā finansējuma summu, kuru atbalsta saņēmējs ir saņēmis preču daļējas apmaksas gadījumā, ir jāpārskaita preču piegādātājam vai kredītiestādei, savukārt, ja preču iegādei ir izmantots finanšu līzings, saņemto publiskā finansējuma atmaksu ir jāpārskaita līzings kompānijai un piecu darbdienu laikā pēc publiskā finansējuma summas saņemšanas jāiesniedz LAD maksājumu dokumentu kopijas.

b) 03.05.2011. MKN Nr.346, nosakot šādas tiesību normas:

- nosakot, ka finansējuma saņēmējam turpmāk būs jāpārlicinās par izvēlētās cenas objektivitāti un atbilstību tirgus cenai neatkarīgi no iegādes paredzamās līgumcenas. Tāpat finansējuma saņēmējam, veicot jebkuras iegādes, būs jānodrošina cenu atbilstības pārbaudi, ko apliecinās divu derīgu piedāvājumu salīdzināšanu konkrētai iegādei;
- Ņemot vērā, ka ierosināti grozījumi LAP, kas paredz jaunus atbalsta pasākumus, nosakot atbalsta saņemšanas kārtību zinātniskajām institūcijām, kurām atbalsts tiks maksāts tādā pašā kārtībā kā valsts kapitālsabiedrībām;
- precizējot, ka publiskā finansējuma atmaksu varēs saņemt arī par būvniecību vai citiem pakalpojumiem, ja ir veikta daļēja iegāžu apmaksa (samaksāta privātā ieguldījuma un neattiecināmo izmaksu daļa);
- precizējot nosacījumus gadījumos, kad atbalsts tiek saņemts saskaņā ar preču daļējas apmaksas nosacījumiem, atbalsta saņēmējam desmit darbdienu laikā pēc informācijas saņemšanas no LAD par publiskā finansējuma pārskaitīšanu preces piegādātājam, izmantojot kredītiestādes darījumu kontu, jāiesniedz LAD kredītiestādes izsniegtu dokumentu, kas apliecina, ka publiskais finansējums pilnā apmērā ir pārskaitīts preces piegādātājam;
- noteikumu projektā, pamatojoties uz pasākumu īstenošanas pieredzi un ņemot vērā lauksaimnieku sabiedrisko organizāciju, kā arī Latvijas Līzings devēju asociācijas izteiktos priekšlikumus, veikti arī vairāki tehniski un redakcionāli grozījumi, kas precizē atbalsta saņemšanas nosacījumus.

2. Kārtība, kādā administrē ELGF, ELFLA un EZF, kā arī valsts un ES atbalstu lauksaimniecībai, lauku un zivsaimniecības attīstībai" – veikti grozījumi 17.06.2009 MKN Nr.573 un izdoti:

- a) 01.03.2011. MKN Nr.171, kuros veikti vairāki tehniski un redakcionāli grozījumi, kas precizē atbalsta saņemšanas nosacījumus;
- b) 26.07.2011 MKN Nr.574, precizējot regulu nosaukumus;
- c) 18.11.2011. MKN Nr.863, nosākot šādas tiesību normas:
 - izteikt norādi, uz kāda likuma pamata noteikumi izdoti šādā redakcijā;
 - nosākot, ka informāciju par atbalsta saņēmējiem - juridiskām personām vai biedrībām un nodibinājumiem - publicē Lauku atbalsta dienesta tīmekļa vietnē. Par fiziskām personām informāciju npublicē.
 - grozot LAP un ZRP uzraudzības komitejas sastāvu;
 - precizējot un grozot normu par neatbilstoši veikto izdevumu, atmaksāšanas un tālāku izmantošanu, kārtību.

Atbalsta pasākumu ieviešanas noteikumi

1. ass „Lauksaimniecības un mežsaimniecības nozares konkurētspējas uzlabošana”

„Atbalsts jaunajiem lauksaimniekiem” – izstrādāti un apstiprināti 04.10.2011. MKN Nr.773 "Kārtība, kādā piešķir valsts un Eiropas Savienības atbalstu kompensāciju maksājumu veidā pasākumam "Atbalsts jaunajiem lauksaimniekiem"" (spēku zaudē 11.11.2008. MKN Nr.938), nosākot šādas tiesību normas:

- pasākuma īstenošanas vieta ir LAD Ziemeļaustrumu, Austrumlatgales un Dienvidlatgales RLP aptvertā Latvijas teritorija, izņemot republikas pilsētas un novadu teritoriālās vienības – pilsētas, kurās ir vairāk nekā 5000 iedzīvotāju;
- projekta iesnieguma sagatavošanā un visā projekta īstenošanas periodā atbalsta saņēmējam ir jāizmanto no LAP pasākuma apmaksāta konsultanta pakalpojumus, ko sniedz konsultāciju sabiedrība, kura nodrošina Valsts lauku tīkla darbību, lai saskaņotu un pārbaudītu projekta iesniegumu, saistību periodā uzraudzītu attīstības plāna ieviešanas gaitu, kā arī saskaņotu nepieciešamos grozījumus saimniecības attīstības plānā;
- pirms projekta sagatavošanas pretendents ar konsultantu jānoslēdz līgums, tajā paredzot konsultanta atbildību par projekta atbilstību saimniecības attīstības plānam;
- viens no saimniecībā ieguldāmo līdzekļu veidiem ir arī vaislas lauksaimniecības dzīvnieku iegāde;
- ja atbalsta pretendents dibina jaunu saimniecību, maksimālais saimniecības gada apgrozījums, iesniedzot projekta iesniegumu, ir 20 000 lati, ja pārņem saimniecību – 50 000 lati

" Lauku saimniecību modernizācija " – **veikti grozījumi** 01.11.2010. MKN Nr.1026 un **izdoti**:

- a) 18.01.2011. MK noteikumi Nr.60, nosākot šādas tiesību normas:
 - **palielinot** papildu atbalsta intensitāti 10% apmērā no būvniecības un būvēs paredzēto stacionāro iekārtu iegādes attiecināmo izmaksu summas projektiem Eiropas ekonomikas atveseļošanas plāna ietvaros;

- **diferencējot** atbalsta intensitāti 25% tehnikas un iekārtu iegādei Zemgales un Lielrīgas teritorijās;
 - **grozot** nosacījums attiecībā uz lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvajām sabiedrībām, pieļaujot traktoru iegādi bez jaudas ierobežojuma, ja traktors ir nepieciešams kooperatīva īpašumā esoša ražošanas objekta apkalpošanai, no kura labumu gūst visi kooperatīva biedri;
 - **izdarīti** arī vairāki tehniski un redakcionāli **grozījumi**, kas precizē atbalsta saņemšanas nosacījumus.
- b)** 22.02.2011. MK noteikumi Nr.155 veicot dažus tehniskus un redakcionālus grozījumus.
- c)** 14.06.2011. MK noteikumi Nr.452, nosākot šādas tiesību normas:
- nosakot saimniecību ieņēmumu palielināšanu vai izdevumu samazināšanu, lai būtu iespējams objektīvi aprēķināt un piemērot dzīvotspējas kritēriju jaunajiem uzņēmējiem, kas tikai pēc projekta īstenošanas uzsāk lauksaimniecības produktu ražošanu;
 - nosakot, ka projekta īstenošanai nepieciešamā finansējuma pieejamību apliecinošos dokumentus būs jāiesniedz reizē ar projekta iesniegumu vai triju mēnešu laikā pēc lēmuma par projekta iesnieguma apstiprināšanu spēkā stāšanos;
 - diferencējot atbalsta intensitāti 25% tehnikas un iekārtu iegādei Dienvidkurzemes, Ziemeļkurzemes, Zemgales, Lielrīgas, Viduslatvijas un Ziemeļvidzemes teritorijās

"Lauksaimniecības produktu pievienotās vērtības radīšana" - veikti grozījumi 08.04.2008. MKN Nr. 255, izdoti:

- a)** 19.04.2011. MKN Nr.308, nosākot šādas tiesību normas:
- vienkāršojot atbalsta saņemšanas nosacījumus un palielinot maksimālās attiecināmas izmaksas jaunu uzņēmumu veidošanai gaļas pārstrādes sektorā un nosakot, ka jaunus uzņēmumus varēs veidot arī graudu, augļu un dārzeņu, kā arī pārējo lauksaimniecības produktu pārstrādes sektorā;
 - precizējot atbalsta pretendenta definīciju;
 - palielinot maksimālās attiecināmās izmaksas jaunam pārstrādes uzņēmumam gaļas pārstrādes sektorā un nosakot maksimālās attiecināmās izmaksas augļu un dārzeņu, graudu un pārējo lauksaimniecības produktu pārstrādes sektoros;
 - palielinot atbalsta intensitāti par 10% vai 5% atkarībā no uzņēmuma lieluma atbalsta pretendentiem piena pārstrādes sektorā, kuriem ir jau apstiprināti projekti, bet kuri vēl nav iesnieguši maksājuma pieprasījumu;
 - grozot nosacījumu, ka esošam pārstrādes uzņēmumam piena, augļu un dārzeņu, gaļas, graudu un pārējo lauksaimniecības produktu pārstrādes sektorā nav nepieciešama vismaz divu gadu darba pieredze atbilstošā nozarē.
- b)** izdoti 27.09.2011. MKN Nr.738, paplašinot noteikumos atbalstāmo produktu klāstu, iekļaujot visus organiskos ķīmiskos savienojumus;
- c)** izdoti 04.10.2011. MKN Nr.771, paredzot noteikumos, ka turpmāk varēs atbalstīt arī pieteikumu projektus jaunu uzņēmumu veidošanai gaļas, graudu, augļu un dārzeņu, kā arī pārējo lauksaimniecības produktu pārstrādes sektoros, ja tajos paredzētais gala produkts nebūs Līgumā par Eiropas Savienības darbību I pielikumā minēts produkts. Kā arī atbalsta pretendentiem, kas ir esoši pārstrādes uzņēmumi, ja projektu iesniegumā paredzētais gala produkts nav Līgumā par Eiropas Savienības darbību I pielikumā minēts produkts, nebūs nepieciešama divu gadu darbības pieredze.

"Infrastruktūra, kas attiecas uz lauksaimniecības un mežsaimniecības attīstību un pielāgošanu" – veikti grozījumi 23.09.2008. MKN Nr.792., izdoti 18.01.2011. MKN Nr.45, nosakot šādas tiesību normas:

- **nosakot**, ka atbalsta pretendents procentuāli norādīs ieguldīto izmaksu sadali starp lauksaimniecības un mežsaimniecības zemēm par tajās veiktajiem būvniecības, rekonstrukcijas un renovācijas darbiem. Sagatavotie grozījumi nodrošinās to, ka meliorācijas sistēmu rekonstrukcijas vai renovācijas projekts iesniegumā tiks norādīts kā viens vesels, nedalot to pa aktivitātēm;
- mazinot administratīvo slogu, **izdarīti** vairāki tehniski un redakcionāli **grozījumi**, kas precīzāk raksturo atbalsta saņemšanas nosacījumus, precizēts iesniedzamo dokumentu saraksts, vienkāršota projekta iesnieguma forma, kā arī atcelta prasība atbalsta pretendentiem, kuru īpašumā atrodas nekustamais īpašums, iesniegt īpašuma tiesības apliecinājošus dokumentus;
- **grozot** nosacījumu, ka turpmāk projekta iesniegumu pretendents varēs iesniegt jebkurā LAD RLP.

"Atbalsts daļēji naturālo saimniecību pārstrukturēšanai" – veikti grozījumi 23.09.2008. MKN Nr.792., izdoti 18.01.2011. MKN Nr.45, nosakot šādas tiesību normas:

- nosakot, ka pasākuma īstenošanas vieta ir LAD Ziemeļaustrumu, Austrumlatgales un Dienvidlatgales RLP aptvertā Latvijas teritorija, izņemot republikas pilsētas un novadu teritoriālās vienības – pilsētas, kurās iedzīvotāju skaits ir lielāks par 5000;
- paredzot, ka projekta iesnieguma sagatavošanā un visā projekta īstenošanas periodā atbalsta saņēmējam ir jāizmanto tāda no LAP Tehniskās palīdzības aktivitātes „Valsts lauku tīkls” finansēta konsultanta pakalpojumi, ko sniedz konsultāciju sabiedrība, kura nodrošina Valsts lauku tīkla darbību, lai pēc atbalsta pretendenta pieprasījuma sagatavotu, kā arī lai saskaņotu un pārbaudītu pašā atbalsta pretendenta sagatavotu projekta iesniegumu, saistību periodā uzraudzītu attīstības plāna ieviešanas gaitu, kā arī lai sagatavotu un saskaņotu nepieciešamos grozījumus saimniecības attīstības plānā;
- nosakot, ka pirms projekta sagatavošanas pretendents ar konsultantu jānoslēdz līgums, paredzot tajā konsultanta atbildību par projekta atbilstību saimniecības attīstības plānam;
- papildinot noteikumus ar normu, ka viens no saimniecībā izdarāmo ieguldījumu veidiem var būt arī vaislas lauksaimniecības dzīvnieku iegāde;
- paredzot, ka ja saimniecības attīstības plānā paredzētie ieguldījumi triju gadu pārskata termiņā nebūs izdarīti vai izdarīti tikai daļēji, turpmāk atbalstu nepiešķirs un saņemtais atbalsts, kas nav ieguldīts saimniecības attīstībā, būs jāatmaksā;
- nosakot, ka visi ar projekta īstenošanu saistītie maksājumu apliecinājošie dokumenti atbalsta saņēmējam ir jāuzglabā septiņus gadus pēc tam, kad ir stājies spēkā lēmums par atbalsta piešķiršanu.

2. ass „Vides un lauku ainavas uzlabošana”

„Valsts un Eiropas Savienības lauku attīstības atbalsta pasākumi vides un lauku ainavas uzlabošanai” - veikti grozījumi 23.03.2010 MKN Nr.295 un izdoti:

- a) 01.03.2011. MKN Nr.172, nosakot šādas tiesību normas:
- papildinot noteikumus noteikto, ka piesakoties uz atbalstu apakšpasākumos BDUZ vai RLZP, atbalsta pretendents ir jāizveido un jāuztur lauku vēsture par katru atbalsttiesīgo

- saimniecības lauku. Sankcijas par noteikumu neievērošanu – atbalsta summas samazinājums kārtējā gadā par 1 %;
- nosakot, ka atsevišķos agrovides maksājumu apakšpasākumos, atbalstam var pieteikt arī to LIZ, kura nav bijusi labā lauksaimniecības stāvoklī 2003. gada 30. jūnijā un par kuru nav tiesības saņemt VPM, bet šobrīd tā ir labā lauksaimniecības stāvoklī, tiek izmantota lauksaimniecībā un produkcijas iegūšanā.
 - nosakot jaunus kritērijus attiecībā uz atbalsta saņemšanu pasākumā MLA.
- b)** 15.11.2011. MKN Nr.882, nosakot, ka atbalstu par kaņepju platībām, kuras atrodas lauku blokos, par kuriem nevar pieteikties uz vienoto platību maksājumu, var saņemt tikai tad, ja ievēroti papildu nosacījumi maksājuma piešķiršanai par kaņepju platībām, kuri noteikti normatīvajos aktos par valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanu lauksaimniecībai tiešā atbalsta shēmu ietvaros;
- c)** 13.12.2011. MKN Nr.957, nosakot šādas tiesību normas, ka veidojot lauku blokus, augļu dārzos ar ilggadīgajiem aveņu, dzērveņu vai melleņu (krūmmelleņu un zīleņu) stādījumiem platums šaurākajā vietā ir vismaz divi metri.

3. ass „Dzīves kvalitāte lauku apvidos un lauku ekonomikas dažādošana”

„Atbalsts uzņēmumu radīšanai un attīstībai” - veikti grozījumi 09.02.2010. MKN Nr.132, izdoti 08.03.2011. MKN Nr.184, paplašinot atbalsta pretendentu loku, kā arī vienkāršojot pieteikšanos atbalstam:

- nosakot, ka uz atbalstu var pretendēt arī mikrouzņēmumi, kas reģistrēti mazāk nekā 12 mēnešus pirms projekta iesnieguma iesniegšanas dienas un nav uzsākuši saimniecisko darbību līdz projekta iesnieguma iesniegšanas dienai;
- nodrošinot pasākumu nepārklāšanos;
- projektu iesniegumus var iesniegt arī LAD reģionālajās pārvaldēs, ne tikai LAD CA
- precizēti arī projektu atlases kritēriji;
- atbalsta intensitāte paaugstināta līdz 60% visiem projektiem. Aktivitāšu īstenošanu atbalsta pretendents uzsāk ne vēlāk kā sešu mēnešu laikā pēc lēmuma par projekta iesnieguma apstiprināšanu spēkā stāšanos;
- veikti arī vairāki tehniski un redakcionāli grozījumi, kas precizē atbalstāmās nozares un atbalsta saņemšanas nosacījumus.

„Enerģijas ražošana no lauksaimnieciskas un mežsaimnieciskas izcelsmes biomasas” - veikti grozījumi 16.03.2010. MKN Nr.268, izdoti 30.08.2011. MKN Nr.671, nosakot šādas tiesību normas:

- biogāzes ražošanā jāizmanto vismaz 30% no izejvielas apjoma II un III kategorijas dzīvnieku izcelsmes atlikumprodukti, risinot konkurenci ar pārtikas ražošanu;
- vismaz 70 procentu no kopējām izejvielām enerģijas ražošanai atbalsta saņēmējs spēj nodrošināt paša saimniecībā. Kā arī projekta realizācijas vieta sakrīt ar atbalsta saņēmēja īpašumā esošās saimniecības atrašanās vietu;
- atbalsta saņēmējs spēj pierādīt savā īpašumā esošo dzīvnieku vienību skaitu atbilstoši plānotās uzstādītās elektroenerģijas jaudai;
- atbalsta pretendents jāiesniedz ar būvniecību un iepirkumiem saistītus dokumentus kopā ar iesniegumu un projektu realizācija jāuzsāk ne vēlāk kā sešu mēnešu laikā pēc lēmuma pieņemšanas par projekta atbalstīšanu saņemšanu;
- vienam projektam maksimālā atbalstāmā elektroenerģijas jauda nepārsniedz 500 kW, saglabājot izmaksu par vienu kilovatu jaudas 3 000 latu apmērā un vienai atbalsta

pretendenta saistīto personu grupai maksimālā attiecināmo izmaksu kopsumma programmēšanas periodā nepārsniedz 1 500 000 latu.

„Pamatpakalpojumi ekonomikai un iedzīvotājiem” - veikti grozījumi 07.07.2008. MKN Nr.525, izdoti 26.11.2011. MKN Nr.580, nosakot, ka pašvaldībām ir tiesības pārdalīt projektu attiecināmās izmaksas vienas pašvaldības ietvaros, nepārsniedzot tai noteikto kopējo maksimālo attiecināmo izmaksu summu un pašvaldībām, kas izveidojušas novadus līdz 2009.gada 31.decembrim, palielināt kopējo attiecināmo izmaksu summu summējot katru apvienoto teritoriālo vienību.

4. ass „LEADER pieejas īstenošana”

„Vietējās attīstības stratēģijas īstenošana”- veikti grozījumi 07.07.2008. MKN Nr.515, izdoti 02.08.2011. MKN Nr.611, nosakot šādas tiesību normas:

- pieļaujot biežāk aktualizēt vietējo attīstības stratēģiju, ierosinot tajā grozījumus, ja ir pamatota nepieciešamība, tādā veidā sekmējot kvalitatīvu un vietējām vajadzībām atbilstošu vietējās attīstības stratēģijas īstenošanu;
- svītrojot prasību reizi gadā iesniegt pārskatu par stratēģijas īstenošanas rezultātiem, tādā veidā tika samazināts administratīvais slogs vietējām rīcības grupām un novērsta informācijas dublēšanās.
- nosakot iespēju vietējās attīstības stratēģijas īstenošanai saņemt papildu atbalstu, piemērojot līdzšinējo atbalsta apmēra noteikšanas kārtību.

„Konkurētspējas veicināšana vietējo attīstības stratēģiju īstenošanas teritorijā” un “Lauku ekonomikas dažādošana un dzīves kvalitātes veicināšana vietējo attīstības stratēģiju īstenošanas teritorijā” - veikti grozījumi 13.01.2009. MKN Nr.33:

- a) izdoti 15.02.2011. MKN Nr.119, kuros veikti tehniski precizējumi.
- b) **izstrādāti un apstiprināti** 04.10.2011. MKN Nr.764 „Kārtība, kādā piešķir valsts un Eiropas Savienības atbalstu lauku attīstībai pasākumā „Konkurētspējas veicināšana vietējo attīstības stratēģiju īstenošanas teritorijā” un pasākumā „Lauku ekonomikas dažādošana un dzīves kvalitātes veicināšana vietējo attīstības stratēģiju īstenošanas teritorijā”” (**spēku zaudē** 13.01.2009. MKN Nr.33), nosakot šādas tiesību normas:
 - papildinot ar jaunām pasākuma aktivitātēm, kurās atbalsts pieejams lauksaimniecības produktu ražošanai un pārstrādei mājās apstākļos (mājražotājiem);
 - precizējot atbalsta intensitāti līdz 60 procentiem arī biedrībām un nodibinājumiem;
 - nosakot, kāda informācija vietējām rīcības grupām ir jāiekļauj LAD iesniedzamajā projektu sarakstā un prasību par projektu saraksta elektroniskās versijas nosūtīšanu LAD;
 - nosakot prasību, ka vietējai rīcības grupai lēmēj institūcijas sēdes protokolā ir jānorāda informācija par interešu konflikta novēršanu;
 - precizējot iesniedzamos iepirkumu procedūru apliecinājošos dokumentus, tādā veidā samazinot administratīvo slogu;
 - nosakot, ka atbalsta pretendents vairs nav obligāti jāiesniedz informācija, kas pieejama Valsts ieņēmumu dienestā, tādā veidā vienkāršojot pieteikšanos uz atbalstu.

„Starpterritoriālā un starpvalstu sadarbība” - izstrādāti un apstiprināti 20.09.2011. MKN Nr.726 „Valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanas kārtība vietējām rīcības grupām starpvalstu sadarbībai”, nosakot atbalsta saņemšanas nosacījumus, pieteikšanās kārtību, atbalsta apmēru un intensitāti, attiecināmās un neattiecināmās izmaksas, sadarbības projekta īstenošanas nosacījumus un atbalsta pieprasīšanas un maksāšanas kārtību, iesnieguma veidlapu atbalsta saņemšanai par sadarbības līguma noslēgšanu, sadarbības projekta iesnieguma veidlapu un pārskatu par sadarbības projekta īstenošanas rezultātiem.

„Vietējās rīcības grupas darbības nodrošināšana, prasmju apguve un teritorijas aktivizēšana” – izstrādāti un apstiprināti 08.03.2011. MKN Nr.185 "Kārtība, kādā piešķir valsts un Eiropas Savienības atbalstu vietējo rīcības grupu darbības nodrošināšanai, prasmju apguvei un teritorijas aktivizēšanai" (spēku zaudē 21.04.2009. MKN Nr.332), nosakot šādas tiesību normas::

- precizējot atbalstāmās aktivitātes, iesniedzamos dokumentus, attiecināmās un neattiecināmās izmaksas;
- papildinot ar normu, ka vietējā rīcības grupa nodrošina konkrētu pieņemšanas laiku birojā un informāciju par to publicē laikrakstā;
- precizējot ceturkšņa tāmes un pārskata iesniegšanas kārtību - turpmāk vietējā rīcības grupa ceturkšņa tāmi un pārskatu Lauku atbalsta dienestam var sūtīt arī pa pastu;
- papildinot ar nosacījumu, ka gadījumā, ja vietējās rīcības grupas iesniegtajā ceturkšņa pārskatā dienests konstatē neattiecināmās izmaksas, nākamo maksājumu vietējās rīcības grupas kontā, kas ir atvērts Valsts kasē, ieskaita pēc tam, kad vietējā rīcības grupa tajā iemaksājusi neattiecināmās izmaksas summu, ņemot vērā, ka vietējām rīcības grupām tiek veikti avansa maksājumi 100% apmērā;
- nosakot prasības informācijas un publicitātes pasākumu nodrošināšanai, kā arī vietējai rīcības grupai nosakot pienākumu nodrošināt publisku pieejamību informācijai par aktivitāšu īstenošanu;
- nosakot dažām attiecināmajām izmaksām limitu, ņemot vērā ekonomisko situāciju valstī un izvērtējot līdzšinējo pieredzi;
- nosakot, ka turpmāk vietējā rīcības grupa administratīvā vadītāja pienākumu izpildītājus var piesaistīt, tikai pamatojoties uz darba līgumu par pilnu darba laiku vai par nepilnu darba laiku.

Grozījumi LAP

1. Ņemot vērā 19.11.2010. EK sniegtos komentārus, tika **sniegti papildus skaidrojumi un sagatavota papildus informācija** par priekšlikumu grozījumiem LAP, kas iesniegti atkārtoti EK izvērtēšanai (kopsavilkumu skatīt pārskata 2. pielikumā).
2. EK apstiprināti LAP grozījumi (LAP 8.versija) Nr. C(2010)2081-LV - 29/03/2010 (kopsavilkumu skatīt pārskata 2. pielikumā);
3. Ņemot vērā to, ka EK LAP 9.versijas izvērtēšana un izskatīšana ieilga un reālā situācijā LAP pasākumu ieviešanas progresā mainījās, 07.07.2011 ZM LAP 9.versijas priekšlikumus grozījumiem **atsauca**;

4. 08. 26.2011 ZM **atkārtoti iesniedza** EK LAP 9.versijas priekšlikumus grozījumiem un 07.11.2011. un 20.12.2011.saņēma no EK komentārus un priekšlikumus par nepieciešamību priekšlikumus grozījumiem papildināt;
5. 21.06.2011 UK sēdes laikā **apstiprināti un apspriesti** grozījumi projektu atlases kritērijos LAP 1.ass pasākumu ietvaros un finansējuma pārdale 1.ass ietvaros;
6. 09.12.2011 UK sēdes laikā:
 - izskatīti un apstiprināti grozījumi LAP finanšu plānā un LAP pasākumos;
 - apstiprināti ZM ierosinātie grozījumi LAP, paredzot iespēju uzņemties virsstaistības 20% apmērā pasākumos: „Lauksaimniecības produktu pievienotās vērtības radīšana”, „Infrastruktūra, kas attiecas uz lauksaimniecības un mežsaimniecības attīstību un pielāgošanu”, Atbalsts uzņēmumu radīšanai un attīstībai”, Tūrisma aktivitāšu veicināšana”, un „LEADER”

2.2. Izmaiņas Kopienas un valsts politikā, kas ietekmē ELFLA un citu finanšu instrumentu savstarpējo saskanību

2.2.1. Izmaiņas Latvijas makroekonomiskajā situācijā

No 2005. līdz 2007.gadam apjomīga ārējā kapitāla ieplūde stimulēja būtisku privātā patēriņa un investīciju pieaugumu. IKP vidējie gada pieauguma tempi bija 10,3%, kas bija vieni no straujākajiem ES. 2008. un 2009.gadā, globālās finanšu krīzes rezultātā, apstājoties ārējā kapitāla ieplūdei, iestājās recesija. Krīzes laikā IKP samazinājās par ¼ daļu, saruka nodarbinātība un pieauga bezdarbs.

Kopš 2009.gada 4.ceturkšņa ir atsākusies ekonomikas izaugsme. Atgūstot konkurētspēju un pieaugot pieprasījumam ārējos tirgos, par ekonomikas galveno dzinuli ir kļuvis eksports. Sākot ar 2010.gada 3.ceturksni, preču eksporta apjomi jau pārsniedz pirmskrīzes līmeni.

Eksporta turpmākās attīstības iespējas ietekmēs ne tikai ārējā pieprasījuma izmaiņas, bet arī Latvijas ražotāju konkurētspēja. Jāņem vērā, ka līdz šim Latvijas konkurētspējas uzlabošanas pamatā noteica darbaspēka izmaksu samazināšana, bet turpmāk izšķiroša loma būs spējai palielināt produktivitāti.

Ienākumu pieaugums no eksporta stimulē ekonomisko aktivitāšu palielināšanos iekšējā tirgū.

Investīciju aktivitātes Latvijā kopš 2010.gada beigām pakāpeniski pieaug. 2011.gada trīs ceturkšņos investīciju apjomi Latvijas tautsaimniecībā bija gandrīz par 25% lielāki nekā 2010.gada atbilstošajā periodā un veidoja 21% no IKP. Investīciju apjomu palielināšanos lielā mērā ietekmēja ieguldījumi tādās nozarēs kā enerģētika, kokapstrāde, kā arī metālizstrādājumu ražošana. Investīciju apjomu straujāku pieaugumu joprojām kavē zems pieprasījums, ierobežoti uzņēmumu finanšu līdzekļi, zems banku kreditēšanas līmenis un citi faktori.

Pakāpeniski no krīzes radītajām sekām atkopjas banku sektors. Tomēr tas notiek lēni, turklāt atveseļošanas būtiski kavē saspīlētā situācija finanšu sektorā eirozonā. Kreditēšana joprojām ir vāja

Sadalījumā pa tautsaimniecības nozarēm 2011.gada trīs ceturkšņu laikā visvairāk no jauna izsniegti kredīti transporta un uzglabāšanas nozarē, lauksaimniecības, mežsaimniecības un tirdzniecības nozarēs.

Darba tirgū zemākais punkts bija 2010.gada 1.ceturksnī, kad nodarbināto iedzīvotāju skaits samazinājās līdz 916 tūkstošiem un bezdarba līmenis sasniedza 20,5%. Kopš 2010.gada sākuma situācija darba tirgū

pakāpeniski uzlabojas – palielinās nodarbināto skaits un samazinās bezdarba līmenis. Saskaņā ar darbaspēka apsekojuma datiem, bezdarba līmenis 2011.gada 3.ceturksnī samazinājās līdz 14,4%, kas ir par 4 procentpunktiem mazāk nekā pirms gada. Augstākais reģistrētā bezdarba līmenis 2011.gada decembra beigās joprojām saglabājās Latgales reģionā (19,8%), bet zemākais bija Rīgā (7,8%).

2011.gada beigās sekmīgi tika noslēgta trīs gadus ilgā starptautiskā aizdevuma programma. Tās apjoms Latvijai tika plānots 7,5 miljardu eiro apmērā. Ņemot vērā, ka valsts ekonomiskā un finanšu situācija uzlabojās, Latvijai nebija nepieciešams pilnā apmērā saņemt aizdevuma pieejamo finansējumu. Latvija ir izmantojusi 4,4 miljardus eiro. Starptautiskās aizdevuma programmas ietvaros Latvija ir nodrošinājusi pamatu ilgtspējīgas fiskālās disciplīnas īstenošanai. Lai ievērotu izvirzītos budžeta deficīta mērķus, kopš 2008.gada ir veikta budžeta konsolidācija 2,3 miljardu latu apmērā ar fiskālo ietekmi 17,5% apmērā no IKP, t.sk., gan samazinot izdevumus, gan palielinot ieņēmumus.

Starptautiskās aizdevuma programmas izpildes laikā ir veikta valsts pārvaldes izdevumu struktūras uzlabošana, nozīmīga valsts pārvaldē strādājošo skaita un darba algas samazināšana, kā arī sociālās drošības tīkla pasākumu efektīvizēšana.

Kā būtisks konsolidācijas resurss tika izmantotas nodokļu politikas izmaiņas, tomēr nodokļu slogs pret IKP nepieauga ekonomikas struktūras maiņas un eksporta-importa attiecības uzlabošanās dēļ. Tika ieviesti stimuli uzņēmējdarbībai un nodarbinātībai – uzņēmuma ienākuma nodokļa atvieglojumi, mikrouzņēmumu nodoklis, ātrākas pievienotās vērtības nodokļa atmaksas u.c. Pēc programmas pabeigšanas galvenais nodokļu politikas uzsvars ir darbaspēka nodokļu samazināšana.

2011.gadā notika ievērojamas izmaiņas nodokļu politikā:

1. Grozījumi likumā par iedzīvotāju ienākuma nodokli – tika samazināta nodokļa likme no 26% uz 25%;
2. Grozījumi likumā par uzņēmumu ienākuma nodokli – tika ieviesta nodokļa atlaide lielajām investīcijām;
3. Grozījumi likumā par pievienotās vērtības nodokli – tika par 1 procentu (no 21% uz 22%) palielināta nodokļa standartlikme un par diviem procentiem (no 10 uz 12%) palielināta atsevišķām precēm un pakalpojumiem piemērojamā samazinātā likme. Visbūtiskāk pieauga PVN elektroenerģijai (PVN elektrības piegādei iedzīvotājiem no 2011. gada ir 22%);
4. Grozījumi likumā "Par valsts sociālo apdrošināšanu" - mainīta valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu likme (vispārējā gadījumā 35,09%, no tiem darba devējs maksā 24,09%, bet darba ņēmējs - 11% (līdz tam 9%)).
5. Palielināta minimālā mēneša darba alga līdz 200 latiem.

2.2.2. LAP atbilstība Kopienas politikai

2010. un 2011. gadā turpināja pastāvēt būtiski riski vispārējās ekonomiskās situācijas attīstībai tautsaimniecībā, kā piemēram, pasaules energoresursu un pārtikas cenu pieaugums.

Eiropas Ekonomikas atveseļošanās plāns

Saskaņā ar Padomes Regulas 1698/2005 16(a) pantā noteikto šī finansējuma piesaistei un izmantošanai ieguldījumiem atbalsta intensitātes var tikt paaugstinātas par 10%, kā arī dalībvalstīm tika sniegta iespēja piesaistīt papildus finansējumu tām jomām, kuras tās uzskata par prioritārajām, kas veicinās lauksaimniecības un lauku attīstību

Latvijā Ekonomikas atveseļošanās plāna ietvaros pieejamais finansējums tika novirzīts piensaimniecības nozares pārstrukturēšanai, lai piena ražošanas sektorā veicinātu strukturālas izmaiņas, kā rezultātā tiktu

optimizētas ražošanas izmaksas, kā arī piena kvalitātes uzlabošanai un neienesīgajām investīcijām piena sektora uzņēmumos. Eiropas Ekonomikas atveseļošanās plāna (jaunie izaicinājumi) ietvaros Latvijai piešķirtais ES līdzfinansējums 2009. un 2010.gadam sastāda EUR 13 260 000.

2010.gadā atbalstam Eiropas Ekonomikas atveseļošanās plāna ietvaros papildus piešķirtajam finansējumam varēja pieteikties divos LAP pasākumos:

- pasākumā "Lauku saimniecību modernizācija"
- pasākumā "Lauksaimniecības produktu pievienotās vērtības radīšana"

2010.gadā atbalsta pasākumā „Lauku saimniecību modernizācija” ietvaros tika atbalstītas 17 lauku saimniecības, kopējais investīciju apjoms (t.sk. privātais finansējums) EUR 2 955 000.

Kopumā LAP ir veicinājusi Lisabonas un Gēteborgas stratēģijas mērķu sasniegšanu, piemēram, radot jaunas darba vietas, veicinot ekonomiskās aktivitātes Latvijas vājāk attīstītākos reģionos, prioritāri atbalstot projektu iesniegumus, kurus paredzēts īstenot teritorijās ar zemāku attīstības indeksu, veicinot zināšanu un tehnoloģiju pārnesi uz ražošanu, nodrošinot investīciju iespēju lauku saimniecībās un uzņēmumu radīšanai un attīstībai. Attīstot lauksaimniecības nozari, padarot to gan vides jomā ilgtspējīgāku, gan konkurētspējīgāku, sniedzot atbalstu bioloģiskās daudzveidības saglabāšanai un uzsākot nacionālo normatīvo aktu izstrādi LEADER starpterritoriālās un starpvalstu sadarbības veicināšanai, tiek veicināta arī Baltijas jūras reģiona stratēģijas uzdevumu sasniegšana. Tādejādi LAP ir atbilstoša Kopienas politikai.

3. Latvijas Lauku attīstības programmas 2007.-2013.gadam īstenošana saistībā ar izvirzītajiem mērķiem, pamatojoties uz īstenošanas rādītājiem

3.1. LAP 1.ass, 2.ass (daļēji), 3.ass un 4.ass projektu veida pasākumi

2011. gadā Lauku atbalsta dienests (turpmāk – LAD) turpināja administrēt un izmaksāt atbalstu 16 ELFLA 1.ass, 2.ass (daļēji), 3.ass un 4.ass projekta veida pasākumos, t.sk., 12 pasākumos turpinājās jaunu projektu pieņemšana. Periodā no 2007. – 2011.gadam kopā izsludinātas 78 projektu pieņemšanas kārtas:

6. tabula. Izsludinātās projektu pieņemšanas kārtas

N.p.k.	Pasākuma nosaukums	Izsludinātās projektu pieņemšanas kārtas 2011.gadā	Izsludinātās projektu pieņemšanas kārtas 2007. – 2011.gadā
1.	Arodapmācības un informācijas pasākumi		1
2.	Atbalsts jaunajiem lauksaimniekiem		2
3.	Lauksaimniekiem un mezsaimniekiem paredzēto konsultāciju pakalpojumu izmantošana		1
4.	Lauku saimniecību modernizācija	3	11
5.	Meža ekonomiskās vērtības uzlabošana	1	3
6.	Lauksaimniecības produktu pievienotās vērtības radīšana	1	7
7.	Infrastruktūra, kas attiecas uz lauksaimniecības un mezsaimniecības attīstību un pielāgošanu	1	3
8.	Atbalsts daļēji naturālo saimniecību pārstrukturizēšanai	1	4
9.	Ražotāju grupas	1	4
10.	Lauksaimniecībā neizmantojamās zemes pirmreizējā apmežošana		3
11.	Mezsaimniecības ražošanas potenciāla atjaunošana un preventīvu pasākumu ieviešana	2	3
12.	Atbalsts uzņēmumu radīšanai un attīstībai	2	8
13.	Enerģijas ražošana no lauksaimnieciskas un mezsaimnieciskas izcelsmes biomasas	1	3
14.	Tūrisma aktivitāšu veicināšana	3	8
15.	Pamatpakalpojumi ekonomikai un iedzīvotājiem	4	16
16.	Konkurētspējas veicināšana vietējo attīstības stratēģiju īstenošanas teritorijā; Lauku ekonomikas dažādošana un dzīves kvalitātes veicināšana vietējo attīstības stratēģiju īstenošanas teritorijā	projektu iesniegumu pieņemšanas kārtas izsludina vietējās rīcības grupas	
17.	Sadarbības projektu īstenošana starp VRG Eiropas Savienības dalībvalstu teritorijās	1	1
Kopā:		21	78

Pasākuma „Arodapmācības un informācijas pasākumi” ietvaros 2010. un 2011. gadā netika izsludinātas jaunas projektu pieņemšanas kārtas, kā arī netika apstiprināti jauni projekti. Ņemot vērā, ka pasākuma īstenošana ir pārtraukta un paredzētais finansējums pārvaldīts citu LAP pasākumu īstenošanai, kā arī ievērojot valsts budžeta dotāciju un subsīdiu samazinājumu lauku attīstības pasākumiem, un lai nodrošinātu lauksaimnieku, mezsaimnieku un pārtikas pārstrādes nozarē nodarbināto un nozaru darbībā

iesaistīto personu kvalitatīvu apmācību, apmācību pasākumus turpmāk paredzēts īstenot Valsts lauku tīkla darbības ietvaros.

Pasākums „**Atbalsts jauniekiem lauksaimniekiem**” 2010.gada 10.decembrī Lauku attīstības programmas 2007.–2013.gadam (turpmāk – LAP) Uzraudzības komiteja (turpmāk – UK) vienojās par pasākuma “Atbalsts jauniekiem lauksaimniekiem” atjaunošanu Austrumlatgales, Dienvidlatgales un Ziemeļaustrumu Lauku atbalsta dienesta (turpmāk – LAD) reģionālajās lauksaimniecības pārvaldēs (turpmāk – RLP), novirzot šim mērķim daļu (aptuveni 3 miljoni latu) no minēto reģionu LAP pasākumā „Lauku saimniecību modernizācija” līdz šim neizmantotā finansējuma. Šāds lēmums tika pieņemts, pamatojoties uz pasākuma „Lauku saimniecību modernizācija” ieviešanas analīzi, no kuras secināms, ka vismazākā atbalsta pretendenta aktivitāte novērojama Latgales reģionā, tāpēc noteikta finansējuma daļa ir novirzāma citu pasākumu īstenošanai šādos reģionos. Ievērojot atbalsta saņēmēju aktivitāti pasākumā “**Atbalsts jauniekiem lauksaimniekiem**”, jāturpina atbalstīt gados jaunu cilvēku iesaistīšanos pastāvīgās lauksaimniecības darbībās, lai nodrošinātu arī darbaspēka atjaunošanos lauksaimniecības sektorā. Pasākums tika aktīvi uzsākts 2009.gadā, un izsludinātajā vienā pieteikuma kārtā tika iesniegti iesniegumi par 280 projektiem ar reģistrēto publisko finansējumu EUR 10 468 631 apmērā; no tiem tika apstiprināts 231 projekts ar publisko finansējumu EUR 8 537 700 apmērā, kas veido 81% no pasākumā pieejamā publiskā finansējuma.

Tomēr, ievērojot LAP ieviešanas vidus termiņa ziņojumā ietvertās atziņas un secinājumus par pasākuma “Atbalsts jauniekiem lauksaimniekiem” ieviešanas gaitu 2009.gadā, bija nepieciešams precizēt Ministru kabineta noteikumus (turpmāk - noteikumi).

Iepriekšējie noteikumi Nr.938 noteica, ka pasākuma ieviešanas teritorija ir visa Latvijas teritorija, izņemot republikas pilsētas un novadu teritoriālās vienības – pilsētas, kurās iedzīvotāju skaits ir lielāks par 5000. Tā kā pasākumu plānojam īstenot tikai Latgalē, noteikumu projektā bija jāparedz, ka pasākuma īstenošanas vieta ir LAD Ziemeļaustrumu, Austrumlatgales un Dienvidlatgales RLP teritorija, izņemot republikas pilsētas un novadu teritoriālās vienības – pilsētas, kurās ir vairāk nekā 5000 iedzīvotāju. Šis regulējums neietekmēja atbilstoši noteikumiem Nr.938 apstiprinātos projektus un atbalsta saņēmējus, jo minētajos noteikumos paredzēts, ka pasākuma īstenošanas vieta ir visa Latvijas lauku teritorija. Esošajiem atbalsta saņēmējiem pasākuma īstenošanas vieta palika nemainīga, un uz viņiem neattiecas noteikumu projektā noteiktie ierobežojumi par pasākuma īstenošanas vietu.

Pasākuma „Atbalsts jauniekiem lauksaimniekiem” ietvaros 2011.gadā tika izsludināta viena projektu iesniegumu pieņemšanas kārtā. Atbalsta pretendenta kopējais publiskais finansējums bija 4 596 798 LVL.

Faktiski pretendenti iesniedza 242 projektus ar pieteikto publisko finansējumu 6 308 775 LV, kas par 137 % pārsniedz pasākumā pieejamo finansējumu. Var secināt, ka ir liela interese par šo pasākumu. Jāturpina atbalstīt gados jaunu cilvēku iesaistīšanos pastāvīgās lauksaimniecības darbībās, lai nodrošinātu arī darbaspēka atjaunošanos lauksaimniecības sektorā. LAD notiek projektu vērtēšana. Iesniegto projektu īstenošanas beigu datums ir divi gadi no LAD lēmuma pieņemšanas par projekta iesnieguma apstiprināšanas.

Pasākuma „**Lauku saimniecību modernizācija**” ietvaros 2010.gadā tika izsludinātas 2 projektu iesniegumu pieņemšanas kārtas un atbalsta pretendenta iesniegto projektu publiskais finansējums bija 116% no šajā

kārtā izsludinātā publiskā finansējuma. Savukārt 2011.gadā tika izsludinātas 3 projektu iesniegumu pieņemšanas kārtas un atbalsta pretendentu iesniegto projektu publiskais finansējums bija 192% no šajā kārtā izsludinātā publiskā finansējuma, kas liecina par atgūšanos no ekonomiskās krīzes un uzņēmēju spēju investēt uzņēmumu attīstībā, neskatoties uz ekonomiskām problēmām, jo iepriekšējā – 2009.gadā tika pieprasīts tikai 19% no attiecīgajās kārtās izsludinātā publiskā finansējuma. 2010.gadā tika iesniegti 2159 projekti un apstiprināti 1520 projekti. Lielākā daļa investīcijas veiktas jaunu ražošanas pamatlīdzekļu, tehnikas un iekārtu iegādei (aptuveni 73 %), taču ar būvniecību saistītās investīcijas ir bijušas daudz mazākas (aptuveni 27 %), kas liecina par īstermiņa investīciju pārsvaru. Lielākā daļa saimniecību, kas pieteikušās uz atbalstu, darbojas graudkopības nozarē (aptuveni 45 %) un piena lopkopības nozarē (aptuveni 32 %), daudz mazāk gaļas lopkopības nozarē (aptuveni 8 %), kā arī jaukta tipa saimniecības (laukkopība un lopkopība) – aptuveni 5 %, kas liecina par graudkopības un piena lopkopības dominējošo stāvokli Latvijas lauksaimniecībā. 2011.gadā tika iesniegti 2981 projekts un apstiprināti 2651 projekts, no kuriem 43 projektus iesniedza atbilstīgās lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvās sabiedrības Kopumā lielākā daļa investīcijas veiktas jaunu ražošanas pamatlīdzekļu, tehnikas un iekārtu iegādei (aptuveni 69 %), taču ar būvniecību saistītās investīcijas ir bijušas daudz mazākas (aptuveni 31 %), kas liecina par īstermiņa investīciju pārsvaru. Diezgan būtiski atšķiras reģionālās tendences projektu rakstura ziņā – Latgalē un Vidzemē ir daudz mazāk būvniecības projektu, salīdzinot ar tehnikas un iekārtu iegādi, nekā tas ir citos reģionos. Pierīgā un Zemgalē attiecība starp būvniecībā investēto līdzekļu apjomu un ieguldījumiem jaunas tehnikas iegādē ir aptuveni 45% pret 55%, bet Kurzemē, Vidzemē un Latgalē tehnikas iegādei iztērēts ap 75 līdz 80% finansējuma, savukārt būvniecībai tikai ap 25 līdz 20% no piešķirtā finansējuma apjoma. Lielākā daļa saimniecību, kas pieteikušās uz atbalstu, darbojas graudkopības nozarē (aptuveni 46 %) un piena lopkopības nozarē (aptuveni 34 %), daudz mazāk gaļas lopkopības nozarē (aptuveni 9 %), kā arī jaukta tipa saimniecības (laukkopība un lopkopība) – aptuveni 6 %, savukārt dārzenkopības un augļkopības projektu īpatsvars ir 5% kas liecina par graudkopības un piena lopkopības dominējošo stāvokli Latvijas lauksaimniecībā. 2010.gadā vislielākā aktivitāte ir bijusi abos Kurzemes reģionos, kā arī Dienvidlatgales un Viduslatvijas reģionos, 2011.gadā vislielākā aktivitāte ir bijusi visos trijos Latgales reģionos, kuros iesniegti 39 % no kopējā iesniegto projektu skaita, kā arī abos Vidzemes reģionos, kuros kopā iesniegti 31 % projektu. kas norāda uz lauksaimnieku spēju attīstīt saimniecības un lauksaimniecisko ražošanu arī citviet Latvijā, ne tikai Zemgalē un Rīgas reģionā, kas ir ekonomiski aktīvākie un attīstītākie reģioni. Pasākuma ietvaros līdz 2010.gada 31.decembrim kopumā atbalsts ir izmaksāts 2083 lauku saimniecībām, no kurām 1833 ir juridisku personu īpašums un 250 pieder fiziskām personām, t.sk. 143 vīriešiem un 107 sievietēm. Kopējais izmaksātais publiskais finansējums sastādīja 53 milj. EUR. Līdz 2011.gada 31.decembrim kopumā atbalsts ir izmaksāts 2936 lauku saimniecībām, no kurām 2531 ir juridisku personu īpašums un 405 pieder fiziskām personām, t.sk. 225 vīriešiem un 180 sievietēm. Kopējais investīciju apjoms sastāda 378 milj. EUR.

Saskaņā ar 2009.gada beigās EK apstiprinātajiem grozījumiem LAP pasākumā „Lauku saimniecību modernizācija”, 2010.gada sākumā tika veikti attiecīgi grozījumi arī MK noteikumos. Maksimālā attiecināmo izdevumu summu vienam atbalsta pretendentam visā programmēšanas periodā tika palielināta līdz 3 984 041 eiro iepriekšējo 1 992 020 eiro vietā (atkarībā no saimniecības lieluma un tās neto apgrozījuma no lauksaimniecības produktu ražošanas). Lai veicinātu ilglaicīgu investīciju veikšanu lauksaimniecībā, tika noteikts, ka tehnikas un iekārtu iegādei iztērētā attiecināmo izmaksu summa vienam atbalsta pretendentam visā programmēšanas periodā nepārsniedz 2 miljonus eiro. Atbalsta intensitāte tehnikas, iekārtu un datoru programmatūras iegādei no esošajiem 35% tika palielināta uz 40%, līdz ar to mazinot ekonomiskās krīzes radīto negatīvo ietekmi uz lauksaimnieku iespējām investēt saimniecību attīstībā. Ņemot vērā to, ka 2009.gadā tika pārtraukta pasākuma „Atbalsts jaunajiem lauksaimniekiem”

ieviešana, noteikumi tika papildināti ar jaunu atbalsta pretendentu kategoriju, proti, uz atbalstu varēja pretendēt arī juridiskas vai fiziskas personas, kuras vēl tikai plāno uzsākt lauksaimniecības produktu ražošanu, lai pasākuma ietvaros dotu iespēju uz atbalstu pretendēt personām (pārsvarā jaunajiem lauksaimniekiem), kas vēl nav lauksaimniecības produkcijas ražotāji un no jauna uzsāk saimniecības izveidi. Atbalsta pretendenti – jaunie lauksaimnieki vecumā līdz 40 gadiem, saņēma papildus 10% intensitāti visām veiktajām investīcijām. Noteikumos tika paredzēta nepārtraukta projektu iesniegumu pieņemšana, tādējādi nodrošinot atbalsta pieejamību jebkurā laikā visa gada garumā, izvairoties no liekas ažiotažas, ko rada kampaņveidīga projektu iesniegumu pieņemšana noteiktos termiņos un projektu iesniegumi 8.kārtā tika pieņemti pēc šī principa. Lai neaizkavētu projektos paredzēto aktivitāšu īstenošanu optimālos termiņos, iesniegto projektu iesniegumu vērtēšana tika uzsākta tūlīt pēc to saņemšanas Lauku atbalsta dienestā. Sakarā ar ierobežoto finansējumu no nacionālo subsīdiu programmas, noteikumos kā attiecināmo izdevumu pozīcija pasākumā tika iekļauta ilggadīgo kultūru stādu, stādījumu balstu sistēmu, žogu un žogu balstu iegāde un uzstādīšana, kā arī produktīvo ilggadīgo stādījumu ierīkošana augļkopībā. Gada beigās tika izstrādāts jauns MKN projekts, kas paredzēja vairākas jaunas prasības un nosacījumus. No 5% uz 10% tika palielināta papildus atbalsta intensitāte būvēm, kas tiek uzceltas MLA teritorijā. No 40% uz 25% tika samazināta atbalsta intensitāte tehnikas un iekārtu iegādei tiem reģioniem, kuri līdz 2010.gada beigām bija izmantojuši lielāko daļu programmēšanas periodā pieejamās publiskā finansējuma summas.

Līdz 2011.gadam noteikumi paredzēja, ka projektiem, kas ir iesniegti pēc 2010.gada 31.decembra, atbalsta intensitāte noteikta 25 procentu apmērā no attiecināmajām izmaksām, kuras saistītas ar investīcijām jaunu iekārtu, tehnikas, aprīkojuma, informācijas tehnoloģiju un programmnodrošinājuma iegādei un uzstādīšanai, ilggadīgo augļkopības kultūruaugu stādu iegādei, stādījumu balstu sistēmu, žogu, žogu balstu iegādei, uzstādīšanai, stādījumu ierīkošanai un vispārējām izmaksām. Uzklusot lauksaimnieku sabiedrisko organizāciju ierosinājumus un izvērtējot Latvijas lauku attīstības programmas 2007.–2013.gadam (turpmāk – LAP) ieviešanas vidustermiņa ziņojumā ietvertās atziņas un secinājumus par pasākuma ieviešanas rezultātiem reģionu skatījumā, kā arī ņemot vērā reālos publiskā finansējuma apguves rādītājus iepriekšējās projektu iesniegumu pieņemšanas kārtās, Zemkopības ministrija pieņēma lēmumu pēc 2010.gada 31.decembra iesniegtajiem projektiem, kurus paredzēts īstenot Lauku atbalsta dienesta (turpmāk – LAD) Zemgales un Lielrīgas reģionālo pārvalžu teritorijās (turpmāk – RLP), noteikt 25% atbalsta intensitāti tehnikas un iekārtu iegādei, bet pārējiem LAD RLP teritorijā īstenojamajiem projektiem saglabāt 40 % intensitāti tehnikas un iekārtu iegādei, kā tas noteikumos līdz šim bija paredzēts attiecībā uz projektiem, kas ir iesniegti LAD līdz 2010.gada 31.decembrim. Lēmums pamatots ar to, ka Zemgales un Lielrīgas reģionos pasākumam atvēlētais finansējums visam programmēšanas periodam jau ir izlietots (nepieciešams uzņemt virsstaistības) un šajos reģionos tehnikas un iekārtu iegāde līdz šim ir bijusi ļoti intensīva.

Eiropas Parlamenta 2009.gada 6.maijā apstiprinātajā Eiropas ekonomikas atveseļošanas plānā finansējums paredzēts arī lauksaimniecības sektora atveseļošanai. No vairākām iespējamām finansējuma izlietojuma alternatīvām Latvija ir izvēlējusies plānā pieejamo finansējumu izlietot piena lopkopības sektora restrukturizācijai. Tāpēc noteikumos ir ietverti nosacījumi, kas jāievēro, lai projektiem piensaimniecības sektorā piešķirtu papildu atbalsta intensitāti. Grozījumi paredz, ka papildu intensitāti 10% apmērā no investīcijām, kas saistītas ar lauksaimniecības produktu ražošanas jaunu būvju būvniecību, rekonstrukciju, nepieciešamo būvmateriālu iegādi, kā arī šajās būvēs uzstādāmo stacionāro iekārtu un to aprīkojuma iegādi, kas ir uzrādīts tehniskajā projektā, un vispārējām izmaksām, atbalsta pretendents var saņemt, ja projekta aktivitātes tiek īstenotas piensaimniecības sektorā.

Noteikumi Nr.1026 nosaka, ka lauksaimniecībā izmantojamo traktoru iegādes izmaksas ir attiecināmas, ja netiek pārsniegta pieļaujamā traktoru jaudas kvota, ko aprēķina, attiecinot saimniecībā jau esošo traktoru jaudu pret vienotajam platību maksājumam (turpmāk – VPM) deklarēto zemes platību un lauksaimniecības dzīvnieku vienībām (izteiktām liellopu vienībās). Tā kā atbilstošas lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvās sabiedrības (turpmāk – kooperatīvi) arī ir atbalsta saņēmēji pasākumā, bet nav lauksaimniecības produktu ražotāji, kooperatīvi līdz šim nevarēja iegādāties lauksaimniecībā izmantojamus traktorus, kuriem ir lielāka jauda nekā noteikumos pieļautā 50 zirgspēku jauda un kurus iespējams iegādāties, neattiecinot to jaudu pret VPM deklarētajām platībām un liellopu vienībām. Tāpēc noteikumos ieviests nosacījums, ka traktoru iegāde kooperatīviem bez jaudas ierobežojuma ir pieļaujama, ja traktors ir nepieciešams kooperatīva īpašumā esoša ražošanas objekta apkalpošanai, no kura labumu gūst visi kooperatīva biedri. Kooperatīvi ir izteikuši vēlmi iegādāties lauksaimniecībā izmantojamus traktorus, arī lai sniegtu pakalpojumus kooperatīva biedriem, tāpēc grozījumos ir paredzēts, ka kooperatīvs var iegādāties traktorus, ja ar vairākiem biedriem ir noslēgts līgums par traktora izmantošanu un šie biedri līdz projekta uzraudzības perioda beigām atsakās no savām iegādājamās traktortehnikas jaudas kvotām par labu kooperatīvam.

Pasākuma „**Mežu ekonomiskās vērtības uzlabošana**” finansējuma apguve ir mazāka kā plānots. Pasākuma efektīvu ieviešanu kavē tas, ka investīciju gadījumā nav atbalstāms atbalsta saņēmēja ieguldījums. Mežu īpašniekiem projektu īstenošanu sadārdzina augstās pakalpojumu izmaksas vai to ierobežotā pieejamība. Būtiskākie ierobežojošie faktori – relatīvi liels mazo atbalsttiesīgo platību īpatsvars (lielas projekta sagatavošanas izmaksas salīdzinot ar atbalsta apjomu) un nosacījums, ka atbalstu var saņemt tikai par saņemtajiem pakalpojumiem.

Lai uzlabotu pasākuma efektivitāti, Eiropas Komisijai ir iesniegts priekšlikums grozīt attiecīgo regulu Nr. 1698/2006, pieļaujot iespēju saņemt atbalstu arī par paša meža īpašnieka veikto jaunaudžu kopšanu vai mazvērtīgu mežaudžu nomaīņu. 2011.gadā veikto grozījumu rezultātā, lai veicinātu pasākuma īstenošanu, tika veikti pasākumi, lai izmantotu regulas grozījumos paredzēto iespēju – atbalsta apjomu noteikt pamatojoties uz standarta izmaksām.

No 2010.gada 4.janvāra joprojām ir atvērta kārtā iesniegumu pieņemšanai Meža ekonomiskās vērtības uzlabošanas pasākumā. Līdz 2011.gada beigām apstiprināto projektu īstenošanai pieprasītais sabiedriskā finansējuma apjoms bija 2,1 milj. EUR (aptuveni 11%). Salīdzinoši maza ir meža īpašnieku aktivitāte īstenot mazvērtīgu mežaudžu nomaīņas aktivitāti. Tas skaidrojams ar zināšanu nepieciešamību šādu mežaudžu identificēšanā. Līdz 2011.gada beigām atbalstīto projektu bija 2185 – aptuveni 35% no plānotā.

Pasākuma „**Lauksaimniecības un mežsaimniecības produktu pievienotā vērtība**” ietvaros 2011.gadā tika izsludinātas viena projektu iesniegumu pieņemšanas kārtā, ar kuru kopā tika izsludināta atsevišķa projektu iesniegumu pieņemšanas kārtā ražotājiem mājas apstākļos. Salīdzinot ar iepriekšējām ir būtiski palielinājusies atbalsta pretendentu aktivitāte 7 kārtā iesniegto projektu publiskais finansējums pār 61% pārsniedz kārtai izsludināto publisko finansējumu. 2011.gadā iesniegti 112 projekti ar reģistrēto publisko finansējumu 24 196 384 latu apmērā un apstiprināti 92 projekti ar apstiprināto publisko finansējumu 20 330 974 latu apmērā. Savukārt iesniegts 21 projekts ražotājiem mājas apstākļos ar kopējo publisko finansējumu 622 563 lati no kuriem apstiprināti 14 projekti ar kopējo publisko finansējumu 245 664 lati.

Lielākā daļa uzņēmumu, kas pieteikušies uz atbalstu darbojas pārējo lauksaimniecības pārstrādēs sektorā – 29%, nedaudz mazāk gaļas pārstrādes – 21% un graudu pārstrādes sektorā – 21%, piena pārstrādes sektorā – 18% un augļu un dārzeņu pārstrādes sektorā 11%.

Pasākuma „**Infrastruktūra, kas attiecas uz lauksaimniecības un mežsaimniecības attīstību un pielāgošanu**” ietvaros 2010.gadā turpinās 2009.gadā izsludinātā projekta iesniegumu pieņemšanas 2.kārta, kurā iesniegti 127 projekti ar reģistrēto publisko finansējumu 9 708 744 eiro apmērā un apstiprināti 194 projekti ar apstiprināto publisko finansējumu 16 542 631 eiro apmērā.

2011.gadā notika projektu iesniegšana trešajā projektu iesniegšanas kārtā. Atbalsta pretendentu aktivitāte bija augsta – iesniegto projektu īstenošanai nepieciešamais finansējuma apjoms būtiski pārsniedza kārtā pieejamo finansējuma apjomu. 2011.gadā viss pasākuma ietvaros pieejamais finansējums paredzēts meliorācijas sistēmu renovācijas, rekonstrukcijas vai būvniecības projektu īstenošanai – apstiprināto pieteikumu skaits bija 325. Kopējais plānoto investīciju apjoms šo projektu īstenošanai bija 12 milj. EUR.

Pasākuma „**Daļēji naturālo saimniecību pārstrukturizācija**” ieviešana ar LAP Uzraudzības komitejas 2009.gadā pieņemto lēmumu tika pārtraukta un 2010.gadā nenotika projektu iesniegumu pieņemšana, tomēr 2010.gada 10.decembrī Lauku attīstības programmas 2007.–2013.gadam (turpmāk – LAP) Uzraudzības komiteja (turpmāk – UK) vienojās par pasākuma “Atbalsts daļēji naturālo saimniecību pārstrukturēšanai” atjaunošanu Austrumlatgales, Dienvidlatgales un Ziemeļaustrumu Lauku atbalsta dienesta (turpmāk – LAD) reģionālajās lauksaimniecības pārvaldēs (turpmāk – RLP), novirzot šim mērķim daļu (aptuveni 3 miljoni latu) no minēto reģionu LAP pasākumā „Lauku saimniecību modernizācija” līdz šim neizmantotā finansējuma. Šāds lēmums tika pieņemts, pamatojoties uz pasākuma „Lauku saimniecību modernizācija” ieviešanas analīzi, no kuras secināms, ka vismazākā atbalsta pretendentu aktivitāte novērojama Latgales reģionā, tāpēc noteikta finansējuma daļa ir novirzāma citu pasākumu īstenošanai Latgales reģionos. Ievērojot atbalsta saņēmēju aktivitāti pasākumā “Atbalsts daļēji naturālo saimniecību pārstrukturēšanai”, jāturpina atbalstīt mazās saimniecības, lai tās spētu ražot produkciju ne tikai pašpatēriņam, bet arī preču produkciju tirgum un kļūtu par saimniecībām, kuras ir spējīgas turpmāk piesaistīt investīcijas, lai attīstītu un pilnveidotu savu darbību. Pasākums tika aktīvi uzsākts jau 2008.gadā, un līdz 2009.gada vidum izsludinātajās trijās pieteikšanās kārtās tika iesniegti 2051 projekta pieteikums ar reģistrēto publisko finansējumu EUR 15 325 725 apmērā; no tiem tika apstiprināti 1312 projekti ar publisko finansējumu EUR 9 916 952 apmērā, kas veido 71% no pasākumā pieejamā publiskā finansējuma.

Izvērtējot LAP ieviešanas vidus termiņa ziņojumā ietvertās atziņas un pasākuma ieviešanas gaitā gūtos secinājumus “Atbalsts daļēji naturālo saimniecību pārstrukturēšanai” radās nepieciešamība precizēt Ministru kabineta noteikumus (turpmāk - noteikumi).

Iepriekšējie noteikumi Nr.668 noteica, ka pasākuma ieviešanas teritorija ir visa Latvijas teritorija, izņemot republikas pilsētas un novadu teritoriālās vienības – pilsētas, kurās iedzīvotāju skaits ir lielāks par 5000. Tā kā pasākumu bija plānots īstenot tikai Latgalē, noteikumu projektā tikaparedzēts, ka pasākuma īstenošanas vieta ir LAD Ziemeļaustrumu, Austrumlatgales un Dienvidlatgales RLP aptvertā teritorija, izņemot republikas pilsētas un novadu teritoriālās vienības – pilsētas, kurās ir vairāk nekā 5000 iedzīvotāju. Šis regulējums neietekmēja atbilstoši noteikumiem Nr.668 apstiprinātos projektus un atbalsta saņēmējus, jo minētajos noteikumos paredzēts, ka pasākuma īstenošanas vieta ir visa Latvijas lauku teritorija. Esošajiem atbalsta saņēmējiem pasākuma īstenošanas vieta palika nemainīga, un uz viņiem neattiecas noteikumu projektā noteiktie ierobežojumi par pasākuma īstenošanas vietu.

Lai nodrošinātu veiksmīgu katra atsevišķa projekta un arī visa pasākuma mērķa sasniegšanu, jāizstrādā kvalitatīvs projekta iesniegums, kas paredz ekonomiski pamatotu saimniecības attīstību un biznesa plānu, kā arī turpmāko saimniecības attīstības plānu. Mazo un daļēji naturālo saimniecību īpašniekiem bieži nav nepieciešamo zināšanu un iemaņu, lai sagatavotu kompetentu un kvalitatīvu attīstības plānu, kā arī

nodrošinātu veiksmīgu šī plāna īstenošanu. Tāpēc jaunie noteikumi paredz, ka projekta iesnieguma sagatavošanā un visā projekta īstenošanas periodā atbalsta pretendents/saņēmējam ir jāizmanto no LAP Tehniskās palīdzības aktivitātes apmaksāta konsultanta pakalpojumi, ko sniedz konsultāciju sabiedrība, kura nodrošina Valsts lauku tīkla darbību, lai sagatavotu vai saskaņotu un pārbaudītu projekta iesniegumu, saistību periodā uzraudzītu attīstības plāna ieviešanas gaitu, kā arī saskaņotu nepieciešamos grozījumus saimniecības attīstības plānā. Pirms projekta sagatavošanas pretendents ar konsultantu noslēdz līgumu, paredzot konsultanta atbildību par projekta atbilstību saimniecības attīstības plānam, – tas garantēs konsultanta ieinteresētību kvalitatīvi pildīt savus pienākumus pret atbalsta saņēmēju. Viens no saimniecībā ieguldāmo līdzekļu veidiem ir arī vaislas lauksaimniecības dzīvnieku iegāde, kas nebija atbalstīta iepriekšējās trijās pieteikšanās kārtās.

Pasākuma „Atbalsts daļēji naturālo saimniecību pārstrukturēšanai” ietvaros 2011.gadā tika izsludināta viena projektu iesniegumu pieņemšanas kārtā. Atbalsta pretendentiem pieejamais kopējais publiskais finansējums bija 3 606 315 EUR.

Faktiski pretendenti iesniedza 86 projektus ar pieteikto publisko finansējumu 645 000 EUR, kas ir tikai 18 % no pēdējā ceturkā kārtā pieejamā finansējuma. Līdz ar to arī 2012.gadā būs iespējams atvērt pieteikšanās kārtu, dodot iespēju Latgales reģiona mazajām saimniecībām turpināt pieteikšanos uz pasākumā paredzēto atbalstu.

Pasākuma „**Lauksaimniecībā neizmantojamās zemes pirmreizējā apmežošana**” ietvaros šobrīd pasākuma ieviešana ir pārtraukta. Ņemot vērā pēdējās (2009.gadā izsludinātās kārtas) projektu iesniegšanas kārtas augsto aktivitāti, 2010.gadā ar Eiropas Komisiju tiek saskaņota finansējuma pārdale no Meža ekonomiskās vērtības uzlabošanas pasākuma (7,5 milj. eiro), lai būtu iespējams atbalstīt visus pēdējā kārtā iesniegtos atbalsta saņemšanas nosacījumiem atbilstošos projektus.

Pasākuma „**Mežsaimniecības ražošanas potenciāla atjaunošana un preventīvu pasākumu ieviešana**” ietvaros 2010.gadā tika izsludināta otrā projekta iesniegumu pieņemšanas kārtā aktivitātē "Meža ugunsdrošības profilaktisko pasākumu ieviešana". Šajā kārtā iesniegti 2 projekti ar reģistrēto publisko finansējumu 1 315 452 eiro apmērā. Atbalsta pretendents – valsts pārvaldes iestāde (Valsts meža dienests) ir iesniedzis 2 projektus uguns novērošanas torņu būvniecībai un rekonstrukcijai un sakaru un novērošanas iekārtu tīkla izveidošanai un pilnveidošanai. 2011.gadā jauna iesniegumu pieņemšanas kārtā netika izsludināta.

Aktivitātē „Mežsaimniecības ražošanas potenciāla atjaunošana ugunsgrēku un dabas katastrofu radīto postījumu vietās” - 2010.gadā turpinās 2009.gadā izsludinātā projekta iesniegumu pieņemšanas kārtā. 2010.gadā pasākumā kopā iesniegti 74 projekti ar reģistrēto publisko finansējumu 1 568 315 eiro apmērā un apstiprināti 42 projekti ar apstiprināto publisko finansējumu 160 665 eiro apmērā. Un 2010.gada nogalē tika atvērta trešā kārtā iesniegumu pieņemšanai, kas ir atvērta vēl joprojām. 2011.gadā pieauga meža īpašnieku interese par šo aktivitāti, plānojot meža atjaunošanu pēc 2010./2011. gada ziemas snieglaužu un snieglieču postījumiem. Vēlāk bija vērojami tikai lokāli dabas katastrofu un meža ugunsgrēku rezultātā radīti mežaudžu postījumi, tāpēc šobrīd aktivitāte meža atjaunošanai pēc dabas katastrofām ir zema. Pasākumā kopumā 2011.gadā tika iesniegti 72 projekti, bet līdz 2011.gada beigām apstiprināto iesniegumu skaits pasākumā kopā bija 264.

Šis atbalsta aktivitātes specifika nosaka, ka atbalsts mežsaimniecības potenciāla atjaunošanai tiek sniegts ugunsgrēku un/vai dabas katastrofu radīto postījumu vietās, līdz ar to nav iespējams precīzi prognozēt katastrofu apjomu un pasākuma kopējie rādītāji ir zemāki. Lielākā daļa projektu iesniegti Viduslatvijas RLP (50% no visiem iesniegtajiem projektiem).

Pasākuma „**Atbalsts uzņēmumu radīšanai un attīstībai**” ietvaros 2010.gadā tika izsludināta 1 projekta iesniegumu pieņemšanas kārtā no 12.aprīļa līdz 13.maijam, kurā atbalsta pretendentu iesniegto projektu publiskais finansējums sastāda 64% no izsludinātā publiskā finansējuma. 2010.gadā iesniegti 392 projektu iesniegumi ar publisko finansējumu 25 milj. EUR un apstiprināti 162 projekti ar apstiprināto publisko finansējumu 9,7 milj. EUR (izņemot lauztos līgumus). Uz 2010.gadu atbalstīto mikrouzņēmumu skaits sasniedza 34. Pasākums ir plānots kā viens no nozīmīgākajiem lauku attīstībai un nodarbinātības veicināšanai laukos, jo tā plānotais publiskais finansējums ir EUR 130 660 173, un tas veido aptuveni 10% no kopējās LAP publiskā atbalsta summas. Šis ir nozīmīgākais pasākums 3.ass ietvaros, jo aptver 68% no ass finansējuma, un ir galvenais pasākums, ar kura palīdzību plānots attīstīt nelauksaimnieciskas aktivitātes un veicināt nodarbinātību lauku teritorijā.

Pasākuma popularitāte strauji pieauga tikai 2010.gadā, kad stājās spēkā jauns normatīvais akts pasākuma „Atbalsts uzņēmumu radīšanai un attīstībai” atbalsta saņemšanai, kas paredzēja piemērotākus nosacījumus finansējuma apgūšanai un atviegloja tā saņemšanas kārtību. Tā rezultātā dažu mēnešu laikā pieteiktā summa pārsniedza iepriekš vairāku gadu laikā apstiprināto, un uz 06.08.2010. iesniegto projektu skaits 3.1.2.pasākumā jau pārsniedz plānoto finansējumu par 6%. 2010.gada 4.augustā ZM pieņēma lēmumu piešķirt pasākumam papildu finansējumu un uzdeva LAD izvērtēt un apstiprināt visus normatīvo aktu nosacījumiem atbilstošos projektu iesniegumus. Līdz ar to tika atsākta to projektu iesniegumu, kuri tika noraidīti finansējuma trūkuma dēļ, vērtēšana atbilstoši administratīvajiem un publiskā finansējuma saņemšanas nosacījumiem.

2011.gadā Lauku atbalsta dienests izsludināja arī vienu (no 2008.gada jau 7.kārtu) projektu pieņemšanas kārtu pasākumā – no 26.aprīļa līdz 27.maijam, ar kopējo finansējumu 14,2 miljoni EUR. Attiecīgi sadalot aktivitātēm, kas saistītas ar kurināmā ražošanu – 2,8 miljoni EUR, pārējām – 11,4 miljoni EUR. Šāds sadalījums izvēlēts, jo spriežot pēc iepriekšējo kārtu pieprasījuma, lielākoties tās ir bijušas aktivitātes, kas saistītas ar kurināmā ražošanu – piemēram, šķeldotāju iegāde. Līdzīgi kā tas novērots 2010.gadā, interesentu aktivitāte par šo atbalsta pasākumu ir tikai augusi.

Salīdzinot ar 2010.gadu, 2011.gadā 7.kārtā tika iesniegti – **575** projekti, no kuriem apstiprināti – **250** (par kopējo attiecināmo izmaksu kopsommu 14 milj. EUR). 2011.gadā aktivitāte pasākumā ir pieaugusi par **47 %** salīdzinot ar 2010.gadu.

Pasākuma „**Atbalsts uzņēmumu radīšanai un attīstībai**” apakšpasākumā „**Energijas ražošana no lauksaimnieciskas un mežsaimnieciskas izcelsmes biomasas**” no 2010.gada 5.maija līdz 7.jūnijam Lauku atbalsta dienests pieņēma pieteikumus otrajā projektu iesniegumu pieņemšanas kārtā. Uz atbalstu pieteicās 44 pretendenti ar publisko finansējumu 51,6 milj. EUR, no kuriem 2010.gadā tika apstiprināti 28 projekti ar apstiprināto publisko finansējumu – 29,5 (23,5milj. lati) miljoni eiro (izņemot lauztos līgumus). Pirms projektu pieņemšanas kārtas izsludināšanas 2010.gada sākumā tika veikta atbalstu administrējošo noteikumu izmaiņas, kas nosaka, ka atbalstu var saņemt tieši komersanti, kas ražo lauksaimnieciskas un mežsaimnieciskas izcelsmes produkciju, kā arī, paredz stingrākus nosacījumus finansējuma pieejamības pierādīšanai.

2011.gadā viena projektu pieņemšanas kārtā (no 10.oktobra līdz 9.decembrim) ar kopējo publisko finansējumu 14,2 miljoni EUR. Pirms kārtas izsludināšanas tika veikti grozījumi atbalstu administrējošos noteikumos, paredzot, stingrāku nosacījumu atbalsta saņēmējam, lai novērstu precedentu, kur atbalsta saņēmējs ir ar lauksaimniecību nesaistīts uzņēmējs, kam nav drošas garantijas uz biogāzes ražošanai nepieciešamo izejvielu nodrošinājumu. Grozījumos papildus noteikts arī regulējums izmantot kā biogāzes ražošanai nepieciešamo izejvielu dzīvnieku izcelsmes blakusproduktus. Ir ieviests arī nosacījums, ka vismaz 30% no visām izejvielām, ko izmanto biogāzes ražošanā, ir jābūt dzīvnieku izcelsmes blakusproduktiem vai atvasinātiem produktiem (kūtsmēsliem un kautuvju atkritumu produktiem, kurus drīkst izmantot biogāzes ražošanā).

2011.gadā iesniegti salīdzinot ar 2010.gadu par 50% mazāk projektu iesniegumu - tikai 22 projekti, ar kopējo publisko finansējumu 17,8 miljoni EUR. Tas skaidrojams ar būvniecības izmaksu sadārdzināšanos Latvijā, kas katram lauksaimniekam liek apsvērt par kredītsaistību uzņemšanos un iegūto labumu projekta realizācijas rezultātā. Ņemot vērā, ka projektu iesniegumu pieņemšana Lauku atbalsta dienestā beidzās tikai 2011.gada 9.decembrī daudzi projektu iesniegumi ir vēl vērtēšanas procesā. Apstiprināti, no 22 iesniegtajiem projektiem, ir 6 projekti par kopējo publisko finansējumu 5,1 miljons EUR.

Pasākuma „**Tūrisma aktivitāšu veicināšana**” ietvaros 2010.gada pavasarī tika izsludināta viena - piektā projektu iesniegumu pieņemšanas kārtā, kurā atbalsta pretendentu apstiprinātais publiskais finansējums sastāda 31,5 % no izsludinātā publiskā finansējuma un apstiprināto projektu skaits - 27, ar publisko finansējumu 0,97 milj. EUR. Lielākā daļa projektu iesniegti Lielrīgas (37.5% no visiem iesniegtajiem projektiem) un Dienvidlatgales (22.5% no visiem iesniegtajiem projektiem) RLP. Kopumā šajā kārtā tika iesniegti 35 projektu pieteikumi, par summu 2,2milj. EUR, bet no tiem 8 projekti tika noraidīti. 2011.gadā kopumā tika izsludinātas 3 kārtas, kurās saņemti 166 projektu pieteikumi, par summu 27.2milj. EUR, no kuriem 66 projekti tika noraidīti, bet 91 projekts par summu 10.8 milj. EUR tika apstiprināti. Visbiežākie projektu noraidīšanas iemesli ir šādi:

- nav esošs tūrisma pakalpojumu sniedzējs;
- projekta ietvaros paredzēto aktivitāšu neatbilstība atbalsta saņemšanas nosacījumiem;
- atdeve nesamērīga pret plānoto investīciju (piemēram, plāno ieguldīt 200 000 EUR, bet ieņēmumi no tūrisma tā rezultātā - 200 EUR (investīcija nelietderīga));
- neatbilstība citiem pasākuma nosacījumiem.
- 2011.gadā tika lauzti 26 līgumi, kuri tika noslēgti par projektu realizāciju līdz 2011.gadam. Galvenie līgumu laušanas iemesli bija pasākuma nosacījumu neizpilde un nepietiekams pašu finansējums projekta īstenošanai.

Pasākums ir vērsts uz vienmērīgu attīstību visā Latvijas teritorijā, un izteikta finansējuma koncentrēšanās vienā reģionā nav vēlama no saskaņotas un ilgtspējīgas teritorijas attīstības viedokļa. Pasākuma ieviešanu ietekmēja sarežģītā ekonomiskā situācija, ka būtiski samazināja lauku tūrisma pakalpojumu sniedzēju ienākumus un līdz ar to arī iespējas investēt esošo objektu attīstībā.

Projektu gan tiešā, gan netiešā ietekme uz lauku attīstību ir plaša, jo to ietvaros ne tikai sakārto lauku vidi un rada jaunas darbavietas, bet arī piesaista teritorijām jaunus pakalpojumu lietotājus (tūristus, sabiedriskās ēdināšanas un naktsmītņu izmantotājus, aktīvās atpūtas cienītājus u.tml.). Ļoti bieži tūrisma infrastruktūras sakārtošana rada jaunas iespējas arī citiem iedzīvotājiem sniegt pakalpojumus, nodarboties ar amatniecību utt., jo tiek paplašinātas preču un pakalpojumu realizācijas tirgus iespējas. Pozitīvi vērtējams ir atbalsts lauku uzņēmumiem, kas piedāvā ekskursijas tradicionālās ražotnēs (maizes ceptuvēs, sierotavās u.tml.), nozīmīgs būtu atbalsts aktivitātēm, kas nav sezonāla rakstura, kā arī atbalsts vietējo,

nedēļas nogales tūrisma veicinošām akcijām, atbalsts tūrisma pakalpojumu piedāvājuma īpašām sociālajām grupām (ģimenēm ar bērniem, cilvēkiem ar īpašām vajadzībām utt.) attīstībai. Tūrisma pakalpojumu attīstībai daudz lielāks perspektīvas ir teritorijās, kas ir viegli sasniedzamas no lielajām pilsētām. Attālāki reģioni ir pievilcīgi atpūtai vasaras atvaļinājuma laikā vai ar kādu ļoti specializētu piedāvājumu samērā šauram klientu lokam (slēpošana, medības, makšķerēšana u.tml.). Lielo pilsētu pievārtē sezonai atbilstošas aktīvās atpūtas iespējas varētu izmantot liels skaits pilsētnieku no dažādām vecuma grupām un dažādu ienākumu līmeni.

Pasākuma „**Pamatpakalpojumi ekonomikai un iedzīvotājiem**” ietvaros 2010.gadā tika izsludinātas 5 projektu iesniegumu pieņemšanas kārtas ar izsludināto finansējumu 43 milj. EUR. 2010.gadā tika apstiprināti 325 projekti ar publisko finansējumu 29 milj. EUR. Aktīva pretendentu pieteikšanās atsākusies 2010.gadā, kā rezultātā visā pasākumā līdz 2010.gada beigām izsludinātas jau 12 kārtas, kurās apstiprināto projektu finansējums jau tuvojas 90% no atvēlētā. Aplūkojot atbalstīto projektu īstenotās atsevišķās aktivitātes, vispopulārākā ir kultūras namu, saietu un brīvā laika pavadīšanas centru būvniecība vai rekonstrukcija, kas paredzēta 134 projektos. Nākamā populārākā aktivitāte ir ielu uzlabošanas- apgaismojuma ierīkošana, gājēju un velo celiņi u.c., kas paredzēta 81 projektā, kam seko pašvaldību auto ceļu būvniecība vai rekonstrukcija – 52 projekti.

2011.gadā 4 projektu pieņemšanas kārtas. Strauji tuvojoties programmēšanas perioda beigām Latvijas pašvaldības aktīvi izmanto iespēju, lai varētu izmantot tām paredzēto finansējuma apmēru. Atlikums pasākumā aptuveni 5,7 miljoni EUR. 2011.gada aktivitātēs virsroku ņem ceļa seguma rekonstrukcija pašvaldībām piederošajos ceļos. Kopā 2011.gadā apstiprināti 249 projekti ar kopējo finansējumu 23,5 miljoni EUR. Diemžēl novērota straujāka būvniecības cenu celšanās salīdzinot ar 2010.gadu, kas liek pašvaldībām rūpīgi izvēlēties nepieciešamās būves un ceļu posmus, lai iespējami racionālāk izmantotu tām piešķirto finansējumu. Jāatzīmē, ka viena projekta ietvaros var tikt realizētas vairākas aktivitātes.

2010. un 2011.gadā turpinājās LAP 4.ass „**LEADER pieejas īstenošana**” atbalsta pasākumu ieviešana ar mērķi, izmantojot LEADER pieejas metodi, veicināt lauku iedzīvotāju iesaistīšanos vietējo problēmu risināšanā, uzlabot uz vietējām vajadzībām balstītus pārvaldības mehānismus vietējā līmenī un sniegt atbalstu vietējām attīstības iniciatīvām, kas ir saskaņotas ar LAP un iekļautas vietējo rīcības grupu izstrādātajās vietējās attīstības stratēģijās.

Pasākumā „Vietējo attīstības stratēģiju īstenošana” 2010.gadā tika izsludināta atkārtota vietējo attīstības stratēģiju iesniegumu pieņemšana un atbalstu vietējās attīstības stratēģijas īstenošanai saņēma vēl viena vietējā rīcības grupa (vietējo organizāciju un lauku iedzīvotāju apvienība, kas darbojas noteiktā teritorijā ar iedzīvotāju skaitu robežās no 5 līdz 65 tūkstoši). Savukārt trīs vietējās rīcības grupas palielināja darbības un savas vietējās attīstības stratēģijas īstenošanas teritoriju, pievienojot jaunas teritorijas, kas atbilst saņemšanas nosacījumiem, un veica nepieciešamos grozījumus vietējā attīstības stratēģijā. Līdz ar to atbalstu vietējās attīstības stratēģijas īstenošanai kopumā ir saņēmušas 40 vietējās rīcības grupas plānoto 33 vietējo rīcības grupu vietā, un LAP sasniedzamais rādītājs ir izpildīts par 133%. Tāpat arī vietējo rīcības grupu aptvertā teritorija un kopējais iedzīvotāju skaits teritorijā krietni pārsniedz LAP plānoto (attiecīgi par 117,6% lielāka ir vietējo rīcības grupu aptvertā teritorija un par 256% lielāks kopējais iedzīvotāju skaits teritorijā). Kopumā vietējo rīcības grupu darbības teritorija pārklāj 100% no valsts teritorijas, kas atbilst atbalsta saņemšanas nosacījumiem. Vidēji viena vietējā rīcības grupa ir 1 594 km² liela teritorija ar iedzīvotāju skaitu 25 357. Vismazākā ir Baldones partnerība (8 km²), bet vislielākā ir Bauskas rajona lauku partnerība (359 km²), arī iedzīvotāju skaita ziņā vismazākā ir Baldones partnerība (5419), bet vislielākā Bauskas rajona lauku partnerība (50 811 iedzīvotāju).

2011.gadā tika veikti redakcionāli grozījumi nacionālajos normatīvajos aktos par atbalsta piešķiršanas kārtību vietējo attīstības stratēģiju īstenošanai ar mērķi uzlabot vietējās attīstības stratēģijas kvalitāti un atvieglot tās īstenošanu. Saskaņā ar grozījumiem vietējām rīcības grupām ir iespēja aktualizēt vietējo attīstības stratēģiju, ierosinot tajā grozījumus, ja ir pamatota nepieciešamība, tādā veidā sekmējot kvalitatīvu un vietējām vajadzībām atbilstošu vietējās attīstības stratēģijas īstenošanu. Savukārt, lai mazinātu administratīvo slogu vietējām rīcības grupām un novērstu informācijas dublēšanās, tika svītrotas prasības reizi gadā iesniegt pārskatu par stratēģijas īstenošanas rezultātiem, ņemot vērā, ka atbalsta pasākumu, kas tiek īstenoti vietējo attīstības stratēģiju ietvaros, rezultātīvo rādītāju izpildes apzināšanai vietējās rīcības grupas nodrošina pārskatu par projekta īstenošanas rezultātiem un pārskatu par atbalsta saņēmēja saimnieciskās darbības rādītājiem savākšanu no atbalsta saņēmējiem un to apkopošanu un iesniegšanu Lauku atbalsta dienestā.

2010.gadā 39 un 2011.gadā 40 vietējo rīcības grupu darbības teritorijās turpinājās vai tika uzsākta vietējo attīstības stratēģiju īstenošana atklātu projektu iesniegumu konkursu veidā. Atklātu projektu iesniegumu konkursu organizēšanu un projektu iesniegumu pieņemšanu nodrošina vietējā rīcības grupa, kas veic arī projektu atbilstības izvērtējumu vietējai attīstības stratēģijai. Projekti, kas atbilst vietējai attīstības stratēģijai, tālāk tiek vērtēti Lauku atbalsta dienestā.

2010.gadā apstiprināti 812 vietējām attīstības stratēģijām atbilstoši projektu iesniegumi ar kopējo publisko finansējumu 7,7 milj. EUR un realizēti pilnībā vai daļēji 501 projekts ar kopējo publisko finansējumu 1,9 milj. EUR. Tas nozīmē, ka sasniegts 59% no LAP plānotā vietējo attīstības stratēģiju ietvaros finansēto projektu skaita, kas ir labs rādītājs, ņemot vērā, ka vietējo attīstības stratēģiju īstenošana galvenokārt tika uzsākta 2009.gada beigās. Turklāt ir vērojama ļoti liela projektu iesniedzēju aktivitāte, jo ar LEADER pieeju īstenotie pasākumi dod iespēju īstenot vietējiem iedzīvotājiem nepieciešamas un aktuālas iniciatīvas ar lielu atbalsta intensitāti, īpaši sabiedriskajām organizācijām (NVO).

Piešķirtā publiskā finansējuma apguve vietējās attīstības stratēģijas īstenošanai starp vietējām rīcības grupām ir dažāda. Ir vietējās rīcības grupas, kurām atbalsta pretendentiem apstiprinātais publiskais finansējums 2011.gada beigās veidoja jau 80% no vietējās attīstības stratēģijas īstenošanai pieejamā publiskā finansējuma, bet ir vietējās rīcības grupas, kurām apstiprināti mazāk kā 20% no vietējās attīstības stratēģijas īstenošanai pieejamā publiskā finansējuma.

Kopumā 2011.gadā iesniegti 1229 vietējām attīstības stratēģijām atbilstoši projektu iesniegumi ar kopējo publisko finansējumu 13,9 milj. EUR, apstiprināti 810 vietējām attīstības stratēģijām atbilstoši projektu iesniegumi ar kopējo publisko finansējumu 7 milj. EUR un realizēti pilnībā vai daļēji 695 projekts ar kopējo publisko finansējumu 5,4 milj. EUR. 2011.gadā projektu iesniedzēju aktivitāte paaugstinājās, ņemot vērā, ka informācija par pirmajās projektu pieņemšanas kārtās atbalstītajiem un īstenotajiem projektiem ir veicinājusi arī citus saaktivizētus un iesniegt savu projekta iesniegumu atbalsta saņemšanai. Taču vietējo attīstības stratēģiju īstenošanai pieejamais publiskais finansējums bija daudz mazāks kā projektu iesniegumos pieprasītais, līdz ar to liela daļa vietējai attīstībai nozīmīgi projekti tika noraidīti finansējuma trūkuma dēļ.

Visi 2010. un 2011. gadā apstiprinātie un realizētie projekti atbilst vietējo attīstības stratēģiju rīcībām, kas ir saskaņotas ar pasākuma „**Lauku ekonomikas dažādošana un dzīves kvalitātes veicināšana vietējo attīstības stratēģiju īstenošanas teritorijā**” aktivitātēm un sasniedz LAP 3.ass mērķus.

Visos pasākuma ieviešanas gados vislielākā interese tika izrādīta aktivitātē, kurā atbalstu var saņemt sabiedrisko aktivitāšu (tajā skaitā apmācību un interešu klubu, kultūras, vides aizsardzības, sporta un cita brīvā laika pavadīšanas aktivitāšu) dažādošanai vietējiem iedzīvotājiem. Vietējiem iedzīvotājiem svarīga un

nepieciešama bijusi arī aktivitāte, kurā atbalstu piešķir pakalpojumu pieejamības nodrošināšanai – jaunu pakalpojumu izveidei un esošo kvalitātes uzlabošanai un sasniedzamības nodrošināšanai.

Turpretī arī 2010.gadā nebija vērojams progress pasākuma „**Konkurētspējas veicināšana vietējo attīstības stratēģiju īstenošanas teritorijā**” aktivitāšu īstenošanā, kur atbalstu var saņemt projektiem, kas atbilst pasākuma „Lauku saimniecību modernizācija” un pasākuma „Lauksaimniecības produktu pievienotās vērtības radīšana” atbalsta saņemšanas nosacījumiem. Tāpēc 2011.gadā pasākums „Konkurētspējas veicināšana vietējo attīstības stratēģiju īstenošanas teritorijā” tika papildināts ar aktivitātēm, kas sekmē 1.ass mērķu sasniegšanu, t.i., paredzot atbalstu maza apjoma investīcijām lauksaimniecības produktu ražošanai un pārstrādei (mājražotājiem). Tā sakarā 2011.gada otrajā pusgadā tika veikti nepieciešamie grozījumi nacionālajos normatīvajos aktos un attiecīgi vietējās rīcības grupas veica grozījumus vietējās attīstības stratēģijās, paplašinot vietējās attīstības stratēģijas ar atbilstošām attīstības prioritātēm un rīcībām. 2012.gada sākumā vietējās rīcības grupas nodrošinās projektu pieņemšanu.

Tāpat sadarbībā ar sociālajiem partneriem tika veikti arī vairāki redakcionāli grozījumi nacionālajos normatīvajos aktos par atbalsta piešķiršanas kārtību projektiem, kas atbilst vietējai attīstības stratēģijai un tiek īstenoti vietējās attīstības stratēģijas īstenošanas teritorijā, lai atvieglotu atbalsta saņemšanu un mazinātu administratīvo slogu. Ņemot vērā nelielo atbalsta apmēru, tika svītroti vairāki iesniedzamie dokumenti, precizējot iesniedzamos iepirkumu procedūru apliecināšos dokumentus, vairs neparedzot atbalsta pretendenta iesniegt iepirkuma procedūras paziņojuma izdruku no iepirkumu uzraudzības biroja uzturētās publiskās datubāzes tā tīmekļa vietnē. Tika noteikts, ka atbalsta pretendenta vairs nav obligāti jāiesniedz informācija, kas pieejama Valsts ieņēmumu dienestā, tādā veidā vienkāršojot pieteikšanos uz atbalstu. Turpmāk šo informāciju Lauku atbalsta dienests saņems patstāvīgi. Pamatojoties uz pasākumu īstenošanas pieredzi iepriekšējās projektu iesniegumu iesniegšanas kārtās, tika precizēta atbalsta intensitāte līdz 60 procentiem arī biedrībām un nodibinājumiem, ja projektā plānotās aktivitātes ir saistītas un veicina cita saimnieciskā darbības veicēja darbības attīstību vai dažādošanu.

Lai uzlabotu projektu vērtēšanas kvalitāti vietējās rīcības grupās, normatīvie akti tika papildināti ar grozījumiem, kas nosaka, kāda informācija vietējām rīcības grupām ir jāiekļauj Lauku atbalsta dienestā iesniedzamajā projektu sarakstā un prasību par projektu saraksta elektroniskās versijas nosūtīšanu Lauku atbalsta dienestam. Tāpat tika noteikta prasība, ka vietējai rīcības grupai lēmēj institūcijas sēdes protokolā ir jānorāda informācija par interešu konflikta novēršanu, lai varētu pārliecināties par Komisijas Īstenošanas Regulas (ES) Nr. 679/2011 (2011. gada 14. jūlijs) par grozījumiem Komisijas Regulā (EK) Nr. 1974/2006, ar ko paredz sīki izstrādātus piemērošanas noteikumus Padomes Regulai (EK) Nr. 1698/2005 par atbalstu lauku attīstībai no Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA), prasību ievērošanu.

Savukārt, izdarot grozījumus arī LAP, tika palielināta atbalsta intensitāte līdz 100% biedrībām un nodibinājumiem, kas vismaz gadu pirms projekta iesnieguma iesniegšanas ieguvuši sabiedriskā labuma organizācijas statusu, ja projektā plānotās aktivitātes atbilst piešķirtā sabiedriskā labuma darbības jomai, līdz 90% vietējām pašvaldībām un līdz 60% citām juridiskām un fiziskām personām. Tika veikts precizējums arī attiecībā uz pievienotās vērtības nodokļa (PVN) iekļaušanu projekta attiecināmajās izmaksās, nosakot, ka tas ir attiecināms arī biedrībām un nodibinājumiem, kas ir reģistrēts Valsts ieņēmumu dienestā ar PVN apliekamo personu reģistrā, bet par projektā iegādātajām precēm un saņemtajiem pakalpojumiem, kas apmaksāti no projekta līdzekļiem un netiks izmantoti ar PVN apliekamu darījumu veikšanai, PVN nevar atskaitīt no valsts budžetā maksājamās nodokļa summas kā priekšnodokli likuma “Par pievienotās vērtības nodokli” noteiktajā kārtībā. Līdz grozījumu izdarīšanai šādos gadījumos atbalsta saņēmējam PVN bija jāfinansē no saviem finanšu līdzekļiem. Taču, ņemot vērā, ka biedrības un nodibinājumi saskaņā ar Biedrību un nodibinājumu likumu darbojas, lai sasniegtu statūtos noteikto mērķi, kam nav peļņas gūšanas

rakstura, pieejamie finanšu līdzekļi tām ir ierobežoti un projektu īstenošana ir apgrūtināta. Piemēram, gadījumā, ja biedrība vai nodibinājums ir reģistrēts ar PVN apliekamo personu reģistrā, bet ir saņēmis atbalstu radošās darbnīcas izveidei jauniešiem, sabiedriskā un sociālā centra izveidei, aprīkojot un izveidojot nepieciešamo infrastruktūru mācību telpai un rotaļistabai, brīvā laika pavadīšanas aktivitāšu dažādošanai, vai arī sociālo, sadzīves un veselības pakalpojumu pieejamības attīstībai un esošo pilnveidošanai. Šo projektu ietvaros tiek iegādāts nepieciešamais aprīkojums, iekārtas, informācijas tehnoloģijas un izveidota infrastruktūra (teritorijas labiekārtošana, ēku būvniecība, rekonstrukcija vai renovācija), kas ir ar PVN apliekami darījumi, bet nav saistīti ar biedrības vai nodibinājuma saimniecisko darbību. Projektā ietvaros iegādātais aprīkojums un izveidotā infrastruktūra ir publiski pieejama un par tās izmantošanu samaksa netiek prasīta vai arī tā ir simboliska, lai nosegtu tekošās objektu uzturēšanas izmaksas.

2010.gada beigās tika uzsākta nacionālo normatīvo aktu izstrāde pasākuma „**Starpteritoriālā un starpvalstu sadarbība**” īstenošanai, izvērtējot arī citu valstu pieredzi. 2011.gada otrajā pusgadā nacionālie normatīvie akti tika apstiprināti un no 2011.gada 11.novembra līdz 22.decembrim notika pirmā starpvalstu sadarbības projektu iesniegumu pieņemšanas kārtā. Tika iesniegti 2 starpvalstu sadarbības projektu iesniegumi un 6 iesniegumi sadarbības līguma noslēgšanai. Liela daļa vietējās rīcības grupas ir sadarbības partneru meklējumos un starpvalstu sadarbības projektus plāno iesniegt 2012.gadā.

Lai nodrošinātu kvalitatīvu vietējās attīstības stratēģijas īstenošanu, 2010.gadā turpinājās pasākuma „**Vietējās rīcības grupas darbības nodrošināšana, prasmju apguve un teritorijas aktivizēšana**” aktivitāšu īstenošana. Atbalstu saņēma 39 vietējās rīcības grupas, tajā skaitā 7 vietējās rīcības grupas pieteica projektus un to īstenošanu uzsāka 2010.gadā. 2011.gadā atbalstu varēja saņemt jau 40 VRG.

Arī šim pasākumam, pamatojoties uz īstenošanas pieredzi, 2011.gada 1.pusgadā tika veikti vairāki redakcionāli grozījumi nacionālajos normatīvajos aktos. Tika precizētas atbalstāmās aktivitātes, iesniedzamie dokumenti, attiecināmās un neattiecināmās izmaksas un sabiedriskā finansējuma saņemšanas kārtība. Ņemot vērā, ka vietējai rīcības grupai ir jābūt pieejamai vietējiem iedzīvotājiem – potenciālajiem projektu iesniedzējiem, tika noteikts vietējām rīcības grupām nodrošināt konkrētu pieņemšanas laiku birojā un informāciju par to publicēt laikrakstā, kas pieejams vietējā attīstības stratēģijas īstenošanas teritorijā. Tāpat arī tika noteiktas prasības informācijas un publicitātes pasākumu nodrošināšanai, vietējai rīcības grupai nosakot pienākumu nodrošināt publisku pieejamību informācijai par tās aktivitāšu īstenošanu.

3.2. LAP 2.ass platību veida maksājumu pasākumi

Sākot ar 2008. gadu lauksaimniekiem tika dota iespēja pieteikties platību maksājumiem, izmantojot EPS, kas būtiski atviegloja un optimizēja pieteikšanās procesu. 2010. kalendārajā gadā lauksaimniekiem pirmo reizi tika piedāvāta iespēja iesniegt lauku bloku precizēšanas pieprasījumu izmantojot EPS. Šādu iespēju 2010. gadā izmantoja 3032 lauksaimnieki, bet 2011. gadā izmantoja 6 074 lauksaimnieki, kas ir divas reizes vairāk nekā iepriekšējā gadā, tai skaitā 4 155 pieteicās uz 2.ass platību maksājumiem vides lauku ainavas uzlabošanai.

EPS priekšrocības:

- Pieteikšanās maksājumiem, neizejot no mājas jebkurā jums pieņemamā laikā.
- Nepieciešamo labojumu/papildinājumu veikšana un iesniegšana.

- Sistēma brīdina lietotāju par pieļautajām kļūdām, tādējādi tās ir savlaicīgi un ātri novēršamas.
- Ja lauksaimnieks nebija iesniedzis platību maksājumu iesniegumu, uz e-pastu tika nosūtīts atgādinājums par iesnieguma iesniegšanas termiņa beigu tuvošanos.
- Turpmākajos gados tiek atvieglota platību maksājumu iesnieguma aizpildīšana, jo tiek nodrošināta kopēšana no iepriekšējā gada platību maksājumu iesnieguma. Lauksaimniekam atliek tikai aktualizēt informāciju atbilstoši kārtējam gadam.
- Iespējams sekot līdzi platību maksājumu iesnieguma administrēšanas procesam un izmaiņām iesnieguma datos.
- Izlasīt un saglabāt no LAD saņemtās un uz LAD sūtītās vēstules.
- Redzēt gan iepriekšējo gadu izmaksātās atbalsta summas, gan kārtējā gada apstiprinātos un izmaksātos maksājumus.
- Var apskatīt iepriekšējo gadu iesniegumus un kartes (ja iesniegums iesniegts, izmantojot EPS).
- Ātrāka iesnieguma noadministrēšana un atbalsta saņemšana.

LAP 2004-2006 ietvaros 2010. gadā jaunas saistības uzņemties nevarēja, un atbalsts par papildus pieteikto platību netika piešķirts. 2010. gadā, paplašinot jau esošās BLA, BDUZ, BI saistības LAP 2004-2006 ietvaros kaut vai par 0.01 ha vai 0.01 m, lauksaimnieks uzņēmās jaunas piecu gadu saistības LAP 2007 – 2013 ietvaros, ievērojot saistošos atbalsta saņemšanas nosacījumus.

Jaunas saistības 2010.gadā varēja uzņemties LAP 2007-2013 ietvaros, vairākos pasākuma “Agrovides maksājumi” apakšpasākumos:

- BLA apakšpasākumā - tie atbalsta pretendenti, kas līdz 2010.gadam (ieskaitot) bija uzsākuši darbību bioloģiskajā lauksaimniecībā un kas bija iekļauti bioloģiskās lauksaimniecības kontroles sistēmā atbilstoši normatīvajiem aktiem par bioloģiskās lauksaimniecības uzraudzību un kontroli;
- BDUZ apakšpasākumā - tie atbalsta pretendenti, kuru zālāji bija atzīti par bioloģiski vērtīgiem;
- apakšpasākumos buferjoslu ierīkošana (BI) un lauksaimniecības dzīvnieku ģenētisko resursu saglabāšana (LDGRS);
- IDIV apakšpasākumā - tie pretendenti, kuriem 2006. vai 2007.gadā bija noslēgts līgums ar Lauku atbalsta dienestu un kurš bija uzņēmies saistības izmantot integrētās audzēšanas metodes saskaņā ar normatīvajiem aktiem par ikgadējo valsts atbalstu lauksaimniecībai un tā piešķiršanas kārtību.
- Vienīgais pasākuma “Agrovide” apakšpasākums, kurā 2010.gadā nevarēja uzņemties jaunas saistības bija RLZP apakšpasākums.

Kopumā LAP 2004-2006 un LAP 2007-2013 atbalsta ietvaros, 2010.gadā LAD izmaksāja atbalstu šādos pasākumos:

- Maksājumi lauksaimniekiem par nelabvēlīgiem dabas apstākļiem teritorijās, kas nav kalnu teritorijas” (MLA)(atbalstītas 46 535 saimniecības ar 1 029 385 ha lielu platību);
- „Natura 2000 maksājumi un maksājumi, kas saistīti ar Direktīvu 2000/60/EK” (NATURA) (atbalstītas 6 334 saimniecības ar 58503 ha lielu platību);
- „Natura 2000 maksājumi (meža īpašniekiem)” (NIM) (atbalstītas 1 775 saimniecības ar 26 402 ha lielu platību);
- „Agrovide” (atbalstītas 8 738 saimniecības ar 218 578 ha lielu platību).

2011. gadā LAD turpināja administrēt un izmaksāt atbalstu par 2010. gadā iesniegtajiem Lauku attīstības plāna 2004.- 2006.gadam ((turpmāk – LAP 2004-2006) un Lauku attīstības programmas 2007. – 2013.

gadam (LAP 2007-2013) atbalsta pasākumiem, kā arī pieņēma kārtējā gada pieteikumus. 2010. kalendārais gads bija pēdējais gads, kad tika iesniegti iesniegumi uz LAP 2004-2006 atbalsta pasākumiem, līdz ar to 2011. kalendārajā gadā tika iesniegti iesniegumu tikai uz LAP 2007-2013 atbalsta pasākumiem. 2011. gadā varēja pieteikties uz atbalstu sekojošos atbalsta pasākumos:

- Maksājumi lauksaimniekiem par nelabvēlīgiem dabas apstākļiem teritorijās, kas nav kalnu teritorijas ((turpmāk – MLA);
- Natura 2000 maksājumi un maksājumi, kas saistīti ar Direktīvu 2000/60/EK (NATURA);
- Natura 2000 maksājumi meža īpašniekiem (NIM);
- Agrovide:
 - apakšpasākumā “Bioloģiskās lauksaimniecības attīstība” (BLA);
 - apakšpasākumā “Bioloģiskās daudzveidības uzturēšana zālājos” (BDUZ);
 - apakšpasākumā “Integrētās dārzkopības ieviešana un veicināšana” (IDIV);
 - apakšpasākumā “Rugāju lauks ziemas periodā” (RLZP).

7. tabula. Platībatkarīgo LAP pasākumu iesniegumi

Pasākums	iesniegumu skaits	Apstiprinātie ha	iesniegumu skaits	Apstiprinātie ha
	2010.gadā		2011.gadā	
„Maksājumi lauksaimniekiem par nelabvēlīgiem dabas apstākļiem teritorijās, kas nav kalnu teritorijas” (MLA)	46 535	1 029 385	42 565	1 038 888
„Natura 2000 maksājumi un maksājumi, kas saistīti ar Direktīvu 2000/60/EK” (NATURA)	6 334	58 503	6 111	56 990
„Natura 2000 maksājumi (meža īpašniekiem)” (NIM)	1 775	26 402	1 722	26 813
„Agrovide” apakšpasākumi:				
• “Bioloģiskās lauksaimniecības attīstība” (BLA)	3 597	160 471	3 440	178 711
• “Bioloģiskās daudzveidības uzturēšana zālājos” (BDUZ)	4 512	36 809	4 518	37 535
• “Lauksaimniecības dzīvnieku ģenētisko resursu saglabāšana” (LDGRS)	354	NA*	0,-	0,-
• “Buferjoslu ierīkošana” (BI)	90	104 257	0,-	0,-
• “Erozijas ierobežošana” (EI)	7 120	394674**	0,-	0,-
• “Integrētās dārzkopības ieviešana un veicināšana” (IDIV)	124	659	249	2 626
• “Rugāju lauks ziemas periodā” (RLZP)	501	20 639	1 132	55 383

Avots: LAD

Piezīme: * dzīvnieki; ** metri

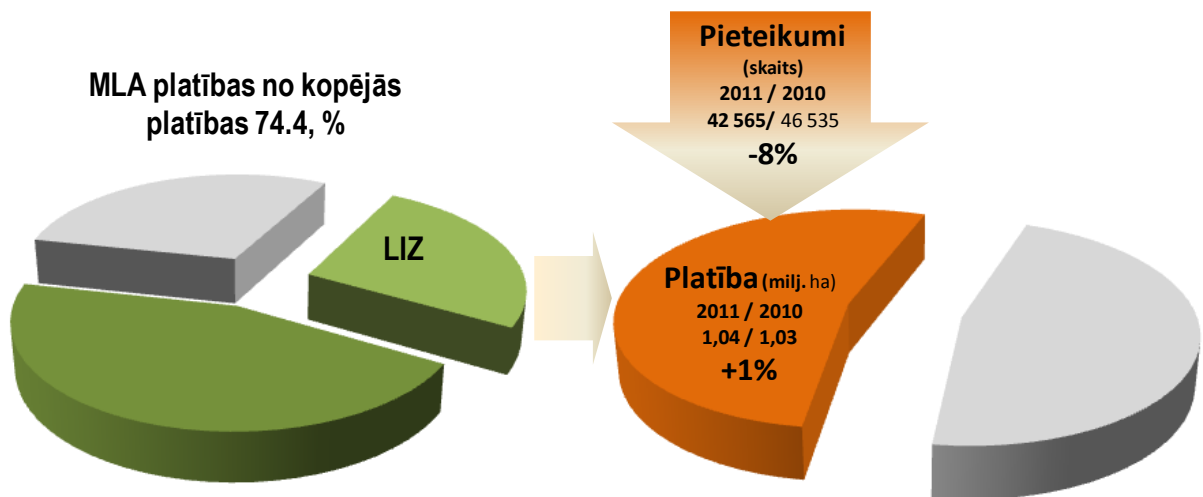
2011. gada sākumā veica pēdējo LAP 2004-2006 Agrovides saistību apmaksu atbalsta pretendentiem, kuri saistības bija izpildījuši, tika piedāvāta izvēle uzsākt jaunas Agrovides saistības LAP 2007-2013 atbalsta pasākumu ietvaros. Atbalsta pretendentiem, kuriem bija beigušās saistības LAP 2004-2006 apakšpasākuma VEI ietvaros, varēja uzņemties jaunas piecu gadu saistības LAP 2007-2013 apakšpasākuma RLZP ietvaros, attiecīgi izpildot jaunus atbalsta saņemšanas nosacījumus. Līdz ar to LAD pārstāvji informēja un skaidroja gan lauksaimniekiem un lauku konsultantiem, gan lauksaimnieku organizācijām atbalsta saņemšanas nosacījumus

Nozīmīgākās LAD veiktās darbības, kas saistītas ar LAP 2004- 2006 un LAP 2007-2013 atbalsta pasākumu efektīvu īstenošanu:

- izstrādāti informatīvi materiāli lauksaimniekiem par atbalsta saņemšanas nosacījumiem, jauninājumiem un izmaiņām atbalsta saņemšanas nosacījumos:
 - informatīvā brošūra "Informatīvais materiāls Platību maksājumu saņemšanai 2011. gadā";
 - "Rokasgrāmata platību maksājumu saņemšanai 2011. gadā";
 - „Rokasgrāmata platību maksājumu iesnieguma aizpildīšanai un iesniegšanai izmantojot Elektronisko pieteikšanās sistēmu”;
 - buklets "Elektroniskā pieteikšanās sistēma”;
 - informatīvie video materiāli par EPS.
- uzlaboti un precizēti atbalsta pasākumu administrēšanai nepieciešamie dokumenti (procedūras, instrukcijas, iesniegumu veidlapas u.c.);
- turpināts darbs pie Integrētās administrēšanas un kontroles sistēmas (turpmāk - IAKS) Saistību moduļa attīstības attiecībā uz LAP 2004-2006 Agrovides apakšpasākumu saistību pāriešanu uz LAP 2007-2013 atbalsta saņemšanas nosacījumiem;
- organizētas LAD Centrālā aparāta un RLP pārvalžu darbinieku apmācības;
- turpināta platību maksājumu iesniegumu skanēšana un verificēšana, kā arī kartogrāfiskā materiāla skanēšana, lai panāktu ātrāku iesnieguma datu ievadīšanu IAKS un nodrošinātu kvalitatīvāku administrēšanas procesu;
- veiktas izmaiņas IAKS sakarā ar izmaiņām Savstarpējās atbilstības prasībās un nosacījumos;
- LAD, veicot lauksaimniecībā izmantojamās zemes (turpmāk - LIZ) apsekošanu, saskaņā ar Ministru kabineta 13.07.2010. noteikumiem Nr. 635 "Kārtība, kādā apseko un nosaka neapstrādātās lauksaimniecībā izmantojamās zemes platību un sniedz informāciju par to", vizuāli apsekoja visas 2. ass pasākumiem pieteiktās LIZ platības. Ja tika konstatēts, ka atbalstam ir deklarēta nekopta LIZ platība, tad tika piemērotas sankcijas;
- izstrādāta un ieviesta elektronisko datu apmaiņas sistēma starp LAD un Valsts augu aizsardzības dienesta elektroniskajām sistēmām, kas samazināja administratīvo slogu, administrējot LAP 2007-2013 Agrovides apakšpasākumā "Integrētās dārkopības ieviešana un veicināšana" iesniegtos iesniegumus, un nodrošināja papildus drošību, pārbaudot atbalsta saņemšanas nosacījumus;
- papildus LAD CA Klientu apkalpošanas daļai, darbu uzsāka LAD RLP Klientu apkalpošanas speciālisti, kas, sadarbojoties ar RLP ES Tiešo maksājumu daļām, sniedza konsultācijas lauksaimniekiem par platību maksājumu saņemšanas nosacījumiem un pieteikšanās procesu;
- turpināts darbs pie EPS pilnveidošanas;
- veiktas atbalsta pretendentu apmācības darbam ar EPS.

Pasākuma „**Maksājumi par nelabvēlīgiem apstākļiem citās teritorijās (izņemot kalnu teritorijas)**” (MLA) 2010.gadā atbalstam pieteicās 46 535 pretendenti, kas ir par nepilniem 5% mazāk kā iepriekšējā gadā (att.3). Kopējais izmaksātais atbalsts par 2010.gadā apstiprinātajām MLA platībām šobrīd² sastāda 36,3 milj. EUR un 2011.gadā tas sastāda 37,4 milj. EUR, kas ir par 3% vairāk. 2011.gadā atbalstam pieteicās 42 565 pretendenti, kas ir par 8% mazāk nekā iepriekšējā gadā, bet pieteiktā platība palielinājusies par 1%.

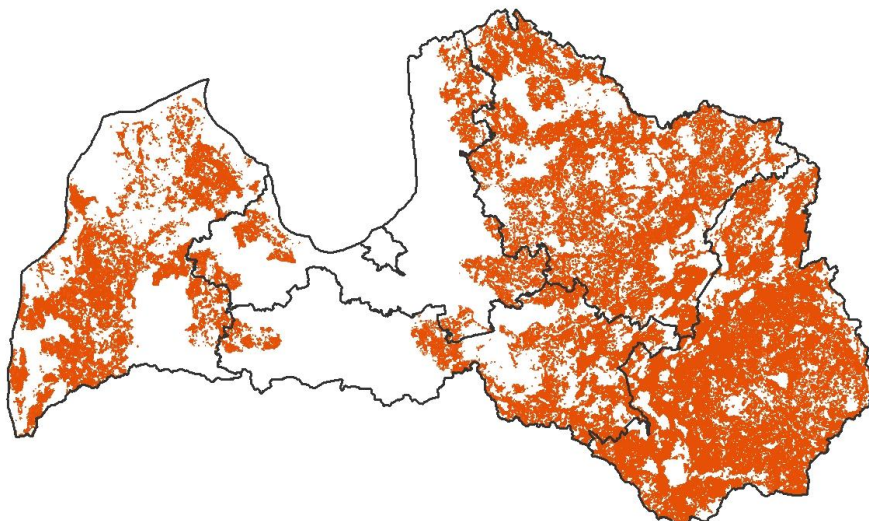
² LAD dati uz 23.03.2011. [http://www.lad.gov.lv/lv/es-atbalsts/tiesie-maksajumi/2010-gada-platibu-maksajumu-izmaksas-\(informacija-uz-23-03-2011-\)/](http://www.lad.gov.lv/lv/es-atbalsts/tiesie-maksajumi/2010-gada-platibu-maksajumu-izmaksas-(informacija-uz-23-03-2011-)/)

Avots: ZM

3. Attēls. Pietiekšanās uz atbalstu LAP pasākumam „Maksājumi lauksaimniekiem par nelabvēlīgiem dabas apstākļiem teritorijās, kas nav kalnu teritorijas” 2010. un 2011. gadā

Analizējot MLA maksājumu teritoriālo dalījumu, redzams, ka pasākums ir nozīmīgs tieši ekonomiski „atpalikušāko” reģionu atbalstīšanā, jo 2/3 no kopējā atbalsta saņem salīdzinoši vājāk attīstītie reģioni – Latgale un Vidzeme. MLA atbalstīto platību īpatsvars 2010.gadā un 2011.gadā ir ~40% no lauku bloku kopējās platības. Datu slānis, ko var attēlot kartē lauku blokus, satur atbalstam deklarētās platības, kas ir 47% no lauku bloku kopējās platības (skat.4. attēlu)

Avots: LAD ĢIS dati

4. attēls. MLA atbalstam deklarētās platības

Statistikas dati rāda, ka sējumu platības mazāk labvēlīgo apvidu zemēs ir būtiski palielinājušās, un to pieaugums bijis straujāks, nekā teritorijās ārpus MLA³. Lielākā daļa no neizmantotās zemes atgriezta aprītē MLA teritorijās. Turklāt izmantotās LIZ pieaugums ir vēl lielāks nekā neizmantotās LIZ samazinājums: kopumā izmantotās zemes platība lauku saimniecībās 4 gadu laikā pieaugusi par 281 tūkst. ha (par 19%), bet neizmantotās LIZ platība samazinājusies par 185 tūkst. ha (par 54%).

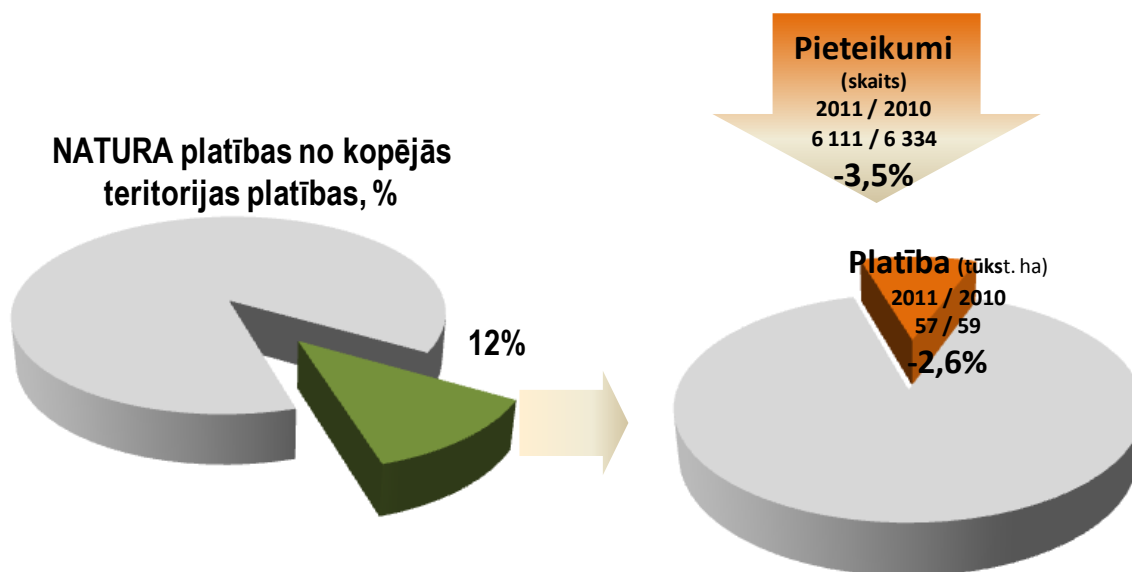
Tā kā MLA maksājumi skar visplašāko teritoriju salīdzinot ar citiem LAP finansētajiem platību maksājumiem, turklāt tie ir diferencēti atkarībā no teritorijas statusa (1., 2. un 3. kategorijas MLA teritorijas), ir pamats uzskatīt, ka lielākā ietekme lauksaimniecības zemju apsaimniekošanas sekmēšanā ir tieši MLA maksājumiem. MLA atbalsts, ņemot vērā atbalsta saņemšanas nosacījumus, ir sekmējis ne vien izmantoto platību pieaugumu, bet arī ganāmo mājlopu ganāmpulka palielināšanos atbalstāmajās teritorijās (īpaši gaļas liellopu un aitu), kā arī invazīvo augu apkarošanu.

Latvijas teritorijā lauksaimniecības nosacījumi (zemes kvalitāte, infrastruktūra, realizācijas iespējas u.c.) dažādās valsts vietās ir ļoti atšķirīgi, tādēļ kompensējošiem maksājumiem, kas palīdz izlīdzināt teritoriālās atšķirības, ir ļoti liela un iespējams pat izšķiroša nozīme, lai veicinātu lauksaimniecisko darbību valsts lielākajā daļā. Pašlaik neviens cits atbalsta veids to pietiekamā mērā nespēj aizvietot.

„Natura 2000 maksājumi un maksājumi, kas saistīti ar Direktīvu 2000/60/EK”

Pasākuma „Natura 2000 maksājumi un maksājumi, kas saistīti ar Direktīvu 2000/60/EK” ietvaros 2010. gadā tika atbalstītas 6 334 saimniecības ar apstiprinātu kopējo lauksaimniecībā izmantojamās zemes platību 58 503 ha, kas ir par aptuveni 6% saimniecību vairāk kā iepriekšējā gadā (att.5). Kopējais izmaksātais atbalsts par 2010. gadā apstiprinātajām NATURA platībām šobrīd sastāda 1,18 milj. EUR, attiecīgi šo atbalstu pašreiz ir saņēmuši 1 450 pretendenti.

2011. gadā tika atbalstītas 6 111 saimniecības ar apstiprinātu kopējo lauksaimniecībā izmantojamās zemes platību 56 990 ha, kas ir par aptuveni 4% saimniecību mazāk kā iepriekšējā gadā (att.5). Kopējais izmaksātais atbalsts par 2011. gadā apstiprinātajām NATURA platībām šobrīd sastāda 2,2 milj. EUR.

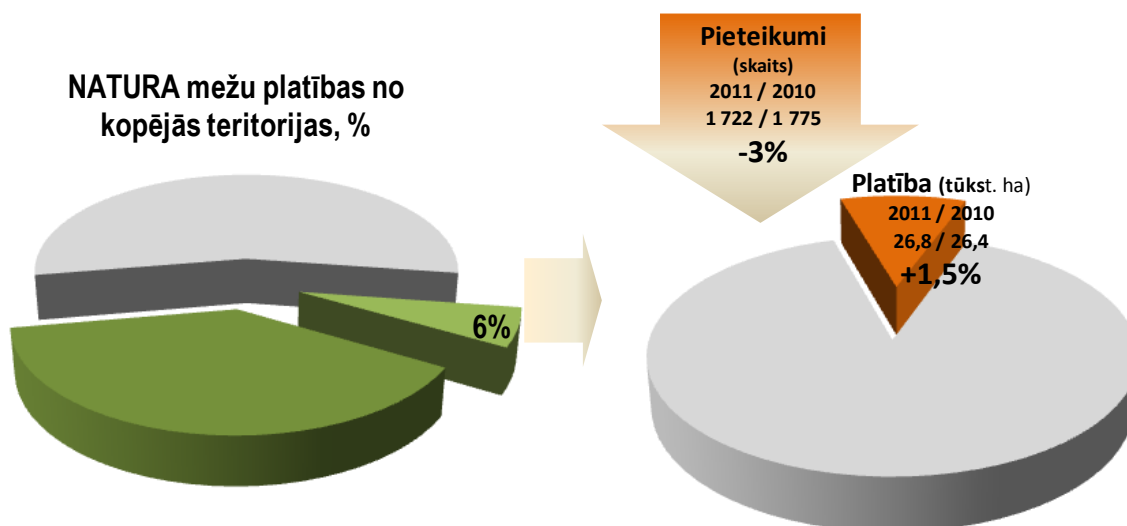
³ CSP Lauku saimniecību struktūras apsekojumi.

Avots: ZM

5. attēls. NATURA 2000, 2011.gadā pret 2010. gadu

Pasākuma „NATURA 2000 maksājumi (meža īpašniekiem, par aizliegto saimniecisko darbību)” ietvaros 2010.gadā atbalstīto mežsaimniecību skaits bija 1 775 un atbalstītās zemes platības bija 26 402 ha (att.6), kam salīdzinot ar iepriekšējo gadu ir vērojams neliels kāpums gan iesniegumu skaita, gan atbalstītajās platībās ziņā. Vislielākais atbalsta saņēmēju skaits ir Vidzemē, kur ir lielākais mežainums un arī daudz privātajā īpašumā esošu NATURA 2000 teritoriju. Iespēja saņemt ikgadējās kompensācijas ir veicinājusi dažādu ierobežojošu nosacījumu, piemēram, neesoša meža inventarizācija, nesakārtotas īpašuma lietas u.c., novēršanu.

2011.gadā salīdzinājumā ar 2010.gadu, iesniegto iesniegumu skaits nedaudz samazinājās – tika sasniegts plānotais atbalstu saņēmušo meža īpašnieku skaits un arī atbalstītā platība NATURA 2000 teritorijā. 2011.gadā tika iesniegti 1722 iesniegumi atbalsta saņemšanai un tajos ietvertā platība bija 26 813 ha. Ņemot vērā to, ka kopš Lauku attīstības programmas izstrādes brīža ir palielinājušās NATURA 2000 teritoriju platības, paredzams, ka nākamajos gados atbalsta saņēmēju skaits un atbalstītā platība šajā pasākumā palielināsies.

Avots: ZM

6. attēls. Pietiekšanās uz atbalstu LAP pasākumam „NATURA 2000 maksājumi (meža īpašniekiem, par aizliegto saimniecisko darbību)” 2011.gadā pret 2010. gadu

Pasākums „Agrovīdes maksājumi” ir viens no diviem lielākajiem 2.ass pasākumiem, kura īstenošanai atvēlētais sabiedriskais finansējums ir 229 milj. EUR, kas ir 16,5% no LAP kopējā un 44,2% no 2.ass sabiedriskā finansējuma.

8. tabula. Pasākuma „Agrovīdes maksājumi” ietvaros 2010. un 2011. gadā īstenotie apakšpasākumi

N.p.k.	Apakšpasākums	2010.gadā	2011.gadā
1.	“Bioloģiskās lauksaimniecības attīstība” (BLA)	✓	✓
2.	“Bioloģiskās daudzveidības uzturēšana zālājos” (BDUZ)	✓	✓

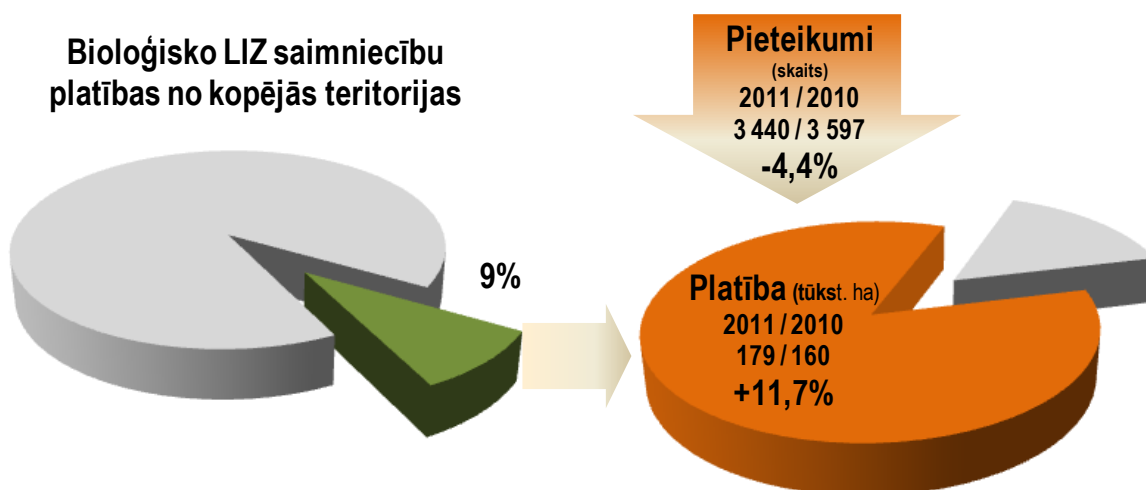
3.	“Lauksaimniecības dzīvnieku ģenētisko resursu saglabāšana” (LDGRS)	✓	
4.	“Buferjoslu ierīkošana” (BI)	✓	
5.	“Erozijas ierobežošana” (EI)	✓	
6.	„Integrētās dārzkopības ieviešana un veicināšana” (IDIV)	✓	✓
7.	“Rugāju lauks ziemas periodā” (RLZP)	✓	✓

Pasākuma „Agrovīdes maksājumi” apakšpasākumu BLA, BDUZ un IDIV ietvaros notiek veiksmīga zemes apsaimniekošana ar mērķi uzlabot bioloģisko daudzveidību, kas noris izmantojot videi draudzīgas saimniekošanas metodes.

Ar katru gadu pieaug BL sertificētās platības. Tā 2010.gadā par vienu procentu palielinājās bioloģiski sertificēto saimniecību platības attiecība pret pārējo apsaimniekoto LIZ platību, salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu (att.7). 2010.gadā tika saņemti 3.6 tūkstoši pieteikumu BLA atbalstam uz 160 tūkstošiem sertificēto BL hektāru, kas ir par pieci tūkstoši hektāru vairāk kā iepriekšējā gadā. Kopējais izmaksātais atbalsts par 2010.gadā apstiprinātajām BLA platībām šobrīd⁴ sastāda 16,42 milj. EUR, par 3 324 saimniecībām.

Tā 2011.gadā par vēl vienu procentu palielinājās bioloģiski sertificēto saimniecību platības attiecība pret pārējo apsaimniekoto LIZ platību, salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu (att.7). 2011.gadā tika saņemti 3.4 tūkstoši pieteikumu BLA atbalstam uz 178 tūkstošiem sertificēto BL hektāru, kas ir par 18 tūkstošiem hektāru vairāk kā iepriekšējā gadā.

Īstenojot BLA apakšpasākumu, kopumā ir atbalstīti 95,6% no plānotās sasniedzamās platības. Pasākuma atbalsts bijis ļoti nozīmīgs bioloģiskā saimniekošanas veida izaugsmei, ko pierāda straujā saimniecību skaita un apsaimniekoto platību palielināšanās kopš atbalsta uzsākšanas 2004.gadā – vairāk kā 10 reizes. Pašreizējās pasākuma aptvertās platības sasniedz aptuveni 10% no apsaimniekotās LIZ.

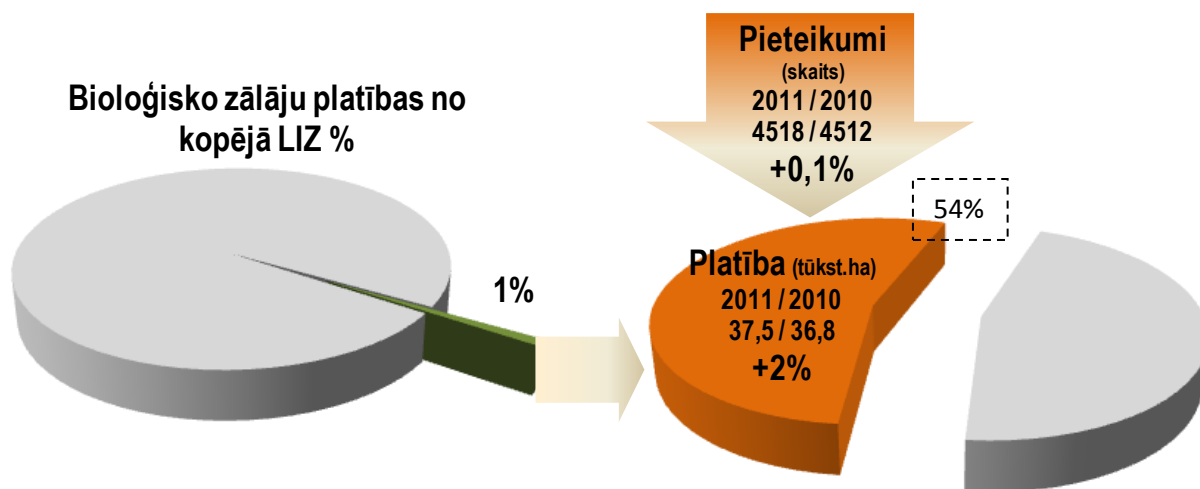
Avots: ZM

⁴ LAD dati uz 23.03.2011. [http://www.lad.gov.lv/lv/es-atbalsts/tiesie-maksajumi/2010-gada-platibu-maksajumu-izmaksas-\(informacija-uz-23-03-2011-\)/](http://www.lad.gov.lv/lv/es-atbalsts/tiesie-maksajumi/2010-gada-platibu-maksajumu-izmaksas-(informacija-uz-23-03-2011-)/)

7. attēls. Pietiekšanās uz atbalstu LAP pasākuma „Agrovides maksājumi” apakšpasākumam „Bioloģiskās lauksaimniecības attīstība” 2011.gadā pret 2010. gadu

Tā kā 2009.gadā tika apsektas jaunas zālāju platības, pateicoties kam BVZ platības palielinājās no 63 tūkst. ha līdz 68 tūkst. ha, bet kuras atbalstam varēja pieteikt tikai sākot ar 2010.gadu, kad saņemto atbalsta pieteikumu skaits pieauga par 10%. Tātad, 2010.gadā tika saņemti 4 512 iesniegumi par 36,8 tūkst. atbalsttiesīgajiem ha (att.8). 2011.gadā tika saņemti 4 518 iesniegumi par 37,5 tūkst. atbalsttiesīgajiem ha, kas liecina par līdzšinējo tendenču saglabāšanos.

Apakšpasākumam BDUZ vislielākā ietekme ir uz bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu par ko liecina zinātniskajā literatūrā atspoguļoto pētījumu un Latvijā veikto *case-study*⁵ pētījumu rezultāti. Latvijā veiktajos pētījumos 2010.gada vasarā konstatēta lielāka augstāko augu un dienas tauriņu bioloģiskā daudzveidība apsaimniekotajos bioloģiski vērtīgajos zālajos, salīdzinot ar neapsaimniekotajiem.

Avots:ZM

8. attēls. Pietiekšanās uz atbalstu LAP pasākuma „Agrovides maksājumi” apakšpasākumam “Bioloģiskās daudzveidības uzturēšana zālajos”2011.gadā pret 2010. Gadu

⁵ LDF ekspertu L.Auniņas un U.Piterāna 2009.gadā veiktie case-study pētījumi.

4. Latvijas Lauku attīstības programmas 2007.-2013.gadam finansiālā īstenošana

9. tabula. LAP publiskā finansējuma maksājumi

Kods	Asis/pasākumi	2008.gadā	2009.gadā	2010.gadā	2011.gadā	01.01.- 31.03.2012.	Kumulatīvie maksājumi
		EUR (eiro kurss saskaņā ar Komisijas regulas (EK) 883/2006. 7.pantu) ⁶					
1.ASS LAUKSAIMNIECĪBAS UN MEŽSAIMNIECĪBAS NOZARES KONKURĒTSPĒJAS UZLABOŠANA							
111	Arodapmācības un informācijas pasākumi	-	393 685	1 089	-	-	394 774
112	Atbalsts jaunajiem lauksaimniekiem		2 129 074	4 635 844	1 126 327	63 096	7 954 340
113	Priekšlaicīga pensionēšanās – tai skaitā pārejas posma izdevumi*	1 572 659	4 311 209	3 977 305	3 676 295	886 352	14 423 820
		1 572 659	4 311 209	3 977 305	3 676 295	886 352	14 423 820
114	Lauksaimniekiem un mežsaimniekiem paredzēto konsultāciju pakalpojumu izmantošana	-	6 470	-	-	-	6 470
121	Lauku saimniecību modernizācija ⁷	26 277 287	29 769 181	52 848 189	69 135 922	20 218 706	198 249 285
122	Mežu ekonomiskās vērtības uzlabošana	-	1 122 898	1 011 934	627 075	370 561	3 132 469
123	Lauksaimniecības produktu pievienotās vērtības radīšana ⁸	-	1 363 354	10 327 880	8 464 215	1 658 628	21 814 077
125	Infrastruktūra, kas attiecas uz lauksaimniecības un mežsaimniecības attīstību un pielāgošanu	-	390 415	2 172 144	8 444 040	4 644 904	15 651 503
131	To standartu ievērošana, kas pamatojas uz Kopienas tiesību aktiem – tai skaitā pārejas posma izdevumi*	-	3 300 507	413 939	-	-2 166	3 712 280
		-	3 300 507	413 939	-	-2 166	3 712 280
141	Daļēji naturālo saimniecību pārstrukturizācija – tai skaitā pārejas posma izdevumi*	190 707	11 580 305	4 987 200	1 933 059	26 492	18 717 762
		190 707	9 425 134	2 966 000	-	-	-
142	Ražotāju grupas – tai skaitā pārejas posma izdevumi*	32 793	485 041	183 297	98 303	-	799 434
		32 793	482 691	181 750	98 303	-	795 537
1.ass kopā		28 073 445	54 852 139	80 558 821	93 505 235	27 866 573	284 856 213
2.ASS VIDES UN LAUKU AINAVAS UZLABOŠANA							
212	Maksājumi par nelabvēlīgiem apstākļiem citās teritorijās (izņemot kalnu teritorijas)	60 273 950	40 044 341	50 196 444	37 107 029	6 900 973	194 522 737
213	Natura 2000 maksājumi un maksājumi, kas saistīti ar Direktīvu	1 853 047	1 938 398	2 111 747	2 201 580	2 174 107	10 278 878

⁶ Saskaņā ar regulu (EK) Nr. 1320/2006

⁷ Ieskaitot izmaksāto finansējumu Kredītu fondam

	2000/60/EK						
214	Agrovides maksājumi	-	30 319 495	37 715 771	42 577 398	15 568 839	126 181 502
	- tai skaitā pārejas posma izdevumi*	-	60 959	32 000	10 314		
223	Lauksaimniecībā neizmantojamās zemes pirmreizējā apmežošana	-	1 252 213	4 115 227	3 408 197	1 188 296	9 963 933
224	NATURA 2000 maksājumi (meža īpašniekiem)	-	898 779	1 155 769	1 332 777	1 382 074	4 769 398
226	Mežsaimniecības ražošanas potenciāla atjaunošana un preventīvo pasākumu ieviešana	-	199 923	444 344	1 065 950	128 720	1 838 938
2. ass kopā			62 126 997	74 653 149	95 739 301	87 692 931	27 343 008

3.ASS DZĪVES KVALITĀTE LAUKU APVIDOS UN LAUKU EKONOMIKAS DAŽĀDOŠANA

312(311)	Atbalsts uzņēmumu radīšanai un attīstībai ⁸	454 003	3 396 171	18 468 101	17 921 250	8 238 144	48 477 668
313	Tūrisma aktivitāšu veicināšana ⁸	-	222 418	1 358 465	572 372	691 896	2 845 151
321	Pamatpakalpojumi ekonomikai un iedzīvotājiem	-	4 310 015	22 503 542	20 843 135	9 779 548	57 436 239
323	Lauku mantojuma saglabāšana un atjaunošana	-	147 940	254 968	514 039	156 639	1 073 587
3. ass kopā			454 003	8 076 544	42 585 076	39 850 796	18 866 228

4.ASS LEADER PIEEJAS ĪSTENOŠANA

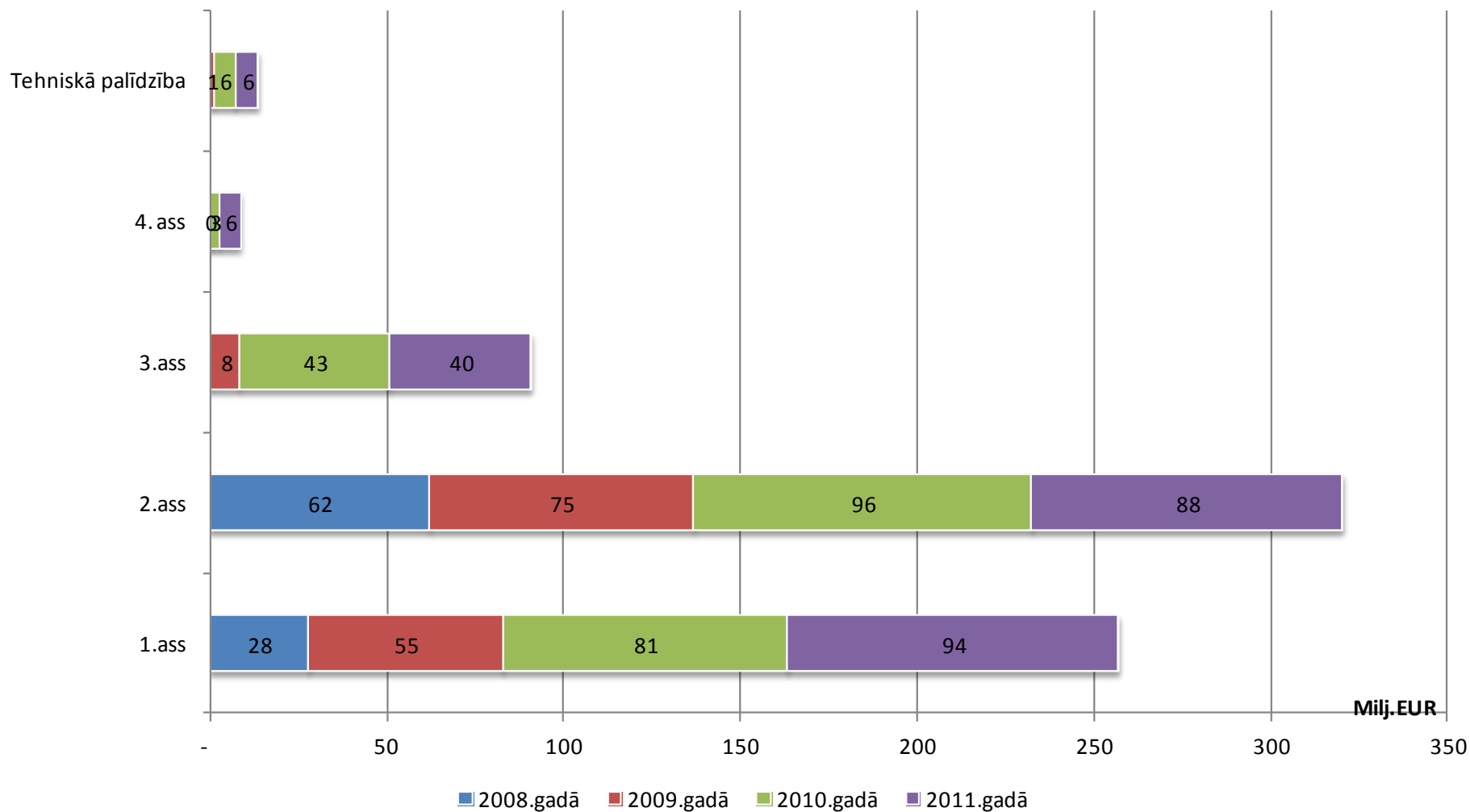
411/413	Vietējās attīstības stratēģiju īstenošana. Konkurētspēja/Dzīves kvalitāte un dažādošana	-	-	1 905 379	5 439 938	2 387 279	9 732 596
421	Sadarbības projektu īstenošana	-	-	-	-	-	-
431	Vietējās rīcības grupas vadīšana, prasmju apgūšana un rosināšana teritorijā, kas minēta regulas 59.pantā	-	2 459	741 236	655 697	288 984	1 688 377
4. ass kopā			2 459	2 646 615	6 095 636	2 676 263	11 420 973
511	Tehniskā palīdzība	-	1 078 213	6 279 838	6 405 838	2 394 395	16 158 284
Kopsumma:			90 654 445	138 662 503	227 809 650	233 550 437	79 146 467

PIENA NOZARES PĀRSTRUKTURIZĒŠANA (1.ASS LAUKSAIMNIECĪBAS UN MEŽSAIMNIECĪBAS NOZARES KONKURĒTSPĒJAS UZLABOŠANA)

	121 Lauku saimniecību modernizēšana	-	-	-	1 381 648	1 326 357	1 381 648
	123 Lauksaimniecības produktu pievienotās vērtības radīšana	-	-	-	189 853	741 053	189 853
Kopsumma:			-	-	-	1 571 500	2 067 410
Pavisam kopā:			-	-	-	235 121 937	81 213 877

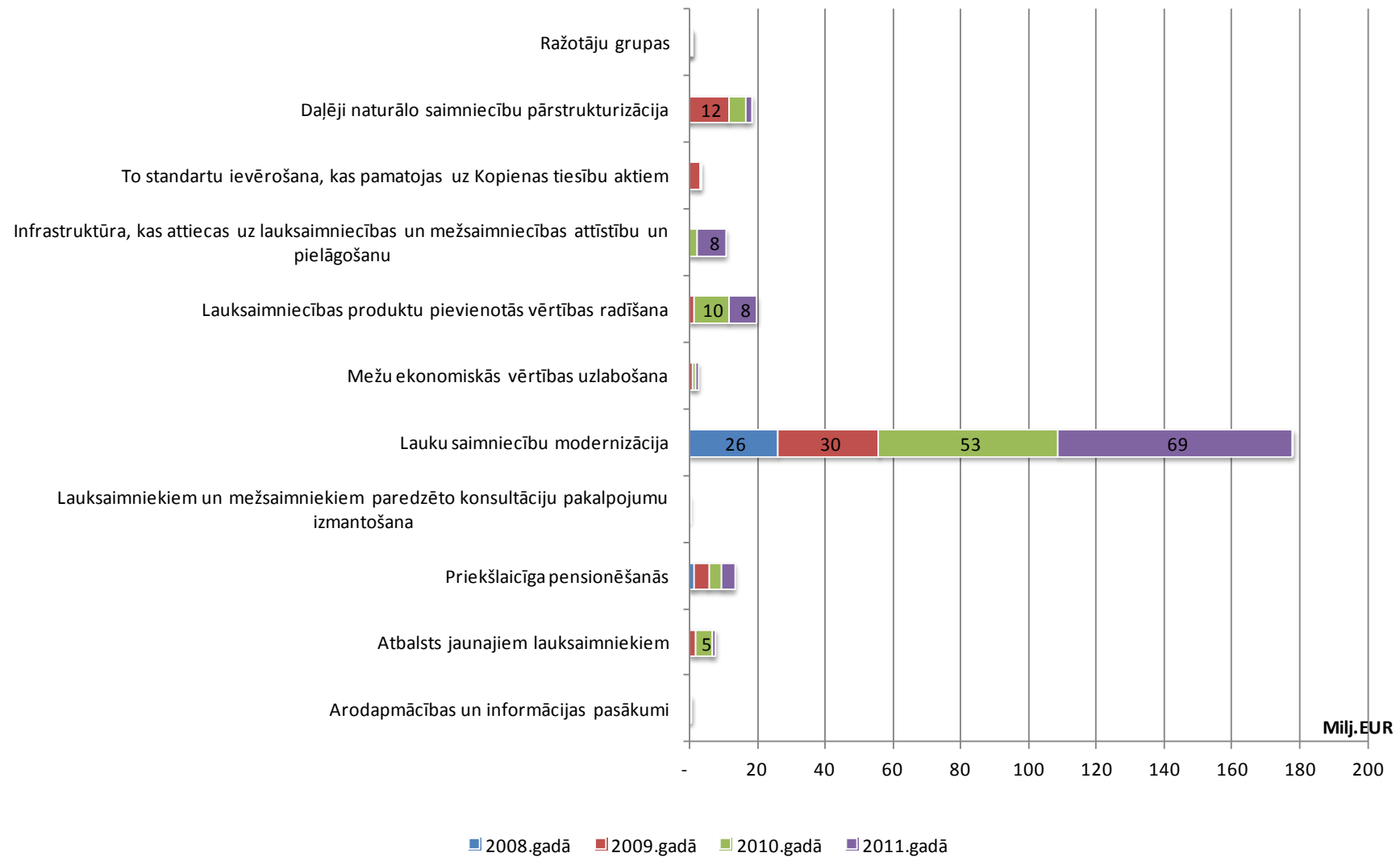
Avots: ZM

*Saskaņā ar regulu (EK) Nr. 1320/2006

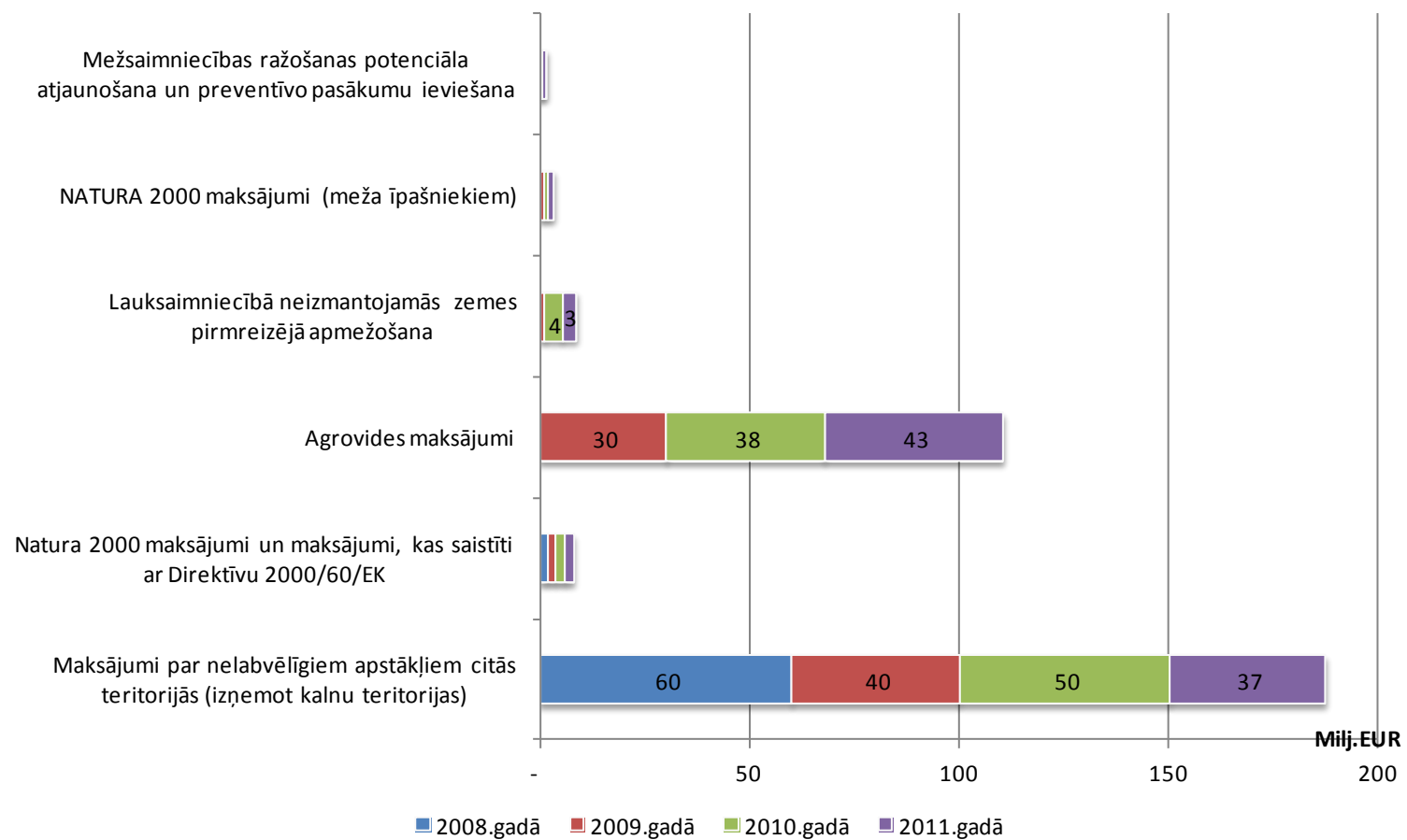
Avots: ZM

9. attēls. Veiktie publiskie maksājumi LAP asu griezumā pa gadiem

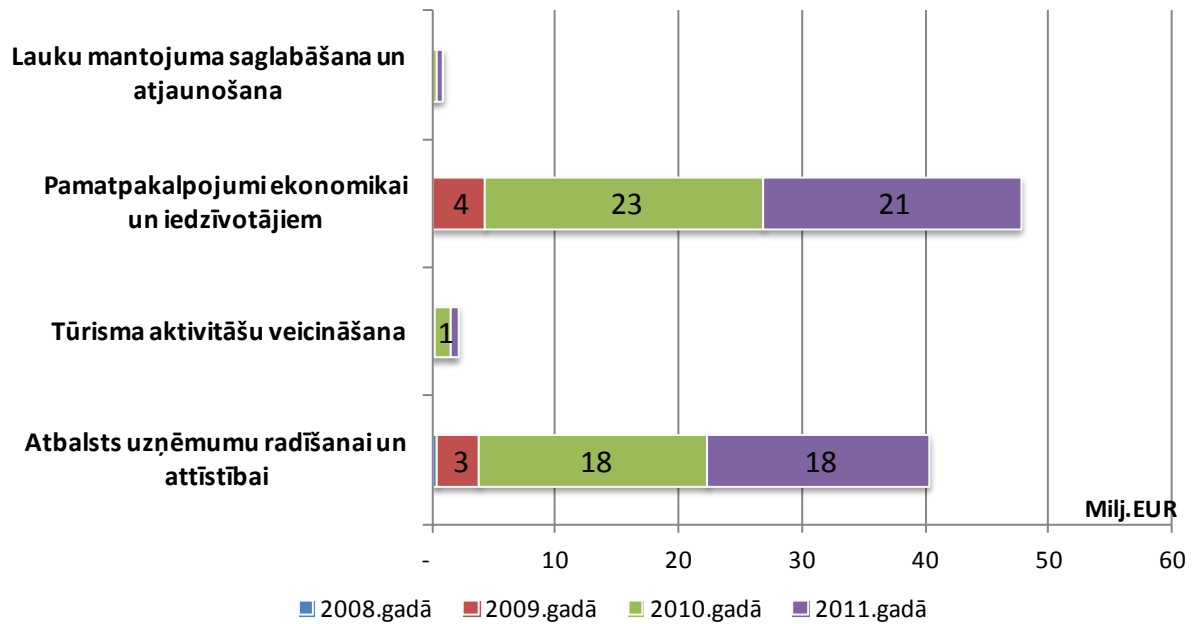
Avots: ZM

10. attēls. Veiktie publiskie maksājumi 1.ass pasākumu griezumā pa gadiem

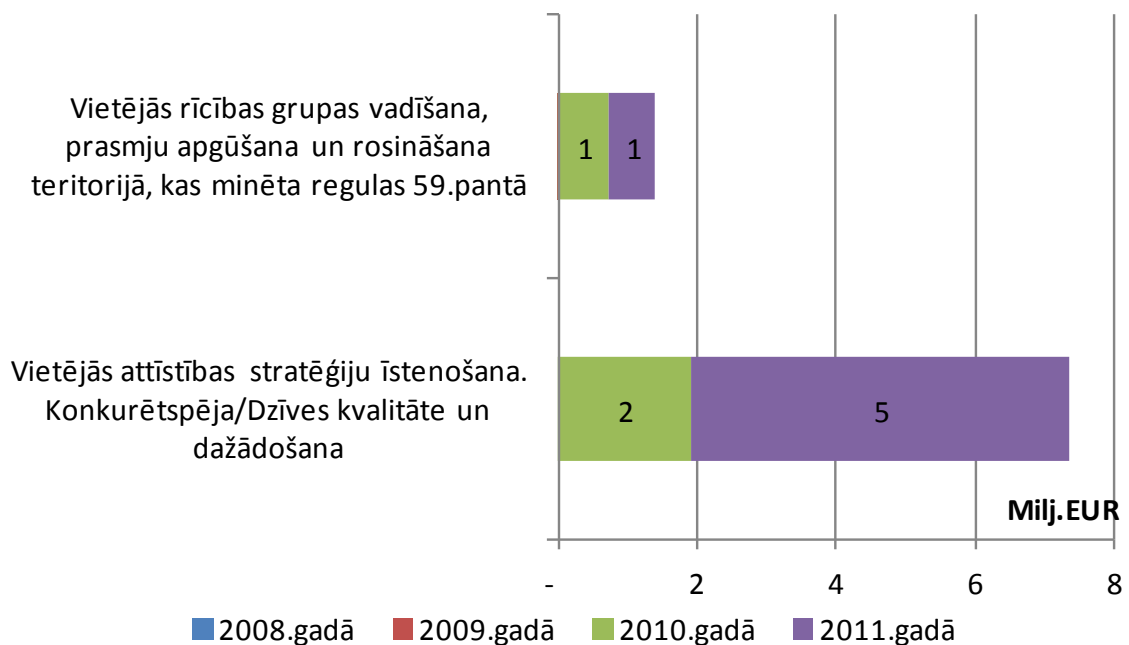
Avots: ZM

11. attēls. Veiktie publiskie maksājumi 2.ass pasākumu griezumā pa gadiem

Avots: ZM

12. attēls. Veiktie publiskie maksājumi 3.ass pasākumu griezumā pa gadiem

Avots: ZM

13. attēls. Veiktie publiskie maksājumi 4.ass pasākumu griezumā pa gadiem

10.tabula Izmaksātais finansējums Kredītu Fondam

Kods	Pasākuma nosaukums	Izmaksātais publiskais finansējums, EUR	
		2010.gadā	2011.gadā
121	Lauku saimniecību modernizācija	19 955	8 810 846
123	Lauksaimniecības produktu pievienotās vērtības radīšana	7 812	4 834 919
312 (311)	Atbalsts uzņēmumu radīšanai un attīstībai	8 591	0
313	Tūrisma aktivitāšu veicināšana	926	172 134

Avots: LAD

Kredītu fonds tika ieviests 2010.gadā četros LAP pasākumos (skat.10.tabulu). Kredītu fonda kopējais pieejamais publiskais finansējums ir 37 milj. LVL.

Pavisam 2010.gadā tika iesniegti 5 336 projekti par kopējo publisko izmaksu apjomu 266,2 milj. EUR, savukārt apstiprināti – 4 185 projekti par 191 milj. EUR (skat. 11.un 12. tabulu). Noraidīti tika 524 projekti par kopējo publiskā finansējuma summu 34 milj. EUR. Visvairāk projekti tika noraidīti pasākumos „Konkurētspējas veicināšana vietējo attīstības stratēģiju īstenošanas teritorijā” un „Lauku ekonomikas dažādošana un dzīves kvalitātes veicināšana vietējo attīstības stratēģiju īstenošanas teritorijā” (263 projekti), pasākumā „Atbalsts uzņēmumu radīšanai un attīstīšanai” (198 projekti) un pasākumā „Lauku saimniecību modernizācija” (44 projekti) - skat. 13.tabulu.

Savukārt 2011. gadā tika iesniegti 6 202 projekti par kopējo publisko izmaksu summu 372 milj. EUR, savukārt apstiprināti – 3 991 projekti par 221 milj. EUR (skatīt 11.un 12. tabulu). Noraidīti tika 1 072 projekti par kopējo publiskā finansējuma summu 40.2 milj. EUR. Visvairāk projekti tika noraidīti pasākumos „Konkurētspējas veicināšana vietējo attīstības stratēģiju īstenošanas teritorijā” un „Lauku ekonomikas dažādošana un dzīves kvalitātes veicināšana vietējo attīstības stratēģiju īstenošanas teritorijā” (450 projekti), pasākumā „Atbalsts uzņēmumu radīšanai un attīstīšanai” (307 projekti) un pasākumā „Lauku saimniecību modernizācija” (150 projekti) - skatīt 13. tabulu.

11.tabula. Iesniegto projektu skaits un finansējums dalījumā pa pasākumiem

Pasākuma nosaukums	Projektu skaits			Publiskais finansējums, EUR		
	2010	2011	2007-2011	2010	2011	2007-2011*
Arodapmācības un informācijas pasākumi	-	-	9	-	-	427 128
Atbalsts jauniekiem lauksaimniekiem	-	242	522	-	8 976 578	19 445 116
Lauksaimniekiem un mežsaimniekiem paredzēto konsultāciju pakalpojumu izmantošana	-	-	36	-	-	6 429
Lauku saimniecību modernizācija	2 159	2 981	8 527	100 215 497	209 543 738	451 633 988
Meža ekonomiskās vērtības uzlabošana	379	271	2 332	846 496	949 747	4 034 279
Lauksaimniecības produktu pievienotās vērtības radīšana	89	113	273	24 179 046	38 251 143	74 783 891
Infrastruktūra, kas attiecas uz lauksaimniecības un mežsaimniecības attīstību un pielāgošanu	127	166	438	9 708 744	11 764 271	35 880 517
Atbalsts daļēji naturālo saimniecību pārstrukturizēšanai	-	86	2 137	-	645 000	15 970 648
Ražotāju grupas	2	3	11	-	-	-

Lauksaimniecībā neizmantojamās zemes pirmreizējā apmežošana	663	-	1 537	9 876 546	-	20 068 631
Mežsaimniecības ražošanas potenciāla atjaunošana un preventīvu pasākumu ieviešana	74	75	286	1 568 315	260 262	3 242 273
Atbalsts uzņēmumu radīšanai un attīstībai	436	598	1 400	76 578 471	52 661 255	191 023 810
Tūrisma aktivitāšu veicināšana	35	166	330	2 174 502	11 898 313	20 053 924
Pamatpakalpojumi ekonomikai un iedzīvotājiem	333	264	1 190	30 650 587	24 893 955	119 130 547
Lauku mantojuma saglabāšana un atjaunošana	2	-	12	16 147	-	1 771 627
Dzīves kvalitāte/ dažādošana	1 031	1 229	2 797	10 036 781	12 258 345	27 960 416
Sadarbības projektu īstenošana starp VRG Eiropas Savienības dalībvalstu teritorijās	X	8	8	X	66 393	66 392
Vietējās rīcības grupas darbības nodrošināšana, prasmju apguve un teritorijas aktivizēšana	7	-	39	398 676	-	4 578 205
Kopā:	5 336	4 185	21 881	266 233 661	372 169 000	1 018 080 060

Avots: LAD

*1 EUR = 0,702804 LVL

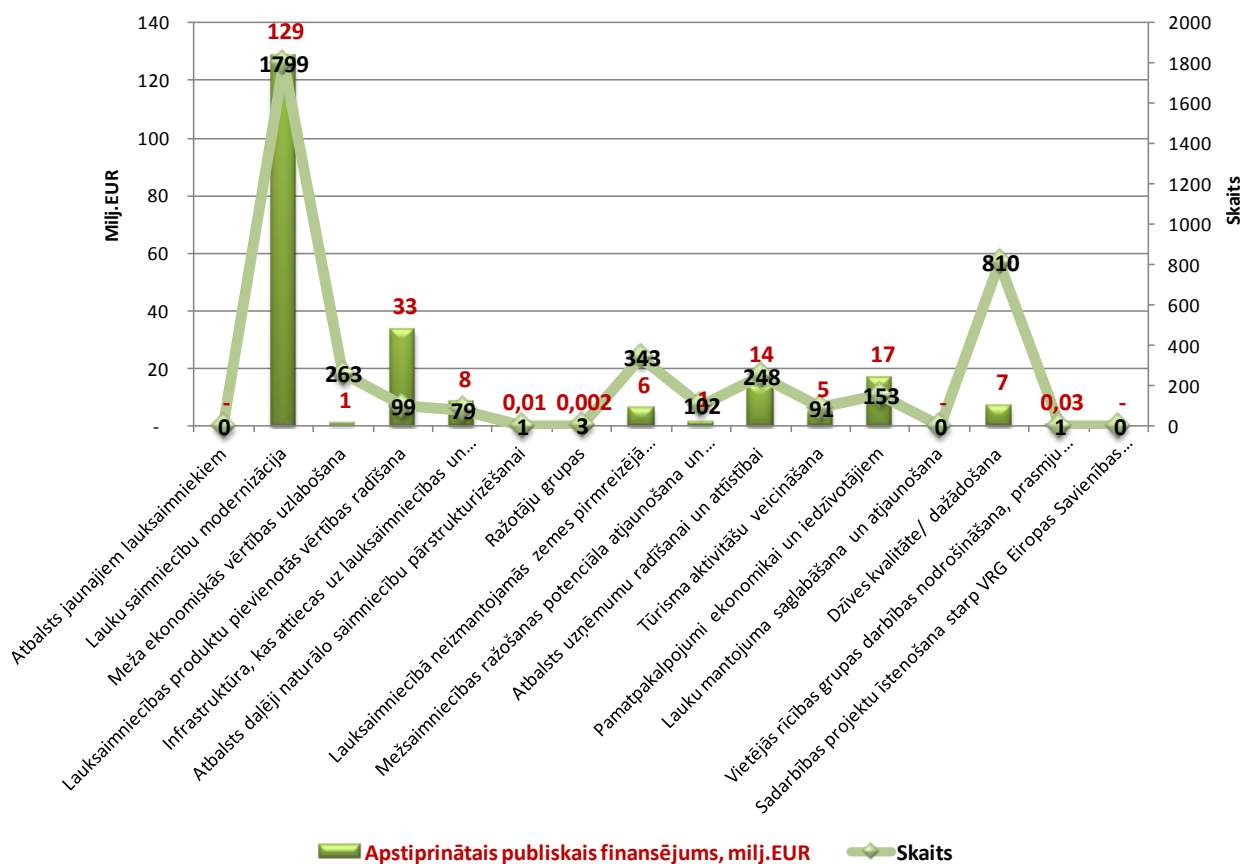
12.tabula. Apstiprināto projektu skaits un finansējums dalījumā pa pasākumiem

Pasākuma nosaukums	Projektu skaits			Publiskais finansējums, EUR		
	2010	2011	2007-2011	2010	2011	2007-2011*
Arodapmācības un informācijas pasākumi	-	-	6	-	-	397 484
Atbalsts jauniem lauksaimniekiem	1	-	234	29 213	-	17 004 564
Lauksaimniekiem un mežsaimniekiem paredzēto konsultāciju pakalpojumu izmantošana	-	-	36	-	-	6 516
Lauku saimniecību modernizācija	1 520	1 799	5 950	69 377 134	128 824 553	359 542 632
Meža ekonomiskās vērtības uzlabošana	337	263	2 251	730 906	857 272	3 589 447
Lauksaimniecības produktu pievienotās vērtības radīšana	57	99	205	9 569 500	33 339 750	66 376 244
Infrastruktūra, kas attiecas uz lauksaimniecības un mežsaimniecības attīstību un pielāgošanu	194	79	340	16 542 631	8 205 389	35 047 433
Atbalsts daļēji naturālo saimniecību pārstrukturizēšanai	55	1	1 319	415 726	7 558	22 718 362
Ražotāju grupas	2	3	11	1 201	2 199	736 680
Lauksaimniecībā neizmantojamās zemes pirmreizējā apmežošana	565	343	1 342	7 153 711	6 087 406	17 508 411
Mežsaimniecības ražošanas potenciāla atjaunošana un preventīvu pasākumu ieviešana	42	102	276	160 665	1 297 440	2 798 253
Atbalsts uzņēmumu radīšanai un attīstībai	215	248	678	44 291 804	13 896 369	88 374 299
Tūrisma aktivitāšu veicināšana	54	91	207	2 264 878	4 769 695	7 603 082
Pamatpakalpojumi ekonomikai un	325	153	999	32 427 231	16 792 051	89 166 137

iedzīvotājiem						
Lauku mantojuma saglabāšana un atjaunošana	1	-	10	5 427	-	1 096 440
Dzīves kvalitāte/ dažādošana	812	810	1 678	7 686 618	7 025 950	18 156 068
VRG darbības nodrošināšana, prasmju apguve un teritorijas aktivizēšana	6	1	39	359 785	28 742	4 649 521
Sadarbības projektu īstenošana starp VRG ES dalībvalstu teritorijās	X	-	-	X	-	-
Kopā:	4 185	3 992	15 581	191 011 003	221 134 374	766 996 162

Avots: LAD

*Rezervētais publiskais finansējums, 1 EUR = 0,702804 LVL

Avots: ZM

14. attēls. LAP pasākumu apstiprinātais publiskais finansējums miljonos EUR un apstiprināto pieteikumu skaits 2011.gadā

Analizējot gan apstiprināto projektu iesniegumus, gan arī attiecīgi apstiprinātā publiskā finansējuma struktūru investīciju veida pasākumu ietvaros, secināms, ka 2011.gadā finansiāli apjomīgākie pasākumi ir bijuši (skatīt 14.attēlu):

- Lauku saimniecību modernizācija - apstiprinātais publiskais finansējums bija 129 milj. EUR, kas ir 58% no kopā pasākumiem apstiprinātā publiskā finansējuma;

- Lauksaimniecības produktu pievienotās vērtības radīšana - apstiprinātais publiskais finansējums bija 33 milj. EUR, kas ir 15% no kopā pasākumiem apstiprinātā publiskā finansējuma;
- Pamatpakalpojumi ekonomikai un iedzīvotājiem - apstiprinātais publiskais finansējums bija 17 milj. EUR, jeb 7,6% no kopējā apstiprinātā publiskā finansējuma

Apstiprināto projektu iesniegumu skaita ziņā par veiksmīgākajiem atbalsta pasākumiem 2011.gadā uzskatāmi:

- Lauku saimniecību modernizācija - apstiprinātais pieteikumu skaits bija 1799 projekti, kas ir 45% no kopā 2011.gadā apstiprinātajiem projektiem;
- Dzīves kvalitāte/ dažādošana - apstiprinātais pieteikumu skaits bija 810 projekti, kas ir 20% no kopā 2011.gadā apstiprinātajiem projektiem;
- Lauksaimniecībā neizmantojamās zemes pirmreizējā apmežošana - apstiprinātais pieteikumu skaits bija 343 projekti, kas ir 9% no kopā 2011.gadā apstiprinātajiem projektiem.

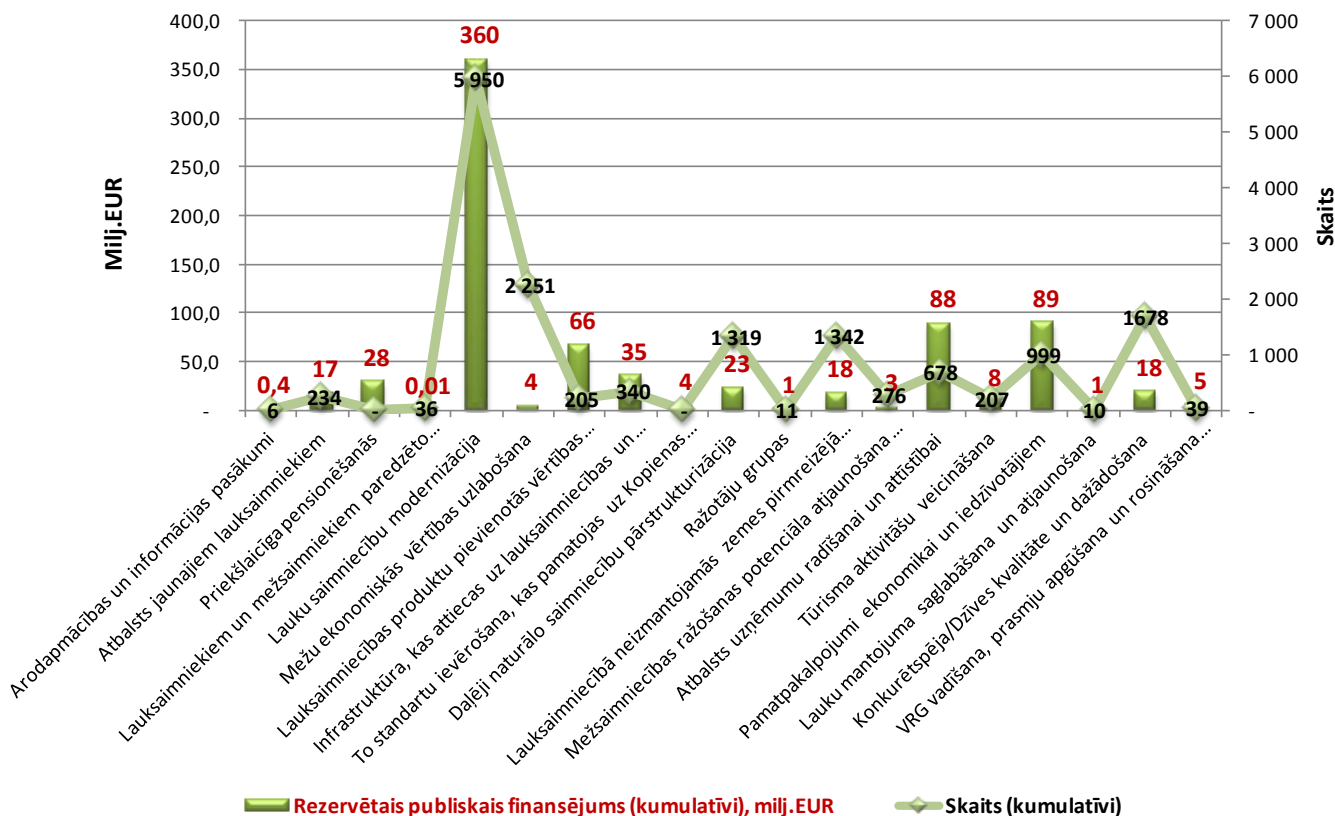
Būtiski 2011.gadā, salīdzinājumā ar 2010.gadu ir palielinājies vidējais viena apstiprinātā projekta apjoms no 45 tūkstoši EUR 2010.gadā līdz 72 tūkstoši EUR 2011.gadā, jeb par 59%.

Tomēr ja vērtē apstiprinātā publiskā finansējuma struktūru un apstiprināto projektu iesniegumu skaitu kontekstā, tad lielākie projekti apstiprinātā finansējuma ziņā ir pasākumiem:

- Lauksaimniecības produktu pievienotās vērtības radīšana (vidējais viena apstiprinātā projekta apjoms ir 337 tūkstoši EUR);
- Pamatpakalpojumi ekonomikai un iedzīvotājiem (vidējais viena apstiprinātā projekta apjoms ir 110 tūkstoši EUR);
- Infrastruktūra, kas attiecas uz lauksaimniecības attīstību un pielāgošanu (vidējais viena apstiprinātā projekta apjoms ir 104 tūkstoši EUR);

Vērtējot kumulatīvos ciparus, situācija ir līdzīga. Periodā no 2007.- 2011.gadam finansiāli apjomīgākie pasākumi ir bijuši (skatīt 15.attēlu):

- Lauku saimniecību modernizācija – rezervētais publiskais finansējums bija 360 milj. EUR, kas ir 47% no kopā pasākumiem rezervētā publiskā finansējuma (uzņemtās saistības);
- Pamatpakalpojumi ekonomikai un iedzīvotājiem - rezervētais publiskais finansējums bija 89 milj. EUR, kas ir 11,6% no kopā pasākumiem rezervētā publiskā finansējuma (uzņemtās saistības);
- Atbalsts uzņēmumu radīšanai un attīstībai - rezervētais publiskais finansējums bija 88 milj. EUR, kas ir 11,5% no kopā pasākumiem rezervētā publiskā finansējuma (uzņemtās saistības).

Avots: ZM

15. attēls. LAP pasākumu rezervētais publiskais finansējums miljonos EUR un apstiprināto pieteikumu skaits kumulatīvi no 2007. – 2011.gadam

13. tabula. Noraidīto projektu skaits un finansējums dalījumā pa pasākumiem

Pasākuma nosaukums	Skaits			Publiskais finansējums, EUR		
	2010	2011	2007-2011	2010	2011	2007-2011
Atbalsts jauniekiem lauksaimniekiem	1	-	37	38 151	-	1 373 454
Lauku saimniecību modernizācija	44	150	725	3 290 448	11 883 443	39 223 611
Meža ekonomiskās vērtības uzlabošana	2	3	20	7 470	10 662	34 586
Lauksaimniecības produktu pievienotās vērtības radīšana	3	9	18	334 704	1 018 833	2 692 849
Infrastruktūra, kas attiecas uz lauksaimniecības un mežsaimniecības attīstību un pielāgošanu	1	3	4	83 537	262 772	346 308
Atbalsts daļēji naturālajām saimniecībām	-	-	650			4 875 000
Lauksaimniecībā neizmantojamās zemes pirmreizējā apmežošana	1	80	109	1 689	913 555	1 076 430
Atbalsts uzņēmumu radīšanai un attīstībai	198	307	627	26 033 778	18 681 180	53 970 798
Tūrisma aktivitāšu veicināšana	10	66	106	713 280	5 875 753	8 225 820
Pamatpakalpojumi ekonomikai un iedzīvotājiem	1	4	36	10 672	305 225	3 290 462
Lauku mantojuma saglabāšana un			1			199 202

atjaunošana						
Dzīves kvalitāte/ dažādošana	263	450	757	2 906 152	1 267 240	3 931 769
Kopā:	524	1 072	3 090	33 419 881	40 218 663	119 240 289

Avots: LAD

2011.gadā tika noraidīti 524 līgumi, kas ir divas reizes vairāk nekā iepriekšējā gadā, par kopējo publiskā finansējuma summu 40 milj. EUR, kas ir lielāka par 20% nekā iepriekšējā gadā.

Galvenais projektu noraidīšanas iemesls pasākumos „Konkurētspējas veicināšana vietējo attīstības stratēģiju īstenošanas teritorijā” un „Lauku ekonomikas dažādošana un dzīves kvalitātes veicināšana vietējo attīstības stratēģiju īstenošanas teritorijā” ir finansējuma trūkums, kas saistīts ar pasākuma specifiku konkrēti sadalot finansējumu dažādām rīcībām.

Galvenie projektu noraidījuma iemesli pārējos pasākumos:

- Pretendenta neatbilstība atbalsta saņemšanas nosacījumiem;
- Projekta ietvaros paredzēto aktivitāšu neatbilstība atbalsta saņemšanas nosacījumiem;
- Drošu finanšu vadības principu neievērošana;
- Dzīvotspējas kritēriju neizpilde.

2010.gadā tika lauzti 268 līgumi par kopējo publiskā finansējuma summu 17,6 milj. EUR. Visvairāk projekti tika lauzti pasākumā „Lauku saimniecību modernizācija” (134 līgumi) un pasākumā „Pamatpakalpojumi ekonomikai un iedzīvotājiem” (47 līgumi) – skat. 14. tabulu.

2011.gadā tika lauzti 530 līgumi, kas ir gandrīz divas reizes vairāk nekā iepriekšējā gadā, par kopējo publiskā finansējuma summu 54.6 milj. EUR, kas ir 3 reizes lielāka nekā iepriekšējā gadā. Visvairāk līgumi tika lauzti pasākumā „Lauku saimniecību modernizācija” (213) un pasākumā „Atbalsts uzņēmumu radīšanai un attīstībai” (130) – skat. 14. tabulu.

Galvenie līgumu laušanas iemesli:

- Līgumu nosacījumu neizpilde;
- Nepietiekošs finansējums projekta īstenošanai;
- Pretendenta atsaukums īstenot projektu.

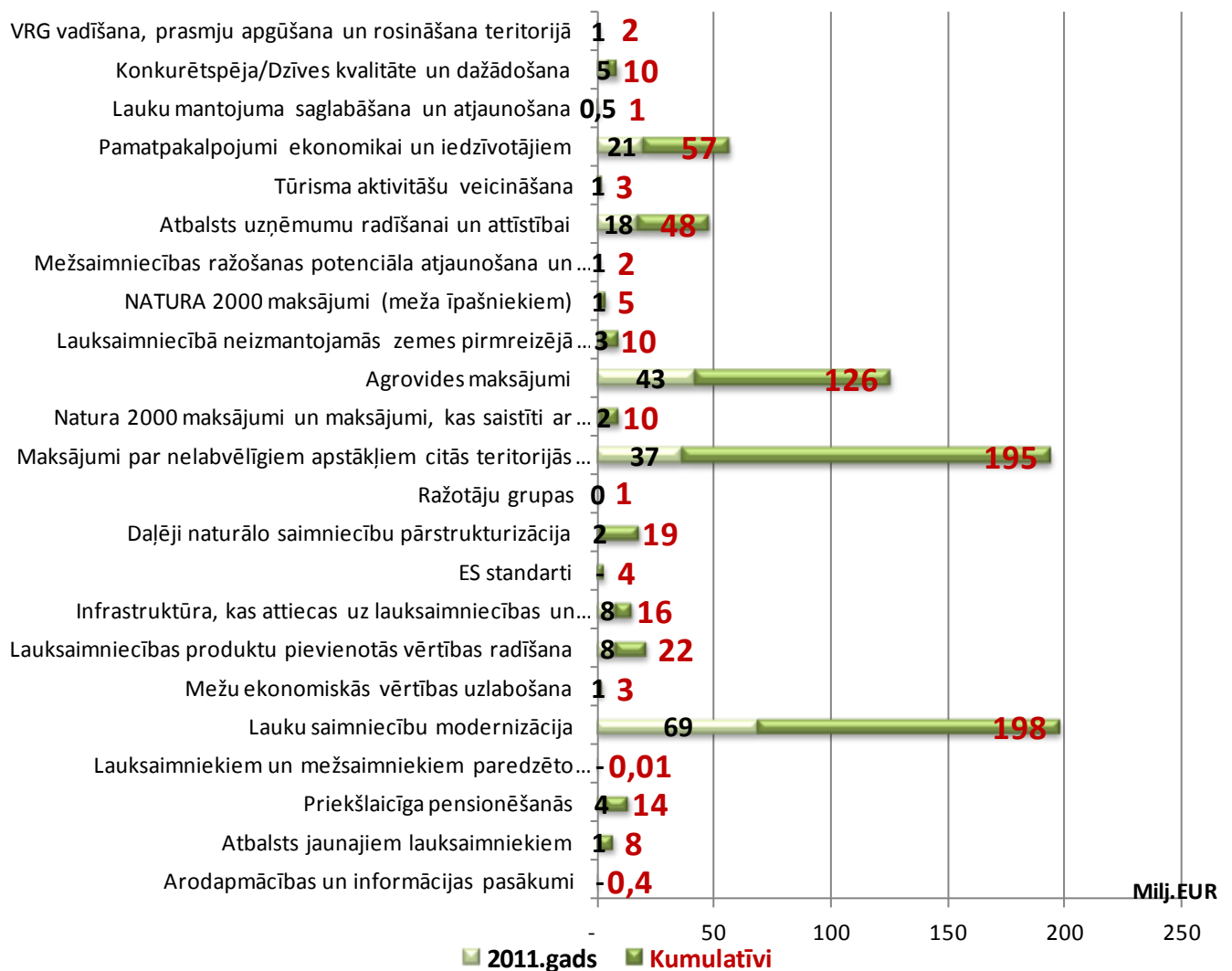
14. tabula. Lauzto līgumu skaits un finansējums dalījumā pa pasākumiem

Pasākuma nosaukums	Skaits			Publiskais finansējums, EUR		
	2010	2011	2007-2011	2010	2011	2007-2011
Atbalsts jauniekiem lauksaimniekiem	3	11	14	98 394	392 363	490 757
Lauku saimniecību modernizācija	134	213	413	8 252 012	15 407 160	26 326 665
Meža ekonomiskās vērtības uzlabošana	25	28	63	30 223	33 450	77 708
Lauksaimniecības produktu pievienotās vērtības radīšana	6	7	15	1 154 537	1 214 898	2 578 224
Infrastruktūra, kas attiecas uz lauksaimniecības un mežsaimniecības attīstību un pielāgošanu	-	6	7	-	225 174	231 699
Lauksaimniecībā neizmantojamās zemes pirmreizējā apmežošana	13	31	44	113 621	357 225	449 047
Mežsaimniecības ražošanas potenciāla atjaunošana un preventīvu pasākumu ieviešana	2	3	5	6 051	13 818	19 868
Atbalsts uzņēmumu radīšanai un attīstībai	27	130	162	2 895 251	28 489 224	31 425 147
Tūrisma aktivitāšu veicināšana	11	26	37	546 980	1 391 348	1 938 327

Pamatpakalpojumi ekonomikai un iedzīvotājiem	47	52	127	4 563 248	6 885 696	14 386 732
Dzīves kvalitāte/ dažādošana	-	23	31	-	199 990	268 738
Kopā:	268	530	918	17 660 318	54 637 346	78 192 912

Izmaksātā publiskā finansējuma ziņā, visveiksmīgākie pasākumi 2011.gadā ir bijuši:

- „Lauku saimniecību modernizācija” – pasākuma ietvaros atbalsta pretendentiem ir izmaksāts publiskais finansējums gandrīz 69 milj. EUR apmērā (29% no visiem 2011.gadā veiktajiem LAP maksājumiem).
- „Agrovides maksājumi” - pasākuma ietvaros atbalsta pretendentiem ir izmaksāts publiskais finansējums 43 milj. EUR apmērā (18% no visiem 2011.gadā veiktajiem LAP maksājumiem);
- „Maksājumi par nelabvēlīgiem apstākļiem citās teritorijās (izņemot kalnu teritorijas)” – pasākuma ietvaros atbalsta pretendentiem ir izmaksāts publiskais finansējums 37 milj. EUR apmērā (16% no visiem 2011.gadā veiktajiem LAP maksājumiem).

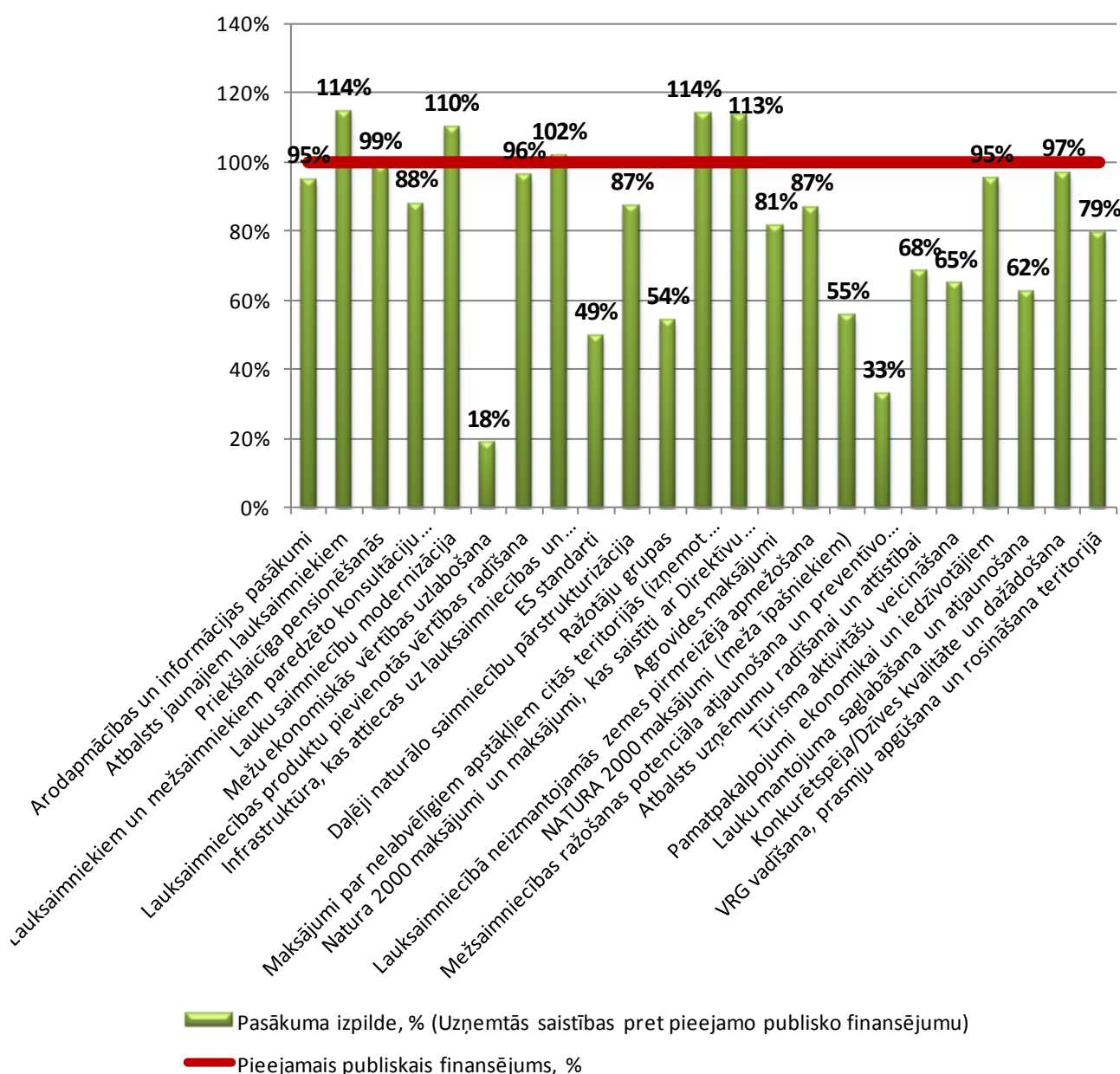

Avots: ZM

16. attēls. Apmaksātie projektu veida pasākumi 2011.gadā

Jāpiebilst, ka 2011. gadā LAD turpināja administrēt un izmaksāt atbalstu par 2009. gadā uzņemtajām LAP 2004-2006, t.i. pārejas posma saistībām (skat. 9.tabulā).

Laika periodā no 2007.-2013.gadam LAP pasākumu apguve ir bijusi ļoti veiksmīga, vairāk nekā pusei no pasākumiem apguve ir virs 80%. 87% pasākumiem apguve ir virs 50% un tikai trīs pasākumos apguve ir zem 50%, t.i., pasākumos „Meža ekonomiskās vērtības uzlabošana” (18%), „Mežsaimniecības ražošanas potenciāla atjaunošana un preventīvo pasākumu ieviešana” (33%), ES standarti (49%).

Avots: ZM

17. attēls. LAP pasākumu apguve uz 2011.gada 31.decembri.

Visveiksmīgāk apgūtie projektu veida pasākumi šajā programmēšanas periodā uz 2011.gada 31.decembri:

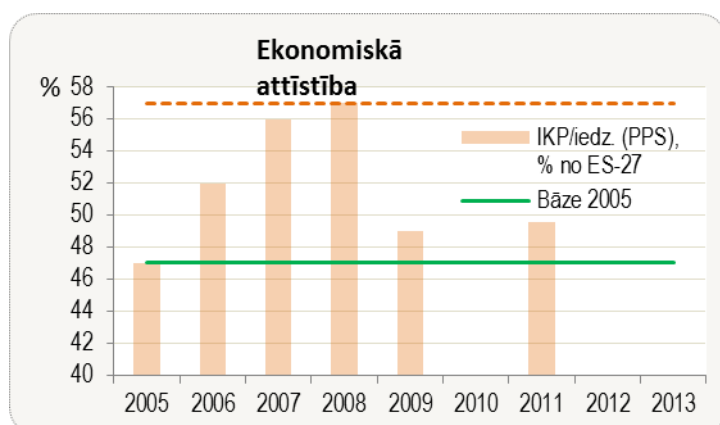
- Atbalsts jauniem lauksaimniekiem – 2011.gada beigās uzņemtās saistības no pieejamā publiskā finansējuma sasniedza 114%.
- Lauku saimniecību modernizācija – 2011.gada beigās uzņemtās saistības no pieejamā publiskā finansējuma sasniedza 110%.
- Lauksaimniecības produktu pievienotās vērtības radīšana – 2011.gada beigās uzņemtās saistības no pieejamā publiskā finansējuma sasniedza 102%.

5. LAP sasniegumi un rezultāti attiecībā pret Latvijas lauku attīstības valsts stratēģijas plānā noteiktajiem rādītājiem

Lai raksturotu Lauku attīstības programmas darbības sasniegumus, būtiski ir apzināt tās ietekmi uz tautsaimniecībai nozīmīgiem rādītājiem. Šādi rādītāji ir iekļauti Lauku attīstības stratēģijas plānā 2007-2013.gadam (69.lpp tabula „Latvijas lauku attīstību raksturojošie indikatori 2007.- 2013.gadam” <http://polsis.mk.gov.lv/view.do?id=3076>)

Izvērtējot rādītāju vērtības varam secināt, ka Lauku attīstības programmas 2007-2013.gadam (LAP 2007-2013) ietekme uz atsevišķiem rādītājiem ir neliela, lielāku ietekmi uz rādītājiem atstājis ievērojamais kritums ekonomikā. Visvairāk tas atspoguļojas rādītāju grupā „Vispārīgie rādītāji”, kur samazinājies IKP uz iedzīvotāju pēc pirktspējas paritātes standarta (% no ES 27) un nodarbināto skaita rādītājs, savukārt bezdarba rādītāji ir ievērojami auguši. LAP 2007-2013 ietekme uz šo rādītāju grupu ir salīdzinoši neliela.

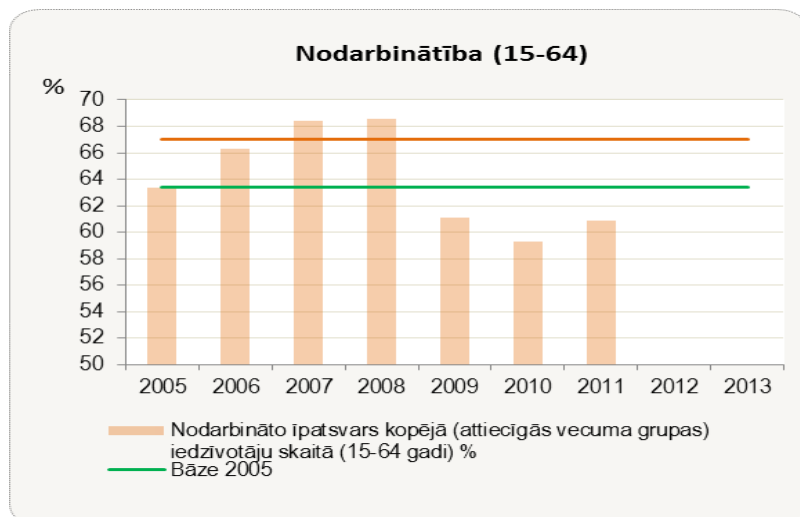
Rādītājs „Ekonomiskā attīstība”, kurš tiek mērīts kā „IKP/iedz. (PPS), % no ES-27” 2009.gadā sasniedz 20% no plānotās izaugsmes. Jāmin fakts, ka 2008.gadā tika pilnībā sasniegts plānotais rādītājs, tomēr iepriekš minētais ekonomikas kritums ievērojami samazināja rādītāja vērtību 2009.gadā. Tomēr jau 2011.gadā iezīmējās pozitīva tendence ekonomiskās attīstības rādītājam būt stabilam vai pat nedaudz pieaugt un ir 26% no plānotās izaugsmes (18.attēls).

Avots: ZM pēc CSP datiem

18. attēls: IKP/iedz. (PPS)

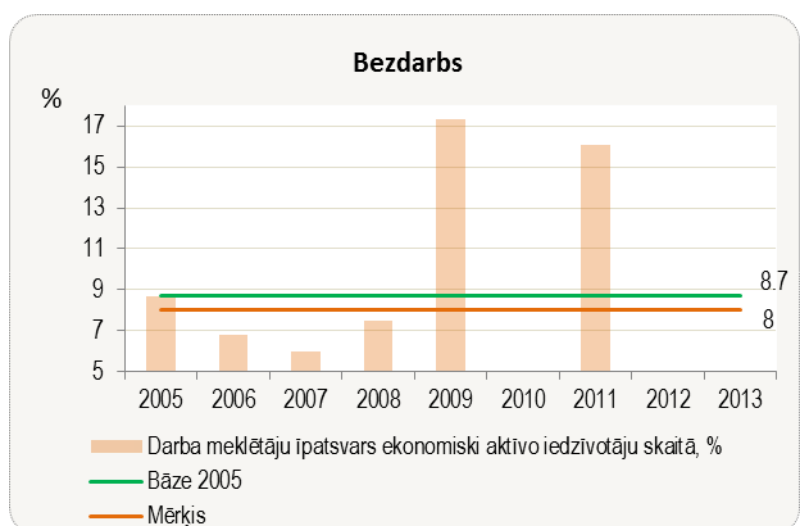
Nodarbinātības rādītāji 2007-2008.gados sasniedza definēto mērķa līmeni (67%) nodarbināto īpatsvaru kopējā iedzīvotāju skaitā, savukārt 2009.gadā ir krass nodarbinātības rādītāju kritums un tas joprojām saglabājas arī 2011.gadā, kas ir jau minētās ekonomiskās krīzes rezultāts. Par cik LAP nav instrumenti ar ko uzlabot šo rādītāju, tad nodarbinātības vecināšana būtu jāizvirza kā prioritāte nākamajā plānošanas periodā.

Avots: ZM pēc CSP datiem

19. attēls: Nodarbināto īpatsvars kopējā iedzīvotāju skaitā (15-64 gadi), %

Arī bezdarba rādītājiem ir līdzīga tendence. Periodā 2006-2008.gados rādītāji bija būtiski zem plānotā bezdarba līmeņa, tomēr 2009.gads ir krasi pretējs un joprojām 2011.gadā bezdarba līmenis saglabājas ļoti augstā līmenī.

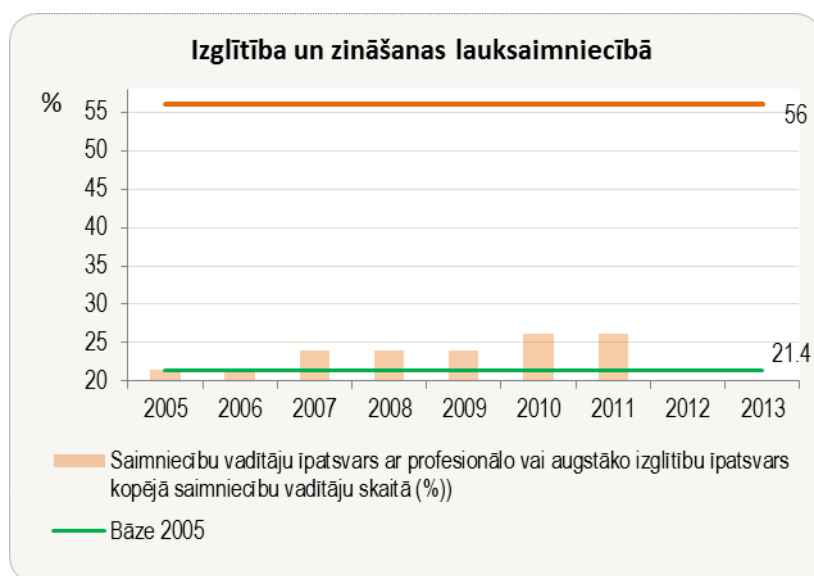
Avots: ZM pēc CSP datiem

20. attēls: Darba meklētāju īpatsvars ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaitā, %

1.ass „ LAUKSAIMNIECIBAS UN MEŽSAIMNIECIBAS NOZARES KONKURETSPEJAS UZLABOŠANA” ietvaros īstenoto pasākumu sasniegumi tiek raksturoti ar rādītājiem:

- Izglītība un zināšanas lauksaimniecībā;
- Darba ražīgums (produktivitāte) lauksaimniecībā;
- Darba ražīgums (produktivitāte) pārtikas nozarē;
- Darba ražīgums (produktivitāte) meža nozarē.

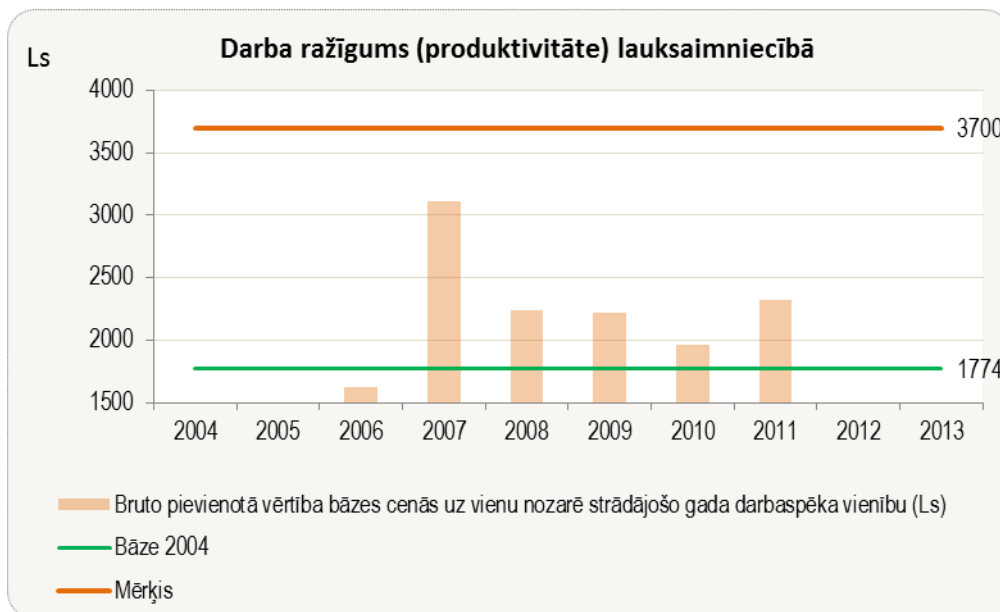
Rādītājam „Izglītība un zināšanas lauksaimniecībā” nav būtiska izaugsme -13, 6% no plānotā pieauguma un sasniegt plānoto izaugsmi atlikušajos gados līdz plānošanas perioda beigām neizdosies sasniegt par cik LAP 2007-2013 ir nozīmīgi samazināts finansējums apmācības pasākumiem.

Avots: ZM pēc CSP datiem

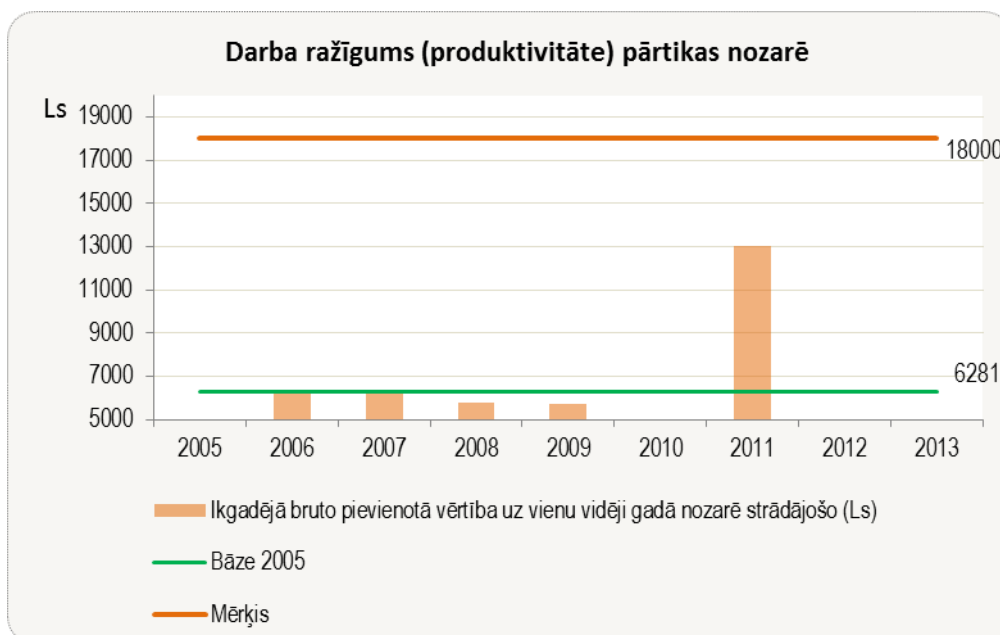
21. attēls: Saimniecību vadītāju īpatsvars ar profesionālo vai augstāko izglītību īpatsvars kopējā saimniecību vadītāju skaitā, %

Rādītājs „Darba ražīgums (produktivitāte) lauksaimniecībā” ir pieaugums pret bāzi, tomēr tas ir neliels un ar tendenci samazināties pēdējos gados, kaut arī 2011.gāda ir nedaudz palielinājies. Rādītāja līmenis ir vairāk atkarīgs no produktu un resursu cenām, tomēr LAP ietekme nav tik būtiskā kā prognozēts.

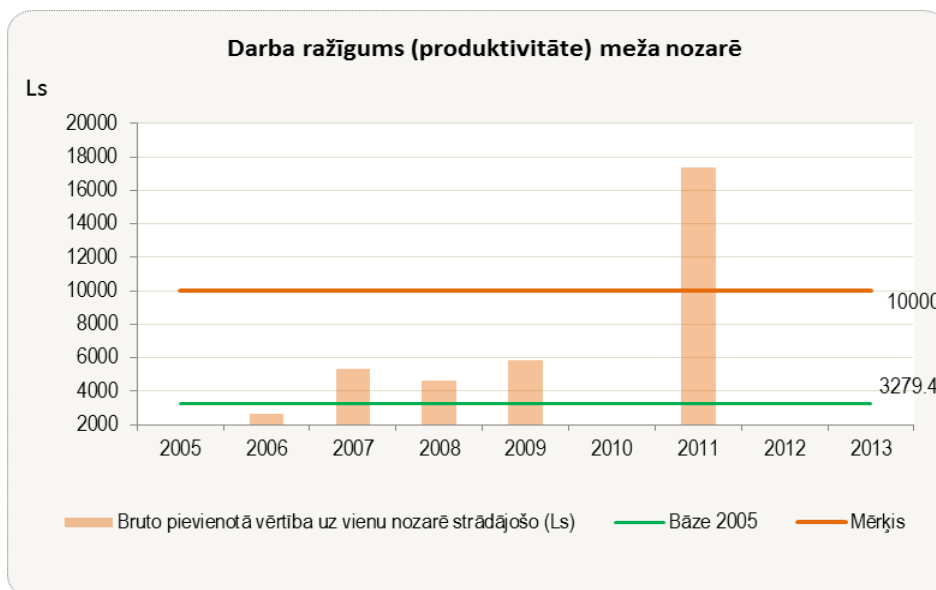
Avots: ZM pēc CSP datiem

22. attēls: Bruto pievienotā vērtība bāzes cenās uz vienu nozarē strādājošo gada darbaspēka vienību, Ls

Avots: ZM pēc CSP datiem

23. attēls Ikgadējā bruto pievienotā vērtība uz vienu vidēji gada nozarē strādājošo (Ls)

Avots: ZM pēc CSP datiem

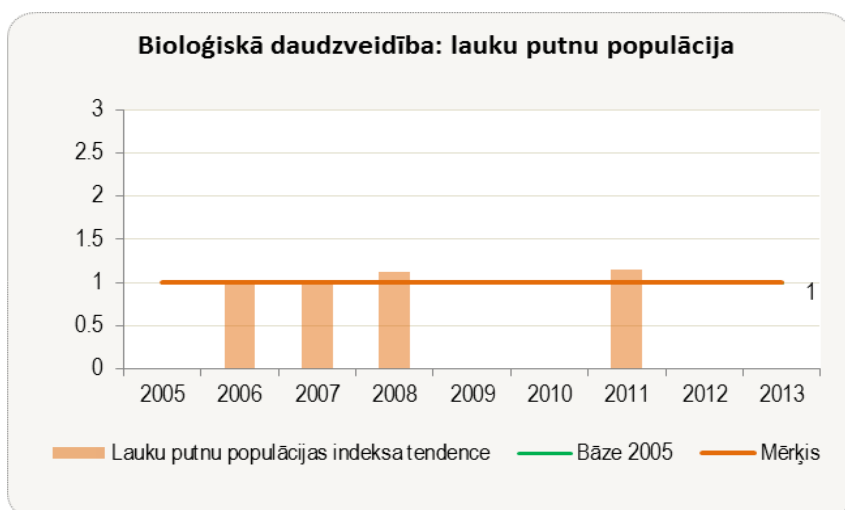
24. attēls Bruto pievienotā vērtība uz vienu nozarē strādājošo

Pozitīvs izrāviens vērojams rādītājam „Darba ražīgums (produktivitāte) pārtikas nozarē”, kas atkarīgs no notikumiem pasaules tirgos un citiem ārējiem faktoriem, savukārt rādītāja „Darba ražīgums (produktivitāte) meža nozarē” izaugsme pārsniedz plānoto mērķi gandrīz divas reizes (1.7x) (24.attēls).

2.ass „VIDES UN LAUKU AINAVAS UZLABOŠANA” ietvaros īstenoto pasākumu sasniegumi tiek raksturoti ar rādītājiem:

- Bioloģiskā daudzveidība: lauku putnu populācija;
- Bioloģiskā daudzveidība: augstas vērtības lauksaimniecības zemes;
- Ūdens kvalitāte: Slāpekļa bilance;
- Klimata pārmaiņas: lauksaimnieciskās un mežsaimniecības izcelsmes atjaunojamās enerģijas ražošana.

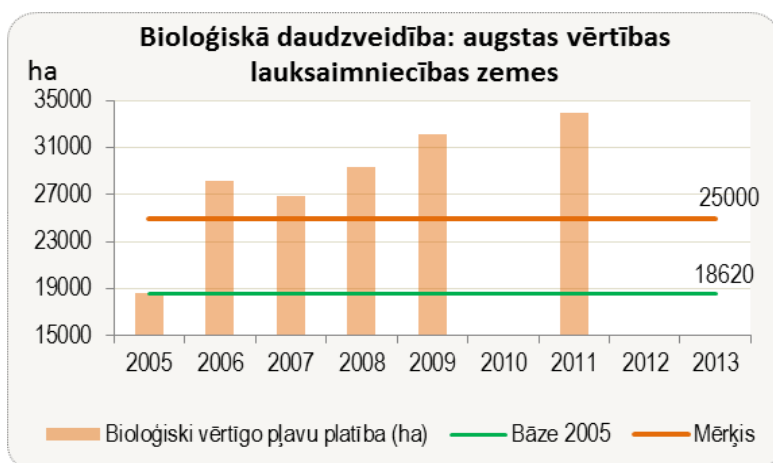
Rādītāja „Bioloģiskā daudzveidība: lauku putnu populācija” vērtība nav pieejama uz pēdējo periodu, jo kopš 2010. gada Latvijas valsts pārtraukusi finansēt Vides monitoringa programmas Bioloģiskās daudzveidības monitoringa daļā iekļauto Dienas putnu monitoringu, kura ietvaros tika iegūti dati Lauku putnu indeksa aprēķināšanai, valsts iestāžu vajadzībām šie dati nav pieejami. Tomēr prognozējamā tendence varētu būt nemainīga. Lauku putnu indekss ir stabils (DG AGRI Rural development in the European Union, Statistical and economic information, Report 2008 un 2011), pat nedaudz pieaugošs. To veicina salīdzinoši nelielais intensīvās lauksaimniecības pieaugums, pietiekami augsts pļavu un zālāju īpatsvars kopējā LIZ struktūrā, kā arī salīdzinoši augstais pamesto un neapsaimniekoto LIZ īpatsvars. Kopumā izmaiņas var būt svārstīgas, t.i. indekss turpmākos gadus var pieaugt un var arī samazināties, taču sasniedzamā rādītāja robežās tas noturēsies.

Avots: ZM pēc LVĢMC datiem un DG AGRI

25. attēls: Lauku putnu populācijas indeksa tendence

Rādītāja „Bioloģiskā daudzveidība: augstas vērtības lauksaimniecības zemes” vērtībā pārskata periodā ir vērojama tendence pieaugt. BVZ tikai daļēji raksturo ADVZ indikatoru, kurš Latvijā kopumā nav noteikts.

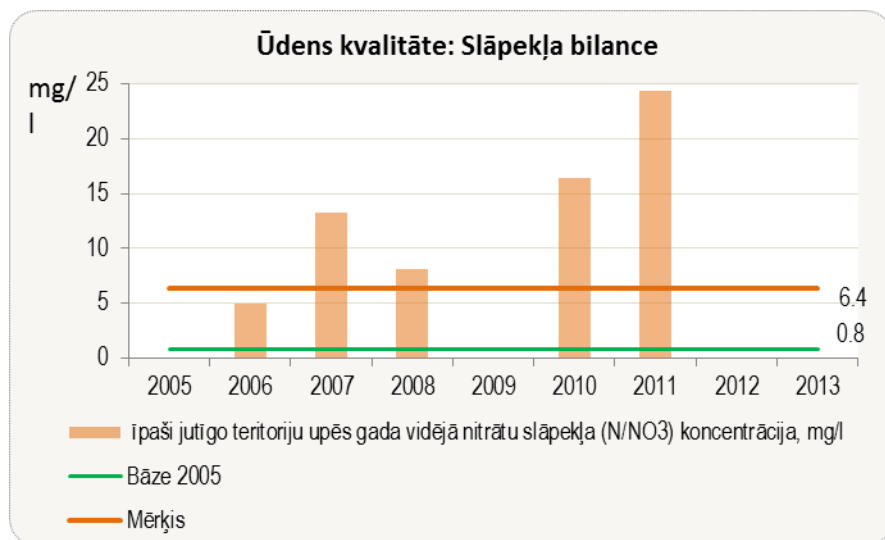
Avots: ZM

26. attēls: Bioloģiski vērtīgo pļavu platība, ha

Rādītāja „Slāpekļa bilance” vērtība pēdējos gados ir tendence būtiski pieaugt, taču pieaugums ir mainīgs gan telpiskā, gan laika griezumā. Slāpekļa bilancei noteicošie faktori ir hidroloģiskie apstākļi, veģetācijas sezonas ilgums, zemes izmantošanas veids (jo īpaši aramzemes īpatsvars), mēslojuma lietošanas daudzums. Pēdējos gados minerālmēslojuma lietošana Latvijā pieaug, līdz ar to palielinās arī nitrātu/slāpekļa koncentrācijas. Pārsniegumi konstatēti atsevišķās stacijās ziemas periodā. Prognozējams, ka laika gaitā rādītājs pieaugs (pasliktināsies), jo pieaugs arī izmantotā mēslojuma daudzums.

Saskaņā ar VARAM sniegto informāciju, kopš 2009.gada valsts monitoringa ir veikts ļoti ierobežotā apmērā, jo finansiālie līdzekļi ir ierobežoti un tādēļ nitrātu jutīgajās teritorijās apsejots pavisam neliels skaits ūdensobjektu. Jāvērš uzmanību arī uz to, ka aprēķinos izmantotās vidējās nitrātu vērtības nebūtu uzskatāmas par korektām gada vidējām vērtībām, jo sakarā ar specifiskiem monitoringa darbu finansēšanas nosacījumiem, paraugi nitrātu koncentrācijas noteikšanai nav ievākti vienmērīgos laika

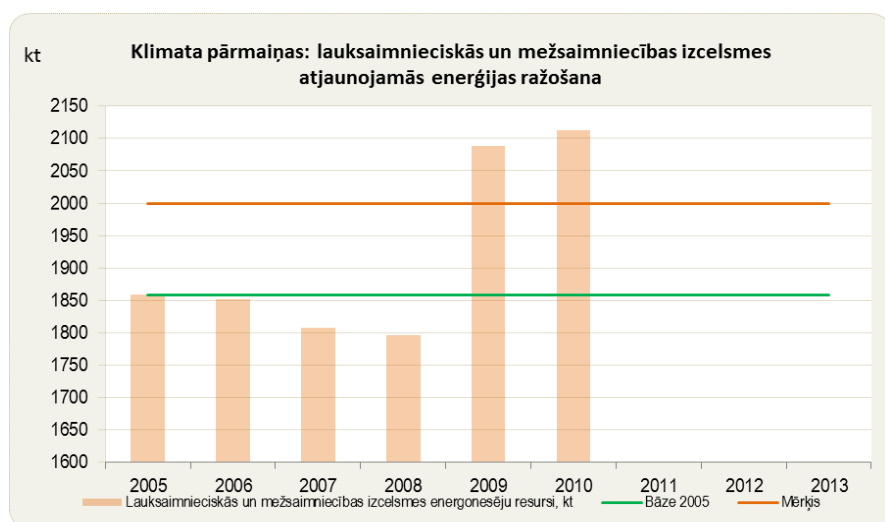
intervālos katra gada griezumā - izpaliek tie mēneši, kad nitrātu koncentrācijas ūdeņos mēdz būt vislielākās (parasti III-IV, un arī IX un XII).

Avots: ZM pēc VARAM datiem

27. attēls: Īpaši jutīgo teritoriju upēs gada vidējā nitrātu slāpekļa (N/NO₃) koncentrācija, mg/l

Rādītāja „Lauksaimnieciskās un mežsaimniecības izcelsmes atjaunojamās enerģijas ražošana” vērtība 2009.gadā vērojama pozitīva izaugsme un redzams, ka 2010.gadā pieaugums turpinās. Papildus pozitīvu ietekmi rādītāja pieaugumam var sniegt LAP 2007-2013.g. pasākums Uzņēmumu radīšana un attīstība, kuras ietvaros tiek atbalstīta atjaunojamās enerģijas ražošana un vairāku biogāzu staciju darbības uzsākšana, vienlaicīgi radot spiedienu uz LIZ izmantošanu pārtikas ražošanas vajadzībām, kas ir negatīva tendence.

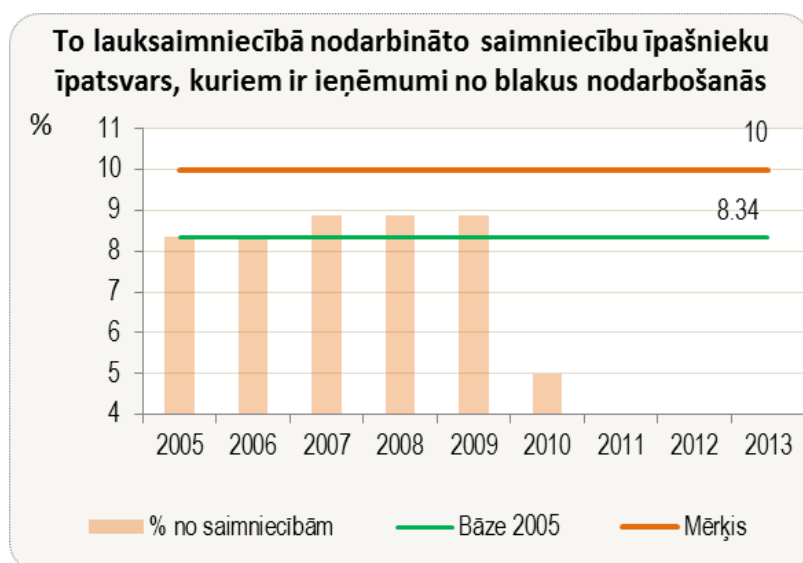
Avots: ZM pēc CSP

28. attēls: Lauksaimnieciskās un mežsaimniecības izcelsmes energoresēju resursi, kt

3.ass „DZĪVES KVALITĀTE LAUKU APVIDOS UN LAUKU EKONOMIKAS DAŽĀDOŠANA” ietvaros īstenoto pasākumu sasniegumi tiek raksturoti ar rādītājiem:

- To lauksaimniecībā nodarbināto saimniecību īpašnieku īpatsvars, kuriem ir ieņēmumi no blakus nodarbošanās;
- Nodarbināto skaits kopējā nodarbināto skaitā ārpus primārajām nozarēm;
- Bruto pievienotā vērtība ārpus primārajām nozarēm;
- Pašnodarbinātības attīstība;
- Interneta pieejamība lauku apvidos;
- Pakalpojumu sektora attīstība;
- Mūža izglītība lauku apvidos.

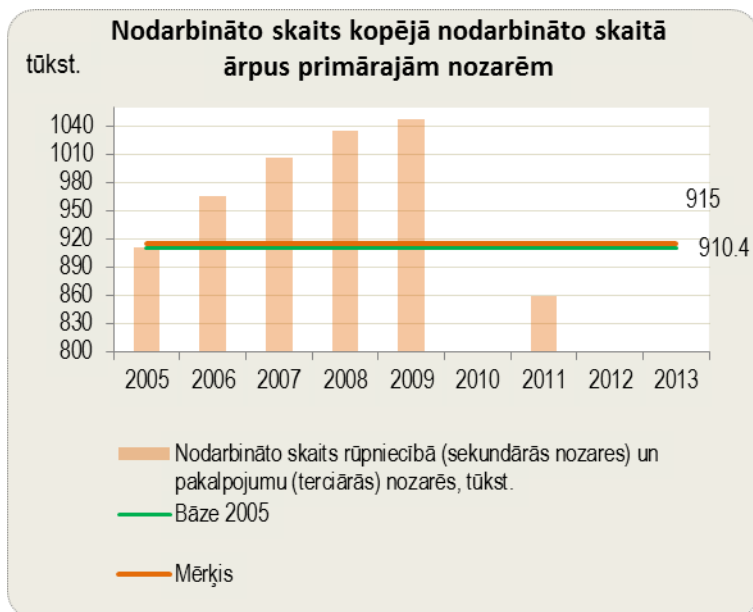
Ņemot vērā, ka 3.ass pasākumu ietvaros tiek atbalstītas lauku ekonomikas dažādošanas aktivitātes, nozīmīgs rādītājs ir „Lauksaimniecībā nodarbināto saimniecību īpašnieku īpatsvars, kuriem ir ieņēmumi no blakus nodarbošanās”. Saskaņā ar 2010.gada Lauksaimniecības skaitīšanas rezultātiem redzams, ka šādu saimniecību īpatsvars strauji samazinās, iespējams tas saistīts ar izmaiņām metodoloģijā, kurā netiek ieskaitīti daļa piemāju saimniecību, vairums no kurām ir blakus nodarbošanās. Ar LAP pasākumiem saimniekošanas dažādošana tiek veicināta nepietiekošā apjomā, līdz ar to būtu nepieciešams atvēlēt lielāku atbalstu mazām un vidējām saimniecībām to darbības dažādošanai.

Avots: ZM pēc CSP

29. attēls: To lauksaimniecībā nodarbināto saimniecību īpašnieku īpatsvars, kuriem ir ieņēmumi no blakus nodarbošanās, % no saimniecībām

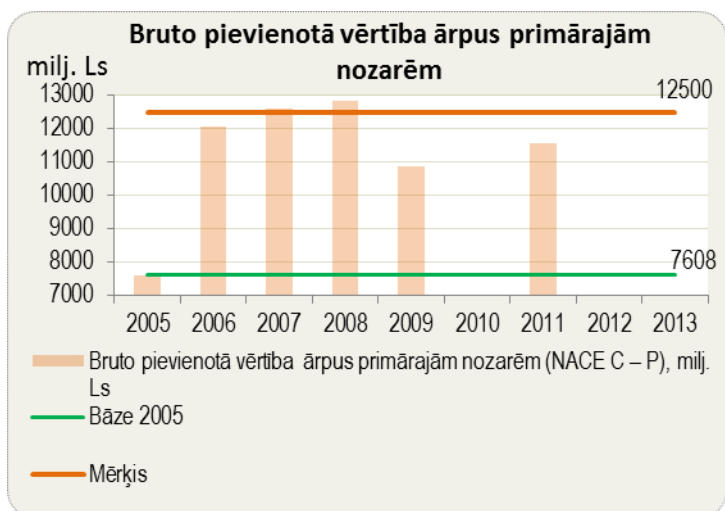
Negatīva tendence ir rādītājam „Nodarbināto skaits kopējā nodarbināto skaitā ārpus primārajām nozarēm”. Samazinājums galvenokārt saistās ar strauju nodarbināto samazinājumu rūpniecības nozarē. Šeit gan jāmin, ka LAP 2007-2013.g. atbalsta dažādošanas pasākumus lauku teritorijā, savukārt konkrētais rādītājs ietver visu valsts teritoriju. Lai rādītājs būtu lauku attīstību raksturojošs, to vajadzētu pētīt atsevišķi lauku teritorijās izdalot urbanizētās lauku teritorijas.

Avots: ZM pēc CSP

30. attēls: Nodarbināto skaits rūpniecībā (sekundārās nozares) un pakalpojumu (terciārās) nozarēs, tūkst.

Arī rādītājs „Bruto pievienotā vērtība ārpus primārajām nozarēm” tiek uzrādīts visai valsts teritorijai, līdz ar to precīzi neraksturojot situāciju lauku teritorijās. Rādītāja vērtība 2007-2008.g. sasniedz plānoto vērtību, tomēr ekonomiskās aktivitātes krituma dēļ 2009.gadā ir samazinājums ar tendenci paaugst jau 2011.gada pamatā uz pakalpojuma nozares rēķina.

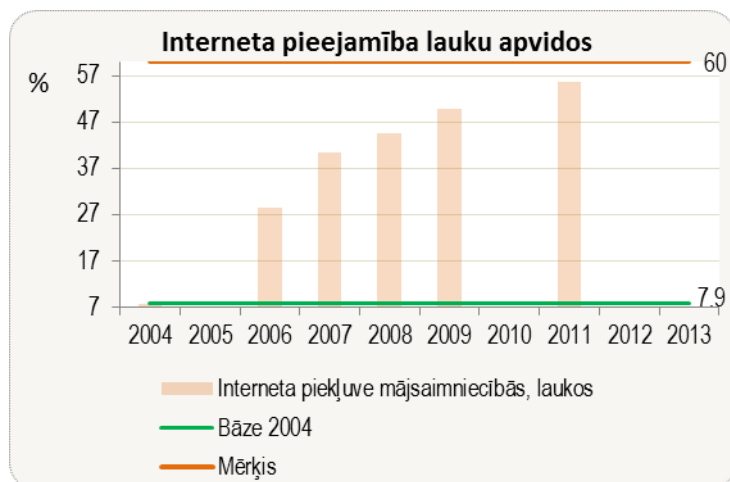

Avots: ZM pēc CSP

31. attēls: Bruto pievienotā vērtība ārpus primārajām nozarēm, milj.Ls

LAP 2007-2013 netiek īstenoti pasākumi kuru ietvaros tiek nodrošināta interneta pieejamība mājāsaimniecībām. Tomēr tā kā rādītājs ir iekļauts EK vadlīnijās kā obligāti uzrādāmais, tad rādītāja vērtības ir apkopotas. Rādītāja „Interneta pieejamība lauku apvidos” vērtība ir ar pozitīvu tendenci un 2011.gadā šis

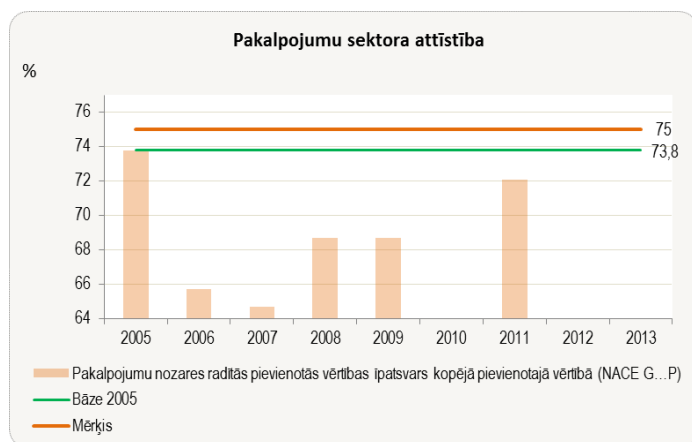
rādītājs ir sasniedzis gandrīz mērķi (93% no plānotā), prognozējums, ka noslēdzoties plānošanas periodam mērķis varētu tikt sasniegts 100% apmērā.

Avots: ZM pēc CSP

32. attēls: Interneta piekļuve mājsaimniecībās, laukos, %

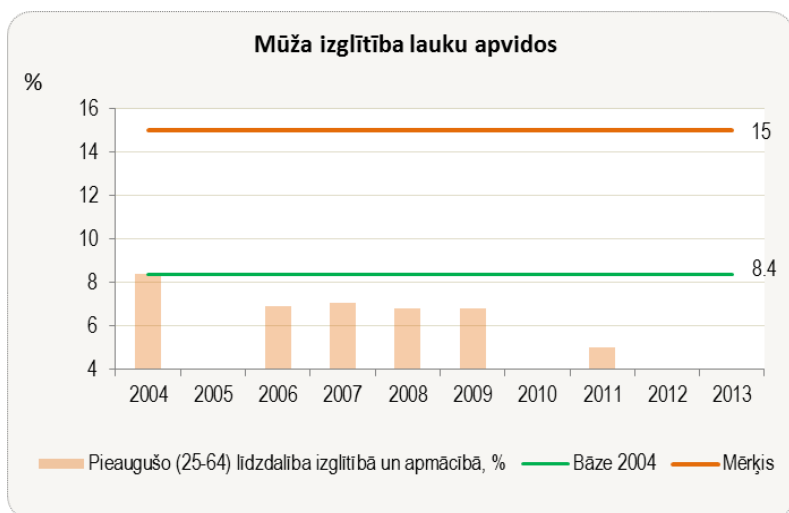
Rādītāja „Pakalpojuma sektora attīstība” ir zem bāzes līmeņa, tomēr ar tendenci pieaugt. Šis rādītājs raksturo situāciju kopā valstī un nav nosakāma tendence lauku teritorijās uz ko ir vērsts LAP.

Avots: ZM pēc CSP

33. attēls: Pakalpojumu nozares radītās pievienotās vērtības īpatsvars kopējā pievienotajā vērtībā, %

Rādītāja „Mūža izglītība lauku apvidos” ir zem bāzes līmeņa, tomēr ar tendenci samazināties. Pie esošajiem atbalsta apjomiem LAP ietekme ir nenozīmīga.

Avots: ZM pēc CSP

34. attēls: Pieaugušo (25-64) līdzdalība izglītībā un apmācībā, %

Izvērtējot rādītāju vērtības varam secināt ka nākošajā Stratēģiskā pārskata periodā pie ekonomiskās situācijas vispārējas uzlabošanas plānotās rādītāju vērtības būs iespējams sasniegt vai tām pietuvināties lielākajai daļai rādītāju.

6. Latvijas Lauku attīstības programmas 2007.-2013.gadam Nepārtrauktā novērtēšana

6.1. Nepārtrauktās novērtēšanas sistēmas izveidošana

6.1.1. Novērtēšanas sistēma un novērtēšanas plāns

Esošā novērtēšanas sistēma un novērtēšanas plāns ir atbilstošs 2010.gada stratēģiskā ziņojuma ietvaros minētajam.

6.1.2. Novērtētāja atlasīšana

Ņemot vērā to, ka 2008.gada 9.decembrī noslēgtā Līguma Nr.091208/C-174 par “Lauku attīstības programmas (LAP) 2007-2013 Nepārtrauktās novērtēšanas sistēmas uzturēšana” starp ZM un LVAEI, kura ietvaros LVAEI nodrošina LAP NNS uzturēšanu visai programmai, kā arī līguma ietvaros veic Vidustermiņa novērtējuma ziņojuma sagatavošanu termiņš beidzās 2010. gada 31.decembrī un izvērtējot esošo sekmīgo sadarbību ar līguma izpildītāju, tika nolemts 2010.gada 29.decembrī esošo līgumu pārslēgt (pagarināt) ar Nr. 291210/C-139, kura darbības termiņš ir līdz pat esošā plānošanas perioda beigu termiņam – 2013. gada 31.decembrim. Arī spēkā esošais līgums tiek finansēts no LAP pasākuma „Tehniskās palīdzība” līdzekļiem.

6.1.3. Vadošās iestādes koordinēšana ar novērtētāju

Saskaņā ar 2010.gada Stratēģiskā kopsavilkuma ziņojumu – uzraudzību par Nepārtrauktās novērtēšanas pasākumu īstenošanu veic ZM. ZM nodrošina arī atskaites sagatavošanu, iesniegšanai EK par LAP Nepārtrauktās novērtēšanas īstenošanu, iekļaujot informāciju gan Ikgadējos ziņojumos, gan Stratēģiskajos ziņojumos.

Savukārt līgumā ar LVAEI ir atrunātas aktivitātes, ar kuru starpniecību notiek informācijas apmaiņa par sasniegtajiem rezultātiem LAP NNS līguma ietvaros.

Darbu plānošana tiek organizēta ar Ikgadējo Darba plānu izstrādi un apstiprināšanu.

6.2. Uzsāktās un pabeigtās NNS aktivitātes

Līgums ar LVAEI tika pārslēgts 2010.gada 29.decembrī.

2010.gadā galvenās aktivitātes līguma ietvaros bija Rokasgrāmatas izstrāde „Latvijas LAP 2007-2013 vienotās uzraudzības un novērtēšanas sistēma” un Vidustermiņa novērtējums. Kā arī veikta intervences loģikas rādītāju aktualizācija.

2011.gadā aizsākās aktīva darbība Nepārtrauktās novērtēšanas ietvaros. 2011.gada Darba plānā noteiktie pasākumu galvenie rezultāti:

- EK Paziņojuma par „KLP līdz 2020.gadam: sasniegt pārtikas, dabas resursu un teritoriālos nākotnes izaicinājumus” priekšlikumu ietekmes izvērtējums;
- LAP pasākumu ekonomisko rezultātu analīze un ietekmes novērtējuma veikšana;
- Intervences loģikas rādītāju aktualizācija;
- Aktualizēti metodoloģijas jautājumi, atbilžu sniegšanai uz novērtēšanas jautājumiem;
- Rokasgrāmatas „Latvijas LAP 2007-2013 vienotās uzraudzības un novērtēšanas sistēma” uzlabošana;

2011.gadā pirmajā pusē tika apkopota informācija par LAP 2004-2006 ex-post, LAP 2007-2013 ex-ante un Vidustermiņa ziņojuma aprakstītajām problēmām un ieteikumiem.

2012.gadā kā viena no galvenajām aktivitātēm jāmin tematiskais izvērtējums – tiek gatavoti priekšlikumi par nākamā plānošanas perioda MLA *Fine tuning*.

Šobrīd ir sagatavota VRG rokasgrāmata, kas nodota izvērtēšanai VRG un pēc komentāru saņemšanas tiks gatavota rokasgrāmatas gala versija.

LVAEI ir iesaistījies darba uzdevuma sagatavošanās procesā par situācijas analīzi saistībā ar nākošo plānošanas periodu.

Katru gadu padziļināti tiek analizēti dati LAP pasākumu līmenī, izdarīti secinājumi un sniegtas rekomendācijas, kas tiek prezentētās LAP UK, dažādos semināros, iesniegtas ceturkšņa atskaišu formā un veiktie pētījumi saistībā ar LAP pasākumiem ir pieejami arī publiski LVAEI mājas lapā <http://www.lvaei.lv/?menu=42&lang=1>.

Kā katru gadu turpinās datu vākšana, uzkrāšana, apstrāde un datu bāzes pilnveidošana un tiek veikta papildus datu analīze atbilstoši Darba plānā noteiktajam.

Datu vākšana

6.2.1. Datu vākšanas pieeja un sistēma

Datu iegūvi un uzkrāšanu nodrošina LVAEI. Datu ieguve, galvenokārt, nozīmē pieprasījumu nosūtīšanu atbildīgajai institūcijai, kā arī datu atlase no datu bāzēm, jo novērtētājam ir nodrošināta pieeja arī datu uzkrāšanas rīkiem citās institūcijās, kur tas iespējams. 2010.gadā tika uzsākta datu bāzes izveide pieaicinot ārējo ekspertu LAP NNS darbības nodrošināšanai, aktuālās informācijas uzkrāšanai ar pieeju ārējiem lietotājiem.

6.2.2. Galvenie datu avoti

Kā nozīmīgākie datu avoti tiek izmantoti:

- LAD – uzraudzības dati. LVAEI ir nodrošināta pieeja LAP Informācijas sistēmai lai bez starpniecības piekļūtu nepieciešamajiem datiem;
- CSP – Statistikas informācija (*bāzes līmeņa rādītāji, ietekmes rādītāji*);
- LVAEI (LEK; SUDAT) – tiek izmantots ekonomisko rādītāju vērtējumiem;
- VRG – dati LEADER pasākumu izvērtēšanai;
- VMD – pamatinformācija meža pasākumu izvērtēšanai.
- PVD – informācija par pārstrādes uzņēmumiem
- LLKC – informācija par apmācību un konsultāciju pasākumu rezultātiem;
- LVĢMC; LDF – vides rādītāji

6.2.3. Pārskats par galvenajām iegūtu datu nepilnībām un aktivitātēm, lai tās novērstu

Nepārtraukta sadarbība ar iestādēm par CSP, VZD, VMD un LAD datu savietojamības un pieļaujamās kļūdas noteikšanas, jo analizējot datus, starp tiem ir būtiska atšķirība. Kā arī sadarbība ar LAD par viņu rīcībā esošas datu bāzes pilnveidošanu un vienkāršošanu.

Vislielākās grūtības eksperti saskata LAD un VMD datu kvalitātē, jo trūkst datu loģiskas kontroles. LAD galvenā uzmanība tiek vērsta uz finanšu līdzekļu izmaksām un ar to saistītajiem datiem, bet novērtētājam ir būtiskā tā informācija, kas uzkrāta attiecīgajās datu bāzēs.

Attiecībā uz LAD datu bāzi, tajā notiek nepārtrauktas izmaiņas un atsevišķu rādītāju nosaukumi nedod viennozīmīgu priekšstatu par tā jēgu, būtu nepieciešams to apraksts.

Bieži vien, ja dati tiek iegūti veicot aptauju t.i. tiek aptaujātas saimniecības ar anketēšanas metodi, iegūtie rezultāti nav pietiekami, jo respondentu atsaucība ir nepietiekama, jo trūkst ieinteresētība un kā galvenais risinājums ir aktivitātes termiņa pagarinājums, un atkārtota respondentu aptaujāšana.

6.2.4. Pasākumi, kas veikti, lai nodrošinātu novērtētājus ar datu pieejamību

Līguma ietvaros par novērtēšanai nepieciešamo datu apzināšanu un uzkrāšanu ir atbildīga LVAEI. Lai novērtētājs varētu pilnvērtīgi veikt līgumā atrunātās darbības, ZM ir veikusi vairākas aktivitātes informācijas pieejamības nodrošināšanai:

- datu uzkrājējorganizācijas iepazīstinātas ar novērtētāju, aicinot sniegt novērtēšanas vajadzībām nepieciešamos datus;
- veikti visi pasākumi lai nodrošinātu piekļuvi ZM rīcībā/pārziņā esošo datu sistēmām/datu bāzēm (LEK, SUDAT);
- nodrošināta piekļuve LAD uzturētajai LAP IS.

6.3. Novērtēšanā iesaistīto darbinieku aktivitātes datu apstrādē

Lai pilnveidotu Latvijas LAP NNS, novērtēšanas eksperti veikuši aktivitātes pieredzes iegūšanai, kā arī informējuši ieinteresētās puses par īstenotajiem pasākumiem un rezultātiem:

2010.gada aprīlī pēc ZM pārstāvju ierosinājuma, tika organizēta tikšanās Igaunijā ar kolēģiem par pieredzes apmaiņu LAP novērtēšanas jautājumos.

2010.gada maijā Briselē tika prezentēts ELANT sagatavotās vadlīnijas par LEADER un dzīves kvalitātes novērtēšanu un notikusi ekspertu tikšanās par minētajiem jautājumiem.

2011.gada II.cet. novērtēšanas ekspertu tikšanās Briselē un Vācijā par Vidustermiņa novērtēšanas rezultātiem un novērtēšanas jautājumiem jau nākamajā programmēšanas periodam.

2012.gada I. cet. LVAEI eksperti ir piedalījušies seminārā Skotijā par Augstas dabas vērtības zemes teritorijām (ADVZ). Papildus tam eksperti ir piedalījušies 3 Eiropas Komisijas rīkotajās darba grupās par LAP novērtēšanas jautājumiem nākamā plānošanas perioda ietvaros.

6.4. Problēmas un to risinājumi

Lai pilnvērtīgi veiktu LAP 2.ass pasākumu novērtējumu Latvijā netiek veikti vairāki būtiski svarīgu vides indikatoru monitorings vai arī tas tiek veikts ar pārtraukumiem, kas liedz veikt novērtējumu atbilstoši ES vadlīnijām.

Kopumā LAP NNS darbojas veiksmīgi un neatkarīgajam novērtētajam deleģētie darba uzdevumi norit saskaņā ar darba plānu, tomēr nepieciešams izvērtēt doto uzdevumu izpildes termiņu grafikus, jo dažkārt, rodas situācijas, kad ir problēmas piesaistīt atbilstošos ekspertus vajadzīgajā laikā, jo ir aizņemti ar citu darbu veikšanu.

Nepieciešams turpināt sarunas ar LAD un izveidot LAD informācijas sistēmā datu loģiskās kontroles.

7. Latvijas Lauku attīstības programmas 2007.-2013.gadam ieguldījums ES Baltijas jūras stratēģijas īstenošanā

Kā viens no ES Baltijas jūras reģiona stratēģijas stūrakmeņiem jeb izvirzītajiem mērķiem ir Ilgtspējīga vide. Ņemot vērā to, ka Baltijas jūra, pārmērīgas lauksaimniecībā, rūpniecībā un māsjsaimniecībās izmantoto nitrātu un fosfātu noplūdes dēļ zaudē savu kvalitāti un bioloģisko daudzveidību, un par cik vide ir ļoti cieši saistīta ar lauksaimniecību, tad nepieciešams veicināt pasākumus, kas samazinātu mēslojumu noteci, vienlaikus saglabājot vai pat paaugstinot ražīgumu. Papildus tam, Baltijas jūras eitrofikācija būs nākamās desmitgades būtiskākais jautājums. Negatīvo ietekmi Baltijas jūra rāda kā sadzīves ķīmija (fosfāti), tā arī

pārmērīga augu mēslošana (nitrāti). Par cik nitrātu ieplūdi samazināt ir sarežģīti, jo tie galvenokārt veidojās no lauksaimniecības sārņavotu izplatīšanās, tad iespējams risinājums jāmeklē augstāku ūdens kvalitātes standartu ieviešanā kā to paredz ES Ūdens pamatdirektīva, lauksaimniecības prakse un ES kopējā lauksaimniecības politika.

Latvijā, Lauku attīstības programmas 2007-2013.gadam (turpmāk – LAP) 2.ass Vides un lauku ainavu uzlabošana pasākumu ieviešanas mērķis ir lauksaimniecības zemes ilgtspējīga izmantošana, atbalstot vidi saudzējošu ražošanas metožu pielietošanu, aizsargājot, bagātinot un ilgtspējīgi izmantojot dabas resursu un ainavas lauku apvidos. Kā viens no prioritārajiem pasākumiem, kas tiek īstenots 2.ass ietvaros ir „Agrovides maksājumi”, kam novirzīti vairāk kā 42% no ass kopējā finansējuma, atbalstot bioloģiskās lauksaimniecības un integrētās dārzkopības attīstību, kas būtiski samazina ķīmisko vielu slodzi vidē, salīdzinot ar intensīvo lauksaimniecību; turpinot ekstensīvu bioloģiski vērtīgo zālāju apsaimniekošanu; palielinot augu barības vielu saturu augsnē un mazinot erozijas ietekmi; kā arī no valsts atbalsta sniedzot atbalstu vietējo lauksaimniecības dzīvnieku šķirņu uzturēšanai un veicinot intensīvās lauksaimniecības radītā piesārņojuma samazināšanu īpaši jutīgajā teritorijā, ierīkojot zālāju aizsargjoslas gar upēm, grāvjiem un tīrumiem; tādejādi veicinot bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu, klimata pārmaiņu samazināšanu un ūdens kvalitātes uzlabošanu.

Tādējādi izmantojot jau esošos pasākumus LAP ietvaros netieši tiek īstenota ES Baltijas jūras reģiona stratēģija, kuras īstenošanai atsevišķi finanšu resursi nav pieejami, tomēr pasākumu līmenī tie ir pieejami no Reģionālās politikas un citiem ES fondiem.

8. LAP Vadošās iestādes un uzraudzības komitejas veiktie pasākumi programmas īstenošanas kvalitātes un efektivitātes nodrošināšanai

8.1. LAP Uzraudzības komitejas aktivitātes

8.1.1. Organizētas LAP Uzraudzības komitejas sēdes:

a) 2011.gada 21.jūnijā, kuras laikā:

- apstiprina 2010.gada ziņojumu par LAP ieviešanu, ar nosacījumu, ka ZM jāpapildina ziņojums ar galvenajiem neatkarīgo novērtētāju secinājumiem (5.1.sadaļa) un informāciju par nepieciešamību nākotnē pārskatīt atbalsta saņemšanas nosacījumus, kā arī projektu atlases kritērijus, lai nodrošinātu līdzsvarotu attīstību starp mazajām, vidējām un lielajām saimniecībām (3.1.sadaļa).
- pieņemta zināšanai ZM un LAD informāciju par LAP ieviešanas progresu un LVAEI informāciju par aktualitātēm, paveikto un plānoto LAP nepārtrauktās novērtēšanas sistēmas ietvaros;
- pieņemta zināšanai LLKC informāciju par Valsts lauku tīkla darbību;
- atbalstīja ZM ierosinātos grozījumus projektu atlases kritērijos pasākumos „Atbalsts jaunajiem lauksaimniekiem”, „Atbalsts daļēji naturālo saimniecību pārstrukturizācijai”;
- nolēma turpināt diskusijas par projektu atlases kritēriju noteikšanu pasākumā „Lauku saimniecību modernizācija”;
- pieņemta zināšanai Eiropas Komisijas informāciju par Kopējās lauksaimniecības politikas nākotni;
- atbalstīja VARAM ierosinātos grozījumus atbalsta saņemšanas nosacījumos - atbalstu var saņemt arī tās pašvaldības, kas apvienojušās novados līdz 2006.gada 1.jūlijam (grozījumi

07.07.2008. MK noteikumos Nr.525 „Kārtība, kādā piešķir valsts un Eiropas Savienības atbalstu atklātu projektu iesniegumu konkursu veidā pasākumam „Pamatpakalpojumi ekonomikai un iedzīvotājiem”) tikai esošā finansējuma ietvaros;

- atbalstīja vietējo rīcības grupu (VRG) ierosinātos grozījumus, paredzot, ka mājražotāji, kas īsteno LAP pasākuma „Lauksaimniecības produktu pievienotās vērtības radīšana” aktivitātes ar LEADER pieeju, var būt arī fiziskas personas, kas veic saimniecisko darbību un VRG pieejamo publisko finansējumu, kas ir ietaupīts darbības nodrošināšanai, prasmju apguvei un teritorijas aktivizēšanai iespējams izmantot vietējās attīstības stratēģijas īstenošanai, t.i. projektu konkursiem;
- nolēma – ZM sniegt atbildi EK par LAP pasākuma „Rugāju lauks ziemas periodā” atbalsta limitiem (ha) un pēc komunikācijas ar EK informēt arī Komitejas locekļus;
- atbalstīja finansējuma pārdali 1.ass ietvaros.

b) 2011.gada 9.decembrī, kuras laikā:

- pieņemta zināšanai informāciju par LAP ieviešanas progresu, LAP nepārtrauktās novērtēšanas sistēmu – aktualitātes, paveiktais un plānotais un Valsts lauku tīkla darbību;
- apstiprina ZM ierosinātos LAP pasākuma „Agrovides maksājumi” grozījumus finanšu plānā (no pasākuma „Agrovides maksājumi” segt finansējuma iztrūkumu pasākumam “Mazāk labvēlīgie apvidi”);
- apstiprina ZM ierosinātos grozījumus LAP pasākuma „Agrovides maksājumi” apakšpasākumā „Bioloģiskās daudzveidības uzturēšana zālājos”;
- apstiprina ZM ierosinātos grozījumus par TOP UP (virssaistības) LAP pasākumiem
- nolemj organizēt darba grupu, kurā lemt par iespējamo finansējuma pārdali no LAP 3.ass pasākuma „Atbalsts uzņēmumu radīšanai un attīstībai” uz 1.ass un 2.ass pasākumiem;
- nolemj:
 - ✓ apstiprināt ZM ierosinātos grozījumus par 60 EUR/ha likmes palielināšanu uz 80 EUR/ha, ZM sagatavojot pamatotu argumentāciju grozījumiem, iesniegšanai EK;
 - ✓ atlikt jautājuma izskatīšanu par diferencētu maksājumu ieviešanu šajā programmēšanas periodā, bet iekļaut šo jautājumu diskusijās par nākošā programmēšanas perioda plānošanu;
 - ✓ atsaukt ZM priekšlikumu par saimnieciskās darbības ierobežojumu veidu papildināšanu (galvenās cirtes pēc caurmēra aizliegums).
- apstiprina ZM ierosinātos grozījumus pasākumā „Lauku mantojuma saglabāšana un atjaunošana”
- lemj par pasākuma „Pamatpakalpojumi ekonomikai un iedzīvotājiem” iespējamu grozījumu veikšanu, iekļaujot Pierīgas teritoriju atbalsta saņēmēju lokā, pirms tam veicot detalizētu šī jautājuma izpētīšanu un izvērtēšanu;
- nolemj organizēt darba grupu, kur apspriesties un lemt par pasākuma „Lauksaimniecības produktu pievienotās vērtības radīšana” nosacījumu precizēšanu attiecībā uz atbalsta pieejamību investīcijām I. kategorijas dzīvnieku izcelsmes blakusproduktu pārstrādē un jaunu uzņēmumu izveidošanā.

8.1.2. 2011.gada 28.aprīlī organizēta viena LAP Uzraudzības komiteja lēmuma pieņemšanai rakstiskās procedūras veidā, par grozījumiem LAP attiecībā uz finansējuma pārdali 4.ass ietvaros, t.i., pārdalīt sabiedrisko finansējumu EUR 4 685 595 apmērā no LAP 4.ass pasākuma „Konkurētspējas veicināšana vietējo attīstības stratēģiju īstenošanas teritorijā” uz pasākumu „Lauku ekonomikas dažādošana un dzīves kvalitātes veicināšana vietējo attīstības stratēģiju īstenošanas teritorijā”. Tomēr ņemto vērā UK locekļu zemo atsaucību (netika saņemts neviens priekšlikums vai iebildums no balsstiesīgajiem komitejas locekļiem, saņemti 2 priekšlikumi no komitejas locekļiem ar padomdevēja tiesībām), lēmums, kas tika ierosināts pieņemšanai rakstiskās procedūras veidā netika pieņemts.

8.1.3. 2011.gada 8.decembrī organizēta ikgadējā tikšanās ar Eiropas Komisijas pārstāvjiem par LAP ieviešanu un īstenošanu šādos jautājumos:

- a) LAP ieviešanas progress un tā mērķu sasniegšanas rezultāti, ieviešanas finanšu rezultāti, kontrole, uzraudzība, auditi/revīzijas, kontroles statistika, Koordinācija ar citiem fondiem, demarkācija;
- b) Informācijas un publicitātes darbības, Tehniskās palīdzības izmantošana;
- c) Nepārtrauktā novērtēšana, Vidustermiņa novērtēšana un citi ar novērtēšanu saistīti jautājumi;
- d) ES Stratēģija Baltijas jūras reģionam
- e) LAP pasākuma "Agrovīdēs maksājumi" daudzgadu saistības un klauzulas piemērošana;
- f) LAP Grozījumi, Latvijas lauku attīstības valsts stratēģijas plāns.

8.2. LAP Vadošās iestādes darbību reglamentējošo dokumentu izstrāde

8.2.1. Lai nodrošinātu efektīvu un kvalitatīvu Vadošās iestādes funkciju ieviešanu, ir izstrādāti šādi Vadošās iestādes darbības reglamentējošos dokumenti:

- a) Lai nodrošinātu efektīvu LAP pasākuma „Tehniskā palīdzība” ieviešanu:
 - ✓ izstrādāts un apstiprināts 17.05.2011 ZM rīkojums Nr.85 „Par atbalsta pasākuma/prioritārā virziena „Tehniskā palīdzība” līdzekļu piešķiršanas komisijas izveidošanu” (zaudējis spēku 03.07.2009 ZM rīkojums Nr.123);
 - ✓ izstrādāta un apstiprināta 28.03.2011 ZM kārtība Nr.6 „Kārtība, kādā plāno un izmanto finanšu līdzekļus LAP un ZRP atbalsta pasākuma (prioritārā virziena) „Tehniskā palīdzība” ietvaros, kā arī nodrošina Tehniskās palīdzības ieviešanas uzraudzību” (zaudē spēku 31.01.2008 ZM kārtība Nr.4).
- b) ņemot vērā izmaiņas ZM struktūrā un atbildīgo personu amatos, kā arī lai noteiktu atbildību par ELFLA ietvaros saistošo, iekšējo un ārējo normatīvo aktu reģistra izveidošanu, uzturēšanu un informācijas piekļuvi visām atbildīgajām iestādēm izstrādāts un apstiprināts 05.05.2011. Rīkojums Nr.72 „Par Eiropas Lauksaimniecības garantiju fonda un Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai vadības un kontroles sistēmas funkciju sadali Zemkopības ministrijā” (zaudējis spēku 04.09.2009 ZM rīkojums Nr.166);

- c) lai noteiktu attiecīgās normas saistībā ar dokumentu ieviešanu SFC izstrādāta un apstiprināta 11.05.2011. Kārtība Nr.8 „Par informācijas ieviešanu un aktualizēšanu Eiropas Kopienas fondu vadības sistēmā (SFC 2007)”.Kārtībā veikti grozījumi attiecībā uz VI atbildībā esošo dokumentu ieviešanas kārtību SFC – papildināts ieviejamu dokumentu saraksts SFC (UK darbības dokumenti);
- d) lai nodrošinātu VLT ieviešanas uzraudzību un kontroli, izstrādāta un apstiprināta 30.06.2011 ZM kārtība Nr.12 „Par kārtību, kādā nodrošina VLT sekretariāta darbības un Rīcības programmā 2009.–2013.gadam īstenoto aktivitāšu uzraudzību un īsteno pārbaudes procedūra”;
- e) lai nodrošinātu efektīvu un kvalitatīvu VI funkciju ieviešanu, VI veic komunikāciju ar LAD par vienotu procesu noteikšanu EZF un ELFLA, ELGF ietvaros, tādējādi nodrošinot vienotu un līdzvērtīgu pieeju šo ES fondu ieviešanā un uzraudzībā.
- f) lai nodrošinātu efektīvu un kvalitatīvu kārtību, kā piešķiramas, grozāmas un anulējamas pieejas tiesības VI EK vienotajam informācijas sistēmas modulim konstatēto neatbilstību, neatbilstoši veikto izdevumu un krāpšanas gadījumu reģistrēšanai un ziņošanai, ir izstrādāta un apstiprināta 26.09.2011. kārtība Nr.18 „Par lietotājtiesību un biznesa lomu piešķiršanu Eiropas Komisijas vienotajam informācijas sistēmas modulim konstatēto neatbilstību, neatbilstoši veikto izdevumu un krāpšanas gadījumu reģistrēšanai un ziņošanai (AFIS IMS)”.

8.3. Uzraudzības un novērtēšanas pasākumi

8.3.1. *Vadošās iestādes veiktie pasākumi uzraudzības un novērtēšanas pasākumu veikšanai:*

- a) ZM atbildīgās struktūrvienības, iesaistot LAD struktūrvienības, pastāvīgi veic LAP pasākumu īstenošanas un progresa izvērtēšanu, izmantojot LAD informācijas sistēmā pieejamos projektu rezultātīvos un finanšu rādītājus, kā rezultātā tiek lemts par nepieciešamajiem grozījumiem LAP ieviešanā vai projektu iesniegšanas kārtu plānošanu;
- b) Sagatavots un iesniegts EK ikgadējais progresa ziņojums par LAP īstenošanu 2010.gadā;
- c) Konsultācijas ar LAD saistībā ar LAP pasākumu uzraudzības jautājumiem (Uzraudzības rādītāji, informācijas uzkrāšana LAP IS, konsultācijas par LAP IS uzkrāto datu apkopošanu, u.c.);
- d) Pastāvīgi (katru mēnesi) sagatavota un ievietota informācija LAD tīmekļa vietnē par LAP finansējuma apguvi;
- e) Precizēti LAP un NSP noteiktie sākumstāvokļa un sasniedzamie rādītāji un nosūtīti EK atbilstoši EK pieprasījumam.

8.3.2. *Maksājumu iestādes veiktie pasākumi uzraudzības un novērtēšanas pasākumu veikšanai*

Svarīgākās LAD veiktās darbības, uzlabojumi un risinājumi 2011.gadā:

- a) uzlaboti un precizēti atbalsta pasākumu administrēšanai nepieciešamie dokumenti (procedūras, instrukcijas, iesniegumu veidlapas u.c.);
- b) izveidots cenu katalogs, lai atvieglotu cenu salīdzināšanu un projektu izvērtēšanu;
- c) samazināts administratīvais slogs atbalsta pretendentiem:

- ✓ atvieglota finansējuma piesaiste projektu realizācijai, nodrošinot iespēju izvēlēties finanšu līzingu vai daļējas atmaksas (darījuma konti) iespēju,
 - ✓ nodrošināta ātrāka finansējuma aprīte, atļaujot dalīt projektus 5 kārtās un par katru atsevišķi pieprasīt finansējuma atmaksu,
 - ✓ uzlabota finansējuma saņemšana, ļaujot izvēlēties dažādas kredītiestādes un kontus, uz kuriem pārskaitīt finansējumu;
- d) nodrošināta dalība ZM organizētajās darba grupās pie Ministru kabineta noteikumu izstrādes un grozījumu veikšanas;
- e) turpināts darbs pie LAP IS pilnveidošanas;
- f) turpināts darbs pie EPS pilnveidošanas - nodrošināta elektroniska atskaišu pieņemšana 11 pasākumos un elektroniska projektu iesniegšana pasākumā „Lauku saimniecību modernizācija”;
- g) veiktas atbalsta pretendentu apmācības darbam ar EPS
- h) organizētas LAD Centrālā aparāta un reģionālo lauksaimniecības pārvalžu (turpmāk – RLP) darbinieku apmācības;
- i) piesaistīti eksperti cenu noteikšanai, lai pie projektu vērtēšanas pārliecinātos par cenu atbilstību tirgus situācijai.

Lielākās administrēšanas problēmas 2011.gadā, ar ko saskārās LAD saistībā ar LAP pasākumu ieviešanu:

- a) izmaiņas LAP IS sakarā ar atbalsta saņemšanas nosacījumu maiņu vai jaunu pasākumu/aktivitāšu ieviešanu;
- b) atbalsta pretendenti neievēro MK noteikumu izmaiņas iepirkuma procedūru veikšanā un līdz ar to bieži ir jāprasa atkārtota iepirkuma veikšana vai arī pašiem jāveic cenu salīdzināšana, kas kavē projektu izskatīšanu, taču LAD ir izveidojis cenu katalogu, lai atvieglotu cenu salīdzināšanu un projektu izvērtēšanu.

LAP pasākumu IS:

Veikta IAKS Atbalsta pieteikumu datu apstrādes sistēmas (APDAS) moduļa un visu iesaistīto apakšmoduļu (fiziskās kontroles - FKK, aprēķinu algoritmi - APR, pieteikumu apstrāde - PTS) uzlabošana. Tika turpināts darbs pie riska analīzes attīstības, t.i., atlases procesa uz fiziskajām kontrolēm optimizēšanas un paplašināšanas. Turpinājās darbs pie platību iesniegumu skanēšanas un verificēšanas, kas nodrošina ātrāku iesnieguma datu ievadīšanu IAKS sistēmā. Turpinājās pretendentu iesniegtā kartogrāfiskā materiāla masveida skanēšana, tika radīta iespēja kontrolēt cik no pretendentiem izsniegtajām kartēm tika iesniegtas LAD. Atbalsta pretendēta kartogrāfiskai materiāls tiek uzturēts elektroniski pie IAKS iesnieguma, kas atvieglo administrēšanas procesu.

Tika uzsākts darbs pie programmatūras izstrādes, kas nodrošinās pilnīgi visu atbalstam iesniegot zemju kartogrāfiskā materiāla digitalizāciju lauku līmenī.

Sakarā ar izmaiņām normatīvajos aktos ar 2011. gadu Latvijā tika mainītas SA prasības un nosacījumi. Līdz ar to IAKS tika izstrādātas un ieviestas nepieciešamās izmaiņas Savstarpējās atbilstības kontroles sistēmas apakš modulī un citos saistošajos moduļos.

Tika izstrādāta un ieviesta elektronisko datu apmaiņas sistēma starp LAD un Valsts augu atbalsta dienesta elektroniskajām sistēmām.

Turpinājās darbs pie EPS pilnveidošanas:

- a) būtiski pilnveidotas lauku bloku zīmēšanas iespējas;
- b) ieviesta iezīmētā lauka platības lieluma attēlošana;
- c) izveidota papildus palīdzības funkcija kļūdu un brīdinājumu gadījumā un papildus klientu informēšana par saņemtajiem dokumentiem EPS no LAD.
- d) nodrošināta elektroniska atskaišu pieņemšana 11 projektu veida pasākumos un elektroniska projektu iesniegšana pasākumā „Lauku saimniecību modernizācija”.

8.3.3. LAD Audita departamenta veiktie pasākumi

2011. gadā Audita departaments attiecībā uz LAP 2007-2013 pasākumiem konsultatīvo pasākumu ietvaros Lauksaimniecības un lauku attīstības departamenta uzdevumā veica 3 pārbaudes pie atbalsta pretendentiem, kā rezultātā tika sagatavoti atzinumi par pārbaudes rezultātiem. Bez tam, sniegti konsultatīvie pakalpojumi attiecībā uz „LAP IS aprēķinu veidošanas procesu vadības kontroļu mehānismu izvērtēšanu” un “Platībatkarīgo shēmu korekcijas maksājumiem”, attiecīgi, sagatavojot viedokli par LAP IS procesu vadības kontroļu mehānismu pietiekamību un iespējamām sistēmas kļūdām veicot platībatkarīgo shēmu korekcijas maksājumus

Ikdienā Audita departamenta auditori sniedza konsultācijas saistībā ar administrēšanas procesu organizāciju.

2011.gadā tika veikti šādi sistēmas auditi:

- e) „ELFLA ne-IAKS atklātu projektu konkursu, centralizēto pasākumu projektu iesniegumu izvērtēšana” („Atbalsts uzņēmumu radīšanai un attīstībai (ietverot ar lauksaimniecību nesaistītu darbību dažādošanu)”, „Tūrisma aktivitāšu veicināšana” pasākums) – 3.ass;
- f) „LAP pasākumi „Lauksaimniecībā neizmantojamās zemes pirmreizējā apmežošana” un „Mežsaimniecības ražošanas potenciāla atjaunošana ugunsgrēku un dabas katastrofu radīto postījumu vietās”” – 2.ass;
- g) „Neatbilstību administrēšana”;
- h) ELFLA pasākums "Lauku mantojuma saglabāšana un atjaunošana" – 3.ass;
- i) Savstarpējās atbilstības prasību un Platību maksājumu pārbaudes uz vietas (Vienotais platības maksājums, Maksājumi lauksaimniekiem par nelabvēlīgiem dabas apstākļiem teritorijās, kas nav kalnu teritorijas, NATURA 2000 maksājumi lauksaimniecībā un maksājumi, kas saistīti ar Direktīvu 2000/60/EK, Agrovīde).

Tāpat arī veikti auditi „Gada ziņojums saskaņā ar Komisijas Regulas (EK) Nr. 1975/2006 34.pantu”, “X-tabulas” un pašnovērtējums „Ticamības deklarācija”.

2011.gadā saskaņā ar funkciju sadalījumu Audita departamentā LAP 2007-2013 pasākumu auditus veica Eiropas Savienības fondu audita daļas auditori. Konsultatīvo pakalpojumu sniegšanā piedalījās arī citu

Audita departamenta daļu auditori.2011. gadā Audita departaments veica 25 Ex post pārbaudes pie finansējuma saņēmējiem. Šīs pārbaudes tiek veiktas ELFLA projektiem vai to daļām, kas ietver ieguldījumu darbības un līdz ar to ir saglabājamās pēc projekta īstenošanas, un par kurām ir veikts gala maksājums.

8.4. Informācija par veiktajām pārbaudēm uz vietas

8.4.1. ELFLA 2.ass (platību veida maksājumi) pasākumi

2011. gadā papildus administratīvajām kontrolēm tika veiktas pārbaudes uz vietas atbalsta pretendentu saimniecībās – skat. 15. un 16. tabulu.

15. tabula 2011. gadā veikto pārbažu uz vietas skaits

RLP/ Pasākuma nosaukums	MLA	NATURA	NIM	BLA	BDUZ	IDIV	RLZP	BI	LDGRS
Austrumlatgale	922	104	6	74	100	0	5	0	4
Dienvidkurzeme	426	39	20	33	80	2	4	0	5
Dienvidlatgale	1101	268	39	103	139	3	5	0	4
Lielrīga	412	71	27	77	81	3	3	4	5
Viduslatvija	457	103	33	47	144	1	22	0	5
Zemgale	289	25	2	24	40	6	5	11	4
Ziemeļaustrumi	785	78	9	129	185	5	6	0	4
Ziemeļkurzeme	268	63	30	31	60	9	10	0	5
Ziemeļvidzeme	763	219	37	147	179	1	17	0	4
Kopā	5 423	970	203	665	1 008	30	77	15	40

Avots: LAD

16. tabula 2011. gadā veikto SA pārbažu skaits

RLP/ Pasākuma nosaukums	MLA	NATURA	NIM	BLA	BDUZ	RLZP	BI	LDGRS
Austrumlatgale	77	11	2	13	14	1	0	1
Dienvidkurzeme	75	16	7	9	20	4	0	1
Dienvidlatgale	174	75	12	19	54	3	0	0
Lielrīga	46	15	4	8	14	5	0	0
Viduslatvija	94	44	7	12	46	2	0	0
Zemgale	64	7	1	5	11	0	3	1
Ziemeļaustrumi	100	16	2	19	45	2	0	0
Ziemeļkurzeme	44	25	10	6	17	1	0	0
Ziemeļvidzeme	82	52	10	20	39	2	0	1
Kopā	756	261	55	111	260	20	3	4

Avots: LAD

Saskaņā ar normatīvajos aktos noteikto, lauksaimniekiem piesakoties uz atbalstu ELFLA ietvaros, pienākums ir ievērot savstarpējās atbilstības prasības.

2011.gadā spēkā esošās savstarpējās atbilstības prasības ir noteiktas šādās jomās:

- 1) vide;
- 2) sabiedrības, dzīvnieku un augu veselība;
- 3) laba lauksaimniecības un vides stāvokļa nosacījumi.

Lai nodrošinātu šo prasību ievērošanu, kompetentās iestādes (LAD, VAAD un PVD) veic pārbaudes uz vietas saimniecībās, taču šo pārbaudi laikā dažkārt tiek konstatēti pārkāpumi, kā rezultātā atbalsta summas atbalsta saņēmējam tiek samazinātas. Savstarpējās atbilstības kontroļu laikā konstatēti pārkāpumi - laba lauksaimniecības un vides stāvokļa nosacījumu (LLVN) un obligāto pārvaldības prasību (OPP) neievērošanas gadījumi. Savstarpējās atbilstības prasības ir jāievēro visā saimniecībā neatkarīgi no tā uz kādu atbalsta veidu lauksaimnieks ir pieteicies.

Ja lauksaimnieks piesakās MLA, Natura 2000, BLA, BDUZ, IDIV un RLZP, tad visā saimniecībā vēl ir jāievēro minimālās organiskā mēslojuma un augu aizsardzības līdzekļu lietošanas prasības un citas obligātās prasības (MMP).

17.tabulā ir apkopoti kompetento iestāžu (LAD, VAAD un PVD) veikto pārbaudi laikā uz vietas konstatētie pārkāpumi 2011.gadā, ņemot vērā sekojošo principu - ja lauksaimnieks neievēro Savstarpējās atbilstības prasības, tad atbalsta samazinājums un konstatētais pārkāpums attiecas uz visu saimniecību, respektīvi, **uz visiem attiecīgi pieteiktajiem atbalsta veidiem** (MLA, Natura 2000, BLA, BDUZ, IDIV, RLZ un NIM). Piemēram, gadījumos, ja tiek konstatēts, ka sausā zāle ir dedzināta tikai vienā laukā, kas pieteikts uz MLA, atbalsta samazinājums tiek piemērots visā saimniecībā, arī uz citiem atbalsta veidiem, uz kuriem atbalsta pretendents ir pieteicies, piemēram, BDUZ atbalstam. 2011. gadā LAP 2004 - 2006 un LAP 2007-2013 atbalsta pasākumu ietvaros tika konstatēti un piemēroti šādi atbalsta samazinājumi – skat 17. tabulu.

17. tabula 2011. gadā konstatētie pārkāpumi LAP 2007.-2013.

Neatbilstība	ML	NATU	NI	BDU	BL	IDI	RLZ
	A	RA	M	Z	A	V	P
Laba lauksaimniecības un vides stāvokļa nosacījumi (LLVN)							
<i>Augsnes erozijas novēršana nogāzēs</i>	6	2	1	2	1	0	0
<i>Rugaines un sausās zāles dedzināšana</i>	37	11	1	5	2	0	0
<i>Meliorācijas sistēmas kopšana</i>	211	48	14	47	31	1	5
<i>Nosacījumi pļavām un ganībām</i>	154 0	337	51	210	83	4	17
<i>Zālāju applaušana ilggadīgajos stādījumos</i>	95	19	4	3	3	0	0
Minimālās organiskā mēslojuma un augu aizsardzības līdzekļu lietošanas prasības un citas obligātās prasības (MMP)							
<i>Vai ir derīga atļauja A, B vai C kategorijas piesārņojošās darbības veikšanai</i>	1	1	0	0	1	0	1
Obligātās pārvaldības prasības (OPP)							
<i>Augu aizsardzības līdzekļu lietošana</i>	21	1	0	4	4	0	4
<i>Aitu un kazu identifikācija</i>	19	4	1	2	4	0	0
<i>Aitu un kazu reģistrs novietnē</i>	17	4	1	1	4	0	0
<i>Cūku ganāmpulku un novietņu reģistrēšana</i>	87	7	1	13	11	0	1
<i>Cūku identifikācija</i>	43	0	0	6	7	0	1
<i>Cūku reģistrs novietnē</i>	56	1	0	7	8	0	1
<i>Dzīvnieku barības nekaitīguma prasības</i>	13	2	0	3	2	0	0

<i>Hormonālo vielu lietošanas ierobežojumi</i>	1	0	0	1	0	0	0
<i>Liellopu identifikācija</i>	51	2	1	6	13	0	2
<i>Liellopu reģistrs novietnē</i>	35	3	1	3	5	1	1
<i>Mēslošanas līdzekļu lietošana un ūdeņu aizsardzība pret piesārņojumu ar nitrātiem</i>	2	0	0	0	0	0	0
<i>Mēslošanas līdzekļu lietošanas uzskaitē</i>	7	0	0	1	2	0	0
<i>Pasākumi attiecībā uz īpaši aizsargājamām dabas teritorijām</i>	1	1	0	1	0	0	0
<i>Pārtikas vispārējās nekaitīguma prasības</i>	3	1	0	1	0	0	0
<i>Prasības piena ieguvei un pirmapstrādei</i>	34	1	0	6	2	0	0
<i>Saimnieciskā darbība stingra režīma aizsargjoslās ap ūdens ņemšanas vietām</i>	0	1	0	0	1	0	0

Avots: LAD

8.4.2. ELFLA projekti 1.ass, 2.ass (daļēji), 3.ass un 4.ass pasākumi

18. tabula. 2011. gadā veiktās pārbaudes projektu īstenošanas vietās

Pasākuma nosaukums	Pārbaude projektu atlases laikā	Pārbaude projekta īstenošanas laikā	Pārbaude uz vietas	Pēcmaksājumu pārbaude uz vietas
Atbalsts jauniem lauksaimniekiem	0	37	10	0
Priekšlaicīgā pensionēšanās - pārejas posma pieteikumu pārbaudes *	0	92	3	0
Lauku saimniecību modernizācija	21	2011	66	0
Meža ekonomiskās vērtības uzlabošana	0	16	16	0
Lauksaimniecības produktu pievienotās vērtības radīšana	3	73	3	0
Infrastruktūra, kas attiecas uz lauksaimniecības un mežsaimniecības attīstību un pielāgošanu	0	124	10	0
Atbalsts daļēji naturālo saimniecību pārstrukturizēšanai - tai skaitā pārejas posma pieteikumu pārbaudes **	0	162	28	0
Ražotāju grupas - tai skaitā pārejas posma pieteikumu pārbaudes **	0	2	2	0
Lauksaimniecībā neizmantojamās zemes pirmreizējā apmežošana	0	0	1	0
Mežsaimniecības ražošanas potenciāla atjaunošana un preventīvu pasākumu ieviešana	1	2	5	0
Atbalsts uzņēmumu radīšanai un attīstībai (ietverot ar lauksaimniecību nesaistītu darbību dažādošanu)	28	125	13	24
Tūrisma aktivitāšu veicināšana	20	44	4	0
Pamatpakalpojumi ekonomikai un iedzīvotājiem	12	370	20	0
Lauku mantojuma saglabāšana un atjaunošana	0	4	1	0
Lauku ekonomikas dažādošana un dzīves kvalitātes veicināšana vietējo attīstības stratēģiju īstenošanas teritorijā - pakalpojumu pieejamība	10	733	38	0
Vietējās rīcības grupas darbības nodrošināšana, prasmju apguve un teritorijas aktivizēšana	0	18	1	0
Tehniskā palīdzība	0	1	0	0
Kredītfonds ELFLA	0	1	0	0

Avots: LAD

* pārejas posma pasākumu pieteikumi saskaņā ar regulu (EK) Nr.1320/2006

** ELFLA pasākumu pieteikumi un pārejas posma pasākumu pieteikumi saskaņā ar regulu (EK) Nr.1320/2006

Pārbaude projektu atlasēs laikā – tiek veikta pirms līguma slēgšanas/lēmuma pieņemšanas par projekta apstiprināšanu.

Pārbaude projekta īstenošanas laikā – tiek veikta pēc gala maksājuma pieprasījuma saņemšanas, kā arī nepieciešamības gadījumā, ja izvērtējot iesniegtos dokumentus, negūst pārliecību par informācijas patiesumu vai precizitāti.

Pārbaude uz vietas – tiek veikta pēc gala maksājuma pieprasījuma saņemšanas kā padziļinātā pārbaude.

Pēcmaksājumu pārbaude uz vietas – tiek veikta pēc gala maksājuma veikšanas projekta uzraudzības perioda laikā.

Pārbaude projektu atlasēs laikā tiek veiktas uz riska analīzes pamata.

Pārbaude uz vietas un Pēcmaksājumu pārbaude uz vietas tiek veiktas uz riska analīzes un nejaušās atlasēs pamata.

Pārbaude projekta īstenošanas laikā – tiek veikta visiem kompensāciju maksājumu veida un atklātu projektu iesniegumu pieteikumiem izņemot pasākumos:

- a) „Lauksaimniecībā neizmantojamās zemes pirmreizējā apmežošana”, kur pārbaudes veic Valsts meža dienests;
- b) „Meža ekonomiskās vērtības uzlabošana”, kur pārbaudes tiek veiktas izlases veidā pieteikumiem, kur atbalsta saņēmējs iegādājas instrumentus, aprīkojumu un darba aizsardzības līdzekļus, kas paredzēti jaunaudžu kopšanai un mazvērtīgo mežaudžu nomaiņai. Mežaudzes dabā pārbauda Valsts mežu dienests;
- c) „Ražotāju grupas” un „Atbalsts daļēji naturālo saimniecību pārstrukturizēšanai”, kur pārbaudes tiek veiktas izlases veidā.

Pie atbalsta saņēmējiem 2011.gadā kopā ir veiktas 4 155 pārbaudes, tai skaitā:

- d) Pārbaudes projektu atlasēs laikā – 95;
- e) Pārbaude projekta īstenošanas laikā - 3 815;
- f) Pārbaudes uz vietas - 221;
- g) Pēcmaksājumu pārbaudes uz vietas - 24.

Veikto pārbaudžu rezultātā ir konstatētas 3 neatbilstības Pārbaudēs projektu atlasēs laikā, 135 neatbilstības/atkāpes Pārbaudēs projekta īstenošanas laikā, 8 atkāpes/neatbilstības Pārbaudēs uz vietas un 5 atkāpes Pēcmaksājumu pārbaudēs uz vietas.

Būtiskākās konstatētās neatbilstības Pārbaudēs projektu atlasēs laikā:

- h) iesniegumā uzrādītā informācija nesakrīt ar dabā konstatēto;
- i) konstatēts, ka nav iespējams realizēt projektu plānotajā vietā.

Būtiskākās konstatētās neatbilstības/atkāpes Pārbaudēs projekta īstenošanas laikā un Pārbaudēs uz vietas:

- j) iegādātie pamatlīdzekļi nav uzstādīti;
- k) iegādātie pamatlīdzekļi netiek izmantoti saimnieciskajā darbībā;
- l) iegādāta lietota tehnika;
- m) iegādātas iekārtas, kas pasākuma ietvaros nav attiecināmas;
- n) projekta ietvaros realizētie darbi dabā nav pierādāmi ar dokumentiem;

- o) būvniecības/rekonstrukcijas darbi nav veikta pilnā apjomā;
- p) projekta ietvaros realizētie pasākumi nenotiek saskaņā ar plānu;
- q) atbalsta saņēmējs nav nodrošinājis publicitātes pasākumus;
- r) iegādātie pamatlīdzekļi nav atbilstoši iepirkuma tehniskajai specifikācijai.

Būtiskākās konstatētās atkāpes Pēcmaksājumu pārbaudēs uz vietas:

- s) atbalsta saņēmēji nav sasnieguši plānotos saimnieciskās darbības rādītājus;
- t) projekta ietvaros uzbūvētajā ražošanas ēkā saimniecisko darbību veic arī cits komersants.

2011.gadā pārbažu veikšanā projektu īstenošanas vietās bija iesaistīti 58 LAD darbinieki.

8.5. Koordinācijas nodrošināšana ar citiem Kopienas finanšu instrumentiem un LAP atbilstība Kopienas politikai

8.5.1. Koordinēšanas mehānismi

Lai nodrošinātu LAP ieviešanas atbilstību ES politikai, papildinātību ar citiem ES finanšu instrumentiem:

- a) 2011.gada laikā notika 3 Vadošās iestādes komitejas sēdes par dažādiem ar LAP īstenošanu saistītiem jautājumiem, kā arī 3 Kompetentās iestādes sēdes, kur tika izskatīti, piemēram, veikto sistēmu auditu rezultāti;
- b) Maksājumu iestāde – LAD – veic informācijas apmaiņu par apstiprinātajiem projektiem ar citus ES finanšu instrumentus administrējošām iestādēm, lai novērstu iespējamo investīciju dubulto finansēšanu projektu līmenī;
- c) ELFLA vadošās iestādes vadītājs un atbildīgie ZM pārstāvji piedalījās ES Struktūrfondu un Kohēzijas fonda UK sēdēs, kā arī EZF uzraudzības komitejas sēdēs;
- d) ES Struktūrfondu atbildīgās iestādes – Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas, Ekonomikas ministrijas, Finanšu ministrijas, Izglītības un zinātnes ministrijas, Kultūras ministrijas un Satiksmes ministrijas pārstāvji ir iekļauti LAP Uzraudzības komitejas sastāvā;
- e) ZM atbildīgie darbinieki savas kompetences ietvaros izvērtējuši un snieguši atzinumus par ES struktūrfondu un Kohēzijas fonda Uzraudzības komitejas lēmumiem, kas pieņemti rakstiskās procedūras veidā, kā arī ES Struktūrfondu un Kohēzijas fonda Vadošās iestādes izstrādātajiem normatīvo aktu projektiem;
- f) ES struktūrfondu Atbildīgās iestādes sniegušas atzinumus par ELFLA ieviešanu regulējošajiem normatīvajiem aktiem.

8.5.2. Atbilstība konkurences noteikumiem

Saskaņā ar Komisijas regulas 1974/2006 *ar ko paredz sīki izstrādātus piemērošanas noteikumus Padomes Regulai (EK) Nr. 1698/2005 par atbalstu lauku attīstībai no Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA) 57.panta nosacījumiem, VI ar Eiropas Komisiju 2011.gadā saskaņojusi valsts atbalstu šādiem LAP pasākumiem:*

- a) 312(311)/1: Atbalsts mikrouzņēmumu radīšanai un attīstībai (grozījumi atbalsta shēmā tika saskaņoti ar EK divas reizes)

- b) 123: Lauksaimniecības produktu pievienotās vērtības radīšana (ar EK divas reizes tika skatīti grozījumi atbalsta shēmā pasākumam, kur no LESD I pielikumā iekļautajiem lauksaimniecības produktiem pārstrādes procesā iegūst produktus ārpus LESD I pielikuma);
- c) 125: Infrastruktūra, kas attiecas uz lauksaimniecības un mežsaimniecības attīstību un pielāgošanu (ar EK tika skatīti grozījumi atbalsta shēmā mežsaimniecības aktivitātēm);
- d) 226: Mežsaimniecības ražošanas potenciāla atjaunošana un preventīvo pasākumu ieviešana (ar EK tika skatīti grozījumi atbalsta shēmā).

8.5.3. Iepirkumi

Lai nodrošinātu iepirkuma procedūras atklātumu, piegādātāju brīvu konkurenci, kā arī vienlīdzīgu un taisnīgu attieksmi pret tiem, Latvijā šo jomu regulē sekojoši nacionālie normatīvie akti:

1. Publisko iepirkumu likums;
2. 2008.gada 5.februāra Ministru kabineta noteikumi Nr.65 „Noteikumi par iepirkuma procedūru un tās piemērošanas kārtību pasūtītāja finansētiem projektiem”.

Lai nodrošinātu efektīvu, kvalitatīvu un caurspīdīgu iepirkumu procedūras veikšanu, kā arī to vienotu piemērošanu visu ES fondu ietvaros, problēmjautājumi un risinājuma iespējas tiek diskutētas starp ES fondu ieviešanā iesaistītajām iestādēm. Tas tiek diskutēts AFCOS padomes sēdēs, ES struktūrfondu un Kohēzijas fonda Uzraudzības komitejas sēdēs, kā arī savstarpēji organizēto tikšanos laikā.

19. tabula. Kopsavilkums par demarkācijas un papildinātības nodrošināšanu ELFLA ietvaros - veiktās darbības

Nr.p.k.	ELFLA pasākuma kods	ES fonda nosaukums	Plānošanas dokuments	Veiktās darbības demarkācijas un saskaņotības nodrošināšanai	Atbildīgā iestāde
1	111	ESF	DP „Cilvēkresursi un nodarbinātība”	<p>1) Komunikācija ar FM (ESF un KF Vadošā iestāde) speciālistiem par ES fondu ieviešanu vispārīgā līmenī, piemēram, projektu ieviešanas procesa vienkāršošana, tādējādi nodrošinot saskaņotību starp ES fondiem;</p> <p>2) FM atbilstoši ES tiesību aktos noteiktajam izveidojusi <i>ERAF, KF un ESF apakškomitejas</i> (piedalās ZM atbildīgie speciālisti par EZF un ELFLA ieviešanu), <i>ESF un KF UK</i> (kā balsstiesīgais loceklis piedalās EZF un ELFLA VI vadītājs), kuru darbības ietvaros tiek izskatīti un lemti jautājumi par grozījumiem Darbības programmās, grozījumiem projektu atlases kritērijos un citiem jautājumiem saistībā ar ES fondu ieviešanu, t.sk. horizontālie jautājumi - iepirkumu veikšana, fondu uzraudzība, informācija un publicitāte;</p> <p>3) Atbilstoši ES tiesību aktos noteiktajam, ZM izveidojusi LAP UK, tās sastāvā iekļaujot visas atbildīgās iestādes (valsts institūcijas) par ESF un KF ieviešanu;</p> <p>4) ZM atbildīgie darbinieki un ESF un KF atbildīgās iestādes savas kompetences ietvaros izvērtējuši un snieguši atzinumus par ESF un KF un LAP UK lēmumiem, kas pieņemti rakstiskās procedūras veidā, kā arī ESF un KF VI un ELFLA VI izstrādātajiem normatīvo aktu projektiem, tādējādi izvērtējot ELFLA demarkāciju ar citiem Kopienas finanšu instrumentiem;</p> <p>5) Lai nodrošinātu demarkāciju un novērstu iespējamu investīciju pārklāšanos projektu līmenī, LAD kā Maksājumu iestāde veic informācijas apmaiņu par apstiprinātajiem projektiem ar citus ES finanšu instrumentus administrējošām iestādēm;</p> <p>6) Iesniedzot projekta iesniegumu, projekta iesniedzējs paraksta apliecinājumu, ka konkrētais projekts netiek finansēts vai līdzfinansēts no citiem ES fondiem, kā arī valsts un pašvaldību budžeta līdzekļiem, tādējādi atbildību par dubultās finansēšanas saņemšanu nosakot arī potenciālajiem ES fonda finansējuma saņēmējiem. Neatbilstību gadījumā tiek pieņemts lēmums par saņemtā atbalsta atmaksu un atkarībā no konstatētajiem faktiem, var tikt piemērotas sankcijas.</p>	FM
2	114				
3	312(311)				
4	431				
5	121	ERAF	DP „Uzņēmējdarbība un inovācijas”		
6	122				
7	123				
8	125				
9	141				
10	312(311)				
11	125	ERAF un KF	DP „Infrastruktūra un pakalpojumi”	<p>1) restrukturizācijas programmas ietvaros atbalsts tiek sniegts tikai tām teritorijām, kurās 2006. gadā audzētas cukurbietes tālākai pārstrādei;</p> <p>2) lai nodrošinātu demarkāciju un novērstu iespējamu investīciju pārklāšanos projektu līmenī, LAD kā Maksājumu iestāde veic informācijas apmaiņu par apstiprinātajiem projektiem ar citus ES finanšu instrumentus administrējošām iestādēm;</p> <p>3) iesniedzot projektu, projekta pieteicējs paraksta apliecinājumu, ka uz projekta iesniegšanas brīdi tas nav saņēmis finansējumu un nepretendē uz tā saņemšanu no citiem</p>	ZM
12	213				
13	224				
14	312(311)				
15	313				
16	321				
17	323				
18	321	ELGF	Cukura nozares valsts restrukturizācijas programma		

				4) demarkācijas nodrošināšanas nolūkā notikusi komunikācija ZM struktūrvienību ietvaros par LAP un restrukturizācijas programmas atbalsta saņemšanas iespējām.	
19	111	EZF	ZRP	<p>1) Atbilstoši ZM struktūrai un ELFLA un EZF Vadības ietvaram, šo fondu VI vadītāja pienākumus pilda viena atbildīgā persona, kuras pienākumos ietilpst šo abu fondu sagatavošanas, ieviešanas, uzraudzības un saskaņotības pārvaldība, tādējādi nodrošinot šo abu fondu demarkācijas un papildinātības ievērošanu. VI vadītājs vada gan EZF, gan ELFLA Uzraudzības un VI komitejas;</p> <p>2) Atbilstoši ārējos un iekšējos normatīvajos aktos noteiktajam, ZM kā EZF un ELFLA VI ir izveidojusi Uzraudzības komitejas, kuras ietvaros tiek izskatīti grozījumi darbības programmās, gan projektu atlases kritērijos, kā arī tiek uzraudzīta programmu ieviešana;</p> <p>3) Atbilstoši VI darbības regulējošiem normatīvajiem aktiem, izveidota EZF VI komiteja, kuras ietvaros aktīvi tiek apspriesti jautājumi par LAP un ZRP ieviešanu, tādējādi nodrošinot EZF un ELFLA saskaņotību, koordinēšanu, vienotu ieviešanas un labās prakses piemērošanu;</p> <p>4) Pastāvīgi notiek komunikācija ar LAD, par LAP ieviešanas un administrēšanas pamatprincipiem, t.sk. apspriesti jautājumi par atbalsta saņemšanas nosacījumiem (atbalsta saņēmēju loks, aktivitātes, atbalsta veids, apjoms utt.), tādējādi nodrošinot pasākumu nepārklāšanos šo fondu ietvaros.</p>	ZM
20	113				
21	121				
22	123				
23	214				
24	312(311)				
25	421				
26	431				
27	LAP	Valsts atbalsts		<p>Pastāvīgi notiek komunikācija ZM struktūrvienību ietvaros par LAP un VA saņemšanas iespējām, kā arī attiecīgās ZM struktūrvienības apmainās ar informāciju par grozījumiem darbības programmās, ārējos normatīvajos aktos. ZM struktūrvienību darbinieki piedalās LAP UK sēdēs un izskata LAP ierosinātos grozījumus, tādējādi nodrošinot ELFLA saskaņotību un demarkāciju ar Valsts atbalstu.</p>	ZM

8.6. Konstatēto neatbilstību ziņošana Eiropas Komisijai

8.6.1. Eiropas Kopienas finanšu interešu aizsardzība Latvijā

Lai nodrošinātu Eiropas Kopienas finanšu interešu aizsardzību Latvijā, kā arī lai nodrošinātu vienotu cīņu pret krāpšanu un finanšu noziegumiem, ir izveidota AFCOS padome, kurā dalību ņem visu ES politikas instrumentu, ES iniciatīvu, Pirmsiestāšanās fondu un Pārejas perioda palīdzības pārvaldības iestādes (ZM, FM, VARAM, TM, VID, IUB, VK), kā arī pārstāvji no tiesībsargājošām iestādēm.

AFCOS padomes sēdes tiek organizētas 2 reizes gadā (organizē un vada FM), lai izvērtētu situāciju neatbilstoši veikto izdevumu, aizdomām par krāpšanu un krāpšanas gadījumu konstatēšanas jomā (izvērtējot galvenos rašanās iemeslus), apspriestos par iespējamiem risinājumiem sistemātisku neatbilstību novēršanai un to vienotu pieeju visu ES politikas instrumentu, ES iniciatīvu, Pirmsiestāšanās fondu un Pārejas perioda palīdzību ietvaros.

ZM aktīvi piedalījās FM organizētajās AFCOS padomes sēdēs 2011.gada 26.aprīlī un 26.oktobrī.

8.6.2. OLAF nosūtītie ziņojumi par konstatētajām neatbilstībām 2011.gadā

2011. gadā izmaksātā publiskā finansējuma apjoms bija 235 milj. EUR (skat. 9. tabulu).

Elektroniski caur neatbilstību ziņošanas sistēmu (afis) OLAF tika nosūtīti 7 neatbilstību ziņojumi (neatbilstoši veikto izdevumu apjoms (publiskais finansējums) LVL 112 185 jeb EUR 159 625), kā arī tika ziņots par atgūšanas darbībām saistībā ar iepriekš konstatētajām un nosūtītajām neatbilstībām.

Šo pirmreizēji ziņoto neatbilstību galvenie rašanās iemesli ir ikgadējā atbalsta iesnieguma neiesniegšana LAP pasākuma „Agrovides maksājumi” ietvaros (5 gadījumi), kā rezultātā tika pārtrauktas saistības un izmaksātais atbalsts atprasīts.

Vienā neatbilstību gadījumā, izvērtējot atbalsta saņēmēja iesniegto maksājuma pieprasījumu un tam pievienotos dokumentus, konstatētas aizdomas par krāpšanu (konstatētais gadījums ir bez finansiālas ietekmes) - atbalsta pretendents nebija veicis investīcijas atbilstoši projektā plānotajam un veicis lietotu pamatlīdzekļu iegādi ar vairākkārtīgu īpašnieku maiņu un reģistrāciju un apzināti slēpis šo faktu. Līdz ar to atbalsta saņēmēja veiktā investīcija nenodrošināja LAD apstiprinātā projekta un noslēgtā līguma saistību izpildi. Ņemot vērā iepriekšminēto, LAD 2011.gada 10.jūnijā lietu nodeva Valsts policijas Galvenās Kriminālpolicijas pārvaldes Ekonomikas policijas pārvaldei ar lūgumu izvērtēt, vai atbalsta pretendenta rīcībā, pretendējot uz publisko finansējumu, nepastāv noziedzīgu nodarījumu pazīmes. Šīs lietas ietvaros tika pieņemts lēmums par kriminālprocesa uzsākšanu.

8.7. Valsts lauku tīkla darbība

Vadošā iestāde, lai nodrošinātu finanšu līdzekļu sadali atbalstāmajām aktivitātēm, nozīmīgumu un tiesiskumu atbilstoši LAP atbalsta pasākuma „Tehniskā palīdzība” mērķiem, izveidojusi atbalsta pasākuma „Tehniskā palīdzība” līdzekļu piešķiršanas komisiju, kas apstiprina Valsts Lauku tīkla (VLT) Rīcības programmas 2009.-2013.gadam ikgadējā darba plāna aktivitātes un to īstenošanai paredzēto finansējuma apmēru. 2010.gada decembrī minētā komisija apstiprinājusi VLT darba plānu 2011.gadam un tā

īstenošanai piešķīrusi finansējumu. 2011.gada laikā komisija apstiprinājusi izmaiņas darba plānā, 2012.gada sākumā apstiprinājusi VLT finansējuma izlietojumu 2011.gadā un līgumu ietvaros īstenoto aktivitāšu sasniegtos rezultātīvos rādītājus. Pēc Vadošās iestādes uzaicinājuma VLT sniedz mutisku atskaiti par līgumu ietvaros paveikto, ierodoties uz komisijas sēdi.

Vadošā iestāde saskaņā ar Vadošās iestādes reglamentu veic arī VLT sekretariāta darbības un Rīcības programmā 2009.–2013.gadam ikgadējā darba plāna īstenoto aktivitāšu uzraudzības un pārbaudes procedūras, nodrošinot:

- katru ceturksni saņemto ziņojumu, pārskatu un pieņemšanas-nodošanas aktu par līgumos minēto uzdevumu izpildi atbilstību noslēgtajiem līgumiem;
- pārbaudes uz vietas VLT sekretariātā un reģionālajos birojos, vai līgumos minētie uzdevumi tiek veikti atbilstoši visiem līgumu nosacījumiem un pienācīgā kvalitātē, par ko tiek sastādīti pārbaudes ziņojumi.

Atbilstoši Zemkopības ministrijas 2011.gada 30.jūnija kārtībai Nr.12, Vadošā iestāde 2011.gadā veikusi 4 pārbaudes Valsts Lauku tīkla sekretariātā un reģionālajās nodaļās, par ko sagatavoti un saskaņoti pārbaudes ziņojumi un aizpildītas kontroles lapas.

Atbilstoši Kopienas un nacionālajos tiesību aktos noteiktajam, 2011.gadā VLT Sekretariāta darbības ietvaros:

- VLT mājas lapā www.laukutikls.lv ievietoti 884 jauni raksti, 1417 notikumi, tehniski uzlabota mājas lapas piedāvāto pakalpojumu darbība, nozaru un apakšnodaļu skatījums, paplašinātas un pilnveidotas informatīvās nozaru sadaļas, izveidots atsevišķs aktivitāšu kalendārs vietējām rīcības grupām u.c.;
- Lai nodrošinātu sekmīgu VLT Rīcības programmas darba plāna aktivitāšu īstenošanu, katrai aktivitātei izstrādātas vadlīnijas;
- notikušas 2 elektroniskās VLT Sadarbības padomes sanāksmes – Sadarbības padomes locekļi lēmuši par mācību un pieredzes apmaiņas braucienu Latvijā un Eiropas valstīs aktivitātes īstenošanas vadlīnijām;
- veikta aptauja par Kopējās lauksaimniecības politikas nākotni pēc 2013.gada;
- sagatavota informācija Eiropas Tīklam Lauku attīstībai (EN RD) - veikta aptauja, lai noskaidrotu jauniešu attieksmi pret laukiem un to attīstību ar mērķi gūt ieskatu galvenajās problēmās un priekšrocībās attiecībā uz jaunu cilvēku aktivizēšanu un iesaistīšanu lauku uzņēmējdarbībā un sabiedriskajā dzīvē. Aptaujā piedalījās skolu pēdējo klašu skolēni un 1.kursa augstskolu studenti;
- daļība EN RD pasākumā „Video par jauno lauksaimnieku” ar sagatavoto videomateriālu;
- Pēc EN RD Kontaktpunkta lūguma sagatavota un iesniegta publikācija EN RD veidotam žurnālam par Valsts lauku tīkla pasākumu „Atbalsts lauku jauniešiem uzņēmējdarbības veicināšanai”, papildus sniegta informācija par VLT komunikācijas instrumentiem un priekšlikumiem EN RD žurnāla uzlabošanai;
- Noorganizēta darba grupa par Lietuvas piena nozares kooperatīvu pieredzi un sadarbību starp Latvijas un Lietuvas piena ražotājiem;

- Līdzdalība Pārtikas kvalitātes shēmu atpazīstamības veicināšanā – aktivitātes ietvaros apkopota un VLT mājas lapā publicēta 12 saimniecību dalības pieredze Pārtikas kvalitātes shēmās;
- Labas prakses projektu piemēru, kas īstenoti LAP ietvaros, apkopošana un izplatīšana.
- Līdzdalība tematiskās darba grupas „Īsās pārtikas ķēdes” izveidē un darbības nodrošināšanā;
- Izveidota tematiskā darba grupa „Kooperācijas veicināšana lauksaimniecībā”;
- Noorganizēti 7 semināri-diskusijas „Pārtikas mājražošana Latvijas laukos” visā Latvijas teritorijā (303 dalībnieki);
- Noorganizēts seminārs-diskusija „Komandas stiprināšana jēgpilnu stratēģiju plānošanai un ieviešanai” (18 dalībnieki);
- Noorganizēts seminārs-diskusija „Lauku uzņēmējdarbības veicināšana Latgales reģionā” (36 dalībnieki);
- Noorganizēta diskusija „LEADER iniciatīva plānošanas periodā no 2014.-2020.gadam” (36 dalībnieki);
- Noorganizēta tikšanās ar Ungārijas un Somijas delegācijām, iepazīšanās ar LAP un LAP ietvaros īstenotiem projektiem;
- Noorganizēts pieredzes apmaiņas brauciens mājražotājiem (48 dalībnieki);
- Dalība mācību seminārā „LEADER pieejas izvērtēšana ar 6 cepuru domāšanas metodi” (publisko un privāto partnerattiecību biedrība „Zied zeme”);
- Dalība konferencē „LEADER iniciatīva – dzīves kvalitātes uzlabošana cilvēkiem laukos”;
- VLT pārstāvji piedalījušies dažādos starptautiskos Lauku tīklu un tā darbību veicinošos pasākumos: LEADER apakškomitejas sēdēs, EN RD Koordinācijas komitejas 7. un 8. sēdē un EN RD rīkotos semināros par lauku attīstības programmas ieviešanas uzlabošanu, „LEADER kā lauku teritorijas attīstības virzītājs: mācības jaunajām vietējām rīcības grupām”, „IT un lauku teritorijas: zināšanu sabiedrības veidošana”; Eiropas nacionālo tīklu kārtējā darba sanāksmē Hāgā; COPA-COGECA seminārā par savstarpējās atbilstības programmas nākotni Briselē; starptautiskās konferencēs un kongresos „LEADER kā sabiedrības iedvesmotājs” Briselē, „Starptautiskās sadarbības veidošana” Lietuvā, „Meža resursu pašreizējā un nākotnes loma lauku teritoriju sociālekonomiskajā attīstībā” Itālijā, „Jaunatne laukos” Ungārijā; semināros Eiropas Savienības stratēģijas Baltijas jūras reģioniem un par bioenerģijas ieguves iespējām mežu apsaimniekošanā un tā nepieciešamo atbalstu Lauku attīstības programmā Somijā; Ziemeļvalstu un Baltijas valstu Lauku tīklu Sekretariātu sanāksmēs Somijā un Igaunijā, u.c.

VLT Rīcības programmas 2009.-2013.gadam darba plāna 2011.gadam ietvaros īstenotas šādas aktivitātes:

- 400 saimniecībām sniegts konsultatīvs atbalsts saimniecības darbības jomas maiņas procesā (pārsvarā pusnaturālajām saimniecībām), nodrošināta projektu uzraudzīšana;
- Noorganizēti 418 semināri 50 265,40 klausītārstundu apmērā. Vislielākā interese no semināru apmeklētājiem bijusi par tēmām „Eiropas Savienības un valsts likumdošanas izmaiņas, kas

atteicas uz lauku saimniecībām”, „Par labu un pārņemamu praksi lauksaimniecībā, mežsaimniecībā, tūrismā, uzņēmumu radīšanā”, „Par vietējo iedzīvotāju aktivizēšanu” un „Lauku attīstības programmas aktualitātes un pasākumi”;

- Noorganizētas 143 mācību grupas, 50 155 klausītārstundu apmērā (3303 klausītāju). Pieprasītākās tēmas saistītas ar mežsaimniecību, lauksaimniecības produkciju ražojošo saimniecību konkurētspējas palielināšanu, netradicionālo augu vai dzīvnieku audzēšanu, vadības menedžmentu, kā arī par dzīvnieku pārraudzības jautājumiem. Lai pilnveidotu praktiskās iemaņas, liela daļa mācību tika rīkotas zemnieku saimniecībās un lauksaimniecības uzņēmumos;
- Noorganizētas 32 apmācības LLKC speciālistiem par lauksaimniecības un lauku attīstības aktualitātēm 6544 klausītārstundu apmērā. Noorganizēti 233 informatīvi semināri LLKC speciālistiem par lauksaimniecības un lauku attīstības aktualitātēm 6497 klausītārstundu apmērā. Mācības tika organizētas visos Latvijas reģionos, lai tās būtu pēc iespējas tuvāk lauku attīstība speciālistu darba vietām. Apmācību tematika sadalīta 2 blokos. Pirmajā pusgadā akcents tika likts uz speciālistu praktisko zināšanu apguvi interneta rīku izmantošanā, aktualitātēm LAD elektroniskās pieteikšanās sistēmā un komunikācijas prasmju pilnveidošanu. Otrajā pusgadā mācības orientētas uz lopkopības, augkopības, ekonomikas un grāmatvedības nozaru aktualitātēm. Tika izstrādāts un sagatavots tests dalībnieku zināšanu pārbaudei;
- sagatavotas ziņu lapas par aktualitātēm lauku attīstības jomā, labas un pārņemamas prakses piemēriem, speciālistu ieteikumiem – 12 izdevumi, 15,9 autorloksnes, 67 200 eksemplāri. Ziņu lapa tiek izplatīta visā Latvijā un bez maksas ir lasāma VLT mājas lapā www.laukutikls.lv/lauku_lapa, kā arī elektroniski saņemt e-pastā;
- sagatavotas ziņu lapas par aktualitātēm mežsaimniecībā, labas un pārņemamas prakses piemēriem, speciālistu ieteikumiem un citiem aktuāliem mežsaimniecības jautājumiem – 4 izdevumi (vasaras, pavasara, rudens, ziemas), 4 pielikumi, 8 autorloksnes, 48 000 eksemplāri. Izdevums izplatīts meža īpašniekiem semināros, apmācībās un citos VLT pasākumos visā Latvijā. Drukātā formātā izdevums pieejams LLKC nodaļās, mežniecībās un novadu bibliotēkās, Valsts meža dienestā un bez maksas lasāms VLT mājas lapā www.laukutikls.lv/ciekurs un Meža konsultāciju pakalpojumu centra mājaslapā www.mkpc.llkc.lv sadaļā Čiekurs;
- notikuši 38 pieredzes apmaiņas braucieni Latvijā, kuros piedalījušies 1490 dalībnieki. Lielāka interese bijusi par tēmām lauku ekonomikas dažādošana, lauku tūrisma pakalpojumu veidošana, netradicionālās lauksaimniecības attīstība, jauno lauksaimnieku attīstības iespējas, alternatīvie enerģijas avoti u.c.;
- notikuši 6 pieredzes apmaiņas braucieni uz ES dalībvalstīm, kuros piedalījušies 148 dalībnieki. Aktuālākās tēmas par kooperāciju augļu un dārzeņu nozarē, mežu kopšanu un atjaunošanu, kā arī jauno tehnoloģiju apguvi, bioloģisko produktu ražošana un pārstrāde, netradicionālo kultūraugu audzēšana, un lauksaimniecību, dārzeņu un piena produktu kooperatīviem un to darbību, LEADER pasākumu ieviešanu un projektu īstenošanu u.c.;
- Nodrošinātas apmācības un konsultācijas lauku jauniešiem uzņēmējdarbības veicināšanai 4 pilotprojekta teritorijās 18 - 35 gadu vecu jauniešu aktivizēšanai un iesaistīšanai lauku

uzņēmējdarbībā un sabiedriskajā dzīvē. Apmācībās piedalījušies 70 jaunieši. Mācību ietvaros ar radošām metodēm, diskusijām, darbu grupās un individuāli jauniešiem bija jāizdomā ideja, ko viņi vēlētos darīt laukos, lai viņiem būtu vēlēšanās palikt tur dzīvot, iesaistīties lauku sabiedriskajā dzīvē. Idejas varēja būt saistītas gan ar lauksaimniecības uzņēmumu dibināšanu, gan dažādu sabiedrisko aktivitāšu veicināšanu. Nākamajā posmā jauniešiem bija iespēja saņemt speciālistu (ekonomistu, grāmatvežu) konsultācijas, lai savas idejas pārvērstu projektos un biznesa plānos un projektu sagatavotu līdz stadijai, kad tas ir gatavs iesniegšanai Lauku atbalsta dienestā vai kādai no bankām kredīta pieprasījumam;

- Veikta 6 (izvēlētas nejaušas izlozes rezultātā) darbojošos vietējo rīcības grupu stratēģiju ieviešanas analīze, apkopoti secinājumi un rekomendācijas, aktualizēta rokasgrāmata LEADER projektu izstrādātājiem. Pētījums satur monogrāfisku, analītisku un grafisku informāciju par galvenajiem jautājumiem, kas saistīti ar VRG stratēģiju īstenošanas analīzi atbilstoši reģionu un vietējiem plānošanas dokumentiem, Ministru kabineta noteikumiem, LAP 3. un 4.ass mērķiem. Veiktais pētījums balstās uz VRG stratēģijas analīzes rezultātiem, Lauku atbalsta dienesta datiem, VRG pārstāvju aptaujas anketu un interviju apkopotajiem rezultātiem, VRG teritorijās dzīvojošo iedzīvotāju un projektu iesniedzēju aptaujas rezultātiem, kā arī citiem publiskajā apritē esošajiem dokumentiem;
- nodrošināta 125 novadu lauku attīstības speciālistu darbība. Speciālistu galvenie darba uzdevumi saistīti ar sabiedrības informēšanu, konsultēšanu par valsts un ES atbalstu lauksaimniecībai un lauku attīstībai, LEADER pieeju u.tt.). 1.ceturksnī lauku attīstības speciālisti iesaistījās iedzīvotāju aptaujā par Kopējās lauksaimniecības nākotni pēc 2013.gada. Lielākā daļa konsultāciju sniegtas tieši par ES atbalsta veidiem lauksaimniecībā un lauku attīstībā. Speciālisti aktīvi iesaistījušies VLT pasākumu organizēšanā un sabiedrības informēšanā par tiem, tāpat aktīvi iesaistījušies notikumu apzināšanā un rakstu sagatavošanā, VLT mājas lapas informācijas papildināšanā un informācijas aktualizēšanā;
- tiek uzturētas un atjaunotas 3 tālmācības (e-apmācības) programmas, kas publicētas VLT mājas lapā: 1. Uzņēmējdarbības uzsākšana un attīstīšana – uzņēmējdarbības formas, biznesa plāna izstrādes pamati, atbalsta pasākumi, nodokļi un to atlaides; 2. LEADER - kas ir LEADER, iespējas, projektu sagatavošana, labākā pieredze; 3. Lauksaimniecības pamati – iespēja apgūt visu programmu vai kādu tās daļu – lopkopība, augkopība, ekonomika, darba aizsardzība. Aktivitātes ietvaros veikta tālmācības sistēmas uzturēšana un pilnveide; kursu materiālu izveide un informācijas aktualizēšana; komunikācijas nodrošināšana ar kursu dalībniekiem;
- nodrošināta mācību prakšu saimniecību tīkla uzturēšana, nodrošinātas prakses vietas 233 praktikantiem. Pasākuma ietvaros nodrošināta mācību prakšu saimniecību uzskaites, kvalitātes kontrole, veiksmīgu tehnoloģiju ieviešanas piemēru popularizēšana. Papildinātas prakses vietu reģistra ziņas, izglītības iestādēm un praktikantiem sniegta informācija par prakses vietām, kā arī prakses vietu pretendenti un vadītāji informēti par praktikantu uzņemšanas iespējām;
- ierīkoti 6 demonstrējumi ar mērķi sekmēt lauksaimniecības un mežsaimniecības zinātnes un ražošanas sasaisti, t.i., ar praktiskiem piemēriem parādīt zinātnieku iegūto atziņu ieviešanas praksē, kā arī labas ražošanas prakses tālāku popularizēšanu, ieviest praksē progresīvas saimniekošanas tehnoloģijas un veicināt saimnieku izglītošanos. Noorganizētas 8 lauku dienas, kuras apmeklējuši 235 dalībnieki. Informācija par demonstrējumiem un iegūtie

rezultāti publicēti žurnālā „Saimnieks” un izdevumā „Lauku lapa”, kā arī par lauku dienām un rezultātiem informācija publicēta LLKC mājaslapā;

- Izveidotas 8 lauksaimniecības nozaru interešu grupas, kurās piedalījušās 44 saimniecības. 4 interešu grupas tika izveidotas augkopībā (22 saimniecības (17 konvencionālā, 5 – bioloģiskā tipa zemnieku saimniecības)) un 4 interešu grupas piena lopkopībā (22 saimniecības). Izveidotas 11 meža īpašnieku interešu grupas (8 par meža īpašnieku kooperāciju, 3 par medību tēmu) un sagatavots un izdots 1 informatīvs materiāls;
- 20 nozaru organizācijas veikušas 18 nozaru (zirgkopības un kazkopības nozari pārstāv 2 nacionālās organizācijas) izpēti un sagatavoti ziņojumi, kas atspoguļo nozaru pašreizējo stāvokli, datus par nozares situāciju un tās analīzi, definētas nozares problēmas un ieteikumi problēmu risināšanai. Nozaru ekspertu ziņojumi ir sagatavoti par dārzenkopības, kartupeļu, augļkopības, graudaugu, gaļas liellopu, piena liellopu, piena pārstrādes, cūkkopības, aitkopības, kazkopības, zirgkopības, truškopības, biškopības, bioloģiskās lauksaimniecības, zvērkopības, savvaļas dzīvnieku un dārzkopības nozari un jaunajiem lauksaimniekiem. Sagatavoti ziņojumi publicēti VLT mājās lapā un tiek izmantoti, gatavojot un pārstāvot Latvijas lauksaimnieku pozīcijas Latvijas un Eiropas mērogā. Notikušas 64 reģionālās diskusijas un aktīva dalība ES mēroga darba grupās;
- Noorganizēta 1 starptautiska konference „Lauku attīstības pasākumu efektivitāte” (92 dalībnieki), kuras laikā tika pārrunāti priekšnosacījumi veiksmīgai komunikācijai un sadarbībai laukos, lauku attīstības pasākumu veicināšanas pieredze un metodoloģija, kā arī lauku attīstības konsultantu nacionālās un starptautiskās sadarbības projekti;
- Izstrādāti ziņojuma par Lauku telpas ilgtermiņa attīstību scenāriji - par lauku telpas attīstības procesiem pēdējās desmitgades laikā un iespējamiem principiāliem lauku attīstības scenārijiem ar saistītajiem politikas pasākumiem.
- Noorganizētas 4 reģionālas konferences par lauku attīstības politikas aktualitātēm (874 dalībnieki);
- Noorganizēts lauksaimniecības un lauku attīstības projektu konkurss, veikta labāko projektu atlase un laureātu godināšana dažādās kategorijās („Gada lauku attīstības projekts lauksaimniecībā”, „Ģimene lauku sētā”, „Piena ražošana”, „Gaļas ražošana”, „Augkopība”, „Lauksaimniecības kooperatīvs”);
- Nodrošināta līdzdalība 4 tematisko konferenču organizēšanā par Kopējās lauksaimniecība politikas veidošanu, integrēto augu aizsardzību u.c.;
- Uzturēti 2 interneta rīki par 1) ES atbalsta pieejamības noteikšanu konkrētai lauku saimniecībai un 2) ekonomiski pamatotas investīcijas veikšanas noteikšanai – 1) internetā pieejams algoritms ar soļiem, kuru izmantojot jebkurš potenciāls atbalsta saņēmējs varētu iegūt informāciju, kas un kādā kārtībā jādara, lai varētu pieteikties un saņemt atbalstu, 2) internetā pieejama aprēķina forma, kas palīdz lauksaimnieciskās produkcijas ražotājiem noteikt savai saimniecībai nepieciešamo un piemēroto investīciju apjomu, kas ļauj izvēlēties tehniku ar saimniecības vajadzībām atbilstošu darba ražīgumu;
- Izveidota aprēķina forma racionāla piena lopkopības ražošanas modeļa izvēlei, kas izvietota internetā – izstrādātas internetā pieejamas aprēķina formas, ka ļauj piena lopkopības

saimniecībām izvēlēties visoptimālāko ražošanas modeli pie dažādiem ganāmpulka lielumiem;

- Izstrādāti modeļi augsnes piesārņojuma ar nitrātiem novēršanai integrētā saimniekošanas sistēmā – izveidota internetā pieejama saimniecības barības elementu bilance integrētai audzēšanai, pamatojoties uz Nitrātu direktīvas prasībām, labas lauksaimniecības prakses nosacījumiem un likumdošanu;
- Izstrādāts interneta rīks par ekonomiski pamatotu meža apsaimniekošanas plānošanu, t.sk., par ES un valsts atbalsta pieejamību meža apsaimniekošanā – izstrādāts internetā pieejams algoritms, kuru iespējams izmantot mazam un vidējam meža īpašniekam, lai plānotu meža apsaimniekošanas darbības. Ievadot meža īpašuma datus, iespējams iegūt informāciju par ES un valsts atbalsta pieejamību meža apsaimniekošanā.

Saskaņā ar 2006.gada 15.decembra Komisijas Regulas Nr.1974/2006 (EK) 41.pantu, kas nosaka, ka dalībvalstīm līdz 2008.gada 31.decembrim jāizveido VLT, ZM izstrādāja ārējo un iekšējo normatīvo aktu bāzi, kā arī deleģēja šo uzdevumu SIA „Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs” un 2008.gada 25.jūlijā noslēdza līgumu par VLT izveidi. Lai nodrošinātu VLT sekmīgu darbību un uzsāktu aktivitāšu īstenošanu visā Latvijas teritorijā, 2008.gada II pusgadā tika veikti nepieciešamie ieguldījumi (telpas, aprīkojums, materiāli), atlasīts kvalificēts personāls gan centrālajā birojā, gan 9 reģionālajās nodaļās, kam arī proporcionāli iztērēts vairāk kā 25% no kopējā 2008.gadā VLT paredzētā finansējuma. Sākot ar 2009.gadu, turpmākajos gados sekretariāta izveidei un uzturēšanai tērēts mazāk līdzekļu, ievērojami paplašināta aktivitāšu īstenošana, tādējādi nodrošinot un ievērojot ārējos normatīvajos aktos noteiktos finansējuma izlietojuma ierobežojumus - VLT sekretariāta darbībai piešķirtais finansējums nedrīkst pārsniegt 25% no kopējā VLT piešķirtā finansējuma.

20. tabula. Valsts lauku tīklam izlietotais publiskais finansējums 2008. – 2011.gadā

Darbības veids	2008		2009		2010		2011		KOPĀ 2008-2011	
	EUR	%	EUR	%	EUR	%	EUR	%	EUR	vidēji 2008-2011, %
VLT sekretariāts	208 080	87	348 306	31	236 450	13	589 268	20	1 382 104	23
VLT rīcības programma	31 694	13	786 360	69	1 620 021	87	2 301 940	80	4 740 015	77
Kopā:	239 774	100	1 134 666	100	1 856 471	100	2 891 208	100	6 122 119	100

8.8. Pārvaldības problēmu kopsavilkums

Konstatētās problēmas	Iespējamie risinājumi
Lauku atbalsta dienests konstatējis, ka publiskā iepirkuma procedūra nenodrošina faktisku cenu salīdzinājumu, jo bieži veicot iepirkumus ar publikāciju Iepirkumu uzraudzības biroja mājas lapā, tiek iesniegts tikai viens piedāvājums. Ir gadījumi, kad atbalsta pretendenti atsakās pieņemt piedāvājumus. Uz šo problēmu ir norādījis arī Eiropas Revīzijas palātas audits.	Veikti grozījumi pasākumu administrēšanas kārtību regulējošajos normatīvajos aktos, nosakot, ka ir jāiesniedz vismaz divi derīgi piedāvājumi. Izteikti iebildumi FM, kā normatīvā akta izstrādātājam par nepilnībām normatīvajos aktos, kas regulē iepirkumu veikšanu ES fondu finansētajos projektos.

<p>Nepieciešamie dati politikas plānošanai un analīzei ir pieejami LAD informācijas sistēmā, taču datu atlases un apstrādes process ir sarežģīts, laikietilpīgs un prasa specifiskas zināšanas LAP IS darbības jomā.</p> <p>Ņemot vērā to, ka LAP apguves informācija nepieciešama pastāvīgi un nepieciešama operatīvā informācija, pastāv problēma ar apguves informācijas kvalitatīvu iegūšanu, kā arī problēma ar vienotu izpratni ar LAD par datu iegūšanas metodiku.</p>	<p>Nepieciešams izveidot LAP IS datu noliktavā kopsavilkumu par LAP finansu apguves rādītājiem, kurš būtu pieejams visiem attiecīgajiem LAP IS lietotājiem jebkurā laikā, ņemot vērā operatīvos datus no LAP IS, kā rezultātā nodrošinātu vienotu pieeju aktuālās informācijas atlasei par LAP ieviešanu. Nepieciešamas konsultācijas ar LAD un IT speciālistiem.</p> <p>Pārskata periodā notikušas diskusijas un panākta vienošanās ar LAD par nepieciešamo datu kopumu atlasī LAP IS datu noliktavā, turpmāk piesaistot arī ekspertus no IT Alise.</p>
<p>Saskaņā ar VI reglamentu, LAD pienākums:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ievietot ZM serverī izveidotajā dokumentu mapē apkopoto aktuālo informāciju par izstrādātajām procedūrām un statistisko informāciju par veiktajām pārbaudēm uz vietas; - sniegt pārskatu par attiecīgajā ceturksnī veiktajām darbībām LAD deleģēto VI funkciju īstenošanā. <p>Izvērtējot ZM serverī ievietoto administrēšanas dokumentāciju, statistisko informāciju par veiktajām pārbaudēm uz vietas, kā arī pārskatos sniegto informāciju par paveikto VI funkciju īstenošanā, VI grūti spriest par veiktajām izmaiņām un uzlabojumiem LAP administrēšanas procesos, kā arī statistiskā informācija dod tikai vispārīgu ieskatu par pārbaudi uz vietas efektivitāti un sistemātiskajām kļūdām pasākumu ieviešanas procesā.</p>	<p>Nepieciešams izvērtēt un sadarbībā ar LAD vienoties par detalizētas informācijas sniegšanu attiecībā uz:</p> <ul style="list-style-type: none"> - izmaiņām un veiktajiem uzlabojumiem LAP administrēšanas procesā; - veiktajām pārbaudēm uz vietas, to rezultātiem; - konstatētajām neatbilstībām, neatbilstoši veiktajiem izdevumiem un krāpšanās gadījumiem.

8.9. Tehniskās palīdzības izmantošana

Atbilstoši Regulas 1698/2005 noteiktajam, atbalsta pasākuma „Tehniskā palīdzība” (turpmāk – Tehniskā palīdzība) ietvaros atbalstāmas aktivitātes, kas attiecas uz LAP sagatavošanu, pārvaldību, uzraudzību, izvērtēšanu, publicitāti, kontroli, revīziju un VLT izveidošanu, darbību.

Saskaņā ar LAP noteikto, atbalsta saņēmēji Tehniskās palīdzības ietvaros ir ZM un LAD. Lai nodrošinātu kvalitatīvu LAP ieviešanu, ZM un LAD izmantojusi Tehniskās palīdzības finanšu līdzekļus publicitātei, sagatavošanai, pārvaldībai, uzraudzībai un novērtēšanai.

Tehniskās palīdzības ietvaros, ZM un LAD īstenojušas šādas galvenās aktivitātes:

1. Informācija un publicitāte – informēšana par ELFLA sniegtajām iespējām, ieguldījumu un viedokļu apmaiņa ar interesentiem par LAP ieviešanu un nepieciešamajām prioritātēm, kā arī publicitāte, kas veicina sabiedrības ieinteresētību par ELFLA:
 - prezentācijas materiālu sagatavošana ELFLA popularizēšanai;
 - komandējumu un pieredzes apmaiņas braucienu organizatoriskie izdevumi par LAP jautājumiem;

- izdevumi, kas saistīti ar piedalīšanos dalībvalstu ministru forumos, kā arī organizatoriskie izdevumi - tikšanās ar EK, auditoru un citu direktorātu pārstāvjiem
- VLT nodrošināšana – sekretariāts, rīcības programmas ieviešana (ieviešanās aktivitātes skatīt 7.7.sadaļā)
- filmas reģionālajās televīzijās, televīzijas raidījumi, publikācijas laikrakstos;
- konferenču un citu informatīvo pasākumu organizatoriskie izdevumi par LAP jautājumiem.

2. pārvaldība:

- darba samaksas izdevumi ZM un LAD darbiniekiem un telpu uzturēšanas izmaksas darbiniekiem, kas iesaistīti ar LAP ieviešanu;
- IT sistēmu drošības uzlabošana, LAP pasākumu administrēšanas un ieviešanas vajadzībām attiecīgo reģistru papildināšana.

3. uzraudzības darbību ietvaros izdevumi saistīti ar LAP UK darbības nodrošināšanu un LAD informācijas sistēmu aktualizāciju un programmnodrošinājumu.

4. kontroles darbību ietvaros izdevumi saistīti ar LAD pārbaūžu uz vietas veikšanu.

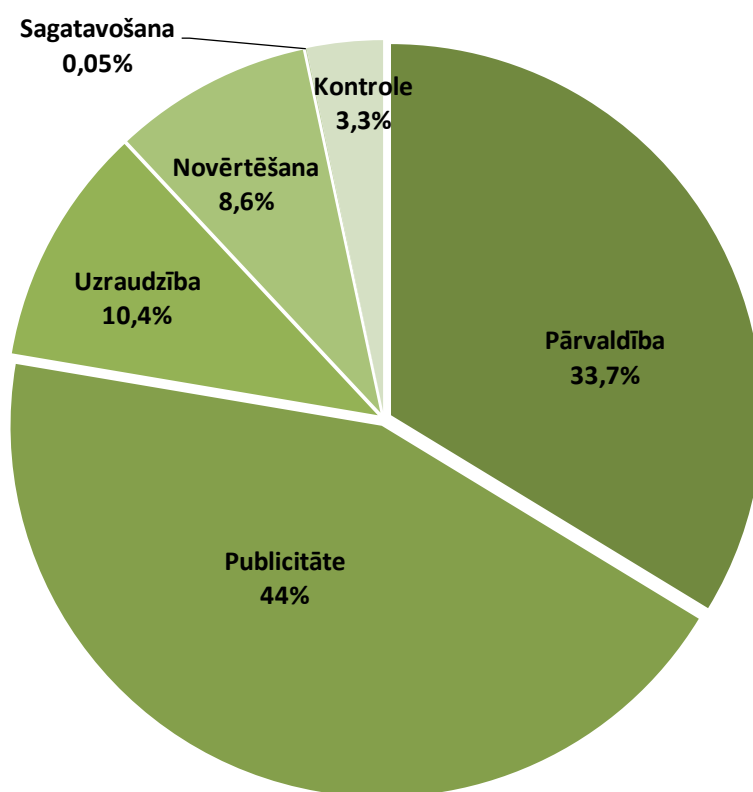
5. novērtēšana:

- LAP 2007-2013.gadam Nepārtrauktās novērtēšanas sistēmas ieviešana;
- Datu sagatavošana klimatisko kritēriju simulācijai MLA noteikšanai;
- Tematiskie pētījumi:
 - Gruntsūdeņu un upju noteces kvalitātes monitorings;
 - Ilgtspējīgas augļkopības attīstība, izmantojot vidi un ūdeņus saudzējošas integrētās audzēšanas tehnoloģijas klimata pārmaiņu mazināšanai un bioloģiskās daudzveidības nodrošināšanai;
 - Kultūraugu kaitīgo organismu izplatības, postījumu un attīstības ciklu pētījumi;
 - Koksnes biomasas izmantošana enerģijas ieguvē - attīstības tendenču un iespēju novērtējums/ koksnes biomasas izmantošanas enerģijas ieguvē monitorings.

21. tabula. 2011.gadā ZM un LAD aktivitātes īstenotās Tehniskās palīdzības ietvaros (izmaksātais publiskais finansējums pakalpojumu sniedzējiem)

Darbības veids	Izlietotais publiskais finansējums, %
Pārvaldība (V)	28
Publicitāte (I)	31
Uzraudzība (U)	8
Novērtēšana (N)	9
Kontrole (K)	2
Sagatavošana (S)	0
Kopā	100

Avots: ZM

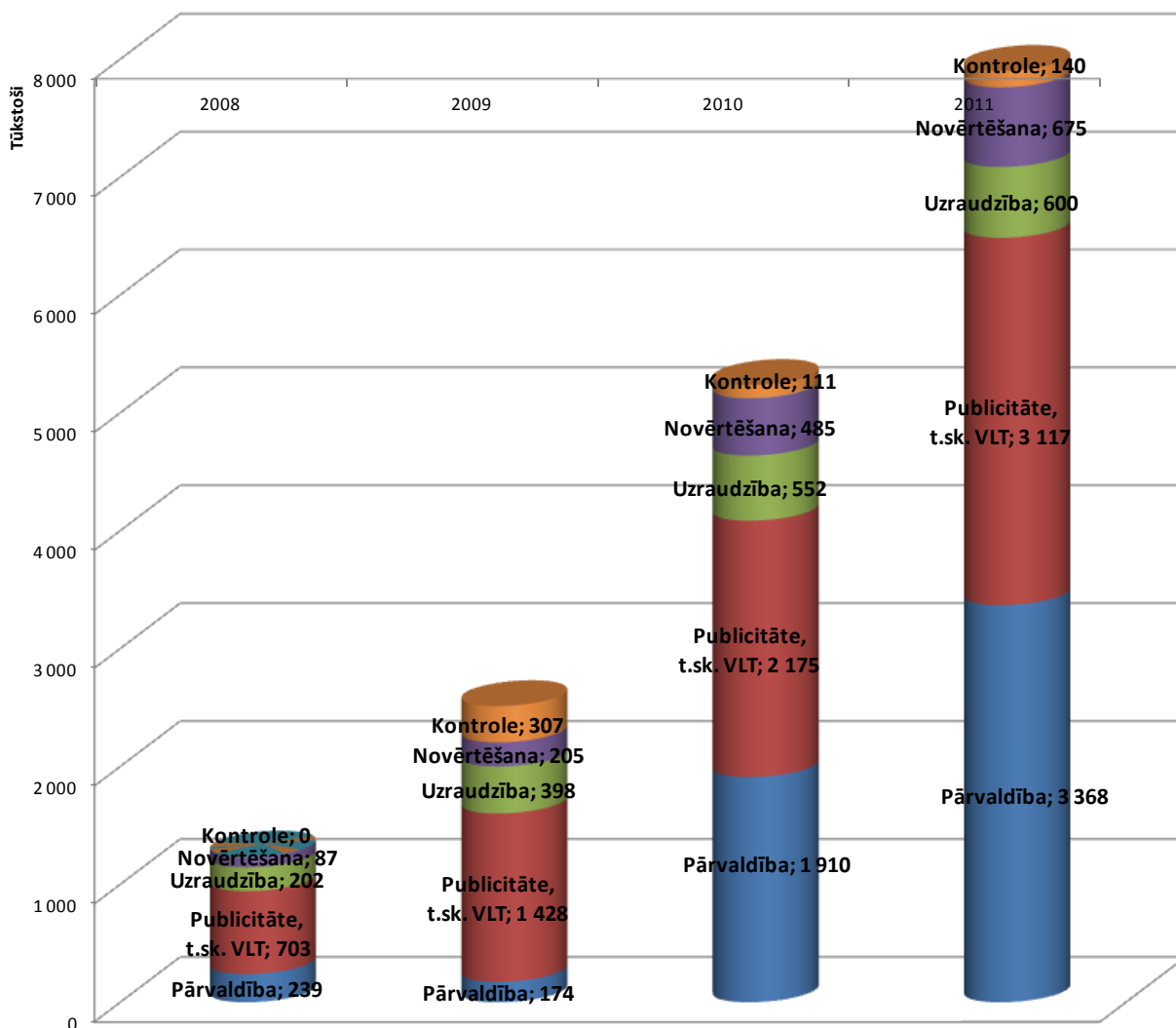
Avots: ZM

35. 2008. – 2011.gadā izlietotais finansējuma īpatsvars pa darbības veidiem, %

22. tabula. LAP pasākuma "Tehniskā palīdzība" ietvaros ZM un LAD īstenotās aktivitātes (izmaksātais publiskais finansējums pakalpojumu sniedzējiem) 2008.-2011.gads

Darbības veids	Pieejamais finansējums	2008 - 2010		2011		KOPĀ 2008 - 2011		Darbību īpatsvars %		Finansējuma atlikums	
		Darbību skaits	Izlietotais publiskais finansējums	Darbību skaits	Izlietotais publiskais finansējums	Darbību skaits	Izlietotais publiskais finansējums	darbību skaits	(izlietotais finansējums)	EUR	%
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR					
	A	B	C	D	E	F = B+D	G = C+E	H = d.veids/F un G*100	I = A - G	J = I*100/A	
Pārvaldība	55 637 275	14	2 322 879	9	3 367 774	23	5 690 653	21%	33,7%	38 751 655	70%
Publicitāte		28	4 306 602	9	3 117 440	37	7 424 042	34%	44%		
Uzraudzība		11	1 152 009	4	600 422	15	1 752 431	14%	10,4%		
Novērtēšana		19	776 801	9	675 443	28	1 452 245	25%	8,6%		
Sagatavošana		2	7 997	0	0	2	7 997	2%	0,05%		
Kontrole		4	418 292	1	139 961	5	558 253	5%	3,3%		
KOPĀ		78	8 984 580	32	7 901 039	110	16 885 620	100%	100%		

Avots: ZM – informācija salīdzinājumā ar iepriekšējiem gadiem precizēta, ņemot vērā to, ka informācijas darbībās ietveramas izmaksas par komandējumiem un izmaksas par konferences „Amadeus” organizēšanu (iepriekš tās tika ietvertas pārvaldības un revīzijas darbībās).

Avots: ZM

36. attēls. 2008.-2011.gadā izlietotais finansējums sadalījumā pa darbības veidiem, tūkstošos EUR.

8.10. Informācija par veiktajiem informācijas un publicitātes pasākumiem

8.10.1. Vadošās iestādes veiktie informācijas un publicitātes pasākumi LAP ietvaros

- pastāvīgi (katru mēnesi) tiek apkopota informācija par LAP pasākumu ieviešanu – informācija par normatīvo aktu izstrādi – MKN izstrādes process, LAP pasākumu projektu iesniegšanas kārtu izsludināšana u.c. informācija par LAP pasākumu ieviešanu;
- pastāvīgi sadarbībā ar Preses un sabiedrisko attiecību nodaļu tiek sagatavotas preses relīzes par LAP pasākumu ieviešanu – par MKN izstrādi, LAP projektu iesniegšanas kārtu uzsākšanu un slēgšanu, par sanāksmēm ar sociālajiem partneriem par LAP pasākumu ieviešanu;

- aktuālās informācijas sniegšana par LAP ieviešanu Saeimai, medijiem (laikraksti, radio, TV) un citiem interesentiem;
- Sagatavotas 25 relīzes medijiem, kā arī notikušas 3 zemkopības ministra preses konferences par izmaiņām Lauku attīstības programmas (LAP) 2007.-2013.gadam pasākumu finansējuma saņemšanā, izmaiņām normatīvajos aktos, pieteikšanas termiņiem, Latvijas pozīcijām ES Lauksaimniecības un zivsaimniecības ministru padomes sanāksmēs, kas saistītas ar LAP;
- ZM sagatavotā informācija par LAP un ELFLA regulāri ievietota elektroniskajā biļetenā "AgroPols", valdības oficiālajā laikrakstā „Latvijas Vēstnesis”. Vairākkārtīgi sagatavotas atbildes uz žurnālu "Saimnieks" un "Praktiskais Latvietis" lasītāju jautājumiem. Publicēšanai laikrakstos „Latvijas Avīze”, „Dienas Bizness”, „Neatkarīgā Rīta Avīze” sagatavotas atbildes un viedokļi par dažādām tēmām, kas saistītas ar LAP pasākumiem un atbalsta finansējuma apgūšanu;
- Ministrs un ministrijas speciālisti pēc nepieciešamības piedalījušies Latvijas Radio, LTV 1, LNT tiešraidēs, kurās notikušas diskusijas arī par LAP tematiku. ZM speciālisti piedalījušies Latvijas Zinātņu akadēmijas (LZA) organizētā seminārā „De minimis atbalsta piešķiršanas un uzskaites kārtība Eiropas Sociālā fonda finansētā projekta „Kompleksi atbalsta pasākumi” ietvaros”, kur skaidrojuši de minimis atbalsta piešķiršanas un uzskaites kārtību, kā arī 4 LOSP un Zemnieku Saeimas organizētajās konferencēs "KLP- rītdiena sākas šodien", kur arī sniegti skaidrojumi par turpmāko ES fondu apguves iespējām. Zemkopības ministrs darba vizītēs apmeklējis Latvijas reģionus, ticis ar lauksaimniekiem un skaidrojis ELFLA finansējuma apguves iespējas;
- ZM interneta mājas lapā regulāri aktualizēta informācija par LAP pasākumu atvēršanas un noslēgšanas termiņiem, kā arī izmaiņām atbalsta saņemšanas nosacījumos. Mājas lapā veikta arī sabiedrības viedokļa apzināšana par ELFLA finansējuma apguves iespējām, uzdodot dažādus jautājumus sadaļās "Sabiedrības viedoklis", "Aktuālais jautājums";
- Sagatavoti un LTV 1.programmā desmit reizes pārraidīti sižeti par LAP pasākumiem un projektu veiksmīgu realizāciju reģionos televīzijas raidījumā „Es – savai zemītei”, kā arī izveidoti 4 TV raidījumu cikli par jaunatnes;
- ZM organizēja četras reģionālās konferences lauksaimniekiem „Esi informēts un pelni laukos”, kurā notika diskusijas par aktuālajiem jautājumiem, tostarp atbalsta iespējām, lauksaimniecībā, zivsaimniecībā, mežsaimniecībā un lauku attīstībā;
- Pēc nepieciešamības sagatavota informācija/atbildes uz lauksaimnieku jautājumiem par LAP LOSP sanāksmēm, Lauksaimnieku konsultatīvās padomes sanāksmēm. Apkopoto informāciju zemkopības ministrs izmantojis diskusijā ar lauksaimniekiem;
- Sagatavotā informācija par LAP pasākumu finansējumu, izmaiņām normatīvajos aktos, pieteikšanas termiņiem, kā arī Latvijas pozīcijām ES Lauksaimniecības un zivsaimniecības ministru padomes sanāksmēs regulāri nosūtīta arī nozares sabiedriskajām organizācijām.
- Sadarbībā ar LLKC lauksaimnieki regulāri informēti par aktualitātēm LAP 2007.-2013.gadam (semināri, informācijas lapas);
- par VLT veiktajiem informācijas un publicitātes pasākumiem skatīt 7.7.apakšnodaļu „Valsts lauku tīkla darbības 2011.gadā”.

8.10.2. Maksājumu iestādes veiktie informācijas un publicitātes pasākumi LAP ietvaros

- izstrādāti un pilnveidoti informatīvi materiāli par atbalsta saņemšanas nosacījumiem, jauninājumiem un izmaiņām atbalsta saņemšanas nosacījumos;
- regulāri aktualizēta informācija LAD mājas lapā <http://www.lad.gov.lv>, kā arī sagatavotas atbildes uz uzdotajiem jautājumiem;
- atvērts sociālā tīkla Twitter konts LAD_Latvija, kur publicēta aktuālākā informācija saistībā ar LAD administrētajiem pasākumiem;
- dalība E-prasmju nedēļā - izplatīti materiāli par LAD klientiem pieejamajiem e-pakalpojumiem, sniegta detalizēta informācija par EPS un tās priekšrocībām;
- sniegta atbildes uz lasītāju jautājumiem laikrakstos un žurnālos;
- sagatavotas un publicētas 19 preses relīzes par aktualitātēm LAP pasākumos;
- regulāri sniegta informācija Latvijas radio 2;
- sagatavotas reportāžas Latvijas Radio 2 raidījumu ciklam "Eiropa - Fondi" par atbalsta iespējām LAP ietvaros;
- dalība materiāla un/vai sižeta sagatavošanā par LAP pasākumiem LTV raidījumiem „Panorāma” „iEspēja”, Vidzemes TV raidījumam „Vakara vēstis”;
- ievietoti paziņojumi par LAD aktualitātēm reģionālajos plašsaziņas līdzekļos (25 laikrakstos), vairākos arī krievu valodā;
- nodrošināta dalība ZM organizētajās lauksaimnieku reģionālajās konferencēs;
- organizētas ikmēneša tikšanās ar lauksaimnieku organizācijām LOSP, “Zemnieku saeima” utt., kuru laikā tika apspriesti jautājumi saistībā ar atbalsta maksājumu administrēšanu;
- LAD RLP tika izveidotas 9 Klientu apkalpošanas un administratīvās daļas, kas sadarbojoties ar attiecīgajām daļām, sniedz konsultācijas klientiem par LAD administrētajiem pasākumiem;
- uzsāktas aktivitātes Vienas pieturas aģentūras izveidošanā, aptverot visu ZM pārraudzības iestāžu sniegtos pakalpojumus.

1. pielikums. „Grozījumi nacionālajos normatīvajos aktos Latvijas lauku attīstības programmas 2007.g-2013.gadam pasākumu ieviešanai”

Nr.p.k.	Pasākumi	MK noteikumu nosaukums	MK noteikumu apstiprināšanas numurs	MK noteikumu apstiprināšanas datums
1.		Grozījumi Lauksaimniecības un lauku attīstības likumā	-	31.03.2011.
Horizontālie vispārējie pasākumu ieviešanas noteikumi				
	"Grozījumi Ministru kabineta 2009.gada 17.jūnija noteikumos Nr.573 "Kārtība, kādā administrē Eiropas Lauksaimniecības garantiju fondu, Eiropas Lauksaimniecības fondu lauku attīstībai un Eiropas Zivsaimniecības fondu, kā arī valsts un Eiropas Savienības atbalstu lauksaimniecībai, lauku un zivsaimniecības attīstībai""		171 574 863	01.03.2011 26.07.2011. 18.11.2011.
	Grozījumi Ministru kabineta 2009.gada 14.jūlija noteikumos Nr.783 "Kārtība, kādā piešķir valsts un Eiropas Savienības atbalstu lauku un zivsaimniecības attīstībai		61 346	18.01.2011. 03.05.2011
1. prioritārais virziens. Lauksaimniecības un mežsaimniecības nozares konkurētspējas uzlabošana				
	112 „Atbalsts jaunajiem lauksaimniekiem”	"Kārtība, kādā piešķir valsts un Eiropas Savienības atbalstu kompensāciju maksājumu veidā pasākumam "Atbalsts jaunajiem lauksaimniekiem""	773	04.10.2011
	121 "Lauku saimniecību modernizācija"	"Grozījumi Ministru kabineta 2010.gada 1.novembra noteikumos Nr.1026 "Kārtība, kādā piešķir valsts un Eiropas Savienības atbalstu atklātu projektu iesniegumu konkursu veidā pasākumam "Lauku saimniecību modernizācija""	60 155 452	18.01.2011. 22.02.2011. 14.06.2011.
6.	123 "Lauksaimniecības produktu pievienotās vērtības radīšana"	Grozījumi Ministru kabineta 2008.gada 8.aprīļa noteikumos Nr.255 "Noteikumi par valsts un Eiropas Savienības atbalstu lauku attīstībai Latvijas lauku attīstības programmas pasākuma "Lauksaimniecības produktu pievienotās vērtības radīšana" ietvaros""	308 738 771	19.04.2011. 27.09.2011. 04.10.2011.
	125 „Infrastruktūra, kas attiecas uz lauksaimniecības un mežsaimniecības attīstību un pielāgošanu”	"Grozījumi Ministru kabineta 2008.gada 23.septembra noteikumos Nr.792 "Valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanas, administrēšanas un uzraudzības kārtība pasākuma "Infrastruktūra, kas attiecas uz lauksaimniecības un mežsaimniecības attīstību un pielāgošanu" īstenošanai""	45	18.01.2011.
	141 "Atbalsts daļēji naturālo saimniecību pārstrukturēšanai"	"Kārtība, kādā piešķir valsts un Eiropas Savienības atbalstu kompensāciju maksājumu veidā pasākumam "Atbalsts daļēji naturālo saimniecību pārstrukturēšanai""	772	04.10.2011.
2.prioritārais virziens. Vides un lauku ainavas uzlabošana				
8.	212;213;214;224	"Grozījumi Ministru kabineta 2010.gada 23.marta noteikumos Nr.295 "Noteikumi par valsts un Eiropas Savienības lauku attīstības atbalsta piešķiršanu, administrēšanu un uzraudzību vides un lauku ainavas uzlabošanai""	172 882 957	01.03.2011. 15.11.2011. 13.12.2011.
3.prioritārais virziens. Dzīves kvalitāte lauku apvidos un lauku ekonomikas dažādošana				
	312 "Atbalsts uzņēmumu radīšanai	Grozījumi Ministru kabineta 2010.gada 9.februāra noteikumos Nr.132	184	08.03.2011.

	un attīstībai (ietverot ar lauksaimniecību nesaistītu darbību dažādošanu)"	"Kārtība, kādā piešķir valsts un Eiropas Savienības atbalstu atklātu projektu iesniegumu konkursu veidā pasākumam "Atbalsts uzņēmumu radīšanai un attīstībai (ietverot ar lauksaimniecību nesaistītu darbību dažādošanu)""		
	312/21 "Enerģijas ražošana no lauksaimnieciskas un mežsaimnieciskas izcelsmes biomasas	Grozījumi Ministru kabineta 2010.gada 16.marta noteikumos Nr.268 "Valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanas kārtība pasākuma "Atbalsts uzņēmumu radīšanai un attīstībai (ietverot ar lauksaimniecību nesaistītu darbību dažādošanu)" apakšpasākumam "Enerģijas ražošana no lauksaimnieciskas un mežsaimnieciskas izcelsmes biomasas""	671	30.08.2011.
11.	321. „Pamatpakalpojumi ekonomikai un iedzīvotājiem”	Grozījumi Ministru kabineta 2008.gada 7.jūlija noteikumos Nr.525 "Kārtība, kādā piešķir valsts un Eiropas Savienības atbalstu atklātu projektu iesniegumu konkursu veidā pasākumam "Pamatpakalpojumi ekonomikai un iedzīvotājiem""	580	26.07.2011.
4.prioritārais virziens. Leader pieejas īstenošana				
12.	411, 413 „Konkurētspēja”, „Dzīves kvalitāte / dažādošana”	"Kārtība, kādā piešķir valsts un Eiropas Savienības atbalstu lauku attīstībai pasākumā "Konkurētspējas veicināšana vietējo attīstības stratēģiju īstenošanas teritorijā" un pasākumā "Lauku ekonomikas dažādošana un dzīves kvalitātes veicināšana vietējo attīstības stratēģiju īstenošanas teritorijā""	764	04.10.2011.
	410 „...atbalsta piešķiršanas kārtība vietējo attīstības stratēģiju īstenošanai"	"Grozījumi Ministru kabineta 2008.gada 7.jūlija noteikumos Nr.515 "Valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanas kārtība vietējo attīstības stratēģiju īstenošanai""	611	02.08.2011.
	421 „Starpvalstu sadarbībai”	"Valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanas kārtība vietējām rīcības grupām starpvalstu sadarbībai"	726	20.09.2011..

2. Pielikums. Grozījumi Lauku attīstības programmā 2007-2013.gadam, kas apstiprināti EK 2011. un 2012. gadā

Nr.p.k.	Pasākuma kods	Pasākuma nosaukums	EK iesniegto grozījumu apraksts	LAP jaunās red. rindk.	Komunikācija ar EK	Veiktie precizējumi pēc komunikācijas ar EK
Grozījumi LAP (VIII versija)						
1.	Kredītu fonds		precizēt pārvaldības izmaksu maksimālo apmēru, saistībā ar valūtas konvertācijas izmaksu iekļaušanu fonda pārvaldītāja pārvaldības izmaksās	531	<p>20.10.2010. saņemta vēstule no EK par nepieciešamību sniegt skaidrojumus par grozījumiem attiecībā uz kredītu fondu,</p> <p>28.10.2010. ZM nosūta vēstuli EK, kurā sniegts skaidrojums par grozījumiem Kredītu fondā</p> <p>19.11.2010. saņemta vēstule no EK par nepieciešamību sniegt papildus informāciju par grozījumiem,</p> <p>17.01.2011. ZM nosūtīja EK papildinātus LAP grozījumus</p>	Grozījumi ir pārskatīti un sagatavoti atbilstoši EK noteiktām normām - sniegti papildus skaidrojumi un sagatavota papildus informācija grozījumu priekšlikumos
			precizēt nosacījumu, lai pasākumā 312 (311) „Atbalsts uzņēmumu radīšanai un attīstībai (ietverot ar lauksaimniecību nesaistītu darbību dažādošana)” neattiecinātu de minimis nosacījumus	532		
			grozīt par valsts atbalsta nosacījumiem	1189		
			precizēt Iznākuma rādītājus visiem pasākuma 312(311) apakšpasākumiem	1012 1022		
			papildina ar aktivitāti – kredītu izsniegšana no Kredītu fonda apakšpasākumam 312(311)/3 „Enerģijas ražošana no lauksaimnieciskas un mežsaimnieciskas izcelsmes biomasas”	1023 1027		
			papildināta apakšpasākuma 312(311)/3 „Enerģijas ražošana no lauksaimnieciskas un mežsaimnieciskas izcelsmes biomasas” sadaļa ar rezultatīviem rādītājiem	Rādītāji		
2.	Finanšu plāns		precizēt finanšu plānu, ņemot vērā naudas pārdali no pasākuma „Meža ekonomiskās vērtības uzlabošana” uz pasākumu „Lauksaimniecībā neizmantojamās zemes pirmreizējā apmežošana”	6.nodaļa		
			precizēt tabulu „Indikatīvs finanšu sadalījums Lauku attīstības programmas pasākumiem”, ņemot vērā naudas pārdali no pasākuma „Meža ekonomiskās vērtības uzlabošana” uz pasākumu „Lauksaimniecībā neizmantojamās zemes pirmreizējā apmežošana”	7.nodaļa		

3.	Indikatīvs finanšu sadalījums Lauku attīstības programmas pasākumiem	precizēt publisko finansējumu un kopējo programmas finansējumu visos LAP 5.nodaļas pasākumos atbilstoši LAP 7.nodaļai „Indikatīvs finanšu sadalījums Lauku attīstības programmas pasākumiem”	555; 556; 583;584; 610; 628; 629; 648; 649; 696; 697; 720; 721; 736; 737; 764; 765; 815; 816; 836; 837; 855; 856; 968; 969; 986; 987; 999; 1000; 1049; 1050; 1067; 1068; 1079; 1080; 1142; 1143; 1157; 1158; 1179; 1180; 1185; 1186;		
----	--	---	---	--	--

4.	112; 121; 123; 125; 226; 313; 321; 323; 411; 413		precizēt iznākuma rādītājus par kopējo investīciju apjomu eiro pasākumos: „Atbalsts jaunajiem lauksaimniekiem”, „Lauku saimniecību modernizācija”, „Lauksaimniecības produktu pievienotās vērtības radīšana”, „Infrastruktūra, kas attiecas uz lauksaimniecības un mežsaimniecības attīstību un pielāgošanu”, „Mežsaimniecības ražošanas potenciāla atjaunošana un preventīvo pasākumu ieviešana”, „Tūrisma aktivitāšu veicināšana”, „Pamatpakalpojumi ekonomikai un iedzīvotājiem”, „Lauku mantojuma saglabāšana un atjaunošana”, „Konkurētspējas veicināšana vietējo attīstības stratēģiju īstenošanas teritorijā”, „Lauku ekonomikas dažādošana un dzīves kvalitātes veicināšana vietējo attīstības stratēģiju īstenošanas teritorijā”.	585; 651; 698; 722;			
5.	122	„Meža ekonomiskās vērtības uzlabošana”	samazināt kopējo finansējumu pasākuma ietvaros no 80 155 882 EUR uz 75 856 947 EUR	699	19.11.2010. saņemta vēstule, kurā EK lūdz sniegt papildus pamatojumu naudas līdzekļu pārdalei,		Grozījumi ir pārskatīti un sagatavoti atbilstoši EK noteiktām normām - sniegti papildus skaidrojumi un sagatavota papildus informācija grozījumu priekšlikumos
			samazināt publisko finansējumu pasākuma ietvaros no 40 077 941 EUR uz 37 928 474 EUR	670			
			aktualizēt rādītājus atbilstoši finansējuma pārdalei	671			
6.	223	„Lauksaimniecībā neizmantojamās zemes pirmreizējā apmežošana”	palielināt kopējo finansējumu pasākuma ietvaros no 10 979 613 EUR uz 20 181 422 EUR	947	17.01.2011. ZM nosūtīja EK papildinātus LAP grozījumus	19.11.2010. saņemta vēstule, kurā EK lūdz norādīt informāciju par piemērotām valsts atbalsta shēmām nacionālam līdzfinansējumam, 23.02.2011. ZM nosūtīja EK papildinātus LAP grozījumus	
			palielināt publisko finansējumu pasākuma ietvaros no 10 979 613 EUR uz 20 181 422 EUR	948			
			aktualizēt rādītājus atbilstoši finansējuma pārdalei	949			

Nr.p.k.	Pasākuma kods	Pasākuma nosaukums	EK iesniegto grozījumu apraksts	LAP jaunās red. rindk.	Komunikācija ar EK	Veiktie precizējumi pēc komunikācijas ar EK
Grozījumi LAP (IX versija)						
1.	Arodapmācības un informācijas pasākumi		novirzīt visu pasākuma publisko finansējumu jauna pasākuma „Sadarbība jaunu lauksaimniecības nozares produktu, procesu un tehnoloģiju izstrādē” ieviešanai	555	Nepieciešams pamatojums , kāpēc iznākuma rādītāja "Saimnieciskā (ekonomiskā) nodrošinājuma bloks" mērķa vērtība ir samazināta no 10 līdz 0 (09.06.11.) EK norāda, ka pasākums nevar tikt ieviests caur tehnisko palīdzību (07.11.2011)	Grozījumu priekšlikums tālāk netiek virzīts
2.	Atbalsts jauniekiem lauksaimniekiem		pasākuma īstenošanai novirzīt papildus publisko finansējumu 4 268 615 EUR apmērā no pasākuma „Lauksaimniecības produktu pievienotās vērtības radīšana” mazo un vidējo saimniecību atbalstam	583; 584; 585		
3.	Lauku saimniecību modernizācija		papildināta sadaļa „Atbalsta saņēmēji”, nosakot, ka atbalsta saņēmējs var būt arī ražotāju grupa vai ražotāju organizācija	641; 648;649	Precizēt ražotāju grupas definīciju un papildus tam, jāapraksta demarkācija un papildinātība ar pirmā pīlāra atbalstu Augļu un dārzena sektoram un tas jāievieto programmas tekstā (09.06.11.) Nepieciešams pārbaudīt vai pasākuma kontekstā ražotāju grupa vai ražotāju organizācija patiešām attiecas uz lauksaimnieku kooperatīviem (07.02.2012.)	Grozījumi precizēti atbilstoši EK komentāriem
			pasākuma īstenošanai novirzīt papildus publisko finansējumu EUR 22 937 278 apmērā no pasākuma „Mežsaimniecības ražošanas potenciāla atjaunošana un preventīvu pasākumu ieviešana”, pasākuma „Lauksaimniecības produktu pievienotās vērtības radīšana” un pasākuma „Mežu ekonomiskās vērtības radīšana”	650; 651; 653		

4.	Meža ekonomiskās vērtības uzlabošana	ņemot vērā EK grozījumus regulā Nr.1974/2006 (2006.gada 15.decembris) (pēc ZM iesniegtajiem priekšlikumiem), papildināt pasākumu ar jaunu rindkopu, pieļaujot iespēju saņemt atbalstu arī par paša meža īpašnieka veikto jaunaudzju kopšanu vai mazvērtīgu mežaudzju nomaiņu	669	EK lūdz norādīt skaitļu avotu un nodrošināt aprēķinu atbilstību, ņemot vērā Regulas 1974/2006 53 (2) panta nosacījumus (20.10.2011)	Nepieciešamā informācija tiek sniegta
		noteikt atšķirīgu atbalsta intensitāti MLA teritorijās	668; 670		
		veikt finansējuma pārdali EUR 18 497 333 apmērā uz pasākumiem „Lauku saimniecību modernizācija” un „Infrastruktūra, kas attiecas uz lauksaimniecības un mežsaimniecības attīstību un pielāgošanu”	672; 673		
		ņemot vērā finansējuma pārdali , precizēt "pamatrādītājus"	674		
5.	Lauksaimniecības produktu pievienotās vērtības radīšana	papildināt nosacījumus, ka aktivitātēs, kas tiek īstenotas ar LEADER pieeju, atbalsta saņēmēji var būt arī fiziskas personas	684		
		veikt finansējuma pārdali EUR 17 074 461 apmērā uz pasākumiem „Atbalsts jaunajiem lauksaimniekiem”, „Atbalsts daļēji naturālo saimniecību pārstrukturizēšanai”, „Lauku saimniecību modernizācija” un 4.ass pasākumu „Konkurētspējas veicināšana vietējo attīstības stratēģiju īstenošanas teritorijā”, lai veicinātu pasākuma „Lauksaimniecības produktu pievienotās vērtības radīšana” mērķu sasniegšanu, izmantojot LEADER pieeju.	695; 696		
		precizēt sasniedzamos rādītājus	697	Paskaidrot izmaiņas rezultātu vērtībās mērķiem (09.06.11.)	Nepieciešamā informācija tiek sniegta

6.	Sadarbība jaunu lauksaimniecības nozares produktu, procesu un tehnoloģiju izstrādē	ievieš jaunu pasākumu	702 - 719	<p>programmas tekstā jāpievieno nosacījums, ka attiecināmas ir tikai izmaksas, kas ir saistītas ar sadarbību (09.06.11.)</p> <p>Jāpievieno produktu kvalitātes saraksts bioloģiskajai lauksaimniecībai (07.11.2011)</p> <p>Nacionālajai kvalitātes shēmai nepieciešams izskaidrojums atbilstoši Regulas Nr.1698/2055, 22(2)(a) pantam (07.11.2011)</p> <p>Piedāvātajam pasākuma aprakstam nepieciešami vairāki izklāstījumi (20.12.2011)</p> <p>ES norāda, ka pārāk limitētas izmaksas ir kooperācijai šī pasākuma ietvaros (20.12.2011)</p> <p>Sniegt papildu pamatojumu ierosinātajai atbalsta intensitātei 100% u.c. papildinājumi (20.12.2011)</p>	Grozījumu priekšlikums tālāk netiek virzīts
7.	Lauksaimnieku piedalīšanās pārtikas kvalitātes shēmās	ievieš jaunu pasākumu	744-779		Grozījumu priekšlikums tālāk netiek virzīts
8.	Infrastruktūra, kas attiecas uz lauksaimniecības un mežsaimniecības attīstību un pielāgošanu	pasākuma īstenošanai novirzīt papildus publisko finansējumu EUR 4 268 615 apmērā no pasākuma „Mežu ekonomiskās vērtības uzlabošana”	719; 720; 721	Nodrošināt , lai atbalsts drenāžu sistēmām nerada negatīvu ietekmi uz vidi (20.12.2011)	Grozījumi precizēti atbilstoši EK komentāriem
9.	Atbalsts daļēji naturālo saimniecību pārstrukturizācijai	svītrot nosacījumu 734.rindkopu par šī pasākuma ieviešanas laiku (2008.2009.gads), līdz ar to neierobežojot pasākuma ieviešanas laiku		Nodrošināt , lai peļņu nesošu projektu atbalstīšanā atbalsta intensitāte būtu zemāka (20.12.2011)	Grozījumi precizēti atbilstoši EK komentāriem
		pasākuma īstenošanai novirzīt papildus publisko finansējumu 4 268 615 EUR apmērā no pasākuma „Lauksaimniecības produktu pievienotās vērtības radīšana”	738; 739; 742		

10.	Mežsaimniecības ražošanas potenciāla atjaunošana un preventīvu pasākumu ieviešana	novirzīt pasākuma finansējumu EUR 2 845 744 apmērā uz citiem pasākumiem, piem., pasākumam "Lauku saimniecību modernizācija"	988; 989	sagatavot papildus informāciju par pasākumiem, kas veikti, lai veicinātu finansējuma apgūšanu ne tikai meža atjaunošanas aktivitātēm, bet arī preventīvajām darbībām, pirms pasākumam tika samazināts finansējums (09.06.11.)	Grozījumi precizēti un papildināti atbilstoši EK komentāriem
11.	Tūrisma aktivitāšu veicināšana	noteikt augstāku atbalsta intensitāti biedrībām un nodibinājumiem tūrisma pakalpojumu attīstīšanai un mārketingam	1045; 1048	pamatot nozīmīgo atbalsta likmju pieaugumu tieši šiem atbalsta saņēmējiem (09.06.11.)	Grozījumi precizēti un papildināti atbilstoši EK komentāriem
12.	Konkurētspējas veicināšana vietējo attīstības stratēģiju īstenošanas teritorijā	Grozījumi paredz jaunu pasākuma virsrakstu Pasākums 411/413 „Konkurētspējas veicināšana un lauku ekonomikas dažādošana vietējo attīstības stratēģiju īstenošanas teritorijā”	4.ass. Leader pieejas īstenošana		
		Grozījumi paredz precizēt LAP rindkopu pirms pasākuma „Konkurētspējas veicināšana vietējo attīstības stratēģiju īstenošanas teritorijā”			
		Grozījumi paredz precizēt pasākuma „Konkurētspējas veicināšana vietējo attīstības stratēģiju īstenošanas teritorijā” un pasākuma „Lauku ekonomikas dažādošana vietējo attīstības stratēģiju īstenošanas teritorijā” nosaukumu apvienojot pasākumus		Uzskatāmi parādīt apvienoto pasākumu ieviešanu (19.01.2012.) Jāsadala indikatori atsevišķi katram apakšpasākumam 411 un 413 (07.02.2012.)	Grozījumi precizēti un papildināti atbilstoši EK komentāriem
		Grozījumi paredz precizēt apakšpasākumam „Konkurētspējas veicināšana vietējo attīstības stratēģiju īstenošanas teritorijā” noteiktos sasniedzamos rezultātus			
		pasākuma īstenošanai, kas veicina 1.ass pasākumu mērķu sasniegšanu, atbalstot maza apjoma investīcijas lauksaimniecības produktu ražošanai un pārstrādei (mājražotājiem), novirzīt papildus publisko finansējumu EUR 2 635 489 apmērā no pasākuma „Lauksaimniecības produktu pievienotās vērtības radīšana”	1157; 1158	sniegt papildus informāciju par iemesliem pieejamā finansējuma palielināšanai pasākumā (09.06.11.) (20.12.2011) Sniegt skaidrojumu , kāpēc VRG ir labākā pozīcijā novirzīt atbalstu maziem un mikro uzņēmumiem (20.12.2011)	Grozījumi precizēti un papildināti atbilstoši EK komentāriem

13.	Vietējās rīcības grupas darbības nodrošināšana, prasmju apguve un teritorijas aktivizēšana	precizēt nosacījumu, ka VRG pieejamo publisko finansējumu, kas ir ietaupīts darbības nodrošināšanai, prasmju apguvei un teritorijas aktivizēšanai, var izmantot vietējās attīstības stratēģijas īstenošanai, t.i. projektu konkursiem	1184		
14.	Uzraudzības komitejas sastāvs	lai nodrošinātu elastīgāku pieeju, papildināt un precizēt LAP 11.1. sadaļā „PLĀNOTAIS UZRAUDZĪBAS KOMITEJAS SASTĀVS” un 11.2. sadaļā „UZRAUDZĪBAS KOMITEJAS FUNKCIJAS” noteikto ar aprakstu un kārtību kādā darbojas Uzraudzības komiteja	1244; 1246		
15.	Valsts lauku tīkla finansējums	palielināt Valsts lauku tīkla darbībām pieejamo finansējumu līdz 15 milj. EUR.	1308	sniegt papildus informāciju par plānotajām papildus aktivitātēm, plānoto apmācību skaitu, utt, lai attaisnotu papildus finansējumu (09.06.11.)	Grozījumi precizēti un papildināti atbilstoši EK komentāriem
16.	Finanšu plāns	veikt finansējuma pārdali starp LAP pasākumu asīm	6.nodaļa		
17.	Indikatīvs finanšu sadalījums Lauku attīstības programmas pasākumiem	veikt finansējuma pārdali starp LAP pasākumiem	7.nodaļa		
18.	9.Konkurences izvērtēšana	veikt izmaiņas šajā sadaļā, ņemot vērā, ka dalībvalstīm pienākums informēt EK par LAP pasākumiem, uz kuriem neattiecas Līguma 36.pants un, kas ietver valsts atbalsta elementus	1188; 1189		

3. pielikums. LAP īstenošanas rādītāji

Kods	Asis/pasākumi	Īstenošanas rādītāji	Izpildītais 2011.gadā	Izpildītais – kumulatīvi no 2007.- 2011.gadam	Plānotie sasniedzamie rādītāji	Izpilde, %	
1	2	3	7	8	9	10	
1.ASS LAUKSAIMNIECĪBAS UN MEŽSAIMNIECĪBAS NOZARES KONKURĒTSPĒJAS UZLABOŠANA							
111	Arodapmācības un informācijas pasākumi	Apmācību dalībnieku skaits	0	2320	2000	116%	
		- t.sk. sievietes		1532	1000	153%	
		Apmācību dienu skaits	0	571	650	88%	
		Apmācīto skaits, kas sekmīgi beiguši apmācību kursu	0	2 297	1500	153%	
		- t.sk. sievietes		1523	900	169%	
		Apmācāmo īpatsvars pa apmācību moduļiem, %:					
		Lauksaimniecība	0	57	60	95%	
		Pārtikas nozare		17	20	85%	
		Mežsaimniecība		26	10	260%	
	Saimnieciskā nodrošinājuma bloks		0	10	0%		
112	Atbalsts jaunajiem lauksaimniekiem	Atbalstīto jauno lauksaimnieku skaits	33	220	250	88%	
		- t.sk. sievietes	9	67	50	134%	
		Kopējais investīciju apjoms, ('000 EUR)	1 407	9 864	13 248	74%	
114	Lauksaimniekiem un mežsaimniekiem paredzēto konsultāciju pakalpojumu izmantošana	Atbalstīto lauksaimnieku skaits	0	36	30	120%	
		Atbalstīto meža īpašnieku skaits	0	0	30	0%	
		Atbalstīto lauksaimnieku skaits, kuriem pirms apmācību uzsākšanas ir izglītība attiecīgajā nozarē	0	36	25	144%	
		Atbalstīto meža īpašnieku skaits, kuriem pirms apmācību uzsākšanas ir izglītība attiecīgajā nozarē	0	0	25	0%	
121	Lauku saimniecību modernizācija	Atbalstīto lauku saimniecību skaits	1 736	2 936	3500	84%	
		Kopējais investīciju apjoms ('000 EUR)	147 842	378 033	759 942	50%	
		Atbalstīto saimniecību skaits, kurām programmēšanas periodā saņemtā atbalsta attiecināmo izmaksu kopsumma pārsniedz 600 000 EUR	109	109	100	109%	
	Lauku saimniecību modernizācija-pārstrukturizācija	Atbalstīto lauku saimniecību skaits	73	73	NI		
		Kopējais investīciju apjoms ('000 EUR)	3 087	3 087	NI		
122	Mežu ekonomiskās vērtības uzlabošana	Atbalstīto meža īpašnieku saimniecību skaits	262	1 695	6 245	27%	
		Kopējais investīciju apjoms, EUR	1 254	5 531	75 857	7%	
		Atbalstītajiem meža īpašniekiem piederošo mežu kopējā platība, ha	122 683	258 377	58 288	443%	
123	Lauksaimniecības produktu pievienotās vērtības	Atbalstīto uzņēmumu skaits	50	60	70	86%	
		Kopējais investīciju apjoms ('000 EUR)	21 407	30 890	219 551	14%	

	radīšana					
	Infrastruktūra, kas attiecas uz lauksaimniecības un mežsaimniecības attīstību un pielāgošanu	Atbalstīto darbību skaits	209	329	650	51%
125		Kopējais investīciju apjoms	9 132	12 349	75 574	16%
141	Daļēji naturālo saimniecību pārstrukturizācija	Atbalstīto daļēji naturālo lauku saimniecību skaits	1 294	1 346	2 000	67%
		Atbalstīto ražotāju grupu skaits	3	3	3	100%
142	Ražotāju grupas	Atbalstīto ražotāju grupu apgrozījums ('000 EUR)	80	233	4300	5%
2.ASS VIDES UN LAUKU AINAVAS UZLBOŠANA						
212	Maksājumi par nelabvēlīgiem apstākļiem citās teritorijās (izņemot kalnu teritorijas)	Atbalstīto īpašumu skaits, kopā	2 825	58 799	69 700	84%
		Atbalstītā lauksaimniecības zemes platība, ha	35 338	953 883	1 212 000	79%
		Platība, kurā veiksmīgi ievēro prasības (izvairīšanās no marginalizācijas un zemes pamešanas), ha	953 883	953 883	1 055 000	90%
213	Natura 2000 maksājumi un maksājumi, kas saistīti ar Direktīvu 2000/60/EK	Atbalstīto īpašumu skaits, kopā	782	8 041	6 400	126%
		Atbalstītā lauksaimniecības zemes platība, ha	6 333	56 097	56 000	100%
		LIZ platība Natura 2000 teritorijā, kurā zeme tiek efektīvi izmantota, ha	56 097	56 097	54 000	104%
214	Agrovides maksājumi	Atbalstīto īpašumu skaits, kopā	3 015	7 905	17 566	45%
		Kopējā atbalstītā platība, ha	107 958	243 976	375 728	65%
		Fiziski atbalstītā platība, ha	104 852	235 050	NA	
		Līgumu skaits	3 073	8 143	NA	
		Bioloģiskās daudzveidības uzlabošana, ha	225 572	225 572	365 728	62%
	- Maksājumi par nelabvēlīgiem apstākļiem citās teritorijās;	Saimniecību skaits, kuras ievēro organiskā mēslojuma lietošanas prasības	47 827	-	19 423	
	- Natura 2000 maksājumi un maksājumi, kas saistīti ar Direktīvu 2000/60/EK;	Vidējā to saimniecību zemes platība, kuras ievēro organiskā mēslojuma lietošanas prasības, ha	35	-	23	
212; 213; 214	- Agrovides maksājumi	Vidējā to saimniecību LIZ platība, kuras ievēro organiskā mēslojuma lietošanas prasības, ha	35	-	18	
223	Lauksaimniecībā neizmantojamās zemes pirmreizējā apmežošana	Atbalstītās saimniecības	760	868	720	121%
		Apmežotā platība, ha	2 217	7 066	23 834	30%
224	NATURA 2000	Atbalstu saņēmušo meža īpašnieku	344	2 055	1 700	121%

	maksājumi (meža īpašniekiem)	skaitis				
		Atbalstītā meža platība NATURA 2000 teritorijā, ha	4 037	25 141	27 000	93%
226	Mežsaimniecības ražošanas potenciāla atjaunošana un preventīvo pasākumu ieviešana	Profilaktisko un atjaunošanas pasākumu skaits	107	269	3300	8%
		Atbalstīto cietušo mežu platība, ha	211	529	7000	8%
		Kopējais investīciju apjoms ('000 EUR)	1 066	1 710	11 368	15%

3.ASS DZĪVES KVALITĀTE LAUKU APVIDOS UN LAUKU EKONOMIKAS DAŽĀDOŠANA

312 (311)	Atbalsts uzņēmumu radīšanai un attīstībai	Atbalstīto mikrouzņēmumu skaits	108	192	2 300	8%
313	Tūrisma aktivitāšu veicināšana	Atbalstīto tūrisma aktivitāšu skaits	74	114	366	31%
		Kopējais investīciju apjoms ('000 EUR)	1 493	3 488	29 458	12%
321	Pamat- pakalpojumi ekonomikai un iedzīvotājiem	Pašvaldību skaits, kurās tika īstenotas aktivitātes	283	650	666	98%
		Kopējais investīciju apjoms ('000 EUR)	23 193	56 779	124 931	45%
		Lauku iedzīvotāju skaits, kuri gūst labumu no uzlabotiem pakalpojumiem	485 942	535 045	441 176	121%
323	Lauku mantojuma saglabāšana un atjaunošana	Kultūras mantojuma saglabāšanas atbalstītās aktivitātes	6	13	10	130%
		Kopējās veiktās investīcijas ('000 EUR)	514	966	2 351	41%
		Lauku iedzīvotāju skaits, kuri gūst labumu no uzlabotiem pakalpojumiem	2 000	34 367	5 500	625%

4.ASS LEADER PIEEJAS ĪSTENOŠANA

411	Vietējās attīstības stratēģijas	Atbalstīto Vietējo rīcības grupu (VRG) skaits	38	40,00	33	121%
412		VRG aptvertā teritorija, km2	64 249	64 480	54900	117%
413		Kopējais iedzīvotāju skaits teritorijās, kuras aptver VRG	995 318	1 007 652	400 000	252%
		Vietējo attīstības stratēģiju ietvaros finansēto projektu skaits	695	889	1100	81%
		Atbalsta saņēmēju skaits	517	628	485	129%
421	Starpteritoriālā un starpvalstu sadarbība	Atbalstīto sadarbības projektu skaits		NI	140	
		VRG, kuras sadarbojas, skaits		NI	15	
431	VRG darbības nodrošināšana, prasmju apguve, teritorijas aktivizēšana	Prasmju ieguves un aktivizēšanas projektu skaits	143	158	50	316%

4. Pielikums. Sākotnējā stāvokļa rādītāji, kas saistīti ar mērķiem

(Regulas (EK) Nr. 1698/2005 11.panta 3.punkta c) apakšpunktā un 13.panta 2.punkta a) apakšpunktā paredzētie valsts stratēģijas un stratēģiskās uzraudzības LEAD rādītāji)

Asis	Indikatora Nr.	Lead indikators	Mērvienība	Rādītāja līmenis bāzes periodā 2006.gadā	Rādītāja līmenis 2007.gadā	Sasniedzamais rādītāja līmenis
Vispārēji						
	1	Ekonomiskā attīstība	IKP/iedz. (PPS), % no ES-25	50	54	57
		Ekonomiskā attīstība	IKP/iedz. (PPS), % no ES-27	51,6	55,7	
	2	Nodarbinātība (15-64):	Nodarbināto īpatsvars kopējā (attiecīgās vecuma grupas) iedzīvotāju skaitā (15-64 gadi) %	66,3	68,4	67
	3	Bezdarbs	Darba meklētāju īpatsvars ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaitā, %	6,8	6,0	8
			ieskaitot:			
			- sievietes	6,4	5,7	8
		- jauniešus (15 - 24)	13,1	10,9	12	
1.ass						
	4	Izglītība un zināšanas lauksaimniecībā	Saimniecību vadītāju īpatsvars ar profesionālo vai augstāko izglītību īpatsvars kopējā saimniecību vadītāju skaitā (%)	21,4**	24	56
	6	Darba ražīgums (produktivitāte) lauksaimniecībā	Bruto pievienotā vērtība bāzes cenās uz vienu nozarē strādājošo gada darbaspēka vienību (Ls)	1774*	3114	3700
			Ilgadējā bruto pievienotā vērtība faktorizmaksās uz vienu nozarē strādājošo gada darba vienību (Ls faktorizmaksās)	1503**	3516	4900
	10.	Darba ražīgums (produktivitāte) pārtikas nozarē	Ilgadējā bruto pievienotā vērtība uz vienu vidēji gadā nozarē strādājošo (Ls)	6281*	6709	18 000
	14.	Darba ražīgums (produktivitāte) meža nozarē	Bruto pievienotā vērtība uz vienu nozarē strādājošo (Ls)	3279,4**	5344	10000

2.ass						
	17	Bioloģiskā daudzveidība: lauku putnu populācija	Lauku putnu populācijas indeksa tendence	1	1	1
	18	Bioloģiskā daudzveidība: augstas vērtības lauksaimniecības zemes	Bioloģiski vērtīgo pļavu platība (ha)	28164	26874	25000
	20	Ūdens kvalitāte: Slāpekļa bilance	Īpaši jutīgo teritoriju upēs gada vidējā nitrātu slāpekļa (N/NO ₃) koncentrācija, mg/l	0,72 – 4,95	0,32 – 13,29	0,8-6,4
	24	Klimata pārmaiņas: lauksaimnieciskās un mežsaimniecības izcelsmes atjaunojamās enerģijas ražošana	Lauksaimnieciskās un mežsaimniecības izcelsmes energoresursu resursi, kt	1852	1809	2000
3.ass						
	27	To lauksaimniecībā nodarbināto saimniecību īpašnieku īpatsvars, kuriem ir ieņēmumi no blakus nodarbošanās	% no saimniecībām	8,34**	8,86	10
	28	Nodarbināto skaits kopējā nodarbināto skaitā ārpus primārajām nozarēm	Nodarbināto skaits rūpniecībā (sekundārās nozares) un pakalpojumu (terciārās) nozarēs, tūkst.:	966,1	1006,4	915
			-rūpniecībā (NACE C...F);	299,5	317,7	280
			-pakalpojumu nozarēs (NACE G...P)	666,6	688,7	635
	29	Bruto pievienotā vērtība ārpus primārajām nozarēm	Bruto pievienotā vērtība ārpus primārajām nozarēm (NACE C – P), milj. Ls	7608**	12592	12500
			-rūpniecībā (NACE C...F)	1749**	3036	2900
			-pakalpojumu nozarēs (NACE G...P)	3771**	9555	9600
	30	Pašnodarbinātības attīstība	Pašnodarbināto un darba devēju skaits, tūkst. cilvēku	109,7	101,3	110
	32	Interneta pieejamība lauku apvidos	Interneta piekļuve māsaimniecībās, laukos, %	28,5	40,6	60
	33	Pakalpojumu sektora attīstība	Pakalpojumu nozares radītās pievienotās vērtības īpatsvars kopējā pievienotajā vērtībā (NACE G...P)	73,8	73,2	75
	35	Mūža izglītība lauku apvidos	Pieaugušo (25-64) līdzdalība izglītībā un apmācībā, %	6,9	7,1	15

*Informācija par 2004.gadu

**Informācija par 2005.gadu